

AB 36

რ. ი. გუგია, ბ. კ. ჯანაშია

აფსუა გზგშია

აიფგზრბთი აფშკო ლ ვ-ბიი აკლასს აფშ

აკბიი ათეშრა

აფსნბთი ასსრ აფარა უს აფშ ამინბტრბ
იფაშუნარლულუიბ

საქართველოს
საბავშვო ბიბლიოთეკა

ა შ უ ა

საქართველოს საბავშვო ბიბლიოთეკის

1947

494.611.3-8
საქართველოს
საბჭოთაო
საგარეო
აღმსრებელი
აპარატი

რ. ი. გულია, ბ. ვ. ჯანაშია

აფსუა გზგუბია

აიფგზრბტიი აფუგოლ ვ-ტიი აკლასს აზგ

აკტიი ათგუკა

აფსნგბტიი ასსკ აწარა უს აზგ აწინესტრკა
იწაგწუნაკლულუმიტ

აფუა - აფსნგბტიი აწიგნესტარკბტიი ფიწუთგუგრტა - 1947

საბჭოთაო
საგარეო
აღმსრებელი
აპარატი

1.352:2(075.3)+811.352.2-8

Д. И. ГУЛИА, Б. П. ДЖАНАШИА

Handwritten notes in Abkhaz script, likely a library or archival stamp.

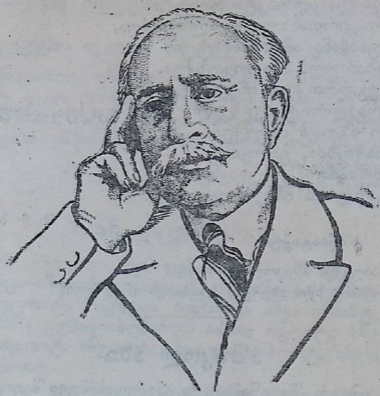
АБХАЗСКИЙ ЯЗЫК

для 3-го класса начальной школы

ИЗДАНИЕ ПЕРВОЕ

Утверждено Министерством Просвещения
Абхазской АССР

20 см. 199 А. 164 12. 25

ახუჭქუა

ახუჭქუა რაციავნუ
 იცოიტი აშოკოლანხ;
 ჭკუნ, ძღაბ ეილაჳჳუ,
 იცცაკაჳუეიტი აღდრრანხ,
 იზერთანხნაზი არი უბას,
 ეგდუზცოზი ურთ უბრანხ?
 ურთ ირთანხუბ აწარა,
 უაჳიტიი ჭჳუცლა ანხარა.
 ლად ითანხუბ ატრაკტორისტრა,
 თამ ხუჭუ, აწაჳუ, —
 უაჳი იყოუ პიონერს,
 დჳალოიტი უსგდუ ინჯენერს.

იმაქმეკუა ატრაქტორისტცია
 დაარა ირთახუბ აკოლხოზქუა,
 ირაციადანე ამაშინისტცია
 რემაზაროუბ აპაროფოზქუა.
 ნას ეგდურთქუა, ინჯენერცია
 იდურგლოიტ ხკე-ხკლა აჭაბრიკაქუა, აზაუდქუა.
 აბრი აზოუბ ახუქქუა,
 ილახქუხდა, ეილყადა,
 რხუფხადარა რაციავენე,
 აშოკოლახხ იხცო იცცაკენე.

დ. ი. გულია...

აზწაატქუა:

1. ახუქქუა აშოკოლახხ იხცოი?
2. აწარა ზწო ახუქქუა რაფხაყა ირგლწუეი?

აშოკოლ ახხ

შიგელ, აქსარ, შიეიწამხაკუა იაარლასუნგდ შიეილაჰიაზ,
 აჰე, შიეინა ენშიამთო, იშიწარც აწარა შიზეილაჰიაზ,
 ებეკუ შთა აკრააწუეიტი არბაღდ ხუქე ჭონათუნ
 იარშოეიტი
 აჟიწესგდ ინაჰერჰერუნ აბეჟ ხაა აათნაგოეიტი.
 აბარ აბნაგდ ჭოხხეიტი, ახმხაჰია იგურღდოუა იგლოოუბ,
 აწლარკუკუ აცლა აწლა იასუეიტი, წესკ შიამჰიო აჟივან
 იალოოუბ.
 დიი-რხხეი შითუეიტი, აძაძა ეილაარცურუეიტი
 ხქეჟუშოთიოლა,
 ამრაგდ ალა ხნატიტი, იხალტი ირგლაფშოურც
 ხხმუნტიოლა.
 აშოშოკამს ადიო ინექულოეიტი, რახუ გუართაკენ
 ეიცუშია,
 ამლაღურგდ ხხმ აბეჟ გოიტი: „ართეს, მიტრა“ ჰია
 აჰიოშია,

ახუაჭა-მაჭაგდუ რუმგუახუ იახოიტ, რთუფ-ტიართაქუა
 დურთორაზუ,
 აშხაგდუ ავგვჰა იცოიტ აშითქუა რახნ ცხაკ აზუ.
 უავი, შიარახი, ფსაატიი—ზეგდ უსკ-უსკ დურქოიოიტ,
 აფსდქკუ აკათა ხოქლოიტ, აუსუკუ აჩბზგა იყდოიტ.
 შიოგლ, აჭარ, შიეიწამხაკუა, იარლასუნგდუ შიეილაჰიაზ,
 აჰე, შიეინა ენშიაამთო, იშიწარც აწარა შიზეილაჰიაზ.

რ. ერისთავი
 ეითეიგოეიტ ბ. ჯანაშია.

ან ლცენხურას

რასიმ აშოკოლ დთოუბ. აწარა ბზიანუ იწოიტ.
 აჟროკქუა იშხაარღლოაკა ეიფუ შიწიყდა დუშოიაშოლოუ
 აზნუა დცოიტ, იკუზცია ხუმარუა ამვა იანანუ, რასიმ
 აზნუ იაჰიშა დუშოლახუმარუა აამთა იგოიტ: ზნუ აშიყუ
 დღლზაფხდოიტ, ზნუ ასახდაქუა ლოირბოიტ, ზნუ აკდანჯა
 ღზუაიწოიტ.

აშოკოლ იცთოუ იკუზცია რბჟუ დურგოიტ:

რასიმ, რასიმ, უაალა ჰახუმარლაჰ ჰია, უსყან რასიმ
 აბასალა ირათეიკოეიტ:

— საჰიშა დსუზნუჟუამ, დხუქუბ სანი საბი უსურა
 აკოლხოზ აყნუ იყოუბ.

რასიმ რან დანჯყოუგდუ იშოიბალაკა აამთა იგომ:
 დაფხდოიტ, დუჟეიტ, აჟიეინრაალაქუა იწოიტ. იწატი-
 ქუა ანიწალაკა, რან აუს ახდლუა დღუცხრააუეიტ.

რასიმ აწარა ბზიანუ იახიწო აზუ არწავგდუ ბზია
 დიბოიტ, იკუზციაგდუ ჰათურ იქურწოიტ.

აშიყუქუა

აფსაბარაჰო იშოფარაცოიუ
 ჰკლა ეიფუშოუმი აშიყუქუა,
 სრუფხდლარც იაგდუშოფასთანუ
 იახეი უახხეი იფუშააუა.

ურთ ისტორიოტ აგუეილგარა,
 ისხმდღრუა სდღრწოიტი:
 აფსთაზარაქჷ სმშუყალაშთა
 აიაშთა ციერგან ისდღრბოიტი.

მ. პაპასქიჯრა.

აზწაატიქუა:

1. აშეყუქუა ბზია იზგიბოი ავტორ?
 არი აზწაარა ათაკ შიანჷჷო ათელ აქეინრაალაქჷ იფშა-
 ანე შიანჷხა.
2. აშეყუქუა უაკვ იზლაიხუართოი?

ახათრა

საბ იაშა ანდრიეი სარეი ალაღდარა ჰანთალტი, წაყა
 ჰნალბან, თენი ჰაიციანჷო, ამხქუა ირუღგაზ ამჷა ჰლა-
 ნელტი. ნაყ-ააყ აჩა ეიხეშიაშოი იგულან. ხეცქუა რუფხეზ
 აჩანე ხდამთაქუა ჰავარაქუა რყუნდა ივაძომა უჰიარატიო
 იყან, აფშთა ახდასუაზი ჰარა ჰახდნეყუოზი ირუხყდანე
 იახდწესუაზ ჰნაპქუეი ჰავარაქუეი უბას იღდნე ირუსუან
 აძიე ყდაფ-ყდაფჷია ალაბა ჰაირხოზშია. ჰაშენეიუაზ
 იაკუმქუა, ჰაფხდა ერანჯ აჩაქუა რანკ ყურეშიტი ჰია.
 ივაწურააიტი, ახა, იფსულამზი ხარა იხემცაკუა იარა
 უა ააიგუა აშეშეჷია აჩურღბანანშთენ ამხე ინალატიეიტი.
 იარა უბრი აამთაზე ხეხე აქეჷან აქჷ აკრ ინაღლუანე
 აშურეჷია ბეჷკ გჷეიტი, ჰეჷჯაგდ ავადა ჰნანარფშურტი
 ეიფშთ. უარბაჷი დუძდაკ, ამწიეჷიჷაქუა ადღესალანე,
 აშაპხეცქუა რხთიანე, ხეხდნეტი ახქუა ეიფშთ იშთიაშთაზ
 იააუან, აჩაქუა რან აჩურთენჩნე იახდტიან ათელ ახე.
 ანდრია აშურჷია ამხე დნალათალტი, აუარბაჷი აკ-
 უჷია დნაწაჷიჷიან იშთიმჩეზ აძეგრმანც აგუდიწეიტი.
 აფსაატი ავარანხ ახე ნარხან აფსახე ეიბაკუა ინაჰა-
 ხუაფშოტი, ნას იშთამჩეზ ამწიეჷიჷაქუა იღლუანე ინეინ-
 ნაყდან ახაბათაგდა აჩურთაფგდანე თენი იკხალტი ჷაფხდა
 იჰარაკდანე. საბ იაშა იათხდაყა ჷბაყა შაქუა ნეინთიგან
 იბეჷ ნეწაკნე ქთააიტიტი:

— და, უაღიშ არახნდ, იბეიშ, ლაკუპ იყოუ! სარა იაარლასნუ სნეიტ იარა იყნუ, ამხუ სნალატთან იზბეიტ აჩა ათრა. მაკმანა ახუფშუქა ზქუჰიჰიუ იყაზ აჩა ფშუქაქუა იჩარახუნა რულაქუა თურხახა იშთანხანუ იფშუჰან. აჩაქუა რან ამწიჰიჰიჰიჰი აგანქუა რახნდ ეიწუხნუ აჩა ფშუქაქუა ირხანარფან ახუ წაყა იშთაკნუ, იფსუზშია აჩაფიქურფსუ იყან. ანდრია იაარლასნუ იქუჰ აზნა აძე იმანუ ღააიტ, აშშუჰია აჩა ინაქუითთან უს იჰიეიტ:

— უგულ, ჰცაბ არახნდთი, იშეიტ აზოუპ რუცჰა-ას იზუყოუ, უაჰიეწიყა აფსუ თალოიტ.

ჰუგუჰაჰუ ჰუეიბარგულტ, ათრა ფუტუ ჰნაფურწუნ იარა უა ააიგუა ჰნულატეიტ. აჩა ჰახუაფშუჰა ჰალაგაფეიტ.

წანგდუ, ფუთრაჰ აშთახნდ აჩა იააჰიარჰიარიტ, ახუ ნანარჰიუ-ანარჰიუნ ათრა იახუწიტ. ათრა იკადგულან იარა აჩა ფშუქაქუა ირუხუაფშუჰა იალაგაფეიტ ალა შიიფხმდ აძიერ სციაგამაშ ჰია ეილნაკაარც ათახუზშია.

ნას ყურუშიტ-ყურუშიტ არგან იკურუა ინარცცაკნუ ათრა ვენტიყა იახუკუშუფეიტ. უბრი აამთახუ იარა უა ააიგუა ამხუ იალწიტ აჩა რბადუკ. უიგდუ თუნახუ ეიფშუ ათრა ინხუფშულან ნას იკურუა აჩა ფშუქაქუა რან აქუჰ ინეიტ, ახუ უი ახუ ინადნაკულან აშურჰია იკუა ინავსიტ. იაარლასნუ შთახნყა იკახუნჰიიტ, ახუ ჰუჰარანაკუნ იკურღაწია აბჰუ ნუხწა-ახწო ჰუნათიტ: ყურუშიტ, ყურუშიტ, ყურუშიტ ჰია.

ჰუ, ჰუ, ჰუ! იჰიან აყურყურჰია ღაახიეიტ ანდრია. სარგდუ სუჩსუნემკულაზტ სგურღაწია საბ იაშა იეიფშუ აყურყურჰია სუჩიეიტ.

ნ. ლომოური.
ეით. ბ. ჯანაშია.

აჟიბუ ახუთაქუა:

- ა) აჩათრა ასახდა;
- ბ) ალა იქულარა;
- გ) ალა იაწახარა;
- დ) აჩა ფშუქაქუა რან აჩა ფშუქაქუეი იარეი ალა ანრუქულაზ აშთახნდ;

ე) აჩაქუა რგურღმარა.
 იშოფშშაა აჟიბჟ აყნუ ახუთაქუა რცუხადა იახალავოი
 იახალავოი.

6. კ რ ი ლ მ ვ.

აღალაქიეი, აძეციეი, აფსუძი

(კრეილოვ ივემთა იაჭურფშხნე)

ზნე აღალაქიეი, აძეციეი, აფსუძი
 ეიღარაკ რგარცე იაქურკვიტ.
 ახთაგდე უაყა რჩაწარკვიტ.
 იახხეიტი, იახხეიტი, ირზუშთუმხიტი.
 არი აიღარა დუკ იხამთამეზტი,
 ახა აგაშა ურთ ზაქუმშიეიტი.
 აძეცია ნახხეიტი ნაყ აჟივანახხ,
 აღალაქია ჰიახეიტი ნაყ აბნახხ,
 აფსუძ დიქელუხეიტი უახხ, აძმეჟახხ...
 იხხაროუ ჰია აძიგდე ჰახდურუამ,
 აიღარა ათეფ ირზახემგხეიტი,
 იარა ახდეშთახ უაყა იშთახხეიტი.

აივზცია რჰიაბთე ეიქუმშიარ, რულს ზემანშიალახომ.

ეით. დ. კულია.

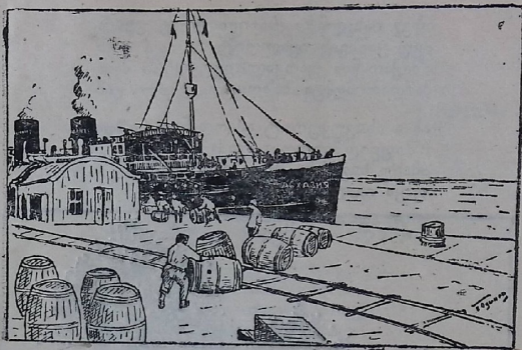
რაფხადატიი ღბალა სნეყუარა

(მუშნი იჰიამთა)

აფხენ სარა აყუა საშა იქუ. სეყან. საშა აუს იუან
 აღბაქუა ახდეკდეგლოზ ასქალაქუ (აპრისტან). უა
 იადგულან აღბა დუქუა. სარა იზბონ აღბა აიღარა
 შაქურწოზი იშაქურხუაზი.

აჩხნე ფსშარა მშუენ. აშუე ღბა დუძაკ, ვ-ტრუბაკ
 ზმაზ ასქალა იადგულტი. საშა უს სეიჰიეიტი:

— მუშნი, იახდა სარა აფსშარა სემოუპ, იუთახზარ
 არი აღბალა ოჩამჩრა ჰცაპ.

საშა იპიან დაარა სეიგურღეიტ.
 სიძანე აღბა დთალტ. უი აღბა აუაა რაციაჲნე ითან.
 სარა იანაკუხაალაკდ ღბა სთამლაცუზტ აზე ხუჲკეგდ
 სშოონ.
 უს აღბა ასქაღლა იადწიტ. ჳ-საათე რღლა ოჩამჩერა
 ჳნეიტ. აქალაქე სნალგა-აალგანე ისურბანე, მაშენალა
 აყუა სააიგოეიტ; ჩონაკ ალა ჳცანე ჳააიტ.

თაგალანტიი აბაჳჩა

აბაჳჩა გღლოუბ ეიშხაშშეღლა,
 აღ, ახურმა, ნას ამეია.
 რაცია ხხერეიფშო ეიყუნშეღლა,
 უაყა ირეჲუუბ აჲემეია.

აშეღრ წლაქუა რღბღე ნეიუეიტ,
 ხეხღტი იხთიალო წაყა იტიოიტ.
 აწარ ბჲღლა ეიბადღრუეიტ,
 ჳაა აფხარახე ეიბაგოიტ.

აჭკვე იახლწუა უა ილხვი-ვეიუეიტ,
იგუ ყაწაგან იყალოიტ,
აშაქარ-წია უარკალხვიუეიტ,
მანღარინაქუა ზახოიტ.

ახაა ახაკუკუოიტ აპარდანეუ,
იშოფეიდშოლოუ აკაქქქ!
ამახუ ხდერხუა, წაყა აჩოოუუ,
უაყა იგლოოუბ ამეწმეჯ.

იშოფა მძანროუ ხუღთაზელა
აუ აჭკვე-ხაა იანგალო!
ათეშა ანასუა გურაზელა,
აბაჰია შიერლა იანზახო.

იტხხვი-ფხხვიუა ამრახუაგა,
მრათაშიარახდტი ირქუაფხო,
აწლა რუბღღუ, რეილაჰიაგა,
წყა იანლხვიუა იაღახო.

ამწიშ შიშბზიოუ ნაპეცქმალა
 არი ზჯა იალწუზ ითაგალ,
 აძენ იაიიუა ქმატურალა
 ნაყ იუხუგარტი უჩხაფგალ.

ბ. შენქუზა.

ადწა:

1. არი აქიენრაალა იშიწა ქურპიალა.
2. იქივგ არი აქიენრაალა ქურპიალა.

აჩაი ბღმე ქურხცია რაშია

აქივან კახკახ—დუნი ხებგოუბ,
 ამრა კათხა—უი ააძაგოუბ,
 ამით კაკაქქუა—იგუყაწაგოუბ,
 აშხაი მშიშნი—იგუყიწუხგოუბ,
 ამრა ანხარა—ნასუფხჰაროუბ,
 უშაპქუა ნეყუოიტი დარა რხალა,
 უნაპქუა კრურუეიტი ურთ ცცაკრალა,
 აბღმე ქურხხუეიტი ყახარალა.

დ. გულია.

აბგახუჭი აძეციეი

აბგახუჭი აძეციეი ირთახხუეიტი აუარა რებჰარწა-
 რაც. „უაალა ავნეყა სუხკუხშოოუ აძეცია, უშინეყუხ-
 გაშა უბაპ“—აძიეიტი აბგახუჭე. იბზიოუბ აძიან აძეცია.
 აბგახუჭე იაცციეიტი.

აბგახუჭე აქაშ ერსანე აჩანახ ყდაფს ინანნათილან
 აძეცია ინამწანარგელთეიტი აფსშია ახჰიანე: „არი აქაშ
 სნაპალა იყასწეიტი უარა უხე მაცარა. იძ, სუხკუხ-
 შოოუ!“ აძეცია აქაშ სძოიტი ჰია აჩხაზნაკოიტი, ახა აჩა-
 ნახ ყდაფს იაზანდმხეიტი, აქუ იაზთამწეიტი. აბგახუჭე
 აშორქე ჰია აბზ ნანშელან აჩანახ იანუზ ზეგმე აძეიტი,
 ნას იხერბზა-ქურბზაუა უს აძიეიტი: „სუხკუხშოოუ, აძე-
 ცია, გუბლან სუმიან, უაჰა ძატიოუს იუღზგალაუა აკგმე“

სუამამ“. — „ითაბუპ, სეულერთა, სეზნარა სქეიტ, უაჰა
 ჭატიო სთახემ, სუჰიოიტი უაწიო სასრა უსეზნი“ ჰია
 აძეცია აბგახუქე იანაჰიეიტ.

ადერჰანხე აბგახუქე სასრა აძეცია იანეცეიტ. აძეცია
 აფსედ-ჟყუაყუა ყაწანე, ინაგანე აირუდ ინთანათიეიტ.
 „იქ, სეზარა, არი აფსედ—ჟყუაყუა სნაპალა იყასწეიტ,
 უარა უზე მაცარა“—აჰიეიტ აძეცია. აბგახუქე აწეზუა
 აარჰიშიან, იაახრებზა-ქურბზან, აირუდ ინაკუყდა-
 შეიტ, ახა ეგდაზემქეიტ. აძეცია აირუდ ახე ნთანარშემენ
 აჟყუაყუა ზეგდე აქეიტ.—„გუბლან სუმთან, სეკუბ-
 შოლუ, იუქთასწაშთა უაჰა ჭატიო სუამამ“,—აჰიეიტ აძეცია.

აშეჰეჰია აბგახუქე აძეცია ინადწე იცეიტ. აბგახუქი
 აძეცეი რეიუარა უი აკუბეიტ.

აწაატეჰა:

1. აბგახუქი აძეცეი ირგუაფხაზი?
2. აბგახუქე აძეცია შოთანეყუნაგოი?
3. აძეცია იყანაწაი?
4. აბგახუქი აძეცეი იზეიუაციახამა?
5. იქუნაგომა ას ართ ირზეიბაუზ?

აქერხაწა იმააშაუა!

აკრეზუა აუაჰ,
 აკრ იაუეიტ,
 აკრ ზერჰან
 ჯაბაალა
 ენაგდე იგხომ
 უი რეჩხუათხედ,
 აშოთა ბზია,
 ავნე ბზია,
 იცა იაგხომ
 ჩოაკრა ბზია,
 ასასცია რახდე
 „ხულებზია!“

დ. გულია.

აყაბ ახუწიჯ ხეიამზაროჟბ...

დალაა რხუაჯა ამოშქუსან ზეგმე, თძე ცუფხდაძა, ყაბეკ-ყაბეკ ირთარ აკუნ.

უი ნაჯნატი აახესგმე უბას ზაკუნს იაფწანე იმან არი ახუაჯა.

ახუაჯა ვნე ცუფხდაძა დნეინე, აყაბქუა დრულაფშონე, ირეიდმეზ, ირეიჰაზ, ზეხუწიჯ ხეიამეზ იგონ ესეშოქუსა უბრი აქეთან ოსმან ჰია აძიე დენზონ.

უავე გმანგამოშკ იაკუზაარენ არი ოსმან.

ზეხუწიჯ ხეიახ აყაბ რაციაკ აზენწუამ ჰია ახუაჯა იგალომეზტი. არი იდერუან ოსმან.

ახუაჯა დანაიშოზ ალამთალა, ჩონაკ ოსმან აყაბ-ქუა დნარულაფშონე ირეიდმეზ, ირეიჰაზ, ჰარა ავნე-იაჰჰაპ იჰიან, ახუწიჯ ნხეიჟიეიტი.

ახუაჯა დაინ, აყაბქუა დნარულაფშოტი; ირეიდმეზ, ზეგმე რეიჰა იდუზ აყაბგმე იარაზნაკ ილაფშო ნაქუ-შიეიტი.

— არი დეუბ, ახა ახუწიჯ ხეიოჟბ, — იჰიეიტი აფშიმა, ახუაჯა არი აყაბ ბზია დშოახუაფშოუაზ ანგუეითა.

— იდუზნარ ახუწიჯ ხეიახარგმე ეგამამ, — იჰიან ახუაჯა იაამოთხნე იგოეიტი.

დ. გულია.

ჯ შ ჯ რ

კავკაზ ამხაქუა იდერკნე,
ჯ შ ჯ რ, იტიოლაზ დეიბაშნე,
აღა ბერლინ დთარხანე,
დააიტი ივნეკა დეიბგახე.

ფხმა დანნეიუაზ დეიბაშნე
უი დტანკისტენ, აჩოაზნე
ამაშენა ნეკუეიციონ,
არ იმანე ფხმაყა დციონ.

ზეზნ იაცოეძმაზ ნას იარა,
 იბეიტ იუა ითენხარა,
 ნას დალაგზეიტ აკრურა
 აკოლხონაქჷ ანხარა.

იანდა დაქუტიოლუბ იარა იჩოზუ,
 ათულან — ჰია იაც იხჭოზუ,
 აჩოჯრახნდ არფარ იხეფშოზუ
 დნარულაგელტ უიგდ აძიეს.

ჟილარ ახდგელაზ ვიკუშოანე,
 აჩოცია ინეიუაზ იქიპაანე,
 დრულაგელოლუბ რგუთანე,
 დრულუბააუა ხარანე.

იპიოიტ აშია ახაპა,
 იკუმეიეხუა, იხთარფა,
 დეილაჰიამკუა ნას იშოფა!
 იანდაკუმხარ ნას იანბა?!

იანგეგდ კუადერ, იშოფერხა,
 დეჭქუმტილოლ შოამახა,
 აყუნაქუა რახენხა,
 იკუვიციეიუეიტ იმცახა.

აჯარ გლოლუბ ვიკუშოანე
 აჩოცია ხუმარუან ვისანე
 — „ამვა, ამვა!“ ნაჰიანე,
 ჯოჯო დეზალაფეიტ რგუთანე.

ზნე ანეყუაშია ნადირბეიტ,
 ნასგდ „ჩოლ“ ჰია უი დოყეიტ,
 ზნტი ვიქურცკაქ დაალაფეივიტ
 ზნეზაწიკგდ იყამიქ იმყეიტ.

დლაშოა-ლაშონ უიქოაფშოჯრ,
 იგელაზ რახნდ უნაფშოჯრ,
 აქიაქ რჰიონ უძერჯერ
 „აფხდახუ იმოლუბ არფეს ჯოჯო!“

ბერგჯკ დციაჟიონ: „დად აბრი
 ნას შიასიფხმარ ყამლარი,
 დად, აგუამჩი აფსუნწრი
 უგემხაიტი ჰია ჰამჰიარი!“

ბ. შენქუბა.

აშოარჯცავ

I

ვიქუშიო ანაყუა ზქუეუზ ახრა წიცაშოქუა რახნ
 იააციქწლაშოონ. ამჟჟ შიახუა ხუქე-ხუქლა აციაფშხარა
 იაქუნ ალაშცარა აწარძუა.

აფსარა ახანე, აღიპიოტუშ აქსე იგულაზ ათუფ აქსა-
 ფხდა აქედქუა ხუაჟოჟოადა ამცა რკენ; აფშოა ხეშოაშოა
 ისუაზ, ნადაადა იაშოთუან ალვა, ათუფ იწარჩნე, აცცეში
 ხარჩელა.

აცია იალან ხუქედე დუგდე, აფსასა ჟოაპიო ათუფ
 აზაიგუარა იტიან. ხან-ხუნლა ალაშობჟქუა ახუ-ხუჰია
 იაავუან ალაღდა, აფსარახეტი.

უბესყან დვაგდლოფიტი კამშემეშ. ხარწიოლა ირთინე
 ახაქსე იკნაჰაზ იბაადატიო ჰათევი, იუაპა რჩი, იშოა-
 რჯცაგა შიაქი ვაიაზქუნწანე, ილაბაშა ააშოთხნე, აძიგდე
 ილაფშო ნეიხდემსდაკუა იქსენეიხფიტი, არახუ დნარ-
 ჩხენენე, ნაყ ახუადარახდე.

დნეიუან აფსა კახუხუაქუა დნარჯეს-აარჯესუა, აქედ
 უახუაქუა დნარხეს-აარხესუა.

ამრა აბზ ახრა იავწნავფიტი; ახრაქუევი, აწლაქუევი,
 აჰასკდენი ვილაარცკრიტი, იზარე-ბზარუა, ამერხუაგა
 ახააცია რხენუპიპიო. აფსაატი აჯჯაპია ხკე რაციალა
 აშოა რპიონ. აგუავაქუევი, აივნაარაქუევი, აივრჩქაქუევი
 ალვაწი რხელწუან; ახრაქუა ინარუნჩელა-აარუნჩელონ
 ანაყუოუ.

კამშემეშ, დქსყდა-ქსყდო, ხრაკე დაქსალანე დცონ.
 აფსარა ვიშელოდა უახდენტი დალაფშოუან. იკუშოა-მე-
 კუშოა აასრან, ჩქედრან. აჰასკდენ ვიწიპაჰარადა, ჯარა

ივეიქენ, ჯარა იყათშენ, იკულკუაჯონ. არკაშქუა, აიხნარაქუა ირბჟყმა, ეიბან-ეიბაქო, აცაყმაქუა ირუქუჩხრაქუა, იშინთსარახნა ეილათიონ. აგუაჯაქუა ასუფსართაქენ. ამრა ანრუქუქუა, ასუფსაქუა ხეხე-ხეხე იციიაკენ, იბააძაჟაჟურაძა იყან, რეგარაქუა რახე ირულწიწიონ წკა ზმამ აციკუბარქუა, ურთ ეიცლანე, ყუწიანე არკაშქუა ირულალონ.

აცაყმა ავწან, არკაშო ხეჩხარა ახექუან, კამმუშე ეიდარა ნეშთეიწან, იხმაკერ ალა აძე ნეიტან, ხარწოლა ირწოლანე დნახუეიტ.— ეჰ, ხუარ იხრა სუყანდაზ აბერჟო, შოაყა შიარახ რაცია სრუნიარეზეზ, — ააიგუახუიტ აყუაფაქაფა დაქაფმუა.

იფსე ააითეიკენ კაფხეა ამარდა დნაქალთეიტ. ამრა იარფსასიზ ასუფსა იშაპე ამკაქუა, ამერხუაგა ილა ხნაკაქუა, ილაბაშა აჩოკე ჰია იწარსუა ხელაღმარანე დენტანაგალთეიტ. უი დანენტეს, აკაწიარაგე ააფშოიტ, მიტიეკ ნაბჟამქუა. აცაყმაქუა, აჰაჯაქუა ღმაზ-ღმაზუან; ანა-არა ქობგარან. ახაჰი ფჩხაქუა აქოკერნე ითალონ ხლანწე. ხარანტი იააკუან აკაფ-კაფ ბჟე წარხუწიიძა.

ანრაქუა უაჟო-უაჟო ირხალონ, უაჟო-უაჟო ირხეწუან ანაყულუქუა. ურთ ეითაწიკუფხეაძა, ამრა ლაშარა ციერაყმა-ციერასუან, ინალაქ-აალაკნე ადგელო იაქუქკონ.

ამრა აშხაქუა ირხეწიტი, იშოშიტი; იწეგე იქოხეათახეიტ, იწესიტი აფშაწიწიე. კამმუშე იძბეიტ დახეფხეაშა თეფე იფშაარაზე. ააიგუა ჰაფეკ იღერუან, უანე დდოქულთეიტ ინარცკაკნე.

აჩაწიანთიტი ხუმბუჩხატიი აშიაფშე. კამმუშე აჰათაქო დანნიე, იშოულამცარა-ილაშცახან. იუაპა აიკუირშან, აცია დენტანაგალთეიტ. დუკ მერწკუა, იციერწიტი ამხა. აჟოვან აქოხე ტიტი. აიწიიქუა ჟოჟოაძა, იკუეი-ციეიუა აჟოვან აახერყეიტ.

II

კამმუშე დანხუქეზ აახეს დეილაჰაუან აფსასა რააძარეი, აშიარეცარეი. იქეთან აკოლხოზ ანეიქოკრაკა,

კამშუმ იქსასა იმანე უი დალოღვიტ. არახუ ნაპე
 რედიკელონ, დრეიქაჰაუნ. აკოლხოზ რახუგე, იარა
 ინტიფიფუნ, ინხონ, დრეცენ. ეს-ფხნე, იკუტცივი
 იარგი, აფსასა რუმანე, ანხა იყან აუასაქუა რხმონ
 აძიკ-კუჯაკ აციმიერაქსე. უაყა ახეშცია ხეწაკრთა რუმა-
 ძამ, აქუფი ახთეფი რუყურკუფიტი ეიჰარაკ რუაპაქუა.

აჯმართუფ დაჩაკუშუბ: უა აგუფ აჯჯაჰია ვილოუბ,
 ახნეხარწიფ რაცოლუბ; აწიემკათქუა შიადლა, შიხალა
 ინებუბ, აწიადიქუა ირუხნუბ აქუაბქუფი, ანუგაქუფი, აჩუ-
 ანქუფი. აწიემკათ იავაგლოუბ ჯმახარწიფლა ითინე
 აბყულქუა. კამშუმ ეიჰა ვიღვიმონ, დაშცელახან
 აჯმართუფ, აგუფ ახეილაზ. უი კუტციას იმან არფარ
 მრათქუა შიარახი მზაუქი. ურთ რუბავ რციელასენ,
 ანხა იაშცელან. ირღურუან ადგეღლ ახეკუაზოუ, აშხა-
 რაჟი აჩარხანეფი რაცოანე იახამოუ, აცხეაქუა ახეკოუ.
 ფხნა, აკოლხოზ იალაღანაძაგე, ეგდრაანე კამშუმ
 აგუფ რურახუ იკრუხმინან. უსყან ახეშცია ზეგე
 რურახუ ვილარწონ ანხა იანკელსლაკე, ახა შხალბან
 ვიღვიწე, არახუ ვილცანე, დოუსე რაათურაქუა რახდ
 რცონ. უაჟიფ უს იყამნტ: აფსასა ვლან შხეცანგე შხალ-
 ბანშთახგე, აფსასა ვიზაკენ, აკოლხოზაა ირტიენ.

დანქუფეშოზ აახეს კამშუმ შიარეცავ ბზიან. უი
 შახულა იღურუან აშიარახ იახდრტიართოუ, აძაგაქუა
 ახამოუ; კერ დაშკლაფეშხან აშიარახ რფსთაზარა.
 აქუასაბქუფი, აბლაჯმაქუფი, აფსლაჰიქუფი რაკუნ უი
 ქედლა დხეშეშიარეცონ. აგუფ ენაგე ვიცუაქენე უი
 აშიარეცარა დაზენე დრუმან.

კამშუმ დაუუბ, დნაძა-ააძოუბ, ილა აგუ თბააუბ,
 ინე-იქე იაზყდაყდოუბ, იფაწა ციაფექუა კურეცოძა
 ირწოანე. იქეციაჟიარა ხააუბ, იაჟია დახეცეკუაჟუამ,
 უაჟიფ-უაჟიფ ინე-იქე აჩარა გუბზელ ააქულ ოიტი.

III

აშხეფი აგუფი ანქუხხოზ აამთაზ, კამშუმ დვაგელან
 იმვა დნექულტი. აწეჟ ფეშა ახრაქუა ირხასუან. აჟივან-
 გე ზეგმინჯარა ვიფეშოზნტ: ჯარა იკაზკახუან, ჯარა

იპიკიფშოთიალან, ჯარა აფთაქუა ჩოტჰა-ჩოტჰა იხენ.
 ინეყუაშია ინაცწანე, კამმეშ დენთალთეიტ ეიკერ-
 ჭიქარაკ. დნეიუან შაპ ფენწალა, დნადგელტ ცაყდა
 ეიკეციკ, იხე ნეხირიპიპიან დენთაფშოტი ალაღდა ლბაა
 აღიპიფშო ხუჭაქოე ილაფშო ნარექუშიეიტ იკალაძა,
 რტიკეაქუა კურ-კურძა აპირა იაქოე აფსლაპიი აქუა-
 საბი იხეხართაზი, აფშოა ურთ რახე იაცართან. ზენა-
 წიკე იხეფშოა ანარკე, ეიბართრესენე, რემარია იმთაქუა
 იციეიტ. აშიარეცავ იქოაწახუმხაარენ ურთ! კამმეშ
 დნეუციუან: „აქიეიფშოა უსეცხრაა, აგუფ რქოაწახუ ეყა-
 ზარ სერმანშიალა“ ჰია. აქიეიფშოა ილუტხა კამმეშ
 დარა დექუგულდუან: აქილარ იხლარჰიი ალა, უი
 იბიარაპი ინაპაქოე იყოუბ შიარახი ფსაატიი, ურთ იარა
 იგუართოუბ ხეჩას უი დიმიოუბ არფეს ეილყდა შიაკუახ.
 აქიეიფშოა იქანე იბეიტიოეზ როუბ აშიარეცავცია ირქოა-
 წახუ, ურთ ირემფეხაშიო. აქიეიფშოა შიარახე ანიშ-
 ლაკე, აცია შოგუაჯოუ იახხიხუეიტ, ნას აბავექუა აცია
 ინელაპიანე ყამილა დანნასლაკე, აშიარახ აფსე ვახა-
 ლან, ატრემ-ტრემ ჰია იკეაფანე ინეინე აკეხცია ინარე-
 ლალოიტი. აბიარაპი დანიხეუციუახ კამმეშ იგუ ხეთ-
 ხეთუან.

კამმეშ აძია დანეიტ. უი ჰიკიფშოთიალანა, ივეიფ-
 ყაყარაძა ითატიან ახრაქუა რუმჰარა. ასეფსაქუა ირელ-
 ვერნე არვაშოქუა აგუფუაჰია აძია იალათიონ. აძია ურთ
 ზეგდე ახუაჩოუან, იახთატიახ იგახგო, აციქურფა ხუჭ-
 ქუა აშეჰია ეიშთალანე, ახა არვაშოქუა უაყა იანქოა-
 სუამბე. განკახდე, აძე იაცრეწინე, რემვა ელხენე, ურთ
 აჩოჩაჰია ამშენ იახცონ. ახრაქუა ირეხნემკელოზ
 ასეფსაქუა ხოიალა აძია იალან, იძსო. აძია დნახხ-
 ნესენე, კამმეშ კადლე დნაქოალთეიტ. უბრი აამთაზე
 ტაკუ ნაბჰანე ანაპიქუა აილუკვიტი. წაყა აგუავეაქოე,
 ილადახდე ასეფსა იქუეგლან ფსლაპიკ. კამმეშ იშიაქე
 დააწხეიტ იარბანე. აფსლაპი კუალააუა ასეფსა ინე-
 ქუაიტი.

კამმეშ დნალბააყეიტ, აქუასაბ აშა აღვერუა იახე-
 კაქენ. იაპიეზბა ახუდა იაქოირხან, ეიქოირფხეიტ აშია-

«რახ. აკუაც აცია ინელაჰიან, იაჰუჰეიჰიეიტ, აგარძგან
 აშთახტეიი აშაჰი ახუდგი ინარხარშინე. იეიდარა დნა-
 წალან იჰრაინხეიტ ათეფახე.

IV

შებუონენ. აჯმანხაგდე ირახუ გუარეიწახან აგუფ
 აჯჯაჰია ეილატიან, აქედქუა ეილუბლააუან. ამცა იახ-
 აკნაჰან ქუაბ დუკ ხეშოლა ითინე. აქკუნცია ნეიხდეს-
 ეიფესუა ანშოცა ყაწარა იაქუნ. უბრი აამთაზე ათეფ
 ავადახდე, ანუადაქო, არშიაა ბჟე გოეიტ. ხუჰედე დუგდე
 ფხეიბაწა ამარდა იაქოალტი, აგარძგან აფხდა იხგო ჰია.
 ფოტკ იანენასკა, ზეგდე დრაფესნე შიარახ დდიქუ-
 ლოეიტ. აძოე დაიხებზიამხაძაკუა, კამმეშ იყნე დნაძეიტ.

— უა, უდგრვატი ეილახააიტი!—იჰიან შეწირაკ
 აჰასკდენ ააწიხენ, ინაიქუიფსან, აწიახჰია დააგუდიკლტი.
 უი ინაიშთარხნენ კათხუაგდე მხაუჰედე ნხალოეიტ.
 დუკ მერწეკუა ათეფ იანეზ ზეგდე, ათაჰმადა შხანეყუა
 იდა, კამმეშ იკუდლაშოა იააგელტი.

— უა უდგრვატი ეილახააიტი, ეილდეუ ალა უმკას-
 ლააიტი, აჟიეიფეშა ილუფხა უმაზააიტი!—ჰია აძიადიალა
 იხემჰიან ღყამლოეიტ. ეიდარა ააიმერხენ ათეფახე
 ილბააიტი, აირგაშია ჰიო.

— უა, დად, უდგრვატი ეილახააიტი, უახდემკახე-
 წლაკე აჟიეიფეშა უხუდგიმტიააიტი!—ჰია დაანეჰიეიტ
 შხანეყუა, ათეფ დააწეწენ, კამმეშ დნეიფელანე.

შხანეყუა აგუფ პატუ იქურწოიტი. უი იხეწუეიტი
 შიეშოქუსა რაყარა, ახა იგუ ზეკდოუპ, დქოოუპ, აბა-
 ხუაფეშ დაკეზოუპ, იუსურა ფეკემ, აკოლხოზ რერახუ
 იხეჩოიტი. შხანეყუა დძეშოა დშოლოუპ.

ამცა იახკნაჰან აქუაბ, აკუაც ეიქოუნენ ინთარწეიტი.
 — კამმეშ, დად, უფსე ააითოუკხარ, იჰაუჰიარ ყამ-
 ლარი, უახდეყახ, იუბან, —იჰიეიტ შხანეყუა ითეთენეჟიგა
 ხუშოფერლექ ნახაწანე.

კამმეშ ირეიჰიეიტ დხექუშიან, დხენიან, დშო-
 შიარაცან. ზეგდე იხეძერკუან, იჰიოლზ რგუ შთნახუან.

— უარა, მშობე, უნეინე აჩარლუქუა ააე, შთა აკუაც
თააგაპ ჰია — იბეე ააგეიტ შიარახ.

აკუაც ალვაწი ჭელვრე აჩარლუ ილექურწეიტ. აქუ-
აბაჭო ატიან კუალკუაჯონ. ახაწგლაცია რედა ზეგდე
ნეიბარტიეიტ. იმახუარ ეილენე, იკალთ თხმარშითნე,
შიარახ აკუაც შიარა დაჭუნ. აკუაც შიარა იალთიხუაზ
აქუეუთაქუა, მშობე აძიადილა ირემწეიწონ „აქეიფშაა
ურიჩეიტ“ ჰია. ირემწეიწონგდე, „ჭალა სურჩეიტ“ ჰია
ილიკლონ.

ამშო შებეე შთახე ინახეიტ. აჯმახმეგდე „რ-რ-რეიტ“
ჰია იჯმაქუა დვარუთხმან დეუარწეიტ.

ხ.. ბლაჟიბა.

აქუჯმეი ახდეშციეი

ქუჯმაქ ნეიუან ახდეშცია რთეფ ახანე,
აგუარა ინევეფეშენე იაბეიტ ნასთხანე:
უასა ფსელაძაკ ნეშთაწან ირშენ,
ახდეშცია აშშეჰია აციახეხრა იაჭუნ,
ალაქუა თენი იტიან უი იახფეშუა.
აქუჯმა აბას აჰეიეიტ აფსახე ეიბაკუა:
„სუეაცია, ეგდა შიარაპკრუნ შიართ ზეგე იახმა აბრა,
აბრი სუემთანე სუეახარ სარა“.

ი. ა. კრეილოვ.
ეით. ხ. ბლაჟიბა.

აქეი ახმაფარჩი

(ალაკუ)

აქა ალემშაციქუა რკეაკაძა იკუა აციალუარსთა
იხლანე იშენეიუახ ხმაფარჩი ააჭაჰაიეიტ. აქა აანგლან-
უს აჰეიეიტ:

— უარა ახმაფარჩი, ზეგე რედა ხარ უმამ, ახა უშაპ-
ქუა აგრა რემოუპ — იკაჰიუპ, უანდეყო ეიშკლაფოიეიტ.

ახმაფარჩ გუჲან უს აჰიეიტ:

— უზლაჲუ ზაკუი აჲა, უსხეჩჩომა? სარა სჲაჰქუა ჰია უარა უზხეჩჩო უჲაჰქუა რაწკეს ზქეღნტი ეიღეუბ, ეიჰაგეღ ირლასნუ იკუეიტ. აბურჲოღ მინუთკ ალა ავნუ სცანუ სააჲეიტ, ნას ჰაიფხნუკლაბ.

ახმაფარჩ ავნუ იანაი, ავზაკ იიანუ აფსუ შჲაშოზ აბეიტ.

— აჲეი სარეი ჰაისანუ ჰაიფხნუკლოიტ, — აჰიეიტ იაან ახმაფარჩ.

იშთაზ ახმაფარჩ უს აჰიეიტ:

— უარა, უხაგახჲეიტ ჰია სუკოუბ, უეივუმსზარ, უარა აჲა უშოფაფხნუკლოიტ? აჲა აშაჰქუა ლასუბ. აღუნეი აკვ ამათთამ, უარა უჲაჰქუა კდაჰიძა იკოუბ.

ინეინ ახმაფარჩ უს აჰიანტ:

— აჲა აშაჰქუა ლასუბ, ახა სარა სხზშოჲკგეღ ზენძასკ ილასძოუ მიტიღ ამბჲეიტ, ამალა უარა ისჰიო ყაწა. უაალა აციაღუარსთახე, უა აჲა ფშოუბ!

აბარ ახმაფარჩქუა ახხუ ინცოჲწაჰაუა იააიტ. ახმაფარჩ აჲა იეისაზ უს ანაჰიეიტ ეგი ახმაფარჩ.

უარა უცანუ ნახეხი ამხე ახე ახმაანწიო უჩჲწიან, აჲეი სარეი არანტი ჰაივასნუ ჰხე უზერხა ჰჰუჲნაჰხოიტ, აჲა ანუღლასხეუჲაალაკჲ სარა შთახღლა სხენჰინუ ჰახეღწყდაზ ათეფ აჰჲუ სლჲეინუ სჩჲესწიანჲეიტ. აჲა, უარა იუშიარიაშჲა იანლჲეილაკჲ აჰჲუვჰია უააცოჲრყდანუ უბას ჰია: „სარა საიჲეთეი იანბეკუუ!“ უი აჲა სარა საკუუ ჯშა უამაშია იაბაშჲტ.

ახმაფარჩ ცანუ ამხე ახე ახმაანწიოზ არჲაწიანტ. აჲეი ახმაფარჩ იანხაზი იაივიგეღლანუ ილჲეივასტ, აჲა ანუღლაფყდა ახმაფარჩ ხენჰინუ იანღწყდაზ ინეინ არჲაწიანტ. აჲა ეგი ამხე ახაჰჲუ ინეინზარ — ახმაფარჩ აფხდა იტიან.

— სარა საიჲეთეი იანბეკუუ, — აჰიეიტ ახმაფარჩ.

აჲა არი სირს იაკეიტ.

— უაი ჰაითა ეიფხნუკლაბ, — აჰიან აჲა ახმაფარჩი თარეი ეივაგეღლან ილაწყეიტ.

აქა ახდათარჩ ანელახყდა ახდათარჩ შთახდლა იგეჟნუ
 აჩთაწიანტ. აქა ლახნხი ამხ აწუხუნუ ინეინარ, ეგი
 ახდათარჩ აფხდა იტიან.

— სარა სააიჟთეი იანბუკუუ, — აჰიეიტ თარა.

ზუნდა უამაშია იაბეიტ აქა.

ხუნტი-ჰუნტი, ჟიანტი უჰია ეიტხნუკულტი, ახა აქა
 აწახონ, აქა შოკუუაზ იანაათსა უს აჰიეიტ:

— შთა ღუნეი სუქუნუ სეისომ.

აბას, შოშოკლა აქა-შამხწარ აწკეს ახდათარჩ შაჰკდაჰი
 აიაიტი.

ახდათარჩ ხაწა

წლაკ აშაჰუ თაგუაჰან. აგუაჰარაჰუ ახდათარჩ ათრა
 ყანაწეიტ. ესღიონუ ახდათარჩ ათრაჰუ იციან. ამრა ანუნ-
 თაშიალაკ იაჰუხონ, ათრა იაათუწნუ, იხუეი-წიინუ,
 ანაფშო-ააფშორა იალაგონ; ნას იზუქუიან აშოუსლაშო-
 ქუა, აბღ-მბღქუა შახხუნჰალოუ ახდხაჰია აქუ-
 ნანახონ.

ხულბუჩიხახეიტ. აწარაქუა ფხდარულტი, ახუაჰაქუა-
 რჩორწიანუიტ; აშა კახა იჰაგულტი. ახდათარჩ ღარა-
 იშორაციეიტ, ახა აკგდუ ამფუხამშიეიტ. აწუხ აშორახდ
 ინეიხეიტ. ახდათარჩ ამგუა ეიდუჰაჰაალა ათრახდ
 იდოქულთეიტ. ათრა ააიგუარა აწუწუნდრა რაციანუ
 იაბეიტ. „უჰა ისჰაუა ეგდუჰამ“, აჰიან, ახდათარჩ აწუ-
 წუნდრა აჰარა იალაგეიტ. ინაფშო-ააფშოუა, აწუ-
 წუნდრა გჰაუა, იშინეიუაზ ავარაჰუ, არასგუგუ აშა-
 ჰაჰუ, მათაფშუ შოკაჰუზ აბეიტ. ამათაფშუ „სტუსციანჰა
 ააიტი“ აჰიან, იჰათრესიტ. ახდათარჩ, იამრაჰაქუა უი
 ახათეცქუა ნალარფანუ, აცია ინთაშშიტი.

ფტოკ აწუ, ამათ აფსუ აღუშიშიან, იხდღუშუნ
 იკაჰაიტი. ახდათარჩ იარაზნაკ ამათ. იხუწიწია-ფუწიწია
 იკანათსეიტ; ნას აზხარა აჰეიტ. იააშორღუ ახდათარჩ
 ათრახდ იციეიტ.

ადრჯაჩხნე ამრა ტაკუ ინხალტ, აძაძა ბეიტ. აყდუდა-
 შია აქკუნცია წეწნდრა ყუშოარა ათურასრა იაალალტ.
 დუკ მერწკუა, ურთ არასგუგუ შაპე იაავალთეიტ.
 რუაძიღ დწონეიუან ამათ ხწიანაქუა დნარხაგელტ. „ასსირ
 ზბეიტ“ იპიან, აქკუნ იკეზცია დრუფხეიტ. იკეზცია
 აღდუშია იააიტი. აქკუნცია ალაბაქუა რულა ამათ ხწიან-
 ხაქუა ნადრჰიღ-ადრჰიიტი.

აქკუნცია იალურდერააუაზუზ აუხა ახდათარჩი ამათი
 აიდესლარა ლუღუა შორემან.

აწწატიქუა:

1. ახდათარჩი ათრა აბაყანაწივი?
2. შიარცარა ზეიფშოანგ იცოხი?
3. ზნგ ახდათარჩი ზეჭუშოან?
4. ამათი ახდათარჩი ირიააიდა? აქკუნცია აწეწნდრა ანგრყუ-
 შიოზ ირბანი? ხუართარას იალოუხი ახდათარჩი?

აჭრონტ აყნტეიი ასალამ

აძისთა ვიუჟ დუ ახე-აწეზუა ვიმერტალო ითან
 აკოლხოზაა, გუეიწახარა ბაათსკკ აძიგდუ იმამეზტ. ურთ
 აგუეიწახარა შორემამეზ ანტეშოუან ხემა-ფსემა რაჟუსუშა,
 რლან-ჭოჯხემა, აკოძია რებჟერგაშა.

აჩხნე აკოლხოზაა ვიცლაბნე აუს რუან, ამშოგდუ
 რზელფხან იყან. აუეიაქუა რეშთახე იაკულყდან იფხან
 ამრა, რხე-რგუ თეშეააუა, რგუაჰიარა გუაჰიარა აცწო
 ირეჭეჭკონ.

ამხე ავადახე, ხაზე ინალწოშა იციალუოზ, ათაჰმადა
 ჰაზარათ ზაწიეკ იაკუნ არაყა ზეზცია ირეიფეშოქეჟა
 იუბოზ, უი ფშაალა იციქუა დნარგსუა დნეიუან ილანხე
 ვიქუწა, იყტ-ფსეტ ბჟე უმაჰაძო.

ჰაზარათ იციქუა აკულტაჰია აკუათან იახონ. ზუნდა-
 გდუ იზლოვიუსუზ ილადახე იციალუოზ ხეარ იკამბაშ-
 ქუეი ჰაზარათ იციქუეი, ხეარ იკამბაშქუა იკაქო-
 მაქოჟუა, ირაპა-ჩაპო იაგა ქენ რეჭეშოარგდუ რცაშა
 იაცურწომეზტ. ურთ რაასთა ჰაზარათ იციქუა ატრაკ-

ტორ იაკვზან, ილასენ. იარა უპას იმეჯყახგდე ჰაზარათ
 აქენქუა მვანიმწალარ იგუ იაუამეზტ: აღენტაქუა
 რეიფეშ ანეში. ეივრსსა ეივარეფხაა იცოზ იციქუა
 დრუსნე იანენეიბარკლაკე, დერხემძო დენრეშთალონ,
 იქუათან ამაქუა იჩორექერღულუა.

ჰაზარათ ხემფადა ხუცრა ღულუაქ დხანაგალონ აკუნ
 ამხე დემოთაზ, უი იხუცრა იახყდოზარგდე ყალარუნ,
 იათახამკუა აქოევჰია აქენქუა ზიამხადიქუწოზ; ხარა-
 და-ბარადა იციქუა რგუ ზნირხოზ.

— ო, ჰაზარათ!

ჰაზარათ იმეყა ხქარ იბეჯ ააირგოვიტ იციაღუო
 იმეწეიუაზ.

— უარა უქკუნ აშაყუ ააიშთიტ ჰია საჰან, დაარა
 სგუ იახუეიტ, ანცია იდვრააიტ; აქერხაწა დახეჯყახაა-
 ლაკგდე იუაჰეილარ იხეირშთუამ!..

ჰაზარათ იციქუა აანკლანგ, დაახდაფშოუნ, — მოუმოუ
 დად, შიყუ ააიმეშთაიტ; იუაზჰიადა უარა აშიყუ ააიშ-
 თიტ ჰია?

ხქარგდე იკამბაშქუა აანიკლან, — იმეფა, ჰაზარათ
 აშიყუ ააიმეშთეუა, აქეთსოვეტ აქოჯ იააიმეშთი, იმე-
 ფოუჰიოი!..

ჰაზარათ იიჰიარა იზემდერუა, — აქეთსოვეტ აყნე
 იააიშთიტ უჰიამა? — დწააიტ.

— ააი, აქეთსოვეტ აყნე იააიშთიტ...

ჰაზარათ დგაჩამკენ, — შახუპ, ახა ზეხმძალა იაა-
 იშთდა, უა იან დტამ იაბ დტამ...

— უი სარა ისუმდერუამ, — იჰიეიტ ხქარ, — სარა
 იზდერუა უბრი აუპ, იახდა შებჟონ აფსშარაან აქეთ-
 სოვეტ ასეკრეტარ გუაგუა დაანე დაჰაფხმარააც დ-
 ყოუპ, შებჟონ ჯარგდე უმცან, ზეხმძალა იააიშთეზგდე
 უსყან იჰაჰაპ...

ხქარ იკამბაშქუა დრუსნე იქოჯეიხევიტ.

ჰაზარათ იკუათან დადგულან აკრაამთა ახუცრა
 დაქოუნ. იხუცუან იარა აქრონტ აქოჯ იყოუ იქკუნ
 იარა დინარშთენე აქეთსოვეტ აყნე აშიყუ ახდააიშთეზ,
 იააიშთეზ აშიყუ იანიწაზ ზაკუ. არი აიფეშ აუეს იალთი-

ჰოაარა იზმდერუა დემსხუცუაზ, იცოქუა დნარკწყადან დცოალუო იქსუნეინთეიტ, უაჟი-უაჟიო ხქარ იახდ დნა-ფშოუა, ცქია დიახწიარ ციგდა იმბოუა, ახა ხქარ დემ-ფშოძაკუა აცოალუარა დანალაგა,—ჰაფსუ ანაჰშო ისა-ჰაპ,—იჰიან იჩანუ იჩაანიკულტ.

იაიტი შებჟონტოარა. აკოლხოზაა რუცოქუეი რკამ-ზაშქუეი აუშინუ უა წლაკ ამწაჰუ აიზუიბაგარა იალა-გუეიტ. ჰაზარათგდუ ხუმა-ფსუმა იცოქუა წირტლან აცოა-ლუარსთა დქუყუა უახდ იქსაინთეიტ. უაჟიო უიყარა ილახდ ეიქუმეზტ იარა. იქკუნ იარა ინდძალა აშოყუ აიმიშთხარგდუ, იუააჟილარ ირზაიშოიტი, ეიჰაგდუ ინ-ძუბ, ახა იანიწარუზუ ანაჯალბეიტ... არი აქუნ უაჟიო ჰაზარათ იგუ ითახუხუა ითახ. ხქარ დშოაიუაზ დაი-ხდძან—„დად გუაგუა ლასუ დარუშ?“—იჰიან დწაიტი, უსყან გუაგუა დჩუჟიწინუ. აღმარა დქუმლაკუა აანდა-ქუ იჩუ აქჰაჰიარა დქუნ, დარგდუ უა იაიტი.

— უა შიმუბზიქუა! ჰაზარათ უნაპუ სურკვიშ!—იჰიან აშურჰია ჰაზარათ იახდ იქსაინთეიტ.—„უარა კენჰა ახდმძღ ჰაირგარც დქუჰუბ უმბოი!—იჰიეიტ იარა და-ჩინ —„სარა აქრონტ აქუ სეიბაშუეიტ, ახა შიარა იარხანუ შიენხალაროუბ“—იჰიეიტ. იშოფოუბოი არი, ჰაზარათ?..

ჰაზარათ გუახუარულა დააფუშოურჩინეიტ.—გიტლერ ალახშა დიზტერხუანდა უაჰა ისთახუბ!..

იქკუნ ჯაშარა ითან დნეიციაჟეიტ, ნას გუაგუა დნაიდგლან, — აშოყუ იაითიზ იანიწახეი დად?—ჰია დწაიტი.

გუაგუა ჰაზარათ იჟივახერ დნას-ნასუნ,—იარა დშუ-ბზიოუ აიფშო იანიწახგდუ ბზიოუბ, ჰაზარათ, უქკუნ ხაწა დეჰუბ,—იჰიან რუგუთა დაგლან კენჰა იაითიზ აშოყუ აფხარა დნალაგუეიტ:

„საშცია სუუაჟილარ“.

ჰარა არ. ყაფუ შაღა იაბაშრაჰუ, აკერ აგუაყრაქუა შხააგუეიტ, შთახდლა ახდაწრაქუაგდ ჰრუქუშეიტ, ახა აიიარა ჰარა იშოააგო აგურა ხაწანუ ჰაყოუბ. აჰაჰი

აკვ შიაცემშიან. იმუჯიღერუა აიფუშ აქრონტ სტალინი
 დუ ანაპხგარა აითოიტი, არ ყათუ ზეგდუ დრეიპაბუპ.
 არი აბუარაკ ჰალა ცეგდაშია ნაპე ილაპკვიტი, აკრგდუ
 დნასკდაპციეტი.

ჰიარაქუმ ჰალა დღლუღუოუბ, იარმარიანუ დჰაზ-
 თარხაშთამ, ჰათხდაყა იწაგდუ აჯაბააქუა ჰრექუშიაშთ.
 ახა ურთ უსუმი, ჯაბადა აიაირაგარა ზეყალომი.

სარა ამრათაშიარახე ეიბაშუა არ ყათუ სრელოუბ.
 საშცია აკოლხოზა! აგურა შისერგოიტი ჰათსადგდულ-
 ახეჩარაზუ სხე სშამეიგძო, ახა შიარგდუ აათსარა ყამ-
 წაკუა აუს ჟიულა ხუჭგდუ დუგდუ—ჰისაგდუ ხაციაგდუ.
 იაზშიერჰალა შიმუსთა, შიჩალაშიერხუ სტახანოვწას
 აუსურა. ჰტიულაქუ აქოუგოუ ზაყა იაზშიერჰაუა
 უბრიყარა შიარა აქრონტ შიაცხრააუეიტი. შიჩახე-
 ყაშიწალა არრატი წარა.

შიარა უახე ავნიყა აუს ზუეი, ჰარა აქრონტ იაქსა-
 გულან ეიბაშუეი, ჰაჟევახერქუა ნეიბთან გიტლერ იქუ-
 ხრა ჰარლასუპ.

სუსალამ შიედუშიკელ ავზცია! თხდაყა აიაირა ქსუც-
 ქუა რახე!

დაჰფემხაიტი ბზია ეიცაბო, ჰაბ სტალინი დუ!

ახერჟხანტ კენჰა კუატანია“

— იხხე ზგაიტი ზაყა სგუ ითიჰიააზეი!—იჰიეიტი
 ხქარ, გუაგუა აშიყუ აფხდარა დანაალგაწიყა.

— აფსუნწრე იოუაზარ დყუშთგუშოუბ,—ნაციწიეტი
 ჰაზარათ იქკუნ იაიშითუზ აშიყუ დააქუგურდმან.

აკოლხოზაა უაჰე იმშიმბაც ეიგურღეიტი რწეი ასა-
 ლამ შიყუ ირზააითიზ, აჯშარა დუ ირთეიტი დღლუ-
 ლუაცადა ივზცია დრულაგულანუ აქაშოიზმ გუმხა და-
 ხდაბაშუაზ. ინეიდტიალან ასალამ შიყუ იზერჯიტი. უა-
 იანერწეიტი, უაჟიუ ჰაზთაგდლოუ. აჯენჯტიულატი ეიბა-
 შრა დუ აან დაჩხაზინუ ეიფუშემქუა აუსურა რხე იშთა-
 დერწო. აკოლხოზ იადუ აპლანქუა რენაგძარაზუ უაჟი-
 ნატიგდუ ასოცეიცლაბრაქუა შთრებუარწახდოუ, იაიი-

თიხ ასალამ შიყუ ეიჰაგე რგუ შიშთინახზ, ჩიშთილა
 აუსურა იშთალანარგო.

აინარაქი იყახ აჰისაქუაგე ხახ ასალამ იხანგ-
 წეიტ, იშთახეყახ იგუ კარშინე დეყახანარაც, იხერც-
 ჰაიტ დარგე დუღუალა აუსურა იშთალაგახ.

აწეხუტიანე, გიტლერ ციერშიაგა ირ რექუნრახე
 კენქა იხეიდღერშიეიტ, ამანშიალარაქუეი ახედი-აფეშეი-
 იმანე დყალარაც.

* * *

აბრი აშიყუ როუიყთეი 10 მშრ რაყარა წხან, ჩინაქ
 აკოლხონაა აინარა ყარწეიტ, დოუსე რხედწაქუა შიშ-
 ნარგეძო გუართარაც.

აინარაქი იათეშიეიტ კენქა ასალამ შიყუ რხიჯანდა
 ესემშა ხნორმა ნახეგეძოხ ხეარ, უიყთეი ვბა-ხეა ნორმა
 ნეიგეძო დეშთალაგახ. იარა კენქა იახ ჰახარათ იხათაგე
 უბახ ჰაუ უჰიარატიე აქთარ დრეწამხო იუსურა შიეი-
 ლიტიეხ. ხეგე რმუსთაქუა ირუხდღერჰაიტ. უბრი აჩინე
 ასალამ შიყუ რვიტ კენქა დეხლახ არ ყუშა აკომან-
 დირ იახე. უა იანერწეიტ, იარა ინაჰაქი იყოუ აიბაშე
 კენქა კუატანიეი დარეი აშიყუეიმიდარა შირებეჰახ, უი
 აშიყუეიმიდარა იახხოურანე ახჰარაქუა ირულღერშახ,
 ხეგეძილა იარბანე. „შიარა ჰაშციო აქეშინიხმ ფეშიე-
 ხხალა, ჰარა არა იყოუ იშითახეუ აკე შიეგჰაჰრემ“ ჰი
 აჰეა იხერთიეიტ უი აკომანდირ.

აბახ აუჰ ჰტიეღლაქი არ ყათეში აჰილარი ეილა-
 წიანე, ბხია ეიბახო იშეყოუ.

ი. ჰახახეჯრ.

მ. კოლონია

ტირადა ანხარა

აბნა ბზარ-ბზარუა ბღღ იაწიალა იხვოუბ.
 აღგდელ ჰასკდენ კაკაქლა იქუწოუბ.
 აარზნრა რჩიფიბარკვ, შთა აქუზნრა რთახუბ.
 ამჟაქუა საბოუბ, ჰიუნწიაკ უბაძიმ.
 სქუზნფიტი სუთრესნე, სშუციაზ სთახუხუა,
 სნაგელფიტი სმააშაკუა, სლახქუზნხდა სარა,
 სუჩბზგა ააშთუხნე, სქუზნასსტი თიარნრა,
 აღდარაჰია იახდაქუზნ სვზნცია ეიცლაბნე არნრა.
 ნთუწგდუ, აბაჰჩახნდ აჩბზგა კუაბჟუ გოიტი,
 ჯარა-ჯარა ახკაარაქუა არახუ თადღრჰიუფიტი,
 შიაჰია-ბჟუბ, ქუტუბ-ბჟუბ იგურდღოიტი ჟილარა.
 გურჯაცვიგდა რუმამ, იაქუბუბ ანხარა.
 იაბაყოუ აჰრა-ტირა, დაბაყოუ აჰიენტქარ?
 იაბაყოუ ამუჩაცია, აჟილარ რშა რულციციია იზჟიუაზ?
 ურთ ზეგდუ ნზერწიაშთან, იზჟუშთან ყალფიტი!
 ატიშუა წაზმამზ იამა წაყა იციეტი!

აპკ, აჯაჟილარ, შიენხა აღმარაპია!
 აჩბეგუგი აქაპიეი ცქმა დუღუალა იშიკვ!
 ირდერააიტი, ირხამშოთააიტი, შიენხარაპკუ იფერხაგოუ-
 ეიგძარა ყამწაკუა იშოშიერხეშოა დარგმკ.

ი. კლდონია.

აწწატიქუა:

1. აპოერ აპრა-ტირა დგშოფალაციაჟიეი?
2. აჯაჟილარ—აკოლხოხნ-კკა რენხამვაზე იშოფიპიეი?
3. ანხამვა ფერხავას იაიუა რხე იიპიაწი!

აწეს ან

(აქიაბუ)

— დად! დად!—ჰია იგუეიტ ბაჰია ხუქკ. აყნტი-
 კკუნაკ იბუე,—უხაწკ სციეიტ.. სააუკუნშოოუპ!.. ჰია.

— უაჟე დერვეგდუხ აკე ხთაიკოტი არი აგზმალ,—
 იპიეიტ აქკუნ იაბ ამირინდო,—ჰცაპიშ, იაბაპიშ და-
 დეშოოუ.

ხეგდუ აბაჰიანხ იციეიტ. აგუაში ანაადერტი წლაკე
 ააიგუარა აგილ აბარდ აქუ პატიკო დერბეიტ, უი,
 აბარდ დადგლანუ, აკე დახუაფუშუან. იიქუეი იბლუ-
 ზეი ჯარა-ვუჯარა იციფუიანაან, აფხძე აწიწიაპია იქუ-
 კუკუონ. დაარა აჯა შოიბანხაზ აყარა ვაშომეშტი.

— იშისემპიოხნიზ,—იპიეიტ ამირინდო უბეს ბუეტი-
 ალა, აქკუნ აბას ირწავუ დახიბო დაციფუნაშაშია.

— ააიტი უხეიფუშოოუნი უარა უეიხდუჟი-ეიკუჟი?!—
 ჰია ეიპიეიტ აბ ითა.

— აბარ აწესტუშქა!.. ჰია ითა იააიათაიკუნ იირ-
 ბარცნგდუ ინაცია ხუქკ ნაირხუეიტ,—უხაწკ სციეიტ,
 ბაბა, სააუკუნშოოუპ, მა უარა დად, მა უარა ისუემდ-
 რუა დადკ,—ჰია დრუჰიონ ახუქკ ზნუ იაბ, ზნუ სოლო-
 მან,—აძიაძიალა დახმრუჰიოზ იხუდა ინაცია ადკლაუა.

იანუნაფუშ ირბეიტ, ამღ ზნათაზ აბარდ აქუ ამწი-
 ჟივა ხუქქუა რხახაძა იქურშიეზ აწესტუშქა, აძატი-
 ართოზშია აქუ აარტნუ, ნასგდუ იშთანუ იფუშუან. სო-

ლომან ავადა დანუკათშ აწესთრა იბეიტ. ივაშომუხტ
აწესფშქა უახუნტი იშალშიაზ, ნასგდუ იამჩემხაკუა,
დუკ ხარა იხემცაკუა აბარდრა უბრი ეიტშურთანუ
ილაშიაზაპ, პატკო დაარა აჯა იბაზარუნ, ახა დხე-
ნამძაზაპ.

— სუხუხშოლუ, აწესფშქა, სუხუხშოლუ, — ჰია
დღაწოდღაწოუან ახუქუ. სოლომან იჩუნაიგდან აწეს-
ფშქა იკუნ პატკო იითეიტ. ახუქუ აწესფშქა ააირ-
გუბზღუნ დგურღაწოა იიუა იხემდრუა დუალთეიტ.

აწესფშქა ან, ახუ რგულანუ, იარა უა, ააიგუა დაჩთა
წლაკუ იქუტიანუ იაყუმწდაკუა იქუთაქუსუან იახე გუა-
ყუაზ, ეგდანალემშთა, იყანაწახუაზ, ზნუ მახუკ იქუ-
ფალონ, ზუნგდუ დაჩთა მახუკ, უაჟი-უაჟი ზნუ დარა
რახე აქოუ ნანარხონ, ზუნგდუ ახქუა რეიანარხონ, ზუნ-
გდუნ იმშიაკუა პატკო იათხდა, ახქუა ეიტშო იიყდონ,
იარა აფსუ ზლაზ აფა ახუქუ იმპწუთაანუ იაგარაშია,
ზუნგდუ აწეს თრა აწკარ ინქუფურუნ, ამწოჟიჟაქუა
რშიშიო გურვალა იქერქერუა უამან იწლაშთაზ.

— ნას უაჟი, იზუთახუზი აბრი აწესფშქა, — ჰია
დიახწაიტი ახუქუ სოლომან.

ახუქუ ათაკ იიმთაზტი იბლა ყუშქუა ეინმერსდღ-
დაკუა დიხუაფშურან, იარა სოლომან იქოუნტი ათაკ
იპარ ითახუშთა.

— აბარ, აწესფშქა ან, — სოლომან აწეს იირბეიტ,
შთაყა იგუაყუა იხდრუადა იწიუუზარგდუ ყალაპ, სთა
დხესციჟიგოზი ჰია, უი აწესფშქა იარა იამაზარც ათა-
ხუპ ათრა აყნუ.

და, იბაყოლუ აწესთრა? — დაზწააიტი ახუქუ.

— აბარ, — იპიან იირბეიტ სოლომან აწლაყნუ
აწესთრა.

— სქუწა.

სოლომან პატკო ნაპლა დვშთერხუნ აწესთრა
იზურიაშთანუ დაანიკლტი. ახუქუ აწესფშქა აწესთრა
ინხთირტიალტი. სოლომან პატკო წაყა დანუნაირგლა,
უს იეიჰიეიტ:

— და, უფშოლოთვიშ, ან უაჟიღწიყდა იფერნე იაანე შიპაყა იგურღღო უბაპ.

აიაშშაზე, მინუთკგე მწირტ, ან აწესტრა ინეჟუტიეიტი, აფა ეიბგანე, აფსე თანე იანაბა, უი აგურღღარა წესუ-ფწიარა ამამეზტ. ახუ ეილარგულანე იამაზ ეიჟუტიეიტი, ითუნჩხუეიტი, აბჟგე კაახან უბეს ითგურღღო აქერ-ქერრა იალაგუეიტი, იარა აფა ქჟუხხეზ ითაბუპ ჰია ანა-ჰიონშია.

— აიეიწიყდა, აიეიწიყდა, უფშოში, ისხემღერუა დადი! — ჰია დეჩჩო ქჟააითუნ პატიკო აწესტუშქა ან იგურ-ღღაწია ამწიღეიჟაქუა იახეინაყდოზ აწესტრახე ინაცია ნაირხხუეიტი.

ი. ჭავჭავაძე.
ეითეიგუეიტი ბ. ჯანაშია.

ადწაქუა:

1. აჟიბჟ ხუთაქუანე იშიშა; ხუთაცგუფხადა ახქუა რეშით.
2. ეითაშიპა აჟიბჟ იაჰო.
3. იჟიჟ იაბერკაქუნე აჟიბჟ იაჰო.

აბაღერ

(ი. ტურგენევი იაჟიბჟ იაქჟრფშხენე)

დანაყუეი შიარეცარანტი დხენჰინე ქუაწაკ დეწოლანე დნეიუან. ილა იაფხდა იცაუან. დანგნაფშო, ილა აშოშ-ჰია, იკელფშო-კლძერეჟუა, აკე ეივაძაუა იალაგუეიტი. ალა ზეივაძაუაზ გუასთაპ ჰია, დანაყუეი იხე დანჯახა, ილაფშო ნაქუშიეიტი, აფენწა ვეიქა, ეილაჟიჟა-ეილაფფე იყაზ, ქჟუც ზხუ ააუაზ წეს-ფეშქაქ.

აფშა ანას, აწლაქუა ანარწესე, აწეს-ფეშქა ათრა იხშიანე იკაშიაზააპ. იახეკაშიაზ იშიაყდანე იტიან. დანა-ყუეი ილა ხუქე-ხუქლა, აშეი-აშეი ეიქუწო, აწეს-ფეშქა აიიგუარა ინეიტი. უბასყან ირხაგულაზ აწლა აჩაღღერ-კურაანე, აკუაფ ჰია აჩუნკანარშიიტი ალა აფხდა აწეს-ფეშქა ან. უი აწეს ახუ ხახხალა, აჩურბაბანე, აბჟე ჯრწარნე, იკუაფ-კუაფუა, იმშიაძაკუა ალა აშჟა აქჟ-ნანახუეიტი. ალა აათგულუეიტი. აწეს აფა ეიბგანე იანაბა,

მცხეთა იგურდთან, იგდუჟ-გდუჟუა ინხვიტ, აგუ, აღუ-
დღუ ჰია ეისუა. ინაკუტი ციერშიაგა დუზუზ იარა აზ
ალა! აჩვიქუენე ინეკუმტიეიტ ხეხე ამახუ აქუჟ, ათა
შუგესუაზ ანუანათა. აგუაბღორა აშიარა აწკეს იანეი-
ჰახა, აწლაქუჟ აჩთანეკელტ.

დანაყუეი არი ინემატიბარახან, დნენ ილა გრგუ-
ბზღნე, იმანე ავნეყა დღიქულთეიტ. ივნე დნაძანდა
ამვან იიბაზ ციგადა დარხუციტ. დაარა იგუ იახუეიტ
აწკეს ხუქდა ახაწარა იაუზ. იგუ იანაგუეიტ: აგუბღ-
რეი ბზია-ეიბაბარეი რღლა აღუნეი ეიბარკუჟ ჰია.

ასარკეი ამამენი

ამამენ ასარკაქუჟ ახატისახეა ანაბა,

შეპღლა ამში ინაგუთასტ ფშიალა იარა:

„უნაფუშიო“, აჰიეიტ: „იუბუოუ სემშო სეზკუხშოოუ!

ზაკუტი ხაქუ სახდოუზი ანაყა იაჰნარბო?

ზაკუტი კლგუგუ-მღღუგუგუროუზი, ასახეა ალაკთა!

სა საკუზარ სჩუხუარნე სჩუგსშუან ზენდა,

ხუქდაკგე აბნი ეიტშოზარ სუფშორა.

აიაშამი იაჰჰიაშო, უეიზგე,

იყაქუოუჟ კაჰი-მაჰიქუაჟ ფუთვკე ჰაჰჰოგე:

უთახზარ ნაცილა იუზესფხადაჰ უაჰიგე.

— ურთ რუფხაძარა აწკეს იუზეიღმენ დაარა,

ცქეა უხე უნახუაფუშო-ახუაფუშორ, უჩოგუოუთარ

სეხაარა?

ამში უაყა ათაკს აბას აჰიეიტ,—

ახა უი იაჰიაზ ბაშოა აფუშოა იაგუეიტ.

ი. ა. კრეილოვ.

აწწაატექუა:

1. აქიამანაქუჟ ილაქუოუ ზუსტქუადა?
2. ამამენ, ასარკაქუჟ იაბაზ აციერშიაგა იშოფახციაჰიოი?
იაბადაზ უი ასარკაქუჟ?
3. ამში ამამენ იაბუანაგუეი? აქეა მანა აქეაქუა რღლა ათაჰ
შითიე.
4. ამში იაჰიაზ აქეაქუა ინდკლატიუ ზეიტშორა უაჰუნი?

კუჭქვა ხუჭქ

(ამოგვსტ „ამწარსრა“ ატვფწიანხა)

არი აჩხნე მასთუ ვრახნაკ ვ-მიყუკ ეციოლურტ. აკვ იაპიშა ხდმურ ლყნეტო, ეგი ხდმურ ლანხუფჰა მაკტინა ლყნეტო. მაკტინა, ლშიყუ იზლაპიოზ ალა, ანემეცცია რერ აკუშინ იახდყახ, უახვი-ჩინი აიბაშრა იახდაქტუზ ლუღუართანეკ აქუღ ღყან. ხდმურ ლყნეტო იოუზ აშიყუ იაპიონ, ლხაწა შეგუ იფსუ თანუ იარგი ლარგი შთეიბა-ბახ, ახა იარა აგოსპიტალ აყნუ დეშუშთოლუ; უი აგოს-პიტალ აზაიგუარა დარა რერყუშა აამთალა იშთგე-ლოლუ, მიგუბეკ ახდ ხნე-ვზნ ილაბარა შთლემოლუ. მასთუ დაქუმგულდომხუ აბრი ეიფეშ აშიყუ იზაახ უაჰუ იშთიმ-ბაც დეიგურღეიტ. აგულა-აზლა, ათუნხა-ათუნწუ დაა-რუფხან აჩარა იუიტი, აშიყუ იზაახგახ, აფორტა მჰან-გავუ, აჩარა აგულთა დახარტიანუ აფსშია იეიპიეიტ, სენტიოა ირბჟონ ამარხუაც გურღდაქტუპიშთას ჰია ირთეიტ. აჩა-რაქტუ მასთუ იცოზრგანუ ღოზახუხეიტ შეგუ დთანთეიტ ჰია წუფხ ხნე იროლუხ, უბრიყთეი იწიანხე იმაზ აშიყუ. რუბჟთავუკ დაარა იჯარშეიტ, მასთუ იქტუცნუ იღურხე-ჰიალთეიტ, შეგუ დთანთეიტ ჰია აშიყუ შთშიოლუხდაზ ჰახდურუამეზტი, ახა იარა უბასგდუ ჰგუ იცოკაჰანხან იფსუ თოლუპ ჰია ჰაყამამეზტი რჰიეიტ რუბჟთავუკგდუ.

მასთუ იან აბერგანხან დქთახაზშია დფერუა ავნუ დჰ-ნან.— „საჟემთეჩხხა აბრი ეიფეშ აგურღდაჟოა საჰარც სყახაარუნ სარა აჟირა შთკუაკუა ხგემხაზ, უაჟემთა სფსერგდუ ჯანათ შაპულა სტოიტ, — ლჰიან იმააიცუნ აუა ანაილაკუ, ტომეშავგდუ გუცხუგდუ ლნაპუ ვრგეჟხე იგუდკლო, შეგუ ინჰაიქთა ჰია ავუმია ჰეჟუახ აჩაყუა აზნა ავუ დმერჟიკუა, აქატი ხთია ხექუგულახ ასტოლლ იახამერტიაკუა უაჰუ დლუშთუამეზტი.

დაარა დჯოლუშარატიუ ღყან არრახდ იყახ ხაწეი-ფჰიეისი რუქტუნ ხაწიუ კუჭქვა ხუჭქ. ირუახ ირჰიონ, აბრი აბჟარაკ იზლაზ ხეგდუ იარა უამაშია იბანუ დახუ-აფეშუან გურღმარაკ შთყალახ აყარა ეილთიკა-

უზარგდუ აიაშა ზაკუუ იზღრუამეზტ, აუა რაცინე
იანაალაკ ინაპსუქქუა იშთახე იყანე დბალუდა აში
აზარგუარაქუ ჯარა დგლან დრეხუაფშუან, ნას დეკუა-
დეკუა დენინ იანდუ ირუნალგუდიქლან დგუდეკლა-
ნდეკლა ლლემჰა დენტახუთხუთნე დაახენჰილარენ, ზნე-
ზენლა იხუმარგაქუა ზეგდე ნკატსანე, ბერგეკ იეიფშ
დხუცუა, დანაატიალოზ გჷან. აბრი აბჷარაკ აბრი აყარა
იანი იაბი რთედშია ირჰიოზ კუქეკა დაარა იხშუკ
აზიშთიტი.

— „ნანი ბაბი ააუეი, გ, ააუეი“?—ჰია იანდუ დეხ-
თაკნე დლაზწააუან.

— იააუეიტ ნან, იააუეიტ აკამქეთ რაციადანე იუზა-
არგოიტ, სუკურბანხააიტ უშთაშოუ ჰია აბერგახან
ლაადამთა დღღუდრეღუღუალანე დაიგუქუან.

ზნე აბერგახან აბამბა ხახო დეშტიაზ კუქეკა დაალე-
დგლან უს ლოფიჰიეიტ:

— ნახაი ჰასიცა რშეი, გ! ააუეი, გ, ჰასიცა რშეი,
იააუეი, გ? აბერგახან კუქეკა დეზლანწააზ დაარა დხე-
ძრვიტი, დანეძრვიტი, ახა იზაკუზ ლხეილემკააიტ; იარა
დაყუწუამეზტ, დცო დააუა აჩხნე ხულაანდა უბრი
დაქოზნ, აბერგახან ილბონ კუქეკა აკე იგუ იშთალან
დიაზწააიტ, დეითაიანწააიტ, ანს ლჰიეიტ, არს ლჰიეიტ,
ახა იითახეზ ახუნგაკგდე ჯარა დეზნექუმლოფიტი. ახულ-
ბეჩხა მაჰთუ დააიტ. კუქეკა ადიაქუ დეხუმარუან ავნე
დშთაავენალანწიყდა იანდუ დნალდეგლან დეშლან-
წალოზ ეიფშ დეითალანწააიტ.

— ნან, მაჰთუ, აბრი ახუქე იახატიი აშთარა აკაზე
დსაზწააუეიტ, ახა იითახეუ სხეილემკააიტ, დაბა უარა
აკრუხეილკააუაზარ? ლჰიან, აბერგახან მაჰთუ ინაი-
დელწეიტ. მაჰთუ ახუქე დააშთინენ, ილა-იქუ დთაგუ-
ძუა, იშამხე დნექუიოტიან აიციაჰიარა იალაგეიტ.
კუქეკა იიჰიაც ეითეიჰიეიტ. მაჰთუ დაარა იხშუკ ახე-
შთნე დძრვიტი, დხუციტი, ახა უიგდე ეგინეილკააუამეზტ.

— სან აბრი იანი იაბი რთედშია აუბ გუთხას იმოუ
იაშთან ინაწა, — იჰიეიტ მაჰთუ აწეხუტიანდა.

— ნანაი ჰია იან ლოუბ დეზქუ. — უი სარგდუ ეილეს-
კააუეიტ, ნან, ახა ეგდრთ იაციწაქუო როუბ ისზეი-
ლუმკაან!

მაჰთუ ახუქი იარეი აიციაჟიარა ვითალაგოეიტ,
უაჟიუ ართ კუქკა იაჟიაქუა: ჭასიცა, რშეი, ააუეი
ზაკუქუან ხუქკ ეილოიკააიტ. „ნანაი“ იან ლაკუხან,
ახა „ჭასიცა“ ზაკუხარუზეი? ანცია ინეს აბრი აჭა-
შისიტცია შირაკუუ — იჰიან იან დნალზუფშოიტ მაჰთუ.

— უნან, აჭაშისიტცია რაკუწიყდოუბ. არი აბჟარაკ
იპჰსაქუო იმაჰაუანი ახუქუ ეილოიკააიტ! ისაჰაუანი
ჯბეიტ! ულაქუა სერბეიმ სოუფშოელ, ულა მახერქუა!
აბურგდხან დაინ კუქკა ილაქუა დნართაგუძიტ.
უი აკ ეილაჰკაანააიტ, ახა ეგდრთ ზაკუხარუზეიმ! ჰია
კუქკა იაციჟიარა დაქსუნ მაჰთუ.

იშვიციანოზ საათუჟაჟ აყარა ბჟესიტ. ეგდრთ
აჟაჟიკდუ ეილესკააიტ სან! — იჰიან მაჰთუ, დააჩჩან იან
დნალზუფშოიტ.

— იზაკუზეი, ნან?

— ნანაი აჭაშისიტცია რშერ დააუამა ჰიოუბ დეზ-
ჰანწააუა!

— იწაბურგდხარ აკუხან, ნან; იანი იარეი ეიგუმხა-
შა რაკუხააიტ ლჰიან აბურგდხან დაახდაჰიენ კუქკა
დნაიხუაფშოიტ. „უგუ ზაყა ეილესქოზეი, უგუ საკუხ-
შახააიტ. სარა აილემგა რეცა იახდატიი აშარა ახუქუ
დემშფასერგუამწი! დსევაგეჟუა დსემთოუბ, ახა იიჰიოზ
სზეილუმკააგუშეიტ...

მაჰთი აბურგდხანი აბანს ანაიბურჰია კუქკა მაჰთუ
დნეიქათშოენ: „კაჰეთ, კაჰეთ“ დეითაწააიტ.

— უი სარა იახდა შეგუი ხემური ანააუა აკამჰეთ
უხარგოიტ ჰია ისაჰიან აუბ დეზწააუა იჰიეიტ მაჰთუ.

— იახდა შეჟმთან ისეიჰია უღერუანდა?

— იბეიჰიანზეი სან?

— აღუნკა, აღუნკა! ჰია სეიჰიეიტ.

— ნებ ჯუშთ იხმანახარუზეი უი?

— უი ზმანოუ ნან, — ლჰიეიტ აბურგდხან, — სანი
საბი აარ ავნეყა სერგოიტ ჰია აკუხან, სარა უაჰა ეგდ-

სწავლად. იაკობიკო ელიზბეკაიანი წმინდასა
მეფისა.

— ანცია კრეკაში, აბრი ასაბეგე სკნეყა ში აკრე-
დრუამა? იაკობიკო მანტე.

ი. შაბასქეძე.

აწატიკა:

1. მანტე ასაღამეყეკა იოუზ ირნეზ?
2. იყაიწანი მანტე იანე ითაცეი რეძბახე ანიაშა?
3. იყალწონ აბრეგახან ლთაცეი ლეკეჟნი რეძბახე ანლაშა?
4. იიპიონ კუქეკა ხუქე იანი იბი რეძბახე ასაღრშიონ ანია-
პაქე?

ასლანი აფინეი

აულიცაქო ასლან ნარგონ ჯოუკო,
 აუაა ირბარც აკუხაპ უეიზგდუ.—
 შიარა ათახძამ ასლან სიირკ იაკუზოლუპ შა ჰკუჲ,
 ახა ზმაზ აუაა უი იაშთანუ ინეიქუონ ირაციანუ.
 იახდენტიაა ზღერხუადა, ფინაკ უა იაკლყვიტ;
 ასლან დუ ანაბა უი ჭრეაშუა იალაგვიტ;

იწიააუვიტ, იჰიჰიოვიტ, აჩრფნაეიოვიტ.
 იიაშთანუ იაქუთარცუ იაქუნაკვიტ, იშუოვიტ.

„დად სვულა, უჩრანკლ, ახდემძლ უმგან“,
 უს ანაჰიტი ამურა: „უა უოლუმა ასლან ზერშიაუა?
 აბარ უარა უბჲუ ცვიტ, იშუცაც იკოვიტ იარა ფხდაყა,
 უარა უშუბჲუ აძალახაზგდუ იაჰაძომ ასლან“.

— „ჰაი, ჰაი!“ აჰიევიტ ათაკს აფინა:
 „უბრი აუბ სარგდუ ისთახუ აბრაცა,
 უბას სარა ქუთარადა,

ახდდ დუ ზგარ ყალაპ ნაძაძა,
 ალაქუა ზეგდუ ჰიატიუს ირუმაზააპ,
 „ჰაი, აფინა ციგდაძა ილუღუაზააპ,
 უფშოგიშ, ასლან ეიშოუეიტ, იმშიოზააპ!“

ი. ა. გრჯილოვ.
 ეით. დ. ი. გულია.

აზწაატექუა:

1. ახდდ დუ აგარც აზუ იყანაწეი აფინა?
2. აფინა ეიტშო ყაზწო იზეიტშორა უააუზი?

ადწა:

1. შიაფხა აქეინრაალა ეიშოხანე.

აქილა აკუმ იყოლუ, აუაჰ იოლუბ

(აპოვესტ „თემერ“ აცუფწიხა)

იაილაშიშიხან, აჰმათ აიზარახდენტი აზნუ დანააი-
 აბესთაგდუ უნუ იკნაჰან. დანააიჰოჰიატიაწიყა არახუქუა
 დრაზწააიტ.

— ურთ ეილსურგახეიტ, ბაბა, — ლჰიეიტ ზინა, ლეხ-
 ციე ჯრშოო დახგელაზ. აჰმათ ზინა არახუქუა ახეილ-
 ლურგახაზ აალჯიშან დეკწეზზან ამცა დნაწხა-ჰაწხო.
 იააცოეროგეჰეიტ აიზარაქჰუ იიბაზ, იაჰაზ აჰიაბჰ.

— თემერ დაარა დწეი ბზიახჰეიტ, — იჰიეიტ იარა.

— იაბ პახუალა რეცჰა დზულაიდუკლაშჰა აკე და-
 ლაყამ, იფსენწორე ყალააიტ, აურაზოუროლუ დეხდჰეჰუბ.

თემერ იბახუ აჰმათ იანაიქჰუწყა, ზინა დნეიტრა-
 შიეიტ, აპერბელ ეიტშო დყაფშა. დნახენჰიენ აკ ყალ-
 წოშია დჰიარ-ფსარუა აგქჰუჰრა დნეგქჰალტ. აჰმათ
 თემერ ირჩხუარა დაქჰენ.

— აჰიენთქარრა აცხერაარაზე ფარაქუაჰ ჰშიარაცე
 ჰაყაზააპ, აშიარა ზთახქუამეზ მეკქჰრაა აწიე ილარწო.
 იანაღაგა, იარა დჰაგელან აჰია ახოიჰიააიტ აჰიენთქარ-
 რა, ჰია-მაათჰ აფარაგდუ ააცოერგანუ აიჰაბჰრა ინარი-
 თეიტ.

— ბაბა, უარა აკრუშიამა?

— აგქოჯრა დააგქოჯრენ ლქოაალხოვიტ ზინა, აჰმათ დიხწააუა.

— ააი; ისშიეიტ, დად სარგდჷ, ირუსთეიტ ისემაზ აფუთ.

— ზაყა რუთაზეი უარა?!

— იათურჰიეცაანჷ, აჰერჰია დამდენხაჰინჷ დწააიტ, აჰმათ ითაყუაჰი სელმა.

— ხუ-მაათჷ რაკუნ ისემაზ, ირუსთეიტ ზეგდჷ.

— უნან, ბზია უმბააიტ ასაუნარა მთფოლუნოუ!..

— აჰმათგდჷ ზინაგდჷ იყალა რზემდერუა სელმა ვიცენ-ლუხუაფუშოიტ.

იზბან, იბუხზეი? — რჰიან იამდენეიცლუხწააიტ.

სგუ ვეყარამშია სეყან, უაწიე ამულა იყუნდა სცაპ ჰია აკუმზი!... უბართ აფარაქუა სრუქუგულენ სეყან...

— ხაირ შიემბააიტ ამულაგდჷ ბარგდჷ, იაკუმ აკჷ ზუზ ჯგუმა სუშთაბერშიეი.

— ბააი, ზინა, ბააი, სემსქუა სეშნ, უი ილჰიო აკუმ ახა...

იხე ნაირყუნ იეიმსქუა დნარჯხა-აარჯხო დალაგოვიტ. ზინა აკერ-კერჰია დააჩინ ლაბ იახდ ლქოაალხოვიტ ახუშოთაარა დნახკუშოანჷ.

სელმა ზინა ლახდ დენხაფუშენ: — ბარა ბზერჩიოზეი? ჰია დლაზწააიტ ლელაქუა წერყუქოთა.

— სმეჩიაკუა, დი მქოდა, ამულაცია ბერყუამწიქეიტეი, აკჷ ნაბლოკაკაჷ ცუხხაჷა ჰკუტქუა რყეჰოთა ბემგოთარაზ ბრულოგოვიტ უაჰიშთა ფარალა ბალაგა-ზარ აკუხაპ. ჰყურეშქუაგდჷ ურთ ინარუქუბერძემოტ!

— ბესთჰი, აგზმალი! ბარა ბუს ალამ ამულაცია რაჰიაბჰ, ბეძლაბზარ, ძლაბწას ბეყაზ!..

ზინა ლიხუნარყუნჷ ლაბ იეიმსქუა აკუკუჰია დრუხო დახდგლაზ დეჩიო ლან დელზუფუშოან. ზინა დახდეჩიოზ სელმა დაქოგუაან აღდრა იაჰაგდჷ იაულუშოიტ.

უბას აუბ იშოთახუ ჰია ანი-ფჰაი ვიჩირჩიო დალა-გოვიტ აჰმათ დერზგუდუნჷ.

„გაზეთ „ათსნე ყათშ“ სოუა სალაგარ შაიზწაბ ბარგი
სარგი, დი. უაყა იანერწოიტი ამულააციეი აყუდერფა-
ციეი ამც შერჭოა, უაჟე აბეკდაგე სეფხონ...“

უბრიგე ალგუამფხეიტი სელმა, ახა აცკე მჰიაკუა
ლელაქუა ნწალერყუქიტი ზინა დნალზეფშენ. ფუთრა-
ამთაკ აძიგე ქუიტიომეზტი. აჰმათ ამცახე იქუ რხანე
აკე დახეუცუაშია დტიან იშაპქუა აკემსაგ იქურგლანე,
სელმაგე ლყაფყაფქუა ლშაპქუა რთაკნე ლეზნაპეკ
ლეცლამჰიე იაწერგუანე დხეცუან ჭერახეწი ხეჰეკ ახუა
ინერჰიეშ-აჩრჰიეშუა, ზინა აჩუან აკნელხენ ახერგაგეა
ინთალერგელტი ამესთხუაგ ალა აყგუ-ჩეგუჰია აბესთა
ვილანუო.

— თარაბი, იზაკუტი უა მქუდოუზეი აბართ მკეკქ-
რაა! — იჰიან აჰმათ დააჰიციმციტი. — იაბ იყაზშაქუა შთ-
ხნე დეშთაქუგლოვი მკეკქ უჰიეიტი ჰია, ამთა იმოუიტი
აკუმზარ მან ჰასან იეიფშო ჰხირწიონ იუააჟილარ,
დაარა დუაჰე გდანგაშუჰ, აძიე სიხხეცე ჰია იგუ ითა-
ძამკუა. იახე თემერი იარეი აჟია ანეიმარკ უბას იჩრ-
ყაიწეიტი, იაბ კადრ დანეკქუნახ ასგულაშიეიტი. კადრ
მქუდოგე იაიჩაქმხოლუზეი. შერქუსეკ ზნე დესთარ-
შერნან, ააში-მათ აჟილარ რფარა იქეიტი. უსყან აჟილარ
დაარა იგუაიტი, იზაშოშოტი აიჰაბერა რახე. ისგუ-
ალაშიოიტი, აუსჰიართაქუე აიზარა ეყან უბრი აწეხუ-
ალა, ჰაიზანე ჰაშოგლანე ანაჩალდნიკ დაჩრჰეიწიტი წკა
ზიმამ ასტრაჟნიკცია იცნე, დანაჰალაგელა მშოშბხია-
ჰიაგე ჰაიმჰიეიტი, უბასყაკ დგუანე დეყან. კადრ იწ-
ხუა აბერჟიე იფწიეიტი ჰჰიეიტი ჰახეგლანე ჰგუანულა.
იარა უსგე იმამეზტი: ანაჩალდნიკ დიქრახუთხუთუა,
აყრყერჰია დეჩიო დლაციყუსუნ.

— შიიას არახე! — დჰაქუყაიტი ანაჩალდნიკ. აუასა-
ქუა რეიფშო ჰნეიკუაგელტი იყალარზეი ჰია ჰაიქუ-
ძერჰუა.

— შიარა შიოლმა კადრ იზაშოშოზე?
იშაპგე ნკედყეიტი იყამიე ჰაქურეხხო. შიარა
შიშოეიბაკუუ ზეგე შიეიქუენე კადრ შიიფსამ. დაჩრ-
ხნე იციგეა შიჰიო, შიინაშოშოუა საჰაიტი!.. კადრ იოუბ

შიარა ზჰიატიჲ ხაშინწალაშთა, ეიჰაბჲს იშოემოჲ, იშომა-
ჰაუეი!..

— ითაქჲუმიგჲ ირაწიეიტი, დმაქარუა.

— შიეიმჲწ ნაჲ!

დჰაქჲუჲაიტი უაჲჲ იშოიმიბაჲ. აჲჲჲ ზჰიანხუადაზ, ჰნეიმჲზდჲჲჲაიტი ზეგდგჲჲ ლუარა-ჰარა, ჰგუ ადჲზ-დჲზ-ჰია ეისუა, ჰჲურდმაწია ჰაფჲსჲ ახმჲრციააგაზ. კადჲრ უსჲან იარჲჲ ირციაჰია დდოქჲუნ ატიჲლა იმიჰხაკჲ. ხაწა ჰზიან, გდააურხშთა!

— კადჲრი მჲკჲქი ჰარა ჰზენ იაგდჲცოგდამ; დარჰა-
ჯარა იშოჲჲანაალაკგდჲ, — ჰჰაალითიტი სელმა, ამცა
ანლენშოჲ, ლჲუარდი შთახდლა დნახო.

— იაჰზერჲრუხმოუწეი უსჲაკ ჰზიარას? — დწაიტი
აჰმათ, აწკჲრტი ჰია დნეჰჰჰიაჲცჲან.

— იაჰზერჲმჲჲჲჲ, რუდა ფსჲხუას იჰამოუწეი, ფარაკ
ააჰთახხა-ცუფხმამა დარა როჲჰეი ჰინაზდჲხჲლო. ზინა
დაბოუგოზ უბართ აფარა ჰადმჲრფსახჲრ, დჲყანტიანჰა
დჰამმჲწახანჲ დჲყანეი, ათუფჰა ჲზზ-დუ.

— ხაჲა ბჲზამჲჲჲჲუწეი ბარა მჲჲჲდა, — იჰიან აჰმათ
იფჰიჲს დნალზჲფშოტი. აფარა სდჲრფსახ ზაკჲხჰი სდჲრ-
ჲათახეიტი: ისდჲრფსახშუაზარ აჲარა აცწანგდჲ ისდჲრ-
შოიოტი, სრუცჰაშანჲ ისრთო ჯგბშუოჲ? ბარა ბაკჲხჲ-
მჲზ, ურთ ჰახდჲრწიოიტი ჰია იქჲუგლან! იბხაშოთმა?

— სჲქჲუგლან ახა... ლჰიან უა ლიჰანჲლკჲლტი.

ზინაგდჲ აბჲსთანწარა დახმაქჲზ ჲაალგუაფხჰეიტი
ჰჲკჲქი იტიჲ დნალაჲციაჲარაჲ.

— იფარაგდჲ ხუართამ, იარგდჲ, მჲკჲქმჲჲჲ, ახარა-
დაჲი!..

სელმა ლჲლაქჲუა ააიმალარხუხუნ ლჲფჰა ლახჲ დენ-
ზდაფშოტი მჲკჲქი იზ აბანს დანააჲციაჲა.

— ბიმჲარ დმშოფსრა იდჲრუანდა, დხარადაზარგდჲ...
ზინა დააფხაშან ჰჲრლჲმთჰეიტი.

— ნან, ურთ აკჲრ ზელშოჲ უააუჰ, ჲილალაგდჲ
იშნაჲჲაჲცოიუჰ, აამჲსთარახჲ იფშოჲეიტი...

— აჰმათ ითაკუაჲი დნალზჲფშოტი ილჰიან იგუ-
ამფხადო.

— იზაკუტი უნაყმაროუხეი ბარა ბეზქუ, აქილა დურა აუა იანკარეჟუ... იაბაყაზ უაჟიუ აშნაყმარა, აზაკუან ქუც ააიჟთეი... „ამყუბა ესემშა აძე აანაგო“ ჯებშომა.

ზინა რეხუქუა ანლერხთია, აიშია დაახან აჰმათ ინა-იმწალერგელტ, სელმაგეღ დაასკან ინახატიეიტ.

— აშნაყმარა ზაკუხეი, შშიან?

— დაზწაიტი ზინა ლხე აჰმათ იქუენე.

— აშნაყმაცია იზაკუ დარგეღ ირეზდერუამეზტ, დადხეიტ, ჰარამოუ. „აჩაგაჟი ჰაფშა ხტეგოუბ“ ჰიათაუადი აამესთეი ციგა ხტეგას; ციგა რხუხუგას ირე-მაზ რაკუნ ანხაცია რქუ. დაარა ჰარციემღენ ურთ-ჰარა, ანხავეთლარ, ალა აყარა ჰათერ ჰაქურწომეზტ, აჩადაჟი ვიფშ ჰარფხაძონ.

— ურთგეღ ქემღერნე, იციგაციეჰავენე აქილარ ირე-ლანხაქუოზ ირიანაიზარეზ, — ქაალთიტი ზინა ლხე ფიშუა.

— აი, დად, იაგავე ნეყუგატიეზ იჰამაგუშინ ჰარა რეცაქუა; — იჰიან აჰმათ ილახე ვეიქუიწიან, დააგუნქენ-იხე დხახაშოშააიტი, აქიტირა ანაიგუალაშია. სელმა-უამაკ ილგუამფხეიტ აჰმათ აშნაყმარა იახოიჰიანზ.

— ურთ ნხაცია ცქმან, აქუნამეგა ახფარზუჰიო... ლჰიან ლგუ ინალღერსიტი.

— იცქმამეკუა, ირეზარგუზ, ჰარა ჰაკუნ აყდუშქუა ჰია.

— უს ანცია იშეიტი ნას, აუაა ზეგეღ ვიფშოხომა, უნაციგარაქუა ვეყარაზარ უშოი?

— ჰნაციგარაქუა ვეყარამ, იაშოლუბ, ახა აზაკუან ქუც ჰიყარანატიეიტ; იშმაჰაძაცი, აქილა აკუმ იყოლ აუავ იოუბ ახღერჰიო?

ინეითაკ-ააითაკუა ლანი ლაბი დერზეფშუა, აჰმათ იიჰიან დნაქუშოაჰათხეიტ ზინა დანდტიან.

— აიეი, დად, ქილა ყაძამ, აუავ იოუბ იყოლ, აუავე-ინათა დეზნიანარ იქილაგე ჩეფიუბ, ინგეღ.

აქილა შოკამეზ ვითააშაქუირლუღეიტ აჰმათ-რციეჟარა უაყა იანკლან აკრეჰარა ინალაგევიტი-

ი. შამახაქეღ.

აზწაატქუა:

1. თემერ ღმუთფაიხციათეი აჰმთ აიზარახჯნტი ავნე დანაა? თემერ აჰიენთქარა ღმუთფახციათეი, ცხერაარასგე იათეი-ზიჰია?
2. მკეკქი იცუზჰიაქუოზი (მკეკქრა) იყარწახ ჰია იიჰიე აჰმთ? ღმუთფადახ მკეკქი? კადერ ღმუნახვზუ დაამესთახუ?
3. კადერ ასთარმუენარა ანგუეიგოზ რზაკუ ამთახ, უსყან აჰიენთქარა ზნახ აქოვ იყადახ? კადერ აქილარ რფარაქლა ახიჰახ აზ იქუნავა დაქუდერშიამა? ანაჩალანიკ ღმუნდგ-ლადა უსყან? აქილარ ეიზანვ იყახ ირაიჰიე ანაჩალანიკ?
4. აფარა ფსახრა იმუთფართიუახ კადერი მკეკქი? იმუთფაიჰიო აჰმთ?
5. ზინა თემერი მკეკქი რუა ილგუათხოლახ?
6. სელმა მკეკქი იაჰა ღმუნგუათხოზ?
7. ზინა აწნაყუმარა ზაკუხეი ჰია დანწაა, აჰმთ იმუთფაიჰიე? შიაფხაა უბრი ათეფ ამიყუ აქოვ?
8. ღმუთფახციათეიო აჰმთ აქილა? შიაფხაა უბრი ათეფ ამიყუ აქოვ?

ოკტიაბრ დუ

ოკტიაბრ მაციესხა,
 იფშააციგაა ჰართუნხა,
 ურესტიელა ინახათან,

ახანქუა რუბგაუა,
 აჰთუნქუა ფუხააუა,
 აკარონა ინაგუთასტ.

აკარონა კუმკელუა,
 აკარონა გეჟუა,
 ურესტიელა ინახყეიტ.

უი აქოვგე იმანწასკუა,
 შთანდლა იმცაკუა,
 აჰიენთქარ ინეიხმძეიტ.

იაფხდაყა დმუშოკუა,
 იშთანდყა დმურფშოკუა,
 ოკტიაბრ დუ დაგაძეიტ.

აპცია, აღმირალცია,
იარა უბას აინრალცია,
აჯაჟილარ ნარგუთასტ.

აკარონა ცუნხურას,
ამაგანეი აჟაჰიეი,
ურესტიელა ინახაგელტ.

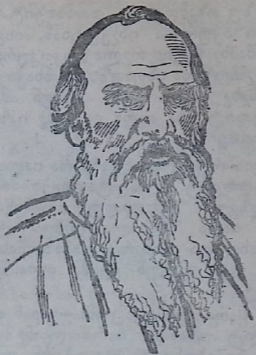
აუსუციეი ანხაციეი
რჟიქტიციეი რჟააციეი,
აძიქნე ინეიდგელტ.

პაპელა, ჰიენტქარდა,
ამესთადა, თაუადდა,
აჯაჟილარ დუ ნხაუნიტ.

აკოლხოზქუა რაციანე,
ასოვხოზქუა ფშაძანე,
ოქტიაბრ იყანაწოიტ.

ამილათქუა ზეგდუ,
ეიმაკუ რუშამკუა,
რუუსქუა ზეგდუ ყარწოიტ.

ლ. ნ. ბოლსთოი

აფარა

ღბაკ ადუნეი იაკუშთან იხენჰინე იააჟან ათფახდამშო თენქძან, აჟაა ზეგდე აპალუბა¹⁾ იქუგულან. აჟილარ რგუთა იქუგეჟუა, იქუწიიუა იქუნ მამენ დუკ, ზეგდე რგუ რქუხნო. უი ამამენ აჩურწიიუა, იფო აჟაა ირხეჩხოშა, აჟაა იყარწო იარგდე იყანაწოშა; უაჟე იბარტი იყან — იარა იშადღრუაზ, აჟაა რგუტუდღრა შაღა-ხერგოზ, უბრი აქუენტო იარგდე ესაირა იაჰა-იაჰა ია-ყუმწდაკუა იხუმარუან.

აღბა აკაპიტან იფა ჟიავა შოქქუსა ზნეწუაზ აქკუნ, ამამენ ინაიგუდფოლან, ილაიხასნე იხეღფა ააინახენ, იარა ახე ინახაწინე, აქუგვია აღბა ამეზგუთ იხუნეიტ. ზეგდე ააიბარჩიეიტ. აქკუნ ხეღფადა დენხეიტ, დწიუა-

¹⁾ აღბა ხეხეტეი აღუროუბ აპალუბა ჰია იზუთოჟ.

რეზუ დეჩიარეზუ იზემდერუა დაანხეიტი. ამამენ ამეზ-
 გუთ აფხმატიი აქურყმა ინექუტიიან, ახლთა აახნახენ
 ახაფეცქუეი ამაპხეცქუეი რულა არკუკურა იალაგაფეიტი.
 იარა აქკუნ ინეჩიოზშია ინუაფეშუა, ახაქუე გრეიცაყდანე
 ინარბონ, იფსახე ეილარხუო. აქკუნ ამამენ დაქუმა-
 ქარნე დნაქუყაიტი, ახა იარა ეიპაგე იახცასნე ახლთა
 აფეიარა იალაგაფეიტი.

ამატროსცია რბეუ რდუნე აჩიარა იალაგაფეიტი, აქკუნ
 დყაფეშია დყალაფეიტი. იპალტა-კაქუ იმიხერწირაანე,
 დტორუსნე ამეზგუთ დკედელტი, ამამენ დაშთალანე.
 შინუთკ ალა იარა შოახალა დუხუნეიტი რაფხმატიი
 აქურყმაქუე; ახლთა ამიხერც დანაზემწას, ამამენ ეიპა-
 გე ითორუსნე, იარა აქკუნ ეიეპა ილასნე, ავადა იპა-
 რაკნე ინუნეიტი.

— ასალა სარა უზსუციცომ! — იპიან აქკუნ დაშთა-
 ლანე დკედელტი. ამამენ იარა დჟანე დახერფეშონე,
 ეიპაგე იპარაკნე ინუნეიტი, ახა აქკუნ დახცასნე დაც-
 რემწიქუა დაშთან.

უბასალა ამამენი აქკუნი შოფეშთან ამეზგუთ აქუცი
 აყუნდა ინუნეიტი. აქუციანმატიი აქურყმა იქუდაზ აქუ
 ამამენ აჩეიწუხნე აშთანმატიი ამაპალა აშოახა იახმენ-
 თაშოალანე ახანდა იყაზ აქურყმა ანაძარა ახლთა ახ-
 ნერპალანე, იარა ამეზგუთ აკმატკმატრა ინუნან, უან-
 ტიი აჩურხუა-ჩურწიიუა, ახაფეცქუა ხერჯაჯა ინარბო,
 იგურდმონ. ამეზგუთ აქუნტი, ახლთა ახმეშ აქურყმა
 აწუხუა ანაძარა აყუნდა ვბაყა არშენ ბჟან, უბრი აყნტი
 ამეზგუთი აშოახეი აუმეჟქუა იშოუკუე ახლთაქუნდა
 უავე დხენადომეტი.

ახა აქკუნ დახცასმეიტი. იიკუზ ამეზგუთ აუშთნე
 აქურყმა დლექუგელტი. აპალუბაქუე იგელაზ ზეგე ამ-
 ამენი აკაპიტან იფეი იყარწოზ იახუაფეშონე იჩიონ; ახა
 აშოახა აუშთნე დხაზო აქურყმა დშოქუგელაზ ანერბა,
 ზეგე რცია აარხეფეიტი, რგუ აწანდა ითუფსაიტი.

მაქდაკ დააბლაყმარ აპალუბა დლადფეხსაალა დცონ.
 დემბლაყმაქუა დნეინე ინლთა ახეიხერგე, დქუწიინე

შთანხლთა ამეზგუთ აქუნდა ააირა დაარა იცოუდაცხონ.
 ზეგდუ ქუმთ, იყალარუნთჳ ჰია იშხნფსულანუ იფშუან.

იალურყდანუ აჟილარ იგულაზ რახდ აძიუ დშიანუ
 აა ჰია იბჟუ ნაირგჳეიტ, არი აქკუნ ილუმჰა იანთას
 იშოციგდარაზ იდერტ, წაყა დანულათფშო დანაზხეიტ.

უი სამთაზუ აღბა აკაპიტან, აქკუნ იაბ, აკაიუტა
 დააზნუწიტი მაჯარკ კნუ, აჯნუშოქუა დრეიხსურცუ. დფ-
 შოზხარ, იქკუნ ამეზგუთ ახექუციან დშოქუგულაზ
 იბეიტ, იარაზნაკ ამაჯარ აქკუნ იქუკნუ დევიქუყააიტი:
 „ძანხდ! უაჟიუწიყდა უფა აძანხდ!“ აქკუნ დზახონ, ახა
 იზმანაზ იზდერუამეზტი.

„უფა, მამზარ სუეიხსუეიტ!.. აკ, ჰბა...“ ჰია იბჟუ
 აარდუნუ, „ხფა“ ჰია ანიჰია: აქკუნ დქუტსნუ, ხელა დენ-
 თალგეიტ აზხარბზან-ხე ეიფშო, აყელფ აათირგჳეიტ
 ამშოუნ, აციქურთაქუა იხეწიდანდა, ჳაჟიავჳე ართარ ეიბა-
 გაქუა აღბაყუნტი იფანუ ამშოუნ რჩთალარუჟეიტ. სეკუნდ
 ჳნჳაჟია რულა, უი შიტი წუზშია ირბონ ზეგდუ,— აქკუნ
 დეზხაწირულტი. დანკელანუ აღბახდ დეხუნერგჳეიტ.
 ფთორაკ აშთანხდ იფუნწა, იქო აძ თუწუა იალაგჳეიტ,
 იარგდუ იფსუფ ლგეიგა-ჳეიგო დყალგეიტ.

აკაპიტან არი ანიბა დააზნულზუნ, აკ დანუაჩოუ-
 აზშია, აკაიუტაზხდ დეკნუ დციეტი, დშოწიოუაზ აძიგდუ
 იიმერბარც.

ლ. ნ. ტოლსტოი.
 ეით. ნ. გერია.

აზწააჳიქუა:

1. იყანაწოზი ამამეგნ აღბაქოკ?
2. აქკუნ დეშოფანგყუეი?
3. აქკუნ იფსთაზარაზგ შიართას იყაზი?
4. აკაპიტან იქკუნ დეშოჟეიქუირხოეი?
5. არი აკაპიტან იეიფშო იყოლ აუაა იშოფარგშოიოლ?
6. აქკუნ, იაბ ილა, იფსნერხარა ზგბზოლურადა ეგ, იქურხაშანაზი?

ახაქუითრა

ამჟა იაშთა უხყაძომ,
 უახდცალაკგდ ლაშთაუეიტ,
 აფსთჰია იქუმწომზ უბაძომ,
 ურთი ფშთაღუღუეი ირგაძეიტ,
 აფარდა ლაშცა ფნაჟიჟიაძეიტ,
 იცყმა-შოყმა იამან იცაძეიტ.
 ინუანრუანგდ რუფს რგაფეიტ,
 ამრა აფხარა ნარუზცოერწეიტ.
 რუღუ ირგქუზ ნეიზყუქეიტ,
 წაყა ინკაჟნ ინალრატეიტ:
 მცა ეიბარკგას ირუზდღოხეიტ,
 ჰიენწია რბაგასგდ იყარწეიტ.
 ამრახუაგა დარა ეიწნახტ,
 აფსაა რაშთა ხაა იარქუზტ,
 აგდღლ ჭკუ ზეგდ ართიეიტ,
 აფშთა ყუანდა ააწესეიტ.

ი. კოლნია.

აკნაპართაჭუღ

აქაშთისტცია არი აქთა შთორხთიჟთეი, ინხოზ
 აჟილარ ლახეიქუწარამხარ ბზაბააკ რუმბაცუზტ აღუ-
 ნეიაჭუღ გუაყრას იყაზ ზეგდ დარა თაგულან: ამჭა-
 დარა, აშინადარა, ახწიარა, აფსრა, ზეგდ დარა ირუალღნ,
 ახა რგუაყრა ზარჰიოზ დერბომეზტ. ანემეცცია უახეი-
 ჩინი იყურუა აცუთა იაღან, აყუარაანქუა აჟაძა იაქუი-
 ბაჰია იანურქო ეიფშთ, აქთა იაქუიბაჰია ირქონ-ირგონ,
 ეიმწიატოეს ირემან. იყაშოემწან ჰია რაზჰიოზ, დხაწა-
 დღვჰიეს, დხუქე-დღუ იმეიგძაკუა დთადღრხონ, დღრ-
 შუან. აუაა იგუთყმა-ფსუთყმახა რჯენქუა იზერდოღლემ-
 წუა ირჯნატთან, ჰაჯალ ანბაყალოი ჰია იფშთენ.

აქაშთისტცია აქთა ანუშთორხ დუკ მერწეკუა აცუთა
 ირეიჰაზ აულიცა აგუთაჭუღ, ბეჟკე ახაცეი, ჰეჯა აჰი-
 სეი იკნაჰანუ ირმეზ, ართ ხახა ხემშთ იკნაჰან რეჟურა

იაქუითურტიუამზტ. „ცოგმარას იყარწახეი აბართ არეც-
 ჰაქუა“ ჰია აუაა ახდაადგულააკა ეიდაშოშოლონ.
 იაშოოუბ „ცოგმარას“ იყარწახ ზეგეჟ ირდერუან. ურთ
 რშიტ ალგიტენანტ დანრევალა ინამქეგლოშეიტ ჰია, ახა
 აუაა ცოგმაქუა რუხდხალტ. „აპორიადოკ ქაუც“ ეილარ-
 გონ ახე იაჰშიტ ჰია რელოშეიჰიეიტ ალგიტენანტ კრაუხე.
 ხახა ხემშო ანწე, ანემეცცია ახინ ანეყარწა, აფსცია
 უახენლა იკნენხე ანეში იართეიტ.

ადერვაჩხნე აშეჟმთან აცუთა ინხოზ ხუქლა-დულა
 ზეგეჟ არი აკნაჰართაქუე ეითეიზრცეიტ. ასოლდათ-
 ცია რეკუშა იაგელტ. იფშუან აუაა რნაჰქუა რეკუ-
 წათსა, ახუქქუა ყოუ-წიოუა, ანაცია ლაღერქერქუაქუო,
 ირშიემქუა ირყუნემქუა, რეჰა გყამქუა, რეჟი გყამქუა.
 დეტიდურქვაქო დერვეგე დაარჯლაგელტ ანემეცცია
 როტრიად აიჰაბე, ალგიტენანტ—კრაუხე.

— შიარა,—იჰიეიტ იბზშიაღა უი ზხაშია ხე ზემ-
 ბოზ ალგიტენანტ დნარეღაფშო-აარეღაფშონე.—აბრა
 იკნაჰაზ აქეჯგარაქუა იკნენხე რეჟორა ახინ შიაჰთეიტ;
 იშიემბოი უაჟიე აკნაჰართა თაცინე იშოაანხა, უს მაცარა
 იყალაბ ჰია შიგუ იაანაგომა? ართ ასტოლბქუა ბაშოა
 იაჰარსუზ ჯეშეშეშანი? მაბ, დადრაა! აუაჟე იკნაჰარა, ჰარა
 ჰბოლიტიკა იაბჟოოუბ. გერმანიატოი არ დუ რჰიატიე
 ნეჟუხეზმეგო აუაჟე დეჟანაწე, აკნაჰარაგე იარა ატიე
 ნეჟუნაგაროუბ, ჰუს იაფერხაგანო დარბანხაალაკგეჟ
 ართ აშოახაქუა ინუდა იახაშიაღაროუბ,—იჰიან იგმა-
 ლო იკნაჰაზ ჟი-შოახა გუთყუაგაქუაჟ რახე ინაბე ნეი-
 რეხხეიტ ალგიტენანტ.

აუაა რეჟიპარა ზნეზენლა ინალარში-აღლარშინე
 იალეკლოზ ასაბიცია რყუუწიოუაბჟე ადა, ყტ-ბჟე უაჟე
 ინუღემქუო იქუქუმა-შიექუმახა ეილაგელან—ეიზრ-
 ცაზ აუააჟილარ.

— შიარა—ჰია დეჰუნ ალგიტენანტ იაჟია დეჟუმ-
 წკუა, ეიჰა-ეიჰა ირჯბარო—შიებჟაჟეჟ აბრაგეციახა
 ახნა ილაწანე იშიემოუბ, ურთ ჰსოლდათცია რშიეიტ,
 იჰაქულოიტ უახეი-ჩონი ჰდერბზაზომ, შიარა დარა
 შირეღგელოიტ. ურთ ახნა ილაწანე იშიემოუ აუაა-

ცოდნაქუა ჰართენჩანდა, ესხახა-ხემწო რუმთახე ჟი-ჰჰკ
ჟი-ჰჰკ მიჯნაჰჰალაბ, ნას აპარტიზანრა ზეფიფშორა უსუ
ჟიბაბ. იახდატიი აოჩერედ ზტიუ არა იაგანუ იჰამოუბ.
შიაარუხორში არახხე! ალფიტენანტი იბჟე ხარწწალა რნაჰ-
სტიი ავნახეღ მოუკე ინარუქუთირგაფიტი. ავნე ირემა
იაადოლწიტი ზმათიაქუა ზემიხათუქიჟია, ეილაცერკაჟუა,
ზეფსე ზხეკუქუა ირგუაჟუბ ჟი-ჰჰკ აუა ეიქუქუაჰია. ანე-
მეცცია ირეზჟაცალა იშოაიუახ, აკნაჰართა ინაწადერ-
გულტი ადიაძალა აშოახაქუა ინარზორიაშთანე. ჰჰჰა ხუქ-
ქუან: აძიუ ჟიეიხა შოქქუსა. იხეწუან, ეგი ჟიიფში შოქ-
ქუსა; აძიუ დეფჰიუსენ, ეიცერდერუახ სტახანოჟკან.
ჟიეიხა შოქქუსა ზხეწუახ ახუქ დეიწაქეღ-ქეღუა
დწიუან, ეგი იმაბე დხექუმგელო დცერკაჟუან.

— აბართ იქიბო აგადაქუა, აბართ ახუაქა ფსე ზხოუ
ამიშიანქუა „ჭიურერ“ ირ ჰრაქუფოტი ჰია იაქუაბ,
იპარტიზანციოუბ, ჰე-ჰე-ჰე იპარტიზანციოუბ, შირ-
ხუაფშიში იპარტიზანციოუბ!..

ალფიტენანტი დტიდურქუაქუანე იძარაქუა თარ-
ბაღა იქნე აშერთა იქუგულახ აუა იხე რექუქენე აყრ-
ყრჰია დაარხეჩიეტი, ახა იჩიარა დუკ იზხამგედაქუა
იშოიხუაფშიუახ ღნეიქუშიე დცეტი, ახაარა ზხალახ
იხაარა ანიხკლყმო ეიფში, დააგეჟხენჰიენ იჩიარა
იაწახ ამეხეტი ეიქუაწია აჩააციორნაგაფიტი: იტაპანჩა
თუანე აწექეჰია აუა იგულახ დრეღახესიტი. ზცია
ზტიემეკუა იყახ ფჰიუს ფშიდაქ დაადეზღუზენ დეიხყუ-
ქუ დნარულაჰიატი. ზეგე უახე ინხაფშიტი, რგუ
ნთშიაიტი, იაილაძეძეტი, ახა აძიგე იჩიიმერწესიტი.
არფეს ზაწიეკ დხეშიანე აშორჰია ალფიტენანტი იახე
დნათრესიტი, ახა იშოახე იან დგულახაბ. იბლაძარა
ლნაბე ნაკულერშიან დღემეშოტი. იფშიუან აუა
ირზემბატიბარახა, ირჯაბონ ანემეცცია იხექუდერშიახ
აგუაყრა. რეფსადგეღ ურთ ამცქადაცია რმაბე ახექუ-
გულახ.

ალფიტენანტი უაჰა დემხესკუა იტაპანჩა ათრა ინთეი-
წან დნარულაფში-აარულაფშიტი, აუაჰე დიშუ, ლაქ
იშუ აყარა აციგა იყაიწახ ამალახაზგე აგუხდაა მქე-

კუა; აცნაპართახდ დაახდაპიენ.—იკნაშიპ!—იპიან ისოლ-
დათცია იბჟე ნარჯქუირგაეიტ. ასოლდათცია აუაა რჯ-
ნაპარა იანნალაგა, აპისაქუა ააიბარყუუწიუეიტ, აბერგ-
ცია ათპარა პია რგუ ეისუა იპახდლაკგდ პია ალეიტე-
ნანტ იმშენეიგუდლარა რჩაადღრხიეიტ.

— აქიაკ სპიარ ყალარუ ალეიტენანტ?—პია ფასა
ზან ილმეშთეზ, არფეს იკეპცია დაარღლწენ აზწარა
ნეყაიწეიტ.

— იუზპიარზეი უარა პარა იაპემდერუა, უარა
აჩჩარხუ?—პია იქემში დნექუიწიან დააიხეჩეიტ.

— მოუმოუ, აკე საზწააუან ალეიტენანტ!

— სეშ, უჩაანკელ უარა იუდერუა ეგდეყამ!—პია
იბჟე ვარღლუღუანე არფეს დნაიქუციყეიტ ალეიტენანტ.
ყარულრა ზუან ასოლდათ, არფეს დააიფგრაგლან
იშეაქე ნეიქევირხხიეიტ.

— იზეშეიგრყდოზეი აბანთ იკნაშიპაუა? დეზხურ-
ყდაზეი იუშეზ აფპიეს—იპიან არფეს იბჟე ვარღლუღუანე
ინაირგაეიტ.

— უი პარა იაადერუეიტ,—იპიეიტ ალეიტენანტ
იბჟე მერღუციაკუა, ახა დაახშიაანე.

— მოუმოუ, სარგდე საზწააუეიტ იყალოზარ?—და-
ყუწუამეზტ არფეს.

— პე-პე-პე, იარგდე დაზწააუეიტ იშეშეზი, იარგდე
დაზწააუეიტ...

ალეიტენანტ დეტიღურქაქეშო იჩჩაშალა დააჩჩახტ,
ნას ფასა იშეყაიწახ ეიფეშ იტაპანჩა თეხნე არფეს
იანდ დაასკო აკერ დანიზააიგუახა, დაანგელტ, არფეს
ჩიურწესე ყამწაკუა დეფეშუან.

— პარა ხუმარა პია ჯეშეშეშან შიარა აურესქუა,—
იპიეიტ ალეიტენანტ კრაუზე ილაკთა ნთარბაღანე,—
პარა შიარა აპციას პიშეშეშე იქიღერუან იანდგდ-
უაწიგდ; პიპატიე ნეყუზემგო დარბანზააღაკგდ აბართ
აქიავკე აბერჟიე აბრა იშეფესუა ეიფეშ დეფესგროუპ. ო,
ჭიურერ დუძა! ჭიურერ ზაწიეკ იოუპ ალუნეი აქეშ
აიამა ნეყუზგო, აზაკუანყაწავკ!..

აღვიტენანტ უბრი აპიარა დშაქუშუ ამვადუ აღა-
დახმუ ანემეცცია გუფუკუ აპარტიზანცია ეილაცალან.
იშაარცონ ილათუშ ინეწაშიეიტ, უანხ ფშურთახუს
იანიკ ეილაგულაშ დნეიცგუართან, დარგმუ რულა-
ფშუქუა ნკდღრწეიტ, უბასყანწიყმა რაიგუარა იყახ
აბაჰია აყნუტიი აწქმჰია შიაქმუ თყეიტ. აქნაჰართა აქუცი
აყნდა ივაგანუ ხხუარრა იაქუშუ, ჟიეიწა შოქუსა ხხუ-
წუახ ასაბი იხუდა იახარშიუზ აშოახა იხუდქუაპიოლაშ.
აქმარასთა ინაწაკნუ, იქუკუციაა ადგმულ დნქუქუაიტ.
ჟიბაჰუკ იყალაშ რწეილუმკააიტ, ირწემბატიბარახჟეიტ,
ჟიბაჰუკგმუ რგუ აათგურლმანუ ადგმულ იქუჰახ ახუქუ
იანხ ინეიბართრუსიტ, იაიილაჰკურც. ეგმრუგუმხჟეიტ.
ახა ირკუშუშან იგულაშ ასოლდათ ეითაიილარცალახტ.
აღვიტენანტ დახმუგახამყშია იხუ ზქუიკრა იხუმდღრუა
დნაფშო-ათუშოუა დქუუხჟეიტ. აპარტიზანცია ზმანუ
იაიილახ აოტრიად უა იახმუნდაიხმან რჩაანურკულტი.
იყალაშ იახუაფშოუა. ზეგმ აკუ აყალარა იახუფშუნ,
ახა იყალოშ ზაკუუ უაჰუ იხდღრუამუშტ, ზეგმუ უი
იტიინატიინუ იხრაადრიაუა ეილაგულან. ამვადუ ანერცი-
არცი აბომბაქუა იფერჩიშუ ჰ-ჰნუკ ხეიჟიარადა ეიქუა-
ფშოუა იგულან. უბართ აჰნუფჩიქუა აღოი-ფსი რუბჟარა
იარკუნუჰჰენ, რ-ავტომატიქუა კნუ ჟილარგმუ ნემეცგმუ
იარკუშუშეიტ, ჰუნუაჟიი ჟიაჰუკ ირეიწამყუა აიბაშუკცია.

— აპარტიზანცია ჰაკუშეიტ შიორეიხს! — აბართ
აჟიაქუა ჰიანუ აღვიტენანტ ადგმულ იჩჟეიუატიინუ დხუ-
ხუადა დნკაიეიტ.

უბრი ამთაზე კრაუზე აწაარა იხთოშ არფეს,—
შიორეს ანემეცცია! ჰია დნარულაყიანუ აშურჰია იქუა-
ნუჰეიხა, ხაწაგმუ ფჰიესგმუ „ურა!“ რჰიან რალაცია
ივარუჟილჟეიტ. აღვიტენანტ უაჟიშთა ეგმშიინუჰამ-
წოშ იბეიტ, აბარ ახუ ცურცურუა იახიქუაჰუ, აპარტი-
ზანცია კნუ იაახგოშ, ანემეც ცორმა ზშიუზ ოტრიად
რაფხდაგულა იავტომატი, იყალაშ იდღრტი კრაუზე, ინაჰ-
ქუა ფშაალა ივუშთიხტ.

აბრი ამთახმ საათჟ აყარა წხმან აქნაჰართაქუ იშა-
ცია ხახხალა დგმალო დქნაჰან იარა კრაუზე, ქმაად

კუთმყდაკ იანწანე იგუაქუე იკელენ „აუავე იშრა, იკნა-
შარა ანემეცცია რპოლიტიკა იაბჟოოუპ“ ჰია.

ი. პაპასქაერ.

აწწატიქუა:

1. ანემეცცია იშთერხე აქეთა უა გუაყრას იშთაგელა? ძიერ დგრშათოხმა?
2. შარა შია შიხე შიკუნი შიპია აქაშთისტცია რლეიტენანტ?
3. რაუხდა ჟავკე კნაშხე ირშეზ.ზხგრშაიი ანემეცცია?
4. აპარტიზანცია იყარწი?

ს ა შ ა!

დფერხ ალა,
 უის ხახა,
 უაწას იფსაცარა!
 დღუხ ალა,
 დნეხ ალა,
 დარბელ ახ-აცარა!
 ჰშიოზ ჯქშა
 დვტ დქშა
 გიტლერ აქკვარაჟი!
 დთწტ იცია,
 დხწტ აჰიაა,
 შადგდელ აბეჟგარაზ!
 უი ზელშოო,
 შა შხერშიო
 შჩყამ აფსაბარაქუ!
 ალა დთახოიტ
 იხე ლახოიტ
 ადგდელ აბეჟწწიარახე!
 დფერხ ალა,
 უის ხახა,
 უაწას იფსაცარა!
 დღუხ ალა,
 დნეხ ალა,
 დარბელ ახ-აცარა!

ივან თარბა.

სლომიხინტი იბაშრა

აბზარბზანქუა ავუგუა რეხვა აკუშთა-მეკუშთა იახუ-
ვუან, აქმებჟი აშიშიბჟი ირულაგელანუ იცონ აიბაშცია
რჩუტუტუხადა, ცეპლა რჩუფიბარკნუ, აბზარბზანქუა ირ-
ქუგუდოშა.

ხელთა ვიქუაწიაკ ზექუ ყათშუზ იხანუ, უაპა ვიქუა-
წიაკ ზკალიტქუა აფშთა იყდო იამაზ იშინუ, განკ ახდენტი
დაჩთა განკ ახდუ დეკუა დებჟან ჩაპაევ.

უი დშოიყდოზ აკუნ აპრიკაზქუეი აზწაარაქუეი
შორითოზ.

— აპულემიოტქუა ზეგდუ ვიბგოუმა? — დწააუან,
იჩუ დამა დფურუა დშოცოზ ჩაპაევ.

— ვიბგოუბ! — იპიან ქუააითიტ, — არ ირვიუაზ აძი.

— ზაყა დროგ ჯოუზეი აიბაშგა მათახუქუა ზქუუ?

— ჭბა!

— აკომანდირ დაბაყოუ?

— არმატიი აქლანგ აქუ დეკოუბ!

ჩაპაევგდუ, ახთყდა ვიფშო არმატიი აქლანგ დაზცონ.

აცეპქუა იკუა ფხდაყა იცონ ანქუასრა ყამწაკუა-
უბრი აამთაზუ აკაზაქცია რპულემიოტქუა ქუაიხაკ
ყარწომეზტ. შარ ცეპლა ინეიუაზ ახქუა იანერმეშთ-
ლაკე ქუტცხა ასუ რჩუტლარქუან, ფსკე იეიფშო რჩუ-
შთაკნუ, აკომანდა ანბაპაპარიშ შია იფშენუ.

აცეპქუა რეშთახნუ არ ლაფშოლა ვიმდო, ახთყდა
ვიფშო დრულან ჩაპაევ. ირკაქუნუ, ირლასნუ, იდერნუ
აპრიკაზქუა რითონ, ათაკქუაგდუ იაპაუან.

ჩაპაევ არმატიი აქლანგ დაზცეიტ, რეიპა იშიპართა
დუნუ აკაზაქცია ახდაზაიგუახაზ. აკაზაქცია რაციანუ,
ამშოუნ ვიფშო იააუეიტ. აბარ შთა ურთ ზენდა იაი-
გუაქახუეიტ, ვიღოუკაარტიუ იუბოიტი.

აბატალიონ კომანდირს იამაზ დენიდუხნულტი ჩაპაევ.

— უახდგლოუ უახემწესენ! ზეგდუ აცეპ აქუ ზალ-
პლა შიხეს!

— ისაპაიტი!

ადგმულ რჩაყარატინუ იიაზ არ ყათუზ ზეგმუ დაარ-
ხაგეჟნუ ვიმიღვიტ.

— შიემშიან, შიემშიან ახდურთარ! შიემგულან, იაა-
შიემთ აკომანდა შიაიიგუარა, ნას ამცა რუჟიშიწა!

აიბაშცია რჩურთინინუ იიოლუპ, ურთ ირაჰაუვიტ,
ირბოიტ ჩაჰაევ დარა დეშორუცუ. იხარწოიტ, აგუ-
რაგმუ რგოიტ მაშიორკ იშთანემიო.

აკაზაქცია ვიფხნუჯუა, ხესუმთაკ ვიჰა ბჟამკუა იანაი-
გუახა, ზეგმუ აძიკ იეიფუშ აზალბ აურუშთიტი ჳნტი...

ტრა ტა-ტა... ტრა-ტა-ტა... ტრა-ტა-ტა! რუხგონ
იანიფხეყაყუა აპულემიოტქუა.

— უ... ხხხ! ა... ხხხ... ა... ხხხ! რუხგონ, იაკუშია
ვიცთდურყდოზ აზალბქუა.

აკაზაქცია ააძქევიტ, იშიევიტ, იშინუფსულტ აზნუკ
აზუ. მინუთკ, აკაზაქცია რუჩქუა გრგეჟნუ შთანხლა
იდურვიტ. ურთ ირხდურგძოიტი:

— ტრა ტა-ტა... ა... ხხხ... ტრა-ტა-ტა!
აკაზაქცია ხლანწუ ატაკა იანიუაზ ჰარ ყათუზ იფხმა-
რცევიტ. ჰაიბაშცია ადგმულ რუჩქუა აყუნუ, ცეპლა
რჩიფიბარკნუ, ფხმაყა ვიხიფიტი.

აბარ შთა ჰარა ჰარ ყათუზ რათხმატიი აძლაგარაქუა
ირუვსტ. ესაირა ასტანცია ალაღარა იაჰუტნ.

ამინუთკ, ჰიშუმეჟურუაზ იააჳიტი:
— აჳუბცია! ურა!.. ურა!.. ურა!..

არ ყათუზ ჳაწყდან, რაბჯარქუა აანკლანუ, იჳუა
ცეპლა აწუხუტიანტიი ატაკა იაზნევიტ.

აკაზაქცია რაპულემიოტქუა რბჟე გომეზტი: იარა
უაწიყდა ურთ რაპულემიოტი თურყდაჳცია ჳყუაყუევიტ...

სლომიხინტიი ასტანცია არ ყათუზ რნაპაჰუ იყა-
ლრევიტ.

დმ. ჭურმანოვ.
ვით. ბ. ჯანაშია.

აზწაატქუა:

1. დუნუსთაზ ჩაჰაევ?
2. იზნქუფოლდაზ, ეგდგზხეიბაშუადაზ არ ყათუზ?

ა ც ი ა

30 ივლად 1919 შოქეთსაზე არ ყათშ რეხუთაქუაქ ცარიცვინ რეცქანე, ნას აამთალა ავადახეყა ინდაწუა იალაგზეიტ.

შთახელა ინდაწუაზ არ ყათშ რტვილ ხვიკონ ბუდიონნი. უილა იქელარა ზეგე ნიკელონ. აიბაშრა უბას ლასსე-ლასსე იაქსენ, ქუნაგალა აკრეჭარეი, აცია-რეი, აქსედიძარეი, აჩქუა რკუადრქუა რქქუწარეი უხადმო იყამეზტ.

აქელარა იალაგზეიტ.

აიბაშცი აარლაჰია რკუადრქუა რქსე რეჩსენრკელონ. უაჰა მიწ ლშარეი რემამეზტ აცია ირექუჰაზ იაქუფარატი. იაილაშიშიიტ. ხელბეჩხახეიტ. აიბაშცი აცია რათასუან. რელაციაქუა რხალა ვიდქაბლონ.

აბოლქქუა რკომანდირცია ბუდიონნი იაილდეიზალტ. ურთ პრიკაზს იჰაითარეზეიმ ჰია იფშენ.

ბუდიონნი აპრიკაზ ყაიწეიტ:

— ზეგე შიეცა!

აკომანდირცია უამაშია იბანე იახწააუან:

— იშოფა?... იზეხჩაშო აბაყოუ? აფშეხეუცია?

ბუდიონნი იპრიკაზ ვითევიჰეიტ:

— ზეგე შიეშთალანე შიეცა, შიეფსე შიში, ზეგე, ნეიკეშსრდა!

აშთახე ინაციწეიტ:

— უაჰა აკ გურვას იყაშიემწან. სარა სხალა ისეხეჩოიტ, იყალო ათაქ სუფხექუწანე. არქსეხარა ინაამ-თოუ — ტაპანჩალა სხესუეიტ.

აძიე ზაწიეკ კორპუსე არ რეცია-რთენჩრა ინეჩოიტ, უი აძიეგე — აკორპუსე აკომანდირ იაუბ. იყამლაძეც უსუბ.

ხუნეხქეჯეკე ბეჰაკეი აიბაშცი აძიე იეიფშე აჰას-კეღენ ყუმშიეშირა ინალაჰაიტ ბუდიონნი აშშიჰია არ დერხეკუშოონ. უი დიშთან იარე იორდინარეც, ჟიიბე შოქეთსა ზხეწუაზ გრეშოა კოვალეიოვ. არი აქეკუნ ხაქს-ხეგეჟაა მეკანა აკუადრ იჩანკელანე დეყან. უი დხერ-

ქუაქუო, იმრ ზეგდჳ ეიზერკუქუანჳ აკუნ იხჳ დღჳშჳახოზ. ტსაკ ეიფჳშჳ აკუნ იხჳ შჳახჳანთაზ, იხჳჯჳრჳუან.

აწხ აცარა იაქჳჳნ. იაიიუეიტ ახჳსრეი აიბაშჳციეი რჳრჳჳახოა აამთა.

იარაზნაკ ბუდიონნეი ირჳ აანგჳლან ალღჳშჳაციქუა ჳჳშთიხჳტ. ბუდიონნეი იღღჳშჳ ათანჳ დღჳრჳჳუან. ახა-ხჳალა ჩჳციიქუაჳ ააიუან. ბუდიონნეი დღაათგჳლტ. აჩჳცია ალაგერ ახჳ იღბააიტ, იაარჳლაგჳლტ. რაფხჳა იგჳლან ირჳ აანკჳლანჳ, იხჳ ლაირჳჳუიტ, აცია იალწნჳ ჳშაწა ჳშაწოზ ეიბაშჳჳჳკ იახჳ.

აჩჳჳუაჳჳ ინაცია აჳჳჳიროს ბჳჳკჳნ. უი უს იჳიეიტ: — ეი, ამცა სჳთ!

აჩჳჳუაჳჳ აიბაშჳჳჳ დახჳტიაზ იზიიშჳა იჳიჳა ლაირ-ჳჳუიტ. აჳოლკოვნიკ ჩჳნ ააცრჳცრჳტ. ამჳა ახჳნჳქჳჳჳჳ. იარაზნაკ იზაკუზ იღღრჳტ ბუდიონნეი. იფჳშჳახჳუაზ ოჳიციერტი გუფ ალაშჳცარაზჳ არი იშთაზ არ ანჳრბა, დარა რტიქუა ირეიუაზ ჳჳრშეიტ. ას ანაკუზა არ შჳჳუაჳჳუა ააიგჳუანჳ იჳოჳუბ. აამთა არძრა აკგდჳ იაფ-სამ. ბუდიონნეი აშჳშჳა ალაშჳცარა დღაალწნჳ იტაჳჳანჩა ჳჳშთიხჳტ. ჳეგდჳ აკოჳუბ: შინუთქუაჳ რჳშთახჳ უსგდჳ აიბაშჳცია რჳჳახჳტიჳნ. აშჳაჳკჳრა თჳნჩრაზჳ ახჳსბჳჳ გჳფეიტ. აჳოლკოვნიკ დჳჳჳაიტ. აიბაშჳცია ჳაწჳჳეიტ. აჳიციერტი ფჳშჳახჳუცია რჳჳიტ.

მინუთჳ ალა ხუნჳჳქჳჳჳჳჳ ბჳჳჳაკჳჳი აიბაშჳცია ირჳ-ჳჳინჳ იგჳლან. დჩჳა მინუთჳ აშთახჳ აბბ რგჳლანჳ იააუან არ შჳჳუაჳჳუა ირეიუაზ აჩჳცია.

სემიონ მინაილ-იფა შინჳჳეიწჳშჳიხჳ ჳია აჳრიკაზ ᳍აი-წეიტ. აიბაშრა იალღაგჳფეიტ.

კატეგ. ეით. ბ. ჳანაშია.

აჳიიქუა რეილზრგარა.

ცარიციენ — ფასა, უაჳიჳ აქაღაქა სტალინგრად ჳია იაშთოჳუბ. ატაკა — აჳიღლარა.

ორდინარეც — არ დრეიუოჳუბ, უი ესქჳგენგდჳ არ რეიჳაბჳ იაიი-გუა დჳჳოჳუბ, აღწაქუა მჳაფიგარაცგ, ჳარა ინაშთგ-ააშორაზჳ.

აზწათქუა:

1. იზყაიწეი ბუდიონნი აპრიკაზ ზეგდგ გცოარც?
2. აიბაშცო, ანცოაზ, რეფსგ ანერშოზ იზგზაიონდაზ?
3. იაბოუბოი არაყა ბუდიონნი დშოეიბაგოუ, დშოგმშიო?

არ ყათშ

(აჯუნა ვორთშოილოვ იახე)

ასოვეტ ჰინთქარრა ხაჩაკს შიამოუბ,
არ ყათშ!

შიარა შიათხდა აწაგდგ მიჯდოუბ,
არ ყათშ!

შიარა შიანწყუო აღგდელ წესუეიტ,
შიახუაწას აბირაყქუა გელოიტ,
ხეხტი აიწაიქუა იღვრლაშოიტ,
არ ყათშ!

შიეიბაშცოა ზეგდ ალუმ ეიფშოუბ,
იფურხაგოუ იყნე ამბატი რემჩუბ,
ირქთაგელაზ უსგდგ დქუხეუბ,
არ ყათშ!

შიარა შილაკთა აურთ იაჯუნოუბ,
შიეხმდ-შიფშა — დედ-მაცოესროუბ,
შიანათახხო შიემწიფეივა შიყდოიტ აუბ,
არ ყათშ!

შიარა დუნეი ანასტე შიეხმოიტ,
შიარა დუნეი აგუ-ქოუც აზააჟიგოიტ,
შიარა შიუმთრაქო აჩაავრა დდაცოიტ,
არ ყათშ!

შიარა იშიეცუბ აათუნ შითუა,
ჰტიელა გელოუბ მიტი ზელშაუა,
გუქოუც ღუღუალა ითეუბ იმშიაუა,
არ ყათშ!

ჰარა ზეგდ ჰახოიუბ აბიკ იეიფშო,
დედი-მაცოესი ანეილაჯენტუა ეიფშო,
შიარა ჰშიეცუნ ჰარფულარც ამცეი ალკვი,
არ ყათშ!

• უი აღვა წესუტიანტიი ეიბაშრახოიტ,
აპალახცია ზეგდ მცალა იბუღხოიტ,
შია შიელა იკუადღრუბ ახდღრგაგა აჩუ,
არ ყაფშ!

შიარა შიიადირაგარაქუა ხუხდაძარა რუმამ,
შიარა შიხაწარა შიიგა ამამ,
შია შიელა იჩხუოიტ აღუნეი ქაშც,
არ ყაფშ!

შიარა შილაკთა, აურთ იავუზოუბ,
შიეხდ—ღღღ-მაციესროუბ,
იანათახხო შიემწიუჟივა შიყდოიტ აუბ,
არ ყაფშ!

უს ზეყაშიწო ჰტიელა შითურცოუბ,
აჭკუნრეი აჭარეი ყალარცოუბ,
იამარეი თუნრეი ღუნეი იაზაარცოუბ,
არ ყაფშ!

შილიმან სტალსკიი.
ეით. ლ. კუწნია.

აზწაატქუა:

1. ავტორ არ ყაფშ ამი ზლაპირბო აქეაქუა არბანუ? აქიენ-რაალაქუგ იშიეფშეაა ურთ აქეაქუა.

2. ავტორ არ ყფფმ ზეიტშოტიქუო. არბანუ?
3. არ ყფფმ ზეზკეუ შია იშთუანუ აქეინრაალაქუგ?
4. ალაცია გქუნახრატიგ; აქ ზაზგმიიაილა იყახწოი არ ყფფმ იშთუგიჰიოი ავტორ?

გ. ნიკიძე

ამაშენა რნეყუაზ ხუჭე

კოლია იაბ დმაშენარნეყუაზენ. კოლია აპაროვოზ დამცელტ. იდერუეიტ აძე შთათათიტიუ; ამცა შთათატიუ. იდერუეიტ აკრან შოჯრგეჟტიუ ამაშენა არნეყუარაზე, აუჟრაზე.

ჩანაკ ზნე ამეჟ კოლია იაბ დირქუჯხან უს იეიჰიეიტ: — სფა, ირლასნე უჩრეიქურშია. ილასნე რნეყუო აღიღობალა ჰელოიტ.

კოლია დეკნე აპაროვოზ დეკხენეიტ.

ასტანციაქუ ფშ-ვაგონ ზაწიეკ აცრარჰიეიტ. ავაგონქუა რბარწაქუა რქუა არ ყფფმ ირეიუაზ რშიაქექუა კნე იგელტ.

ირლასძანე ჰელონ. ხულობეჩხახონე სტანცია დუქ აქუა ჰააიტ. აქუხენჰიორთაქუა აპაროვოზ აარგეჟენე იანდ-ცოხანხე აკუმქუა არანხე ილადერგელტ. აუხანტიარაკ აპაროვოზ ამცა ათაწარა ჰაქუენ, აუარქე შთამაც იამან.

კოლია აპაროვოზ დლალობააიტ ხუჭეკ იშაპე ნეიწინრაცე. იარაზნაკ, იახდენტოუ ჰეშემდერძაკუა აყუყუა ათგჟეიტ: აგუზ-გუზ... ატა-ტა-ტა-ტა-ტა შია.

ნას დერვეგე აგუზ-გუზშია ინალაგჟეიტ...

ასტანციაქუა აუსუცეი ანხაცეი იკუა ავაგონქუა ირთატიონ. აპაროვოზ წიააიტ იროჟძანე.

„არი საბ იოჟე იზერწიააუა“, — იგუახუნ კოლია იშოიმჩეზ აპაროვოზ ანდ დეკტ.

ასტანციაქუა აჰიჰიარა იაქუენ:

— აშოკუაქუაცია, აშოკუაქუაცია! აკეზცია, შიხე შიახუ!

კოლია, დეკუა დშოაიუაზ, აცგუ ეიტშო, აპაროვოზ დვანეფალან აკე დახყაშოანე იაბ იშამხე დნანყდან

დკაპიტი. კოლია დკაპაუნაწგდუ. იაპაუნ აშიაქე ხეს-
ბეჭეა.

იარა უს კოლია იაბ იმგუა დლაამწასენ იაანკლანდუ.
დღოფიზუჭეიტი.

იაბ იბეჟ ირგაფიტი:

— კოლია, ირლასხე ამაშენა დიქეჟეა!

კოლია აკრან ლართრესენ დლახაფიტი, ახა აკრან
მწესიტი. დეჟალ-კუალო იარა უს იარახნაკ იაურახოჟ-
როჟ აკრან დლახაქენპალტი. აკრან ააწესენ იწიიტი.

აპაროვოზ ფხაყა ინათრესიტი. აგეჟეჟეა აქეჟეა რეხ-
გა, აგანქეა რახე იგელაზ ავაგონქეა ირგვეჟუჟაა იცონ.
ადიღბა-მვა იქეჟესაზ აფსლეჟმ აფშეატლაკუ ვიფშე
იგელონ, აფშეა აშეატეჟე იასუა ირქესასუან.

კოლია იაბ, იქეჟეჟე ხუაჩონ, აკომანდა ყაიწეიტი
აცცაკრა ვიწეიტიორცი:

— ფშემალა, კოლია ასტანცია ააიგეჟოჟე!

კოლია დანახაფშეზარ, იბეიტი: იაბ ზენძას განხა
დშეჟეაჟეზ, ამაგეჟეა რეჟბაგდუ აშეა შეჟრხეჟეჟეჟეაზ.

კოლია დნაფეიტი. იაბ დიცხრაარცი, ახა იაბ დანნი-
კლტი:

— აგუდოკ უას!

— სზეჟადომ.

— ათელე აქეჟარფა! ეჟ, ზაყა ახდაა ციგეოჟეჟე!

ასტანცია იაზენეიგეჟონ. კოლია, იიჟლაკე აარლა-
ჰია დაზეჟადან, აგუდოკ დასენ, ადიღბა ნიკელო დალა-
გაფიტი.

იაბ აქეჟთრა დაქეჟენ:

— ფშემალა, ფშემალა, იუმერთაგუ-თასენ! ჰია.

აპაროვოზ ანანგელა, ივენე რქეჟარხეჟეიტი არ ყაფშე-
ააი ადიღბა ანაჩალმნიკოჟი, უსგდუ ქეჟართიტი:

— ნას, იშეჟა, მაშეჟრდა შიეიქეჟხოჟე? დარა ითა-
ბეჟე, ჰქეჟეშხეიტი, დარბანუ, აკეჟცია, ადიღბა ააზცოხ?

კოლია იფშეთიჟ იხყა აფსლეჟმძრა დღეჟლაჟალტი
დყმაშენ, იშაჟე ხტენ. ათაკს იპიეიტი:

— სარა, აკეჟცია, აჟეს ზეჟან. საბ ანა დეხუნე დეშ-
თოჟე.

— უარა უოლუმა ნას ჰარა ჰრეღზგა? — იჰიეიტ ადო-
ღბა ანაჩლოდნიკ. — აჰერხაწა, არნეყუაჰე! არი აზე აბი-
რაყ ყათეშ აორდენ უქუნაგოიტ. უაალთეიშ, ჰარა ჰარ
რკომანდირ უისერბოიტ სარა.

ანაჩლოდნიკ კოლია დააიგუდირღულუალან დეჰ-
შთეზნე ავაგონახე დიმა დცეიტ.

ეთ. ბ. ჯანაშია.

აწწაატეჰა:

1. იარბან ამთოუ არა იზლაციაეიო?
2. იზაკუ ხაწაროი იყაიწა კოლია?

ადწა:

არი აეაბე შეებეჰ მერგაკუა შიათხეა. შიჩახეყაშიწა იზინე
ბეღლა შიათხეარც აზე.

ანდუ ლაშია

წხებეონნ, თენჩრან, მზა ლაშარა
აჟიჰან იღბააქქონ.

ანდუ დადტიალან აგარა
რწესუა დშიაჰიონ:

„ბეცია სმოთა სხეშარგუწა;
ბეცია სგუაცაფხა.

საკუხშოში ბნაბ სერგუწა
სნანა რანინა!

ბებლა ყუაზქუა ურთ ეიწიოუშია
იხმერცოი უახა?

იფშოქოუბ ბეჯემექუა მზაქოუშია
სემეშ სა სთეჰჰა.

ბანდუ ბარა დბეკუხშოში,
იტატოუბ აა ბციართა!

არაზეჰეჰა ზმოუ ბაბამი,
სნანა რანინა!

ზაბ იხდროიტ ნან ჰოტენირა, ჰესადგდელ,
 უი ამი უახდ დეზცა.
 ზეცია ხააროუბ, აცია ბრჷადკელ
 სნანა რანინა!

ზაბ დანაიუა აშოთა ბოტუნე
 ბეზნ ბიფელ ბარა.
 ბგუდიკელაბ ირაშ-ხუა დრჷჷფინე
 დფეშორჷჩრო დგუჷკჷუა.

ზეცია სოუფშოელ, სბკურბანუბ
 აცია ბრჷათა შთა.
 აფსადგდელ ამრა ბაბუბ იბანუბ
 სნანა რანინა!

აღ. ჯოჷუა.

კუნაჩ

ქედრსა ნეჷიაკ აჩრნე ათაჷმადა კუნაჩ იჩრხუდა ქეჷ
 უაიმათკ ქეჷუნე, იჩრ აიხადაქუა ააიდესლო, იკუადრ
 აშაბესთახუ აცრეჷჷუა, ამგურხაქუა კატ-კატო აშეჷჷია
 მკა დუკ დანულან დნეიუან.

იჩრხუდა იქუკჷ იქეჷ ანიციალვზრლოკჷ, იკუა-
 დრ იჩრხაქურღლუღუაშია დაახანე, ირიაშჷანე ვითა-
 ნექეიწონ. მცხუ აჷიცე-მცრა იჩრაციიხდრონ კუნაჩ,
 იკუადრ ახვრერჷია დშოინ. ზეგდჷ აკ აკუნ იარა იხე,
 იხეშა იხეხან დახდაქუტიახეგდჷ. იჩრ აშაჷ ითნაყდოზ
 აჷიენწია აცეფხექუა ამგუაცია იწფრაანე ვიმაა-ვიმსე
 არხუაშჷანხან, ავრ-ვრჷია იაყდოზ აწეხუაგდჷ იბლაშ-
 შარეი, იკუადრი იახდაარხხანაშუაზ ამერხუაგა შე-
 ხუაქუა რეიფშ აჷიენწია თეფქუა ხუხუა-ხუხუადა ირ-
 ნანაწახან.

— ჰაგუნაჷა გულართა ინამთაიტი აბადდერიეი ახუფ-
 ჰარეი ზშჷან, ახუგარაგდჷ ნაკეზწაზ!..

იბჷე თეგაციანე იშოიამხაჷიაზ ანიბა, დნაფშოჷ-ააფ-
 შოტი აძიე იაჷანარ ჷია დაციშიანე, ახა უაჷ დეჷამეზტი
 იაიგუარა.

ფუტყ დნასკდახდან ეიფუშ, ყუჰ-ყუჰ ჰია, იშთანყა
 აძიუ ლაიმიჰიეიტ, — რახდ-რახდ! იაბანკოი ასამლაქა
 იაგაიტი! — იჰიან იბჟუ ნთიციეიტ. კუნაჩ იკუაღღრ ახუ-
 მკურრატიუ ჰასაბლაშია აშმუჰია დაახაწიინ დნაფუშოტი.
 არფეს შახუკ დაიიუან, ზეიფუშუჰყამ ჯმაშტიაკ იაფცანუ,
 აშოახა როუნუ ახუ იახაწიან.

„ზხუ იგო ნაჰარბეი იაკუხაბ!“ ჰია იგუანღლა იაბ-
 ჰანუ იქუენგიხოეიტ კუნაჩ ჩუ-ჩუჰია იშხუაქუა რიჰაბაა
 ავარაქუა ინარუღღკუშალანუ.

აჯმა-შტია ახზგონ, აჩუჰუაჰ, იაფხა ინეიუაჰ კუნაჩ
 იჩუხუდა აქეჰი შოქქუკუზ იბეიტ „ზხუ იგო ნაჰარბეი
 იაკუხაბ“ ააყაიწიეიტ იარგდუ იგუანღლა.

აჯმა-შტია ახუ შახაზ იცომუხტ ამჰა იახდუქუზ; მაწიუკ
 აბაკუფხადა იშოაზუნათრესუაზ, ახუ დშოახონუ ციგა
 დარგუამწხან აკატარა. „დსუცხრააბ, ისუცყაფიციბ
 საფხა ინეიუა“, იჰიან იჩუჰ ყამჩუ ღუღუაჰ ნახყდანუ,
 ირღუღუანუ იქუაიხოეიტ. კუნაჩ დანაახდაფუშ აჩუჰუაჰ
 დიხდახან.

— მშოჰზია, ჰაიძალაციოუჰ ჰია სუყოუბ, აჰთნუჰა
 უციომა? — იჰიეიტ, აჯმა ახზგონ.

— ბზია უბაიტი, დად, აჰთნუჰა სციოიტი ააი! — იჰიეიტ.
 კუნაჩ.

კუნაჩ იქეჰი ახუ ინაციკდარაქუა ალარფსნუ აჩუ-
 ხუდა იქურღღუღუანუ იკუნ. აჯმა-შტია ანაბა „ბეე-ბეე“
 აჰიან აფსუ ახთემკააუა, აბჟუ თაყუჰ იაამადაღღ-მადა-
 შიეიტ აქეჰი აჩუხუდა იქურღღუღუა იახიკუზ.

— ჰაიტი, უმოურახუ გჰაიტი, უზერშოაყდოზეი აჰაი-
 უან! — იჰიან ინქუიღღუღუეიტ კუნაჩ აქეჰი იჩუხუდა.

იხდაზ იკუზა იჯმა-შტია აცაშაქუა რღლა აკატარა
 შოჰუადაკუზ იბონ კუნაჩ, ახა იარგდუ დჰიალახან ჩოურ-
 წესუმა იმამუხტ, დააჰიეცუ-მეცურ იკუაღღრ ახუკურჰია
 დშიონ ცუნტი, იჩურმანშიალაძანუ დცაგუშონ.

იხდაზ იკუზეი იარეი ეიბადღრიტი. კუნაჩ, აძკუბჰატი-
 ზარუნ, კუაკუანა ჰია ხარ ზიმამუზ აძი იაკუნ. აღღ-
 მღღჰია ეიციაჰიო რქუენარხოეიტ.

აბარ ავთენგდ ეიშთაგულა აშთთა ინთალტ. ამხაწი რეიფშ აუუჰია ავთენ ავნუწყა აუაა რუბჟ გონ, აღი-
ნყა იყაზგდ მაქკემზტ. კუნაჩი კუაკუანეი აგუაში
იანდენტალაზწიყა იაავაწინ, ეიცრუხუხუა აგუარა
ანდა იავაქაპიაზ აჩქუა რაავს ინჩუჟიწი. აჯმა-
შტიეი აქქეი ნარემიხეიტ იარფულაზ ამაწულჟ.

რქაარხეიტ ავთენყა, აშთთა თთიააქუ აჩხნ
იარგახაზ აფსასა იხაფშენ ირულაფშუა ახალ დუ
აქუ აუაა ეიკუშანუ იტიან, იშუნენალაზწიყა რუ-
ხუფჰი ეგდრთ იტიაქუაზ თაუადი აამესთეი გულდრ-
კლტ, ანჰია რუდრნჰიალტ, ნას იაიასენ დარგდ
ნატიეიტ აბადეიცია ახტიან აკუნთხუ აქუ. ავ ეიმა-
ზკუაზ, ზეჟე რაცაზ დარა თაუადაა რაკუნ: აუასაქუ
შეიბგაზ, აგუაგუშქუა შეიბგაზ იძნ, აჩანახ დუქუა
ირნუჟლანუ ირემწან, აკაკა რქონ დარგდ აგულშაპ
იავზაზ ანერჰარა დუქუა, იძახუ-ძახუა იყაზ აუაა.

ნაჰარბეი იაშეიწბ ღმარ ავგდ აკურ ილსხეიტ უჰია-
რატიე ანჰიაქაქუა აფწო იარა იაკუნ ავ დზერჟიუაზ.
იააქუიხეიტ ავმაა წიეცა:—ია ანცია ჰაზშაზ, აბზიარა
ჰზუაწა, —იჰიეიტ იარა, —ენენჰია ფშოძალა იაჰზერშა-
ლა, ჰაბადეიცია აბას ჰხუ აარგო დარეი ჰარეი ჰაი-
გულმჟენ.

— აქერხაწა, აქერხაწა! — რჰიან იავააიჯერშეიტ.
უი აწიეცა ბახწიადა ითერკუკუანუ ირჟიეიტ თაუადაა
იტიაზ ზეგდ, უბას აბადეიციაგდ — კუნაჩი იდა. კუნაჩ
ავ სედრცალაპჰიაგდ იგუ იანაგომზტ, აკრანიჰა
იაჰიზბა იკალთ ინახიშახიშენ ათრა ინთეიწეიტ.

სახწუპ ჰია ივაგულამთაზ ავმაა რთინუ იაფხა ავ-
ნაჰა ინქუირგულტ:

— დად, არი სა სახე იააუმგან, უხაწკ სციეიტ,
ისზეჟიუამ, თაჰმადაკ, ნასგდ სუჩმაზავუპ! — იჰიან დვეი-
ხეიტ.

უი აქერჰია ომარ იგუეითეიტ დავდენზშიააიტი.

— ჰაი უარბანუ არი ანჰიაქა ზემკუა; ქედრსა
იამეიგურდო — იჰიან, ხალა აკუმკუა იაჟია აარდლუ-
ლუა-აარდლულუანუ ქააიითიტი.

ნას დიმიან ანი აჰ უავ ნხავ-ტიოკ აობროკ¹⁾ ზმიონ, ალექსეი ჰია იშთან. უი ცოგადა დენხავ ყუშოენ, დავდუფშოძან, ანასუფგუ იცნეყუნ, აჰ იწაკზ ინადელ აქო ზეილდადეკამზ, ზეილდათამზ ხაწარფესენ. ფჰიოს ქთაკგუ დიმიან. იარა დუფშოძოუბ, დემძანროუბ, ლარა ლაკუზარ ხარადა დეილდენ, — ართ რეიფშო დაჩთა ვეჯა ურეშთალარგუ იუზუფშოააუამ ადუნეი აქო. ათააცოა ბზიოქუა ირელწუზ რაკუნ რვეჯავგუ, რუფსუ რელანუ იყან. ამალა ალექსეი ფუთეკგუ ანპატუქუწარა იმიან. აბარ ალექსეი ანარა აცარა იქუშიოიტი აჩქუა რელა აუსურანზ, იფჰიოს ლციალტიემქუანუ დენხოიტი. იყაიწარუზ. დნეიუეიტი უი იუდრუოუ ადოე საკარალა აჩქუა წაჰიანუ ქდურალა აუს იურც. ინეიუეიტი, უახლატიი უსუბ, აჩუუარდენქუა აქოქოა დურგოიტი, აჩუუარდენხეშციოა უაა ეილაფსოუბ — აძოე. ანახეტიუბ, აძოე არახეტი, — ეივაგულანუ ინეიუეიტი, ეიციაჟიოიტი. ნას უი ამვა, იაფუ უსუბ აბერჟოე ჰარა ჰაიფშო: ეიბერჰიოიტი, იაჰჰიამ მილათქუას იყოუ, ურთ ახდენხაქუო ნხაშია ხეკქუას იყოუ, ურთ ახდუყაქუოუ უჰია, ანს არს. იარა, ანი ალექსეი, აჩუუარდენქუა დრეცუბ, აფთაკ ეიფშო ქოითუამ. ნას ეგდურთ იაალაგან იახწააუეიტი: „იხაკუზეიშ უარა, არფეს, ავზეცოა ურელაგულანუ უციოიტი, ეგდურთ უარა ჰარა უვზეცოა, ჰაციოაჟიარაგუ უთახეშეი? მა უარა უხეღუბეიას იუფხაძოიტი, მა ჰატიოუბომ?.. ჰია. — „მან, იჰიეიტი, სვზეცოა ბზიახუქუა, სარა სუხ-ღუბეიას ისუფხაძომ, შიარგუ, ავზეცოა, შიატიანეშემო სეყამ. სარა, იჰიეიტი, სელახე ეიქუწანუ სხააუა, სუფჰიოს ავზე დენსეჟიტი, აზოუბ, ჰაჰ იაკუზარ ბაათსძაკ იაუბ. იჰყოიტი, ინუახუოიტი, უფსუ თიხუამ უმჰიონარ ართ ზეგუ უსემ, სარა სემალა საკუზარ ახა, იაბყოუ მოდა ქოუცქ აფშიგუეიტი — ალასბაქუა აჰისა რეკეანშო ალა რააძარა დალაგუეიტი“ — ჰია. ნას ურთ აუა ეიცქუან, ადოე საკარა იახექუბ, არი აუს იალაციოაჟიო იალაგუეიტი. ადოე-

¹⁾ აობროკ — ანხავ-ტიოგ ანადელუავგ (აპომეშჩიკ) იითონ ფარანუ შა შარანუ აშიახტი.

საკარაქო, იუდროყო, აუაა ზეგე რხე იაქუითუპ:
 ზეკნე, იაპპიან, იტოუ ანხავგე ადო-საკარაქო, იარა-
 უიწყდა ახაქუითრა ზმოუ აძი იეიფშო იფხაძოიტი.
 არაყა იცო ირულოუბ მაწურაკ იალოუ აუაგე,
 ასოლდათრა ზხეზგახდოუგე. ართ ააგულან აღეკ-
 სეი უს იარპიეტი: „იგაძაქუაზააპ, მიმიან, შია შიქთან
 ინხო. აპისა რკკახშო ალა აფსტიე რააძო, არი ეიფშო
 აზაკუან ყამლაძაცეზტი აღუნეი ახან“.

ართ ირპიან აქიაქუა აღეკსეი იგუ იაათაშიეტი იხა-
 მუშოთუა. აჩუქუარდენქუა ეიცრეზხუხუა ინეიუა დრულა-
 გულანე დცოიტი, იწყა აძვა ამცა აკუუბ, იარა ახუცრა-
 დშაქოუ დაქოუბ: ზაკუან ღყამ, ზაკუან ღყამ! იშახუბ!
 ავნე, დაიზარ უი უახენლან, იფპიეს დიფუმლოეტი, ამცა-
 ეიქულემწეიტი, ადამრაცენე ეიფშოწყდა ილაშცოუბ აქუ-
 აცი ავნუწყა. აქუაცი დნეკნალტი, იხუქე აგარა დანხ-
 გაროუ დწიუეტი, აკუაკმთაცენე ალასბაქუა წიააუნ.
 „არი ზაკუხეი?“ — „არი ზაკუ უმბოი, — ლპიეტი იფპიეს,
 — ანცია ფა დპიითეტი“. — „აკუაკ აყნე იყოუ ზაკუხეი?“
 „აკუაკ აყნე იყოუ ლასბაქუოუბ, უარგე ეილურგარტი
 იყოუბ“. — „ბარა ბხათა ეილუბკააუოუშ, სარა არი სხე-
 ჩაუამ! იაგ არახე ალასბაქუა!“ — რუაკ ნაპელა იააშთი-
 ხეტი, ეგიგე — ეგი ინაპალა, იაიმიეირლუღუნ ჯათხა-
 რთუაქო ინეშთეიწეიტი. „აჰ, რპიეტი, ახუქე დგა-
 იბემბოი, უი აგარა დანხგაროუ დეშწიუა“.

აჩუნე იანაშა იაიტი ანარიადრიკცია,¹⁾ ალაწგა-
 ცია: „ანნა, ალასბაქუა ჰარბეი, [ეიბგანე იბემოუ ურთ-
 ბარა?..“ — ჰაი, ურთ ირუხე ზდერხშუადა, იფსიტი“. —
 „რუკბაგეუ?“ — „რუკბაგე ფსიტი, აა“. — „იზან, ირუხე-
 ზეი? ახა, უი ჰარა იაჰუსემ, აპ ილემპა აქოუნა ინაგაპ“.
 იარა უს აღეკსეი აქუაცი დნეკნაშოლტი: „იშითახუხეი?
 შიეზააზეი? აზაკუან აბაყოუ? ახუქე აგარა დანხგაროუ
 დწიუეტი, არახე ალასბაქუა აფპიეს ლკკა იახოიტი.
 ატი-ატი-ატი, შიეკნე აქუაცი, შისემბაიტი, ალაწგაცია, —

1) ანარიადრიკ — აუაა აუსურახე იდექუზწო, ანარიად რუხთო
 ხნაძუპ.

იპიეიტ ალაწგავს.—ჰარა ჰხალაგდუ ჰმადიტ, აჰ ილუმჰა
 აყუნდა ინაგოიტ“. ჰმარას იათახუზეი, იცან აჰ იქოჰ
 იქურჰიაციეიტ. უგუ იანანგოი: ირუდიწეიტ იარაზნაკ
 ანთ ალასბაქუა, ფსცობაქუაკ რაჰასაბალა, აშო ინანერ
 წარც. ირუმანუ იაიიტ ურთ აშო ინანწანუ —ეიტუბი
 შმადიტ. „იშიტ, —იპიეიტ, —ალაქდააქერ, ეგდზხარაძამუზ
 აფსტიქუა“. დაგწიუეიტ. ნას ალაქუა რხუ ყახწოზ
 დრუფხდან, ალაქუა რხუ იაჰა იბალდანუ იყაშიწაჰა რეი-
 ჰიეიტ. არი ას აქუნ იშოჰყალალოზ: ალა ზეგდუ რხუ
 იარაზნაკ იყარწონ, აბას ვედრა ჰუნჰაჰა ეიჰანგდუ,
 ალა რხუ ყარწოიტ, ირურთოიტ, იარა უაწიყდა ასკამ
 დქუტთანუ, დრუხუაფშოუეიტ, ინაჰალა აკრურჰოეი-
 წოიტ. აბარ იარა უაჰიგდუ აქუაბ დლადტიალტ, ალას-
 ბაქუა აშო იშოანუზ ივარაყნუ იშთეიწეიტ. „შიიტუხ
 ალექსეი!“ — იპიეიტ. ალექსეი დაიიტ. „იუბოჰ, —
 იპიეიტ, ეგდზხარაძამქუა იშქუოჰ? — „იზბოიტ, აა.
 ახა იუური, საჰ, აუაჰგდუ ჯარა აკ იხდურ ყალოიტ,
 აფსტიჰ უაყუწ“. — „უარა უოჰუბ ართ თახერხახ ალა-
 ქდააქერ!“ — „სარა ითასმერხოეიტ ურთ, ახა შიარა აზა-
 კუანდარა ნეჰუჰეგოიტ... ახუქუ, ანხაკ დიტიიტ ჰია,
 აგარა დგარაზაროჰუბ, შიარახ აფჰიუს ლგუჰიფუ ალა
 აფუშიალა იშიყეშოეიტ... იშიმჰჰუწაფსეროჰუბ ურთ ზეგდუ
 შიარა. აუაა გაძოჰუბ აუბ: მამზარ ზეგდუ ნექურყდაც
 იგატიენ!“ — ართ შოაიაჰაზ ეიფუწიყდა აჰ ჰანკრატოვ
 დექუტთანუ ასკამ აყნტი დვაგლან, ალექსეი იგუ
 უბას დნუწასუეიტ... ეგი ფუშინა დლჰეი დლთაჰაიტ...
 ზლთაწიყდა... აქუაბ დლთაჰაიტ!..

ყტ აჰიანგდუ იმაძეიტ... ალაწგაცია ინეიბარჰნუ
 ინეინახნენ დათურგოეიტ... იოურაზოუროჰუ დებლეიტ...
 ალაწგაცია აჰთნუაა აუუ ჰია ივეილალტ. ალაწგაცია
 რუაძიჰ უი ალექსეი დიაშან... აჰთნუ დნუკნახნენ, აშიაქა
 ააკდითააიტ... აჰ აჰთნუაა რახდ დეკიტ, აჰთნუაა რგუ
 აშა თეჰუჰო იხუაფშოუეიტ. ანხაკ-ტიცია რგუ ამცა
 თალტ.

კაროლენკო.
 ეით. ბ. ჯანაშია.

ახწიატიქუა:

1. აჰ პანკრატოვ იუავგ ბააფსრა ჰხერბო არბანუ?
2. აჰ იყაიწაქუაზ რზე აპროტესტ შოფაყაიწივი ალექსეი?
3. ანადელ უავგ (აპომეშიკი) აბააფსრა იყაიწაზ რმცხურას იყარ-წაზი ანხავ-ტიცია?
4. ანადელუა ანხავ-ტიცია იშორგზნეკუოზ ჰა იჟიდგრუაზივი ეგგროთ ავგმთაქუა რქოტი?

ა. ს. სერაქიძისი

ვ-ნ-ე-ხ-ა-კ

აქალაქე დუ ნალწ, ად-ხექუ იხექუგლან იფშოძახ-
 ვნე შოკუაქუა დუკ. წაყა აყუარაქოშ-ალვა ეიქუაწია
 ახეზბუა იგლან აქაბრიკა. არი ავნე ფშოძა შოკუაქუა
 ხეხე, ახეატოი აეტაქო აქო ივან აქაბრიკა ზტიოზ.
 ითააცივი იარეი. ავნე ესქეგნგე ლაშოარი მრეი აგდა-
 მუზტ. აარლა ამრა ალაშოარა ზეკნაქქოზ აპოდვალ აქო
 ივან იარა უი აქაბრიკაქო აუს ზუაზ ასვი იფჰიესი.
 აქაბრიკა ზტიოზ იფჰიეს ფჰა დლოუიტი. ასვ იფჰიეს-
 გე ქლბ ხუქეკ დლოუიტი.

ბზია ეილზრგაზ აუადაქო იხშენ ანცია იან ლსახეა,
 ახედე აქურთიანე. აქაბრიკა ზტიოზ იფჰიეს — აჰკუაჟი.
 ანცია დხალწონ, ახა უი ახაწარა მატარა აკგე იშო-
 მხუო ლდერუან, უავგ აფარა იმამზარ.

აუსუკ-ასვ იფჰიეს ლუადა აკუაქე აბეზკათაჰა კდ-
 შოელა იახეყაზ აქოგე ზეფშოთიე ზეხყა იყაზ ნეხაქ-
 კნაჰან, არი ასვ დაარა აგურა ხაწანე, ანეხა დამწიგ-
 ლანე დამაპკოუან, უს ლგუ იანაგონ, ანცია იან ლეფს-
 თანე დლუხუაფშოუაზშია.

აქაბრიკა ზტიოზ აფჰიეს ამაწუცია ლეკურშოანე იყან:
 აძეციცია, ახუქე ლხელაფშოცია, ავნე ეილზრგავცია,
 აკრუცია უჰია, აჰკუაჟი ლხუქე აგუჰიფე ლქოალწონ
 ფჰიეს ქოაკ, უი ამლაშოარან ზხუქე აქოთა რახე დნეჟნე,
 აციემჰა აჩაფშ ნთაჯგუანე დნეჟნე იაზ აძი ლაკუნ-
 აუსუკ ლხუქე შეჟ ინარკნე ხულაანდა ქოაიხაკრა ყამ-

წაკუა აწიუარა დაქუნ, ამლა დაკუა, აწიძკ ღხეში-
შიო: დუზლაპიაზ ამათია ღხეზღუსახუაზ, იღხელა-
ფშუაზ დაბაყაზ,— ლანი ლაბი შუჟ ინარკნე ხულა-
ანდა აგუგუა ზუზგოზ ასტანოკ იახაგულანე აუს რუან:
იააბჟყჟანე ახუქე დგუართარტი ახა რუზთოდაზ.

აჰკუაჟი ლუფჰა უახეი-ჩონი აზჰარა დაქუნ, ამით
ვიფშო აკუნ დუშოგულაზ. ლაფშოგულა ღგდღუზუა-
ფშუან იხდერკნა იყაზ ანუხა აბლაქუა. აუსუჟ ღხუქე
დჟეჟქარადა, ღხე-ღქჟ ათაკუაჟი ღხე-ღქჟ ვიფშო
იკეჰდა, ღშაპქუა თარხუაღადა, ამიშერა იწახანე იკან-
დაზ აჰასკდენ ვიფშო აკუნ დუშოჟყაზ. არი ახუქე, იღ-
ხუაფშუან ვიყუშო იკედუ, აღუ იანსაღაზ ასახდა
ვიქუაწია.

ზნე დღიმაზავხეიტი აჰკუაჟი ლუფჰა. იარაზნაკ იკელ-
ყა იაიტი ზეგდენჯარანტი ხეჰ დუ ზიმაზ აჰაქედმცია,
აპროჰესსორცია, იროუიტი ურთ აუაა ზქედლა აფარა,
ახუქედ დენდერხეიტი. ადერვაგდ აჰკუაჟი ლუჰღაბ აწია-
ხაჰა ვიფშო დყაფშო. ლუფშოთიჟ აიტი, აქჰა ღხერგა
დღუშორუა დღიქულტი.

დღიმაზავხეიტი აუსუჟ ღხუქე, ღშაპქუეი ღნაპ-
ქუეი კანდაძეიტი, ღხე-ღქჟ ხუქე ვიქუაწიახეიტი,
ინშიაიტი. იგუაყუაზ ახუქე ლან ღხე აღუ იანღლყდონ,
ღხახუ კდღღუჟიონ, დუშამნეშოგულანე გუჟ-ფსჟ ალა,
ღნაპ წაღაქუა იბავხახდაზ ღგუ იადკულანე, ლულა
ეინმერსღდდაკუა, ვიქუაწიახახდაზ აღუ იანუზ ანუხა
დახუაფშუა, ლულაღერძ ღქჟეკუჟუა, აგულრა დუ
ღუმანე, აბას ღჰიონ:

— აფსუ-ცქმა ზხოუ, ზეგდ რუცჰაზშიო! სუფჰა ლუფს
ხუქე ნერხა, ითებემხენ... დაღხნე დსუთ სუფჰა... ღგუ
ბზიიტი სუფშოქა ხუქე... ღგუ ბზიანე დერგულ... იღუ-
ხოლუზეი ანი აფშოქა, ამალღქე, ას დგუაყრატოჟ?

— აფსუ-ცქმა ზხოუ ჰან!..

უს აჰაბრიკა აგულოკ აბჟე გჟეიტი. აუსუჟ ლულა-
ღერძქუა აარუცქმანე, ღიღმაზავ ღშოქა ხუქე დნუენე
დღუა დცეიტი უსურა, აჰაბრიკა ზტიუ აკრიხაღერ-
შიაღარც. ღხაწაგდ იგუ იამუა უსურა დცეიტი, დემ-

ცარ ყალოზმა, იხუდა აღა ფწიაზშია აკუნ იხეშუმე
იშეყახ.

არი აფშეჩა დეფსიტი. დეშთან, აბღე ვეფ ვიკუაპიო
აიფშე; აკუაქე აქეშ ანეხა ეიქუაწია ხშენ.

აპაპ იაარლასნე დერფერწრაკე, დეცცაკე-ცცაკუა
აბრი ეიფშე იპიეიტი:

— ანცია იგუათხო ზეგე ბზიოუბ... არი ახუქე ხეხე
დაარა ბზია დყალოიტი... აფსრა იაპიეიფშეუ აკოუბ,
ზეგე ნარციე ამეა პაქულოიტი...

— არა, არი აღუნეი აქეშ, საათე იადამხარგე ქუ-
ნაგალა დყაღანდამ, — ლელაღერძ დქეშაშე ილპიეიტი
ახუქე ლან. აპაპ დეკლექუყანე უს ნაციწეიტი:

— ანცია ბიზემგუან! ანცია, ზეგე აჯალკ-აჯალკ
რიტოიტი, ზეგე უბრი გუამწრა ყამწაკუა იაწაზაროუბ,
მამზარ, მცალა ბექუიხუეიტი.

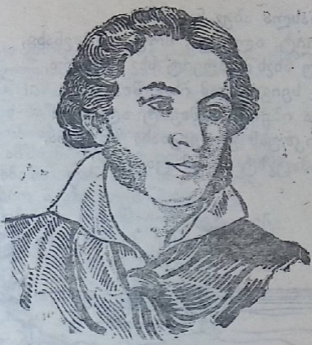
აქუაჟი ლეფშა ეისაირა აზპარა დეჭეშენ, აუსუჟ
ლეფშა ანეში დახეწაზ დბააუან, ახაა ციგეა ზმაზ
აუსუჟ ფპიეს ციგეაღა დგუეყუან, ლხაა ხაშთირა
აქუმეკუა მცანე ილეკრან.

იშეხშეც იხშენ ჯ-ნეხაკ, რუაკე ხეხე ახეძე იარგანე,
აღუ ბზია იანსაღანე, ეგი ანეხა, აპოდვალ ლაშცაქეშ
იშანე იყახ აღუ იანსაღანე იხშენ.

ეით. ი. ე. აძენბა.

აწწაატექუა:

1. იშეფარეზაუან ართ აძღაბცია ავეჯაგე? ქეშალა იზეი-
ფშეშეი? იზეიფშორაზი ავეჯაგე?
2. ართ ავ-თააციარაკ ახეჯნაზ ზეიფშორაზი?
3. აუსუჟ ფპიეს ლეძღაბ დზეფსეზეი?
4. აქუაჟი ლხუქე დგზხუმიტიღდა?
5. აპაპ აუსუჟ ფპიეს ლგუ ზღაირთენწრაკე იითახზი?
6. აბრა იანუ ზეგე იარბან აამთოუ იანეყალარგზ?
7. ას იყოღმა ჯარაკერ უაჟიგე?

აფსუძკვი აფსუძი რლაკუ

I

ინხონ ლღაჟიკური თაკუაჟიკური
 ამშოზნ ეიწია აზაიგუარაწიყდა;
 იწუან ვაჟიეიჟიახა შოქუსა ცქიან
 ნუმიტიკუნუჟი ხუქკი ივნაზიჟთეი დარა.
 აღღაჟი დცანუ კათალა აფსუძ იკუჟან,
 ათაკუაჟი დახტიაზ დხახონ, დესუან.
 ზნუ იკათა ამშოზნ იხიჟლოჟეიტი,
 იანაგტი აკათ აგუამ მაცარა.
 იკათ ამშოზნ ეითანუხიჟლოჟეტი,
 იანაგტი აკათ აჰასკდენ ეიწიარა.
 ახენტი რაანგდუ იკათ ხიჟლოჟეტი,
 ითიგოჟეტი აკათ ფსუძ ზაწიკე ამა,
 უი ფსუძ ბაშოამუზტი, იხტოჟ ფსუძენ.
 იზიო იალაგოჟეტი ახტოჟ ფსუძ

უაკფსწასლა აბჟუ ნარგანუ;
„სუჰიოიტი, ალღაჟი, სოუჟ ამშუნახა,
ახუ დუ ახესშიააუეიტი სხუ აქუზხრა,
ჟი აზუ სეიგდაშხამ ისელშოო აკ-
უამაშია იბეიტი, დშიეიტი ალღაჟი:
აფსუდ იკუჟან ჯაჟიეიჟიანა შოჟქუსა,
ანა იმაჰაკუზტი აფსუდ ციაჟიო.

ნაყ ინოუიჟტი ახდტიუ ფსუდგაჟ
აჟია გუბზელლა დნაციაჟიანუ;
„უმჟა ააბზიანხეიტი ახდტიუ ფსუდი!
ჟარა ისუთოო სარა ისთახდამ;
ჟცა ჟარა ამშუნ ეიწიარახა
ჟხუზ ჟეიმდო აციქურფარახა“.

II

აღუგაჟი დხენჰიონ ითაკუაჟი ლახნ დაბიტ
იგენალთვიჰიეიტ აჯამახუ იბაზ:

„ისკეიტ სარა იანდა. ფსუდ ხუქქა,
უი ფსუდ ბაშამეზტ, იხტიოუ ფსუდენ;
იციჰიონ აბართ ჰაიფუო უი აფსუდ,
იხთაზ ამშოენ ეიწიანხ იაჰიონ აცარა.
აკრუ ახნაშიააჟან ახჰოზხრაზ იარა,
იასთახნო აკაზ ეიგდომეზტ ახუ.
კერ სუთჰია სა ისემჰიეიტ იგუაღენუ,
უს ინთასწეიტ ამშოენ ეიწია“.

ათაკუაჟი აღუგაჟი დიზაღდიტ:

„ჰაი, აგაძა, უარა აზამეჰუაჟი!
აფსუდ იუნათოზგდუ უზამეჰეიტ;
ეიჰიანზარგდუ აკუ უაჰიანდაზ მა,
ჰაიჰია ეიყუშეა იცახეიტეი“.

დნუქულან დციეიტ ამშოენ ეიწიანხ.

იბოიტ თენი ამშოენ ეილახჰმარუა,
დაფხდო დალაგეიტ ახტიო ფსუდ.

იაკვლსენ აფსუდ, ინიანწააიტ აბას:

„იუთახუზეი, აღუგაჟი, უაანცაზეი?“

აღუგაჟი დხერხუან ინაიჰიეიტ ათაკს:

„სრუცჰაშა, საუფუიოლ, ახტიოუ ფსუდ!
აზნუ სახენეიზ, დსაციჰაიტ სთაკუაჟი,
ფსგახა სულთომ, სუქუცალა სლემოუპ.
ილთახჰუპ ილოურც იჰოცუ ეიჰიაკ.“

ათაკ იანაჰიეიტ ახტიოუ ფსუდ აბას:

„ულახნ ეიქუმწან, უცა შიოჰნეჰა!
იმიოურატი სნეჰუაპ იჰოცუ ეიჰიაკ“.

III

აღუგაჟი დხენჰიონ ითაკუაჟი ლახნ დაბიტ

ილემწაგლან ათაკუაჟი იჰოცუ ეიჰიაკ.

ეიჰაგდუ აღდრა დალაგეიტ ათაკუაჟი:

„ჰაი, აგაძაჟი, უარა აბზამუყუაჟი!
 ეიჰიოუბ უზეჰიაზ, აილუმგაჟი,
 ქმარ დუს იალოუზიეი აიჰიაჟი?
 უეხერხუა, ვნეკ უნათარც“.
 აბარ დცეიტ იარა ამშუზნ ეიწიახდ,
 (ამშუზნ ეიწია უსყან მაჰქაკ იხუაშუნ),
 დაფხო დალაგზეიტ ახეტოჟ ფსუდ.
 იაკელსუნ აფსუდ, ინიაზწააიტ აბას:
 „იუთახუზიეი, ალუგაჟი, უაზცაზიეი?“
 ალუგაჟი დხერხუან, ინეიჰიეიტ ათაკს:
 „სრეცჰაშა, საუფშიელ, ახეტოჟ ფსუდ!
 ეიჰაგდჟ აღდრა დალაგზეიტ ათაკუაჟი,
 ფსგახა სელთომ, სეჟუცალა სლუმოუბ.
 ავნე დაჰიოიტ სთაკუაჟი გუამწ-ხამწ“.

ათაკ იანაჰიეიტ ახეტოჟ ფსუდ აბას:
 „ულახდ ეიქუმწან, უცა შიეჰნეჟა!
 ავნე უზეჰიაზ იშიოურატი სნეჟუაბ“.

IV

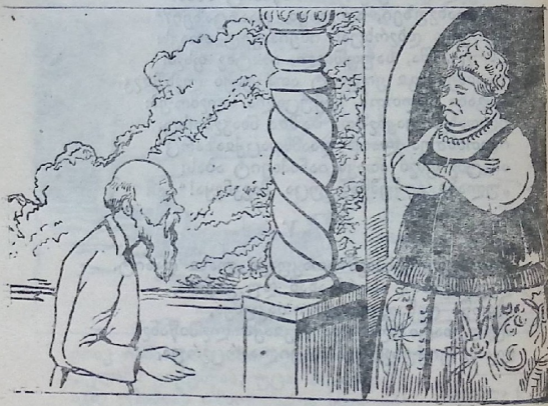
დხენჭიოტი იარა ინეშიოტი ვნეჟიანდ,
 დანდაიჩ ავნეჟი აიუა ჰია ეგიმბეიტი,
 იაფხდა იგლოოუბ ავნე ზამინა,
 აქერმეტი უაჯაყ აგუელჰიანე,
 ინდალუხ-ჯლუხხა იაშოთა-იგუარა.
 აფენჯრა დადტილოოუბ ითაკუაჟი,
 უაჟე იშოიმატ დიზადიტი ალგაჟი:
 „ჰიი აგაძა, უარა აბზამეყუაჟი!
 უაჰიეიტი, აბზამეყუაჟი, ავნე!
 უხენჭიე, ახდტიფსეჟე უაშაპკ ეითა:
 ისთახემ სარა სბაშთა ნხავზნარც,
 ისთახეუბ სარა საამსთაცქეაზნარც“.
 დცეიტი ალგაჟი ამშოენ ეიწიანდ
 (ითენჩმეზტი უსყან ამშოენ ეიწი),
 დაფხდო დალაგოეიტი ახდტიე ფსეჟე.
 იაკკლსენ აფსეჟე, ინიაზწაიტი აბას:
 „იუთახეუზეი, ალგაჟი, უაზცაზეი?“
 ალგაჟი დხერხუან ინეიჰიეიტი ათაკს:
 „სრეცჰაშა, საუფშიელო, ახდტიე ფსეჟე!
 უანძეიჰაგე ეივსიტი ათაკუაჟი ლხეშოჟე,
 ფსგანა სელთომ, სეჟეუცალო სლემოუბ:
 ილთახემ უაჟიეშთა ბაშთა ნხავზნარც,
 ილთახეუბ ლარა დაამსთაცქეაზნარც“.
 ახდტიე ფსეჟე ათაკს იანაჰიეიტი აბას:
 „ულახნდ ეიქუმწან, უცა შიეჟნეჟა!“

V

ალგაჟი დხენჭიენ ითაკუაჟი ლახნ დააიტი.
 დეფშოზნარ, ასირ! ახან დუ ეიწიია,
 აბარწა დეწაგლოოუბ ითაკუაჟი,
 აცელციიტი ლბაადა¹⁾ კაჟე ლეშიწანე,
 ლკასე ეიქუბერჰენხა, ეილაარცერუა,

1) ალბაადა.

ღვთისა ზეგდ იბრღეშთ ვიმხუცხა,
ღნაცოკდარ ხდტიმაციაზლა ვიქურგთხაა,
ამაგუ ყაფშქუა ლშაპე იაშა.
ამაწუცია ლგვგეჟუეიტ ილთახუხეიშ ჰია;
ილღუყოიტ, რხახუ იანღკუჟეიტ.
ალღგაჟი ითაკუაჟი ინაღრეიჰიეიტ აბას:
„მშუბზია, ამსთა-ლაშთა, სუნაარა აჰკუაჟი!
იზღრუაღა ჰაი, ბღესუ თიხდაზარ უაჟიშთა?“
ღნიქუყააიტ ათაკუაჟი ლაკთაციგდაღა,
აჩრთრახდგდ ღვნიღქულწეიტ ქდარანჯღს.
აბარ მჩუბჟუკ-ჰუმჩუბჟა ნაბჟესიტ,
უანძეიჰაგდ ვივსიტ ათაკუაჟი ლღშოჰუკ,
ალღგაჟი დეითაღიქულწეიტ აფსუღახდ:
„უეითახნიე, უაშაპკ ახდტიღ ფსუღ:
ისტახემ სარა ამსთარა ცქდა,
ისტახუბ სარა სჰიუნტქარზაარც.
ალღგაჟი დშიანუ დმატანიეჟეიტ:

„იბეზღები მშინ, ბზე ეილაგაძამა?
 იბჰიაშთა-იბუშთა ეგებზედღერუამეი,
 ბჰიენტქარხარ ჩხარხუს ბყარწაპეი“.
 „ათაკუაჟი ეიჰაგდღ დგუააიტ ას ანლაჰა,
 აქვავჰიაგდღ დნაიქჰასიიტ ლღგაჟი.
 „იწლოუგულღეი, უარა ანხავ ზემდღრაჟი,
 აჟია შთფასემოუჰკი სარა აჰკუაჟიქ?
 უცა სჰიეიტ ამშუნანხ, იუასჰიორიტ ლამღსლა,
 უანემცაგდ იუდღრააიტ, უდღსღგაბ შჩღლა.
 ალღაჟი იქუნეიხჰეიტ ამშუნანხ
 (ინუაშიიტ უსყან ამშუნ ეიწია),
 დაფხღო დალაგჰეიტ ანღტიღ ფსღძ.
 იაკღსღნ აფსღძ, ინიაზწააიტ აბას:
 „იუთანღუხეი, ალღაჟი, უაანცაწეი?“
 ალღაჟი დხღრხუან ინაიჰიეიტ ათაკს:
 „სრუცჰაშა, საუფშიღლ ანღტიღ ფსღძ!
 დღრვადღებ სთაკუაჟი დღგურღმეჟეიტ:
 ილთანღემ ლარა აამსთარა მაცარა,
 ილთანღე ლარა დჰიენტქარხარც.
 ანღტიღფსღძ ათაკს იანაჰიეიტ აბას:
 „ულანხ ეიქუმწან, უცა შიღვნეჟა!
 იშანღებ, უთაკუაჟი დჰიენტქარხორიტ“.

VI

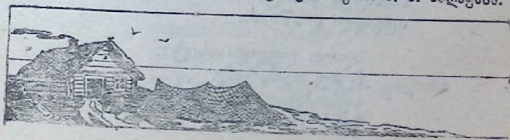
ალღაჟი დხენჰიენ ითაკუაჟი ლანხ დააიტ.
 იგღლოუბ ეიწჰია აჰიენტქარ ხან დღუქუა,
 აუათახ დღანღღანქეუა ლარა დღღვნოუბ,
 ასტოლ დანატიოუბ დეიქუჰიენტქარხა,
 ილხაგეჟეუა იქუბ თაუად-აამღსთეი,
 აკღ ფშაანქეუა ლარა ილღხთართიორიტ;
 ჰატიღხაა ხკღლა ლგუ ლღრშთშორიტ;
 ილღკუშთა იგღლოუბ არღვარ ეიქუნღხ,
 რღჟიკა იქუწა ირკაუბ რეიკუაღაქუა.
 ართქეუა ანიბა, ალღაჟი დშიეიტ,
 ათაკუაჟი ლშაპაყუნდა დხღრხუან უს ნეიჰიეიტ:
 „მშუბზნია, აჰიენტქარ-ფჰიღს ზეგდ ზღლშორ!“

იზღვრუადა, ჰაი, ბეფსუ თხმაზარ უაჟიქმთა“
ათაკუაჟი დაგმხამთმშოიქ იარა იშტყა,
ნაყ დესფერუჟიგა ჰია ნარალჰიეიქ.
ინიღვხელქ თაუად-ამქსთეი,
აღგაჟი დეკდოლდორფეიქ იგუთასუა.
ასტრაჟუცია-აში იახხიბაჰიან
ეგმარგგემხეიქ ეიხალა დეიკერყყარც;
აჟილარგდუ ჩირახუს დემთერხშიქ:
„იადეჟქუნაგაწიყდოიქ უარა ამდერაჟი!
დარხანაზ, ამდერაჟი, უაბჟაპ:
უჯამ ზლამ, უმჰაწი ალოუმწან!“
აბარ მრებჟეკ-კემრებჟა ნაბჟესიქ,
ეიჰაგდუ ლხუ თყადეიქ ათაკუაჟი:
ლხაწა იახდ ილემთიქ ირუ აქმაჰიაცია.
დრუფშააიქ აღგაჟი, დარგჟეიქ ლა ლქჟ-
ათაკუაჟი აღგაჟი ინილჰიეიქ აბას:
„უხენჰი, უაშაპკ ახტოქ ფსუქ ვითა:
აჰიენთქარრა სგუ აქუფწიეიქ სარა,
ისტახჟუპ ამშოქუა სრაჰნუ სყალარც,
ამშოქნი— ოკენი რქჟუ სუნხალარც,
ახტოქ ფსუქგდუ უაყა სუმაწ აულარც,
სქჟუ იათშიო ზეგდ ნანაკძალარც“.
აღგაჟი ირახიქშიქ ილჰიან ამაკრა,
იზემგულიქ უი ლაჟია ავბატირა.
აბარ დცაუეიქ იარა ამშოქნი ეიწიანდ,
ამშოქნი იხიბაალქ აქურთენ ეიქუარა:
აციქურფა გუაქუა რჩჟევიბადრჩენ
რქჟაარხეიქ იღდ-მაცოქსნუ.
დაფხო დალაგჟეიქ ახტოქ ფსუქ.
იაკელსუნ აფსუქ ინიანწაიქ აბას:
„იუთახუხეი, აღგაჟი, უაანცაზეი?“
აღგაჟი დხერხუან ინიჰიეიქ ათაკს:
„სრუცჰამა, საუფშიელ, ახტოქ ფსუქ!
ილხეზურჰეი ათაკუაჟი ფსციეირუმგა?
ილთახჟუპ ამშოქუა დრაჰნუ დყალარც-
მშოქნი— ოკენი რქჟუ დუნხალარც,

უარა ახდტივ ფსუძგდვ ლემაწ უუღარც,
 ლქუვ იათშიო ზეგნ ნაუგდალარც“,
 ახდტივ ფსუძ ალუგაჟი ეგინამჰიეიტ უაჰა,
 აწუხუალა ამოურჰია აძუ ვუნაყუან,
 ამოშუნ აწაუღორახნ ივთაკურიტ იარა.
 კრაამთა დაზფშუნ ახდტივფსუძ ათაკ.
 იგუ ანფწია დხუნჰიიტ ითაკუაჟი ლუშოყა;
 დნაფშოშხარ: აბარ ანკატიი რუკუნუჟი;
 ამიხეშსა დქუტთან იიბაც ითაკუაჟი.
 ილემწაგვლან უაყა რეიაჰია ეიყუმშა.

ა. ს. პუშკინ. ეით. ხ. ს. აზღაჟიბა.

აზწათიქუა:

1. ილთახზიზ ათაკუაეი ახატოგ ფსგდ ლა ლზგ იყანაწარც?
2. ილგყაზშაზ, ლლზეიშია შოფაყაზ ათაკუაეი დანგნხავგზ, დანაამგსთაზ, ნას აწგხუტიანგ დანჰიგნთქარხა? დგშოფარგზნგყუოზ ათაკუაეი აღგგაეიი გგგერთი?
3. დგშოფარგზნგყუოზ აღგგაეი ათაკუაეი ილჰიაქუოზ?
4. ათაკუაეი აწგხუტიანდა დზგჰიაზ აზგ ახატოგ ფსგდ მაპ ზაკგზეი?
5. არი ავგმთა ალაკუ ზახაძუზეი?

ადწაქუა:

1. ალაკუ ხუთა-ხუთაქუანგ შიაფხა, ნას ახუთაქუა რგცგფხააძა ახაძქუა რგშოთ.
2. შიაფხა ალაკუ აროლაქუა რგლა.

ა ძ ე ნ

იგურღაწია ილაშოონ
 ამზა ლბაათშონგ,
 ასუფსა ცურცურუან
 ახრა ხყაძანგ.

არახუ-აშიახუ ფხატიეიტ;
 ამვაქუა თაცოუპ,
 აჯაქილარ შთალაფეიტ,
 აწგხ ნეიგუეიტ.

აწარა იალაგაფეიტ,
 ახათა ქოაცაძა,
 არხაქუა წააიტ,
 აღგგელ ლაშოაძა.

აურთ ღუღუა ასიტ
 მცხუ იჯბარანგ,
 აფსთჰიაგგუ ნხელტ
 ზენდა ილაშცანგ.

დუკ მერწყუა
ვილახუეიტ იარა,
ასუ ბახწიაძა
იალაგოეიტ აურა:

ადგულ წაარშოზრა
იქუნაუეიტ ციგაძა,
აშიაფუჯაფ—აწლა, აბნა
ირქუნაჟეიტ იფუშაძა.

ადრჳარჩნუ იანააშოა
იჯარშეიტ ჟილარა,
აშიაფუჯაფ იახიზ,
იქმუა ასუ ხმანთა იახმაწაზ.

იანვარ შუა ცვიციეიუა
იშოაჟაზ ზეგდუ,
აფშოა ხდშიაშეიე აფთა ვილაჩი
იშოადრჳაზ ასუ.

დუკ მერწყეუა ამრა
 იფუჟადა იხალტ,
 ასუ ფშოდა ლახკგა
 იცუდა-შიყდა იაგუგიტ.

ნ. კოლონია.

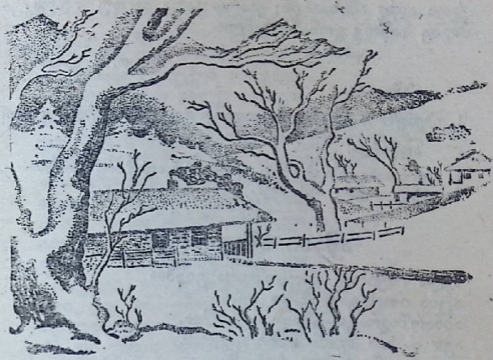
აძენ აქეთაჭუ

ზექურა ზჷახდაზ თაგალარა აძენრახე აქუ ნანარჷონ
 აბჟარაყუნდა იარხაზ აზქუა ზუნდაკ აფხენრახე ინარ-
 ხეიტი. ანი იყუანდა-ხეშიაშოიოლ, ანი იბახწიციააკუ, ანი
 იცოიანწო-ვილუფხო თაგალარა, აბარ ინაადა, აბას-
 იტატადა ჰარა ჰტილლაჭუ იყალო, იაჟიენ აშოლარა
 აიაიტი. უი შოლარას; იამოლუ ინნარყუაშოაჟა აწაჟუბ.

გუგი-შხეი, ბნეი-დიი შუჟლა აწა რექუჷიჷი იყუა-
 შოკკარადა იყალონ, ამალა შებჟონ აგუაზუ, ამრა
 ხეხეტი აწა იანაქუფხალაკ, აბჟაკ, იძხაზ იძუშახა-
 იყაზ ადგელ იაჟიუან აბჟაკგე იხლუკ-ფსლუკხაზ აჟიჷან
 ინანაგალან იბტუ აბამბა ვიფუშ იშოკუაკუოლ; იბბუ-
 შოკუ ფსთჷიანუ ანა-არა იამანუ იდიექუნ, იარა იამოლ
 ულაფუშ ზხეგმძო აურეი ათბარეი, აჰარაკერეი, აწაუ-
 ლარეი იახეგძო.

აძენრა აან ას-დუ აანაგუგიტი. აქეთა მვაქუეი აგუარა-
 ბჟარაქუეი ასტოლქურში ცქა შოკუაკუა ვიფუშ აჩო-
 რქუენარშიტი. აფჷი აკკცი რულა იხებუზ ანხაცია რვენქუა
 ინანთადა ინარქუჷაიტი ასუ, ილუმტხა იყაზ ახებქუა
 იშოკუაკუადა იაკვჩეიტი დაარადა იძიძიოლ აკასუ შოკუა-
 კუაქუა რხანარფაზშია. ამძერხაქუა რქუ არაქუა, აუთ-
 რაქუეი აბაჰჩაქუეი რქუ ახაჰა-წიაჰაქუა ქოკუ ასუ იაუზ
 აშიებქუა ირხეგსუ იყალოგიტი, ამანუ ყდანტაშო ვიქუ-
 აწიაქუა იშოკუაკუადა იათეშოდახეიტი.

აგუარაბჟარატი იანდაქუა ჯარა-ჯარა აქუცქუა,
 ჯარა-ჯარაგე აძახუა-მახუა ვაქუა ზნარფაქუაზ იჟიპადა

ირქუბ ას-აწყა ხებ შკუაქუა რხაფოლუშია აკუნ იშუბოზ.

ასე აღოფირა იანაყუწ, დუკ ბეჟმსკუა, აწაა აჩარ-
ლულუფიტ: ინფთანფეიტ, იწააიტ. ფეზმა ილფეინმაზ ასე
ილაღლახმაზ აჩუბტიი აფხარა მაკმანაგდე ასე იარკუ-
კუნ, აძ-ცეკუბარქუა აღნახუან, ახა აწაა ოუნაჟუ-
ამეზტ: იწაახა იკუკუახმოლუ აჯენჯუბუაქუა რეფეშა
ამახუქუა, აგუარაქუა, ანანგრაქუა, ავნ-ხებქუეი იარკუ-
შთანე ინარხგენჰალტ.

აწხ ლაშცამეზტ. აჟივან აქუზ ზნე-ზენლა ამშა ცერცერ
აფსთჰიაქუა რყენტი ახე ააცეწწარჰიჰიონ, ზენგდე ჯაფხმა
აფსთჰიაქუა აჩურგულანაჰიონ, აფსთჰიაქუა რღლაშცა-
რეი ამშა ალაშჰარეი ეიქუფოზშია ზნე რუაკე წაყა
ილფეიუნ, ზნე ეგი.

აქტა აკრააწუნ იციახეიფეი.
ეიქუტიეიტი აქტა ბექუა, ჩუბლატიი აუაყმან-ჩაყმან,
აუაა რშაპე შთებგდე აწუბუა ფწიეიტი. ქუტც ასე იაუბ,
აწაა იარშიეზ, ჯარგდე აუაჰე იშთა ანემეზტ.

აქტთა აფსკ ამანაარუნ; ჯარა-ჯარა მცხუ იღუმქუა
 ალა შობე ზაწიკ გონ ზნეზნლა.

ი. ჭავჭავაძე.
 ეით. ბ. ჯანაშია.

აზწაატო:

1. იზეიფშორა აქეაქუოუზეი ავტორ თაგალარა დგზლახციაჟიოქ

ადწაქუა:

1. არი აქეაბე იაქაგრტშონე იმიჰია აძენ აფსაბარა ზეიფშოროქ
2. ავტოე: „აქტთა აძენ აზ“.

აწაი აწაკ ხუტი

სულა იხყდოუ ადიყდაშორა ეიწჰია
 აცია ითანაგალაზშია იყან,
 აბნარშიერაგე, აშალ ითაჰიჰია,
 აქუ ასახდა ზენდა იშხენფსულან.
 აუავვი აშიარახთი რებექუა
 ჯარა მხარ ჯარა იუაჰაუამეზტ,
 აუავ ილაფშო იახდენძახდაუა
 თენჩრან უაჰა შთებეჰჰ ჰია გაუამეზტ.
 აბას ადიეიხაშუ დუ ნაშთენ უბრა.
 ესაირა აწაა აჩარლუტუონ:
 ზნე აშხაქუა რქოუ, ზნგდგზ ლბაა,—
 ჰიენთქარკ ეიფშოწიყდა იდოქუნ, ეიმდონ:
 ალაქუა ახნარფადომეზტ ამვა,
 ამჩ დუ იალაზ იარა ცქდა იფნაშიონ:
 იაქუფონ დგზუსთზაალაკე იმვასუაზ,
 აქერჰია ინკლყდა ინატიონ.
 აბარ, იარა უს, ამვაქე დააცოერწიტი,
 იშიყუქუა იარა დეიბტთა, წავკა—
 აკრეჭა-კრეჟი ივნ აშეჟ დაადოელწიტი,—
 აშოკოლ ახე დცონ, დწარდა ნას ლასკა
 აშორ ჰია აწაა იშოყა ინეიხან,
 აჩორგუააძანე იათხდა ინაგელტი;
 „აქქუნ გაძა რეცჰა!“—ჰია ნაჰიახტი.

„უხეზვიე შთახდყა სჰიეიტ, უააგულ!“
 სა სქუზ ხაწარულა, სემეშთ, უხცომ,
 უფშოთიე აყათშრა ზენძასკ იუხესყდაპ,
 იღერ უაწკდეს ეიჰაქუოუგდუ სერშიონ.
 ირშიადანუ რგუქუა ნარემყა.
 ართქუა ზეგდუ ახუქუ იაჰაუან,
 ახთაგდუ ილსიტ, ციგდაძა დქუქუქუუეიტ;
 უეიზგდუ დმააგულთეიტ, ინაპქუა რუუქუა,
 ატეგუ-ტეგუ ჰიანუ დეკუა დნეიუეიტ.
 აწაა გუააიტ, აფსახუ ეიბაკოიტ,
 აქკუნ იგულდრა აბას იახდაბაზ.
 ახთა იაცნაწადეიტ, ამცა დნარკოიტ
 იძღქუეი ილუმჰაქუეი ეხთაჰიჰიან.
 დაარაძა დგუაყოიტ ჰარა ჰხუქუ,
 იშაპქუეი ინაპქუეი ნუხშიადეიტ...
 „დი, დი, სან!—ჰიგდუ ინაგოეიტ იბჟე
 ილაღერძგდუ აჰიჰიე ჰია იკათსეიტ.
 ახა უი უსგდუ ზენძასკ დემშიადეიტ,
 დაათნემგულტ, აჰაჰაი უი იფს იმშიეიტ,
 იმჩ ილაზ ზეგდუ იაიზირშიშიადეიტ;
 აძერჰია დთრესუნ აშოკოლ ახდ დეიზთეიტ.
 ახუქუ დანო დეკუა დნეიუეიტ... აბარ—
 აშოკოლ აფენჯერ, ამცა ლაშთარაგდ!
 ინაშოთიტ ზენძა ერაზნაკ იარა
 აწაი ნასგდუ უი ამაქარაგდ.

ნ. ლომოური
 ეით. ბ. პ. ჯანაშია.

აწწაატექუა:

1. სახაქუას ითუხერ აღშოი არი აქეინრაალა?

ადწაქუა:

1. აქეინრაალაქუე იშეფშაა აძენრა იყაზშოლ ატეე ახა-ჰიო ათგექუა (აბნა, ადო, აძა უჰია უბას ეგა.).
2. ახუქუ იფშრა ისახა, ეილაჰიშია, იგუ შოგყაზ აბას აქუნა ჰია შიგუ იზლანაგო ალა შიახციყა.
3. აწაი, ახუქი, ავტორი რაქეაქუა ეიზშანუ შიათხა.

ლენინ იტკუნრეი აშოკოლ დანთაზტიი აშოჯქუსქუეი

I

ჰარა ჰვოჟუდ ვლადიმირ ილია-იფა ულიანოვ (ლენინ) დიიტ აპრელდ 10 (23) 1870 შოჯქუსაზ, ვოლგა აძუ ააიგუარა აქალაქე სიმბირსკ, იარა უაჟიე იხეძ ზნაუ ულიანოვსკ ჰია იზუთოუ აქაუ. ვლადიმირ იაბ ილია ნიკოლაი-იფა უსყან სიმბირსკტიი აგუბერნიაქაუ ჟილარ რშოკოლქუა (უჩილინიქუა) ჰია იზუთაზ ინსპექტორს დრეზან.

ვლადიმირ ულიანოვ იაბ აჯაჟილარ ირუღწუზ უაჟუნ. დშოზუქუზ იაბ დეფსიტ, იაშეიჰაბუ იცხერაარალა აარ-ლა აწარა იოუიტ.

სიმბირსკტიი ამოკოლქუა ინსპექტორს დრუმან
 აუს ახმენძაიუაზ, ტიამვახუ ყამწაქუა აღარცია ანხა-
 ცია რხუქქუა რხე ამოკოლქუა რხტრა დაშთან იარა.
 მუშოცოგდა, მუშოზბზია იმამზტ, ესქმენგე აქთა დრუ-
 ლან უბრი აზ.

ვლადიმირ იან, მარია ალექსანდრ-იფჰა, ჰაქემქ
 დიფჰან; ლუძლაბრა ეიჰარაკ აქთა რქოზ ილხლგოფიტი,
 ანხაციამგე დაარა ბზია დერბონ.

ლარა ამუზიკა ბზიანე იალერჰიონ, აჰრანცზხ,
 ანემს, აინგდლოზ ბეზშოაქუა დაარა იბზიანე ილდ-
 რუან. ლუქქუნციამგე უბართ აბეზშოაქუფი ამუზიკოფი
 დლერწონ. შოამახამზარ ენამგ ავნე დეყან, ლარა ბზია
 დეზბონ, პატუ ლქუზწონ ლხუქქუა დრედტიალან.

ვლადიმირ ულიანოვ დეზლოიააზ ათააციარა ზეგგე
 დაარა ბზია ეიბაბონ, რჰიოლუ აკენ, ეიქუშოონ. ახუქქუა
 იარა ვეჯა დრეიწბენ. ვლადიმირ დანეკქუნაზ ეიჰარაკ
 დნახუმარუაზ იაჰიშეიწბე ოლია ლაკუნ; ოლია იარა
 იაწკმეს შოქუსეკოი ბჟოაკოი რულა დეიწბენ. ურთ დარა
 რვეჯამგე დაარა ხუქუ ლახქოხაქუან, ბზია ირბონ
 აღდღოაჰია ახუმარაქუფი ავრეი. აიჰარაკ უს იყაზ
 ვოლოდია იაკუნ; იაჰიშა ხუქგე იჰიატიო დაციონე-
 ყუონ. უბეს იარა ოლია ადივან დეწაიცილონ, ნას
 „ბეწწ ადივან!“ ჰია აკომანდა ლეითონ. ახუმარგაქუა
 რაციაკ დრულახუმარუამეზტ, ეიჰარაკ იფეიწლონ
 ურთ. ჰარა, იარა ეიეიჰაბაცია, არი დაჰნაყუხუაზარ ჰია
 ჰახმაქოზ აზ, უი ზნეზენლა იწოაჰციეიძალონ.

ვლადიმირ ამოყუფხმარა იან ილქოწიწაიტი ხუ-შო-
 ქუსა ანიხეწუაზ. იარეი იარა იცეზწაზ იაჰიშა ოლიეი
 ამოყუფხმარა დაარა ბზია ირბონ რვეუგე აზეჰიანე
 იათხმონ ახუქქუა ირეზკზ ამოყუქუფი აჟოურნალქუფი;
 ურთ ჰაბ იმაქემქუა იოუან. ურთ ლასსე იათხმო იალა-
 გოფიტი აჟოაბქქუამგე აურუეს თოურუეს აყენტი, აჟიენ-
 რაალაქუა ქოურჰიალა ირწონ. რეზხარა ამოყუ იანათ-
 ხმალაკე ვლადიმირ იაჰიშეი იარეი იცონ ხუმარრა...

ვლადიმირ აგიმნაზია დთალტ ა-1-ტიი აკლასს აქო
9—შოქუსეი ბეჟაკოი ანიხეწუაზ. აწარა იზმარიან,
იგუ აზეჰიონ. იგურწყულ (იგუეილუხრა) ბზიან, ჰაბგდ
ჰაშიეჰაბი ჰაშიეჰიჰაბი რეიფშო იარგდ ღირშ(კ-
ლთეიტ იგუაქუკნ, მცკაკრუდა იზშოკ აზეშთნე აღწა-
ანაგძარა. დრკაგდ ისგულაშოიოიტ, არწავკოა ირჰიონე,
აკლასს აქო აუროკ აან ვოლოდია იზშოკ აზეშთნე
აძრკრა დაარა იშოიციხრააუაზ. იგურწყულ (იგუეილ-
ხრა) აზდბზიაზ აყენტი აუროკ ქოკი იარა უა აკლასს
აყნე იგუნიკლონ, ნას ავნე რაციაკ დადმხალაკუა იწონ.

უბრი აყნეტი იშოაახულალაკდ ეიფშოწიყდა ჰარა
აიჰაბაცია აკრქართა უათან აქო ასტოლ დუ ალაჰა-
ზქუგულაზ აქო ჰაუროკქუა ჰწაჰ ჰია ჰანნადტიალა-
ლაკდ, რაციაკ მრწკუა ვოლოდია იუროკქუა ყაწანე
აციაჰიარეი ახუმარეი დალაგონ, აიწბაცია რგუააუა,
ჰარგდ დაჰტერხაგანო. უსყანტიი აამთაზ აკლასს ეიჰა-
ბერაქუა რქო აუროკქუა რაციანე ირკრთონ. „ვოლო-
დია უაყუწ!“ — „ნან, აუროკ ყაწანა ჰაითომ“. ახა ვოლო-
დია აშოჰაია ატიარა იგუ აქუფწიან, ახუმარრა დალა-
გონ აგეჟ ეიფშო დხაწიიუა. ხნეზნლა ჰან აიწბაცია აზა-
ლანხე ილგონ უაყა ურთ აროიალდ აქო ახუქქუა რაშია
დღერჰიონ. ვოლოდია აშიაჰიარა ბზია იბონ. იაჰარეი
იგურწყულთი ამუნიკაქო იბზიან. ახა იარა არაგდ
ენაგდ დთენიემზტ. ეიწბა ხუქე მიტია ხუა-ხუბა შო-
ქუსა ანიხეწუაზ დაარა უავ რეკჰაშავუნ. „კოზლიკ“
აშია ლალრძედა აწუხუტიანენძა იზჰიომზტ. უი დაჰ-
ზარშკლოზარ ჰია რჩიინერშიონ, იაციაჰიონ. ახა
იჩაარულუღუანე ისჰიოიტ ჰია ილაქუა ეინამრყუსძაკუა
უგუ ართშაარატოე იანდჰყაზ ათეფქუა რქო დანეი-
ლაკდ, ვოლოდია დააქუწიინე იარა იანხე იხე ნარხანე
იხე-იქო ანიმარჯუახუნე აწოე ნალაწო აშია იჰიოიტ:
„აკოზლიკ ხუქე აქუჯმა ხუა აქულტ“ ჰია. მიტია
იშოილშო ალა აჩოკრულუღუარა დაქოჰ, ახა ვოლო-
დია დააიწამხაკუა ეიჰაგდ იჩეიმარჯუახუნე, იაშა დფ-

შიორ, ამის იპოვიტ: „ანდუ ილზენრეჟიტ ატივაქუერ
 აშაქუერი“ ჰია, აჰიარა დაქუეპ ახუქუ, იზემჩჰაკუა, ილა-
 ღერძქუა აჩურჰია იდოქულაანძა. ისგუალაშიორიტ
 უბრი იახურყდანუ ვოლოდია იარეი სარეი აჟია შიეი-
 მაჰკუაზ, ახუქუ დანირგუააუაზ აზ, სუფსახუ ეიბაკუან-

III

ჰაბ აუნუ დანუალალოზ უი ჰარა, აიჰაბაცია
 ჰქოხლონ, ვოლოდია დიძანუ აკაბინეტ ანდ დცონ
 იუროკქუა გუეითონ. უი ვოლოდია იდგრუან. უსყან
 ჰაბ დეზნესნაზ იუროკქუა რზ დიაზწაუა დალაგონ,
 დიაზწაუა დალაგონ იტეტრად იანუზ ალატინ აჟია-
 ქუა ზეგდუ რზ. ანა ვოლოდია დაიწამხაძაკუა ურთგდუ
 რთაკ ყაიწონ. ჰაბ დაჩჰაკალა, — იაჰჰიაბ, ამოახმატ
 ალა, — დეზლანნიკულალოზ აზ ახანიმოულაკა, უსყან
 ჰარა ჰანდტიახ აუათან აქუ ათენჩრა ნაძანუ იზუა-
 ლომეზტ.

ზეგდუ ქუნაგალა იზშუკ რზიშთუან აუნტი, ვოლო-
 დია ამოახმატ ასრაგდუ აწარა დალაგოეიტ, იაშიეიჰაბ
 იეიფშო, ამოახმატ რწაგა ამიყუქუა რულა, ამოახნდ
 იბზიანგდუ დასუა დალაგოეიტ. არი ახუმარრა აქუთა
 რქუ, აპროვინციაქუ, ამოახნდუ დახუგანუ დახუგაზი
 აემიგრაციეი რქუ ლასსუ გუხარშოთგას იძან. აგიმნა-
 ზია დანთაზ საშა ამოახმატ იცასრა დაარა ბზია იბონ.
 უი ამოახმატ ასრა ამაცარაგდუ აკუმ. უი ბზია იბონ
 საშა დეზლახუმარუაზ ახუმარრაქუა ზეგდუ, საშა იყაი-
 წონ ზეგდუ რუყაწარა. უი იაშიეიჰაბუ დაარა ბზია
 დიბონ, ირეიწამოლუ აყუნძაგდუ ზეგდუ რზ დიქოფშოუან-
 ვოლოდია, — ხუმარრას იუთახუზი, ანეიანირა უთა-
 ხუშმა, აქაშ ახუშა ათანუ აკუ, ახშო ათანუ აკუ იშოუ-
 თახუ ჰია იზიანწაალაკა ზეგდუ რზ, — საშა დინუა-
 ფშოუა, იარაზნაკ ათაკ რითომეზტ. ეგი უსყან ცასჰია
 ათაკ ლასსუ იპომეზტ იაშა იანდ დცოქუფშოზ დინუა-
 ფშოუა. ჰარა ჰუკჯაგდუ ჰახეჩჩონ იარა. ანა ვოლოდია
 ჰარა ჰხეჩჩარაგდუ დაყუნახუამეზტ, ათაკსგდუ იყაი-
 წონ: „საშა იშოითახუ ეიფშო“.

საშთა დაარა უაჯ ვიქუტიაკ აუს იაზხუცუაზ, იღწა-
 ქუა ქუნაგალა ირზხნჯუოზ ჭკუნან აყნტი, ვოლოდია
 უი დანქიჭფშოუაზ დაარა იზვილდუნ: უი ენაგდ ქარ-
 ფშოუს იგონ აღწა ახშოჯ აზშთნე, ქუნაგალა, აკ-აგმქ-
 კუა ანაგდარა შათახუ, აუსურა დუ შოულერშატიუ.
 აუსურა აქოჯ აღაგდ, — საშთა აუაა რზხუაზააშაქო
 შარა ზეგდ ჰე დქარფშოგან, ინაალაშვი იგუბლუშვი
 რზ, აიაშარა ზლახ იყაზშა დუღუაზ, შარა ზეგდ
 ჰზია დაბონ. ვოლოდია დანხუქუზ ლასკ აგუაარა
 იმან. ესემშთა დეიფშონე აჩუნკელარა დუ იმანე დეზ-
 ლაყაზ ალა, საშთა შარა ახუქქუა ზეიგდ ჰე, აიშარაკ
 ვოლოდია იზ დაარა აკრ დაფსან. აფხა იაშვიშაბე
 დიქოფშოუა, აშთახ ვოლოდია არი იგრა იღრნე
 დქუფო დალაგვიტი, დანჯვიდას შამახამზარ იგუა-
 არაქუა იდააბალომუტი. იარა უბასწიყა დაზქუფონ
 იარა აუსურაზე ალაძარა აგურწყულ იმაზ რაზერჰარა.

IV

სარა იგუასთალონ, ვოლოდია დანხუქუზგდ დეზ-
 ლაგლახ ზეგდ რევიგი რეზიგი იგუათანე დეშორზ-
 ნეიუაზ. არი ზეზ თენჩრა აზემთოზ, ზლთვიშა ციგაზ,
 აზნჯაზ ხეთყაკ იაკუშა იყაზ, აუა რეგრაქუვი რეზ-
 ჩარხურაქუვი იარაზნაკ იგუათანე დრეზულაქაქო დრ-
 ხეჩარგდ მოუ ზმამეზ აქკუნ, აუს აქოჯ უი ამაძარა
 აკუმუტი იგუფითოზ. უი რეზიარაქუაგდ გუფითონ,
 აზა ხემთადა იზ ვირშოარაც: უს აკუმ იარგდ იშო-
 ყაიწო, დარაძი იყაიწაქუო რქოჯ უაჰა აკრეყოშა
 უზლაიქოფშოშოა ჰია დანხუცუან.

არი, სარა სკუ იზლაანაგო ალა, ვოლოდია იყაზშა
 ბზიაქუა ირფიუან იყან. სარა ისგულაშოიტი ვოლო-
 დია აკ იაზჰიანე იიჰიან: „სარა სანხუცუან სგულდარა
 აზნარუ ჰია. იაზემზარგდ ყალაკ“.

უი დანხუქუზ, აკრ შოქუსქუა რეშთახ ზუნდაკ
 იციემღეზ, აკომსომოლ ახუატიი აიზარა დუ აქოჯ აქოარ
 ზციინდჩოზ, — აჩხუარეი აფაგმარეი ილამუტი. აიაშაზ,

ჰაბგდჲ დაარა იცემილენ აჩხუარა, აშკოლ აქჲ ჰარა
 ზეგდჲ იაჰარაკ ვოლოდია, იბზიადანე იშაჰწოზგდჲ აძიგდჲ
 დირჩხუომეზტ, ახა, ჰწაშა დეიგუროდანე, იწაგდჲ ეილდნე
 იჰწარატიჲ იჰამირჩხუონ.

დანეზუჰე აფსუქრეი აწარაქუა რკრეი დერქუნ
 ვოლოდია, ახა აგიმნაზია აიჰაბერატი კლასსქუა რქჲ
 დანტიანე, ურთ დრუშთამეზტ, ხეჰასგდჲ იყაიწომეზტ.
 საშა აუნივერსიტეტი აყნეტი ფსშარა აფხენ დანაალაკჲ,
 უი შამახანძარ აქლიკა დიცაქუტიანე დნეყუომეზტ.
 უი იცაქუტიოზ ჰაშეიწბე მიტია იაკუნ, უი ბზია იბონ
 საშა დცანე სვიაგა აძიას. იხლანე ახუაჯქუეი ეგდერთ
 აძე ითაქუანი რუფშაარა. საშა აგიმნაზია დანთაზგდჲ
 აფსაბარატი წარა ანაუკაქუა ბზია იბონ, აუნივერსიტეტი
 აქჲ აფსაბარატი წარა აქაკულდტეტი დთალტ. ფხენლა
 ფსტიჲ-ხკჲ ქილაქუაკ რმატერიალქუა ეიზიგონ რწარა
 რეილკაარა დახდაქჲ აყნეტი ავტიქუა იმაქუან რზე.

ვოლოდია იაკუზარ აფსაბარატი წარა ნაუკაქუა
 ითახამეზტ. აგიმნაზიაქჲ უი ბზია იიბოზ ალატინ
 ბეზიეი აკლასსიკცია რუქმთაქუა რუფხმარეი, ათოუ-
 რუზეი, აგეოგრაჰიეი რაკუნ. ბზია იბონ ასოჩინენია-
 ქუა რუკრა, იბზიანგდჲ ეგიკუნ.

V

1886 შუქუსაზ, ვლადიმირ ილია-იფა 16 შუქუსა-
 დანერთაგლაზ, ულიანოვრაა რთააცია არუცჰარა დუ
 იაქუშიეიტი—იანვარ 12 აზე იაიქუშიანე დუფსიტი რაბ
 ილია ნიკოლაი-იფა. ალექსანდრ ილია-იფა უბრი
 ამთაზე პეტერბურგ დუჰან. ათააცია რქჲ ფეიჰაბეს
 დაანხეიტი ვოლოდია, იქურა შამაქეზგდჲ, იან ათააცია
 რნეყუგარაქჲ ქჲც აუადავრაქუა ილოუზ გუათანე
 დრუცჰანიშონ იშოილშოზ ალა დლუცხრააუნ.

1887 შუქუსაზ, ვოლოდია აგიმნაზია ზეშუქუსან-
 დალგარანე დუჰან, ათააცია ადრუვეგდ დანა რუცჰარა
 დუჲ იაქუშიეიტი. აჰიენთქარ ალექსანდრ ანთატიი დერ-
 შერც იეიხსუან დახდრულაზ აზე ალექსანდრ ილია-იფა

პეტერბურგ დბაანდავრტიტი. ვლადიმირ ილია-იფა არი აუადავრა იზექუშიაზ რაფხადა იაპაიტი, იან იარა ილთეიმიპარ ალა ფსუხუაგდუ ყამლთეიტი, არი შოკუა-ლაზგდუ აბასოუპ. ალექსანდრ ილია-იფეი სარეი, იარა იაპიშა, აბრი ზეკუა, პაშოშბაანდავრტიოზ ალა პაუა ფპიოესკ სიმბირსკ კაშოკადამოვა ლახა ადერრა ყალ-წეიტი, დაგდლოპიეიტი პან ლგუ მუშთკუა ილალპიარც. ასალამშიყუ ანსოუ, — ლპიონ კაშოკადამოვა, — აუაუკ დდოქუსწეიტი ვოლოდია იახა, ასალამშიყუგდუ ისთან დაფხეიტი. იუკმშქუა აიქუენუ აკრამთა ქოშთკუა დხუ-ცუა ასალამშიყუ იკუნ. საფხა იგულაზ ხუმარრეი ჩიარეი ზგემზ ფსმარა ზემდერძობ აქკუნ იაკუმბტი უი, ზექურა ნაძახლოუ უავენ: „არი დაარა იუს დუღუოუ აკ აუპ, საშოა იზპია არი რუცპარახარ ყალოიტი“, — იპიეიტი იარა.

ფუტკ ანწუ პან ლექკუნცია რუს სახაშოშააუეიტი პია პეტერბურგ დანცა, კაშოკადამოვა იზლალპიოზ ალა, ვოლოდია იზნეკემქუა იპიონ: „ნას საშოა უაპა ყაზემა იმამბტი, ნას უი უს იყაიწარ აკუნ“.

ზმალა ინხანუ იყაზ ახუქქუა რქოუ ინეიუაზ კაშოკადამოვა ლაქიალა, არი არუცპარა იზექუშიაზ ვოლო-დია ხაწარულა იზიგონ, აფასა ეიფუშ იწაშა კამუქ-კუა, იჩადცალანუ დაქოუნ, ახა იაპა დყუშოხეიტი, დთენჩხეიტი, ამალა იაპიშეიწბაციეი იაშეიწბი დანრუ-დტილოლუ ზაწიკ აკუნ დანუხუმარუაზ, დანუჩიოზ, აცუ-ჭარაქუა, არებუსქუა,¹⁾ აშოარადაქუა²⁾, რგუ სერქო-ზანდაზ პია იანრეიპიოზ.

ალექსანდრ ილია-იფა იუს წაბერგულა იუადავხეიტი: უი აპიონთქარ ალექსანდრ ახთატიი იშრა იაშთაზ რხა-დაცია რადიკ იაუა პია დუფხადანუ აშრა იქურწეიტი, 1887 შოქუსა მაი 8 აზუ დაგდერშიტი.

¹⁾ არებუს — ასახაქუეი აჭიგურაქუეი რგულა ცუჭაროუპ.

²⁾ აშოარადა — ცუჭაროუპ; ცუჭარას იყოლ აქია ხუთა-ხუთალა ირშოიტი; ართ ახუთაქუა რუცგფხადა აქიაკ-აქიაკ აანავოიტი, ურთ აქიაქუა ზაა იუღდეროლუპ უბასყან აუპ იარა ზეგდუ ანეილუკააუა.

სიმბირსკტიი აგიმნაზია აიჰაბერა, აცოგდარა ბაათესუ ჰუზ ირეილდუზ ატტესტატი ახდტო მელალთი ითანუ დახდალდერგაზ აზუ გუბდან რურთეიტ. რგუ იანაგონ უი იაშა ვლადიმირ ილია-იფა ახდტო მელალ ითარა ზალშომ ჰია, ახა აგიმნაზიაქუ აა-შოქუსატიი იწარა უბრი აყარა იბზიან, აეკზამენ აქუ ათაკ იყაიწაზ უბას ისირენ, იარა იეიფშო იაჰიშა ოლიაგდუ, ახდტო მელალ რურუმთარ ადა ფსუხუა რმოუიტი. უი არი ამელალ იოუნ კაზანტიი აუნივერსიტეტი აიურისტტიი ჭაკულდტეტი დთალტი. კაზანტიი აუნივერსიტეტი აყნუ იყალშეიტი ასტუდენტცია „რპორიადკადარა“ ჰია იზუშთაზ ვლადიმირ ილია-იფაგდუ ზინდარა აიზარა იყაზ იჩა-ლანრხუიტი. აუნივერსიტეტი ითურცაქუაზ იარგდუ დრუ-ლან, კაზან დახგანუ კუკუშოკინო აქეთახდ დდოქურ-წეიტი. არა ითცარალა ინწიეიტი იწარატი შოქუსაქუა. აიჰაბერატი შოკოლქუა რუშიქუა იარა იზუ იარკენ. იარეი იარა იანი ვაფხდა აუნივერსიტეტი აყნუ დრუ-დერკულარც აჰიარაქუა იყარწაზ მაპ აცოერკეიტი,—ეიჰარაკგდუ, ჰიარას იათახუხეი, ალექსანდრ ილია-იფა დახიაშაზ აზუ. აბას ალა ვლადიმირ ილია-იფა იზუ 17 შოქუსა ანიხუწ აწარა აწუხუა ფწიეიტი, ახა უბრი აყარა ხდერკენ, ცხერაარა ჰია აკ იმაძამქუა იწარა-დერ-რა ნაიგძეიტი.

იარა უბასწიყდა უი დალგაეიტი აპროვინციაქუა-- აფხდა კაზან, აშთახდ სამარა ირეველიუციონერრა აწარა-ადერრა. უი იწეიტი მარკსი ენგელსი რკუმთა-ქუა ზეგდუ, აუსუცია რკლასს ზუქუფოზ აიდეიაქოგდუ იფშოაიტი ნაუნაგძალა იარა იძვა.

უი აურესტიი ფსთაზაარა აწარა დალაგაეიტი, მარკს იძვა უი შოაყა იანაალო ეილთიკაარც აზუ. არი მეიჟა-რადა იანეილთიკაა, უი არი ამჰა დექულტი, იარა იყაი-წაზ აკომმუნისტტიი პარტიია ახაქუ დგულანუ ურესტიი-ლატიი აუსუცია რკლასს იხდურფშოზ იდოქუიგალტი ეგდნეიგაეიტი აიიაირახდ.

ა. ი. ულიანოვა
ეთარგაეიტი: ნ. გერია. ბ. ჯანაშია.

აზწაატქუა:

1. ვოლოდია აწრა დგშთახუაფშუაზ?
2. უი იაშა საშა უი აყარა ბზია დზიბოზი?
3. იყაიწაზი ვოლოდია იაშა ითაკრა აღდგრა ანიოუ?
4. აჰიგნტიარ იეიჰაბგრა ვლადიმირ ულიანოვ აუნივერსიტეტი დგზნალგრცაზი?
5. ლენინ რწავგს იმადაზ?
6. ლენინ იყაიწაზ აკომუნისტ პარტია ანაბგარალა ურგტიგ-ლანტიი აუსუცია რკლასს იყარწაზი?
7. აძივ იფსთაზაარა ახციაფიარა იახაძუზი?

ლ ე ნ ი ნ

(აქგრთუა ჟილარ რჰამთაქუა ირეიუოუპ)

ლენინ, ოკტიაბრ დუ ავოფუდ!
 უფსემ უარა მავ ჰა ჰზ,
 აღუნეი ზეგდ არკუზხოიტ
 უარა იუხლწუზ აღდრა ბეჟ.
 წოუპ, უარა უფსიტ, ლენინ,
 ჰშუმგულუაზ ულაცია ხუჟვიტი,
 ახა უარა უუსქუა რგლა
 ჰარა ჰათხაყა ჰაფშუეეტი,
 უარა ულა აჟილარ გურდოოტი,
 ურთ რზ უწარა დუ ფზოუპ;
 აკომუნინიმ ჰაზგულუუეტი,
 ჰადაცია რზ იბლაფწიაგოუპ.
 აკომუნინიმ აიაირაგარაქუა,
 აუსუჟ იგუ არხაწოიტი;
 იხირხააიტი აზნამია ყაფშ,
 ლენინიზმლა იქუწოუ!

გიოთ. ბ. ჯანაშია

სარა ლენინ დშოჯზბაზ

(აუსუვუ იჰიამითა)

კრანწუეიტ, შოჯქუსუ ვაჟიეიჟიბა ირეიჰაუბ. სარა უსყან ზენდა სუკუნან. აუს ზუნ ამენანიკატი ზაუად აქსუ.

ჰარა ათააცია ზეგდუ ჰაილაყყუ აპოდვალ უადა ხუქუკ ჰაუნან. ჰუადა ათქუა აძუ რულუჟოჟო იცონ, აფენჯღრქუა ხუქუნ, უბრი აქოუნტი აუადა ლაშცან, ნასგდუ ჰაფსუ ვნაყუჟოჟან.

აშოარა აკრ შოაგუზ აზაუად აქსუ აგუდოკ აბჟუ როუნუ იგონ. უი აუსუცია აზაუად ახე ირუფხდონ. აუსურა დაარა იხდანთან. ჩონაკ ჟიავა საათ აუს ააუან. არი აუს აზუ იჰაუაზ დაარა იმაქუნ. ჰარა მაქდაკ ჰარ-თონ ვეგდერთ ზეგდუ დარა ირგონ.

ზნუ აზაუად აქსუ ვილაკუნტიტ აუსუცია. აულაძა იაცუშინა ჰია იქუგულტ, ახა აზაუად ზტიუზ დააჰიუნგდუ დჰახუამფეშოტი.

აზაუად აშოთაქსუ ჰაიზეიტ. აუსუცია აძი დაარულ-წენ უს იჰიეიტ:

— უსურა ჰნეიუამ ჰაულაძა იაცურწანდა.

ჰარა ჰაიზედრკუნ, უი იიჰიან ჰადგულტ. იარანაკ აკაზაქ ჩოცია ააჰაჟილტ. აკაზაქცია ყამჩლა ჰაპყარა იალაგოეიტ. ეიზან ეიმატი. უაა ვაჟიავუკ აბახთანხ დიოქურწეიტ.

აბას აკუნ ჰათსთაზარა შოჟყაზ.

ზნუ სუკზა ეიჰაბუ დაასუფხდან აშებჟშთანხ ავნეყა უნეი ჰია სეიჰიეიტ. სცეიტ სარა უი იახე, უაყა აუაა რაციანუ იყან. იყაზ რეიჰარავუკ უსუციან. ურთ რუგუ-თანუ აძი დგულან, ილახე თბაანუ, იარა უბრი ილაკთა ეილყადა, უბას იჰიეიტ:

— შიარა შილარციოუბ, იზბან აკუზარ, შიარა შიუს ალა ახაზენ დბეიანოტი.

უბართ ახჰიანე იკაშეჟანდა შიარა შიეჟსთაზარა
ზეიღახომი.

შიარა უს იაჰჰიეიტ:

— უი წაბურგუჰ, ახა ართ ჰარა იზლახაჰხუაზეი
აჰიენთქარ, აპლიცია უჰია, დარა ირუდგელოუჰეი.

იარა უს ჰიჰიეიტ:

— აჰიენთქარ დეჰეჰეატეჰ. უბრი აყნეტი აუსუცია
რჩეიდერკლაროუჰ, რხატი ჰარტიადეჰ ყარწაროუჰ.
აუსუჰეჰილარ ზეგდე ავოსსტანიე ყარწარ, აჰიენთქარ
ურთ დეზლარემათიომი.

სარა სიზეძერკუან სეგუგდე იანაგონ უი იიშთანე
იჰიომიტი ჰია. აშთანე სარა ეილესკააიტი უი ლენინ
შეიაკუხ. აბას აუჰ სარა რათხეადა ლენინ დეშეზხაზ.

ეით. ნ. გერი.

აზწაატეჰე:

1. არაყა იაჰიომი აჰიეტიან აუსუცია რეჟსთაზარაზე?
2. ლენინ აუსუცია ირეიჰიაზე?
3. აუსუცია აჰიენთქარი ახაზენციეი ზეჰურცაზე?

ხუახა ხუმეშ

აუაა რელა დამბო, ადამრა
დთადერგელაანდა, იარა
იკოლონატი ზალ ახე დერგან,
ხუახა-ხუმეშ უბრა დეგეჰან.

ინეიუან აჰილარ ეიშთაგელან,
რათხეა ირკენ ურთ აბირაყ,
იჰსაფეშურ რთახენ ინთგელან
იგუ იქუხ აორდენ რბარ.

ინეიუან. ახეთაგდე მოსკვა
აიშარლუღეიტი უბრა ციგეადა,
იარა იმა დცაზშია ეხეა,
ჰა ჰათხარა ხუთა ხუჰეაჰ.

იმეცხეიტ მოსკვა ხუახა ნაგდა
 იარა დანჯეციახ იჯაბო.
 ილაშოლ-ალახხ ეიქუწა
 ამნა კელენ იქათმო.

გ. ინბერ.
 ეით. ბ. ჯანაშია.

იტალიატიი აბახთაჭუ

(არეგოლიუციონერ იპიამთა)

ჩინაკ სბანდაჯერტიენ აბახთახხ სდოქურწეიტ. უა
 ზეიუა ხკ უთახუ აუა თაკენ. არა უსკ აზღ დთაკენ
 სოლდათკგდ. უი ასოლდათ დაასალაციყუნ ათძახდ
 სნაირფშოტი.

ხუხ იაპრაკენ ათძაჭუ ანბან დუქუა რულა იანენ:
 „ნაგდარა იქუზააიტ ლენინ!“

სიაზწააიტ არი ანუზწადა ჰია.

„სარა სოუბ“, სათაიკეიტ ასოლდათ.

ადერვაჩხენ არი ავღრა იათხდონ ზეგდ. აბახთა
 ეიჰაბუ დააჯნაშულან, ათძე იანუზ დაფხეიტ.

— არი ზუღა?

აძიგდე ქოძითიტ.

აბახთა ეიჰაბუ აპრიკახ უაიწეიტ აშუხუ დაარგარც.
 დააიტ აშუხუ აკდერ ზთახ ავეღრა იმანე. აშჩოთკა
 აუ ალა ათძამც იანუზ იშიიტ.

შუბქონ ეიფშო, აშიეგა ანვა „ნაგდარა იქუზააიტ
 ლენინ“ ჰია ათძამც იანუზ აფასა ეიფშო იუბო იყალაშეიტ.

აშიეკ ქოც დაახენ ეითეიშიიტ. ახა აკდერ ეითაჯა-
 ხენ ათძამც იანუზ ადერვაგდუხ უათხდო იყალაშეიტ.

ნას აბახთა ეიჰაბუ ანაჰიჩაფაჯუ დააიშოტი. ახაჰი-
 ჩაფაჯუ ანბანქუა აკაკალა დემცცაკაქუა იამილდღეიტ.

ავღრა აფშოთიე ცეიტ, ანბანქუა რთუფქუა თარჰქალანე
 იანხაეიტ, ახა იბზიანე უათხდარატიე იყან. ასოლდათ
 დღეშიერჩიო დღურღაწია იპიონ:

— არი ახდმ ანუხრა ზალშოლმ.

ეით. ნ. ე. ჯერია.

ამრეი, აფშევი, ასი

შაყაუაჯკ დეშენეიუაზ იფელტ ამრეი, აფშევი, ასი.
„მშუბზია“ იჰიან აშაყაუაჯკ დრავსნე იჭუნენიხეიტი.

ამვასჯე მშუბზია ჰია ზეიჰიადა რჰიეიტ ახჯკგდ.

ასე უს აჰიეიტ: „ამვასჯე სარა სოუბ დზეინერხუა, მშუბზია ჰიაგდუ ზეიჰია. იზბან შიჰიარ, სიზგუაარ იმვა გრძნე დხსურყად, ნას სულა დსწიანბე. არი იარა იდგრუან აზე, დშიანე დავსეინერხუეიტ, მშუბზიაჰიაგდუ სეი-ჰიეიტ“.

— „მამოუ, დზეინერხუა, მშუბზიაჰიაგდუ ზეიჰია სარა სოუბ, — აჰიეიტ აფშეა. — სიზგუაარ, იხლთა იხთანე იხე ხსურშიააუეიტ; არი აშაყაუაჯე იდგრუან აზე დსეცშიანე დსეინერხუეიტ“.

— „მაჰ, სგუ იანანგოიტ, აშაყაუაჯე სარა დსეინერ-ხუეიტ“ ჰია აჰიეიტ ამრა. — იზბან უჰიარ, სარა სოუბ აფხარრა იზთო, იმვა ზერლაშაუა“.

ახჯკგდუ აშაყაუაჯე ინაინხძან იზწააიტ, დზეინერ-ხუადა, მშუბზია ჰიაგდუ ზეიჰიადა ჰია.

აშაყაუაჯე ირეიჰიეიტ: — „სარა სზეინერხუაზ, მშუბ-ზიაჰია ზასჰიანგდუ ამრა ოუბ, იზბან შიჰიარ, უი ზეგდუ რეიჰა აბზიარა აუეიტ. უი აყარა ზესშიოზი, შიარგდუ ამრა აღოუბ შიფსე ზლათოუ.“

აზწაატეა:

1. აშაყაუაჯე იფელადა? ირეიჰიან?
2. რგუ იანანგანი მშუბზია ზეიჰიან?
3. აშაყაუაჯე დზეინერხუადა?
4. ამრა ეიჰა იხუართოუმა? იზბან?

აძენ წხე

აჟივან ურთ ციგდაკ აწაწიუან,
სუთიჰიაკ ექურჩუა თხთჰიანას;
ზნე, გგეშიგეუშია, იუუან
ზნე იწიუან, უი ფშეაწას.

ზენგდუ ჩაბტი ხებრაჟიკ იაკუშთან,
ილხო იამშუბ უი ახუხუა,
ზნუ, იზცოხულაზ მვასვკ იაკუშია,
ჰფენჯჯრ იასლოიტი ინარლულუა.

ჰქუაცი აჟი ცივაბჯადა იგლოლუ
ეიქუშუშუბ, ნას ეგდლაშცოლუბ,—
სთაკუაჟი, სუხაარა, იყოი
ბყუითდა ჰფენჯჯარ აყნუ ბტიოლუბ.

მა აურთ აუუ ბჟუ აუმა
ბემჩი ზერკარა, სემშუ, დი
მა ბხერსესუეიტ, ეხდგეჟუომა,
აჟაჟუჟ ჰია, იბკუ ბდჯრდ?

და აშიაკ სუზჰიეიშ, შოშადღჟიკ ნას
თენჩი ამშუზნ ნერცი იშოზნხოზ,
და აშიაკ სუზჰიეიშ, აფჰიოზბა
აძახდუ შეჟდა დეშოცოზ.

აჟივან ურთ ციგდაკ აწაწიილან,
სუთიჰიაკ ექურჩუა ფსთჰიას;
ზნუ, გგეშიდგეჟუშია, იუუან
ზნუ იწილან უი ფშოქაწას.

ა. ს. პუშკინ.
ეით. ბ. ჯანაშია

აზწაატო:

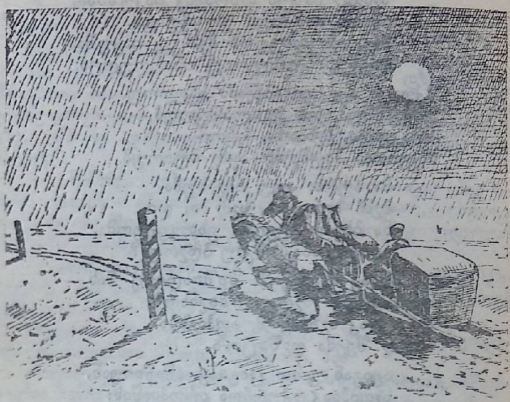
1. აურთ ბჟუ ზეიტშოიტოლუაზ პუშკინ?

აღწა:

1. აფხატიი აა-სტრონიკაკ ხვგლანგ აურთ აბჟუ ცქა ეილკანგ
იჰაზჰიო აჟაქუა ირგწეშიშ.

აძენ მვა

აფსთჰია იალა ნციორყდა-ციორას
ამზა იქუჰანუ იცოიტი,
ზულახდ ეიქუ ადიეიბარკჯრა
აღლაშდარა რექუნარქკოიტი.

იგურქოშღდგოუ აძენ მკალა
ხ.ჩოქა ზწაკოუ იშთხეს იცოიტი,
წიწიაკ აბჟუ, ეიზადოუ აარლა
იგუფწიაგახა იგოიტი.

გუაკა ბჟუკ ინალუკუ-გუშოიტი
ჩოქხჩიკ იაშია-ჰიაბჟე ნეიწუხ:
ზნუ კაშოურრა დუ ეიუჟუ,
ზნუ უგუ ზგადო აგუქოშღდ...

მცაზ, ივნუჟიზ—მაპ, აკ ჯყამ...
ციჰიეროუბ, სუბ... სა ისფულო
ვერსქუოუბ, —ციჰია ღრახა იყა
რხალა რაკუძოუბ იგულო.

ა. ს. პუშკინი.
ეით. ბ. პ. ჯანაშია

აზწაატქუა:

1. იხაკუ სახმოუნი არი აქეინრაალა რაფხატი იკუბლერტ აქუგ იანუ?
2. ზეძახუ აპოი ავბატი იკუბლერტ? ახფატიი? აფშბატიი?
3. იხეიფშორა მვოლუნი არა ბუშუკინ დეზლატაჟიო, უავე დეზრგურდოო აქუუ ივურქუდგოო აქუუ? აქეინრაალა აყვბტი იარბან აქეიქუოლ არი აზწაატეგ აზე ათაკს იბზია-ხაშა?

აბგახუჭი აბგაქუეი

იქუას-ქუასუა, კუტეჟკ აბასქარი ჰია, ინაფშო-ააფ-შოუა, ამვადუ იანულანუ ინეიუან აბგახუქე. უი იაჰასა-ბუან ავნეხანა ლაქუა ზლაჟაშა. აქეთახე სცაპ ჰია იშონე-იუაზ, ბგაქუაკ შოუუაზ ინრუდგელტ.

— იშეხანე, საშცია, შიზერუუაზ? — ჰია—აბგახუქე რუზწააიტ აბგაქუა.

— ჰაბამუუა, ამლა ჰანწიოიტ — რჰიეიტ.

— ამლა შიაკუაზარ, აქეთახე შიზმცაუაზი კუაც-ქარა?

ჰანლატაუაზი, აქეთაქუე ალაქუა ციგდოუბ, აუა ზეგე ბჯარლა ეიქუშიოუბ.

— შიემშიან, ხუართა შიესთაბ! — აჰიეიტ აბგახუქე. — შინეი, აქეთა ააიგუარა, იშშიელშაუალა აუურა შიალაგა, სარა სცანე აქილარ ირასჰიაბ, აბგაქუა ამლა იაკენ აწიარა იაქუაბ, დოუსე იშშიელშაუალა აკრერ-ქაშიწა ჰია.

აბგაქუა იხარწეიტ აბგახუქე იაჰიაზ, აქეთა ააიგუარა ინეინე აუხა შაანდა აუურა იაქუენ. ალაქუა ზეგე ეიბარშოუა, იფხვიბაწა აბგაქუა ახეუაზ იციეიტ აფ-ჰიეს ააშა, ზკუტწარა ცქია იანმერკენ, ლკუტქუა აკა-კალა აქარა იაქუენ აბგახუქე აუხა შაანდა. აშეშთანდა აბგახუქე ჰაიბიუა აბგადუქუა რქუე იააიტ.

— აქეთა რეიჰაბაცია ჯუამბტ აზე აკგე სზეჟამწეიტ, — აჰიეიტ აბგახუქე. — აქეთა ირეიუაზ ისარჰიეიტ უაწი-

უხა ჰუცხრააბ ჰია. შიარგუ იახა ვიფუშ აუურა შია-
ლაგა უაწიუნაგუ, სარგუ აქთა სრუჰია იახა ვიფუშ.

ადრუაუნა, აქთა ააიგუარა აბგაქუა აუურა ია-
ლაგუეტი ალაქუა აბგაქუა ირუშთალტ, აბგანუქუ კუტ-
წარაკ ინთალან ახნარა კუტუქუ აბეიტი. აშუქუ აბგანუქუ
ჰაიპიუა აბგადუქუა რყნუ იაიხტი.

— აუს ყასწეიტი: შიეცუხმადა კუტუქ-კუტუქ შიოლ-
ეიტი; უაწიუ ასთარშუნი აკუტქუა ეიზიგოიტი, ახა იახა
ვიფუშ უახაგუ შიოლულორუქ, — აჰიეიტი აბგანუქუ.

ადრხაუნა შუბანდა აბგაქუა აქთა ააიგუარა იუუან,
ახა აკგუ რმოლიტი. აბგანუქუ ამგუა, რჩნუ, იხერბა-
ქურბნაუა, აშუქუშთან აბგაქუა რყნუ იაიხტი.

— აკგუ სუყამწეიტი, — აჰიეიტი აბგანუქუ. — იზან
შიჰიარ, ასთარშუნი იამხაბეიტი შიარა შიზენ ეიზიგან
აკუტქუა, უბრი ახუ უაწიუ აიხნარა უყოუბ ასთარშუნი
იმცხურას დანუადიუ დალურხრაზუ; ასთარშუნი ქსუც
დშოალურხლაკუ აკუტქუა ეიზიგაბ.

უბას აბგანუქუ, აბგადუქუა ჟანუ ირუუა, ახნარა
კუტუქუ აბეიტი.

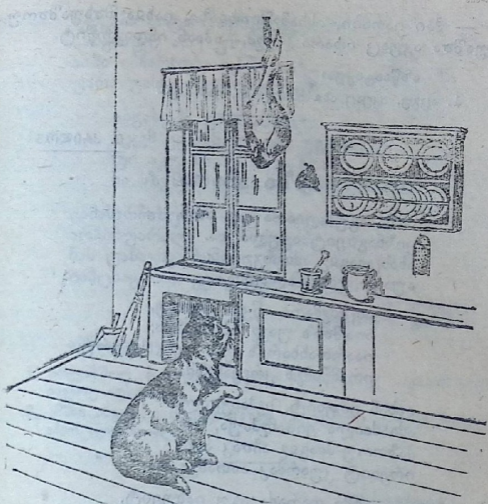
აზწაატქუა:

1. აბგანუქი აბგაქუეი აბეიქუშიეი?
2. აბგანუქუ აზაცაუნ?
3. აბგაქუა იყარწოზუ?
4. აბგანუქუ აბგაქუა ირანაჰიანი?
5. ხშუგლა ირეილახადა? იზან?

აცგუი აკუაცი

(ალაკუ)

მარუშა ამაწურთაქუ აკუაცი ლურფუშუშარაცუ იჰა-
რაქნუ ამცა იახაქნალჰაიტი. აკუაცი ანქნალჰაუნა აცგუ
ახეცოქუატიან იაბეიტი. მარუშა აფუშალ ააშთუხნუ აბ
აალგარც დანუნდიულწ, აცგუ ახეცოქუატიან იააცოქ

წინ, აკუაც აქარც ათძე იახნჰალო იალაგაფიტ.
ოკუპარას აცგუ იახუყალა უი აუბ—აკუაც ჰარაკანუ
ინშენ. ანს ყანაწეიტ, არს ყანაწეიტ, ანა იახუზხუნა-
ზუაზ. ნას აშთანდტი შაბქუა ააწათსანუ ლაფშოულა
აკუაც იახუაფშოზნუ იკიუა იალაგაფიტ, ინდღრუადა
აკუაც სრუკჰაშანუ ანალა არახნდ ისუზლოფირ ჰია, ანა
ინშუბ აკუაც იშოუხმეც, აჩაუარწუგუზხუა.

აცგუ იააყუმწიაკუა აკიირა იშოაქოზნ ეიჰაგდუ ამლა
იაკიტ, ალა ეინმერსუდოაკუა აკუაც იახუაფშოუან.
აკუაც ანდ იანზუმხუნა, აკუაცგდუ არახნდ ანალა აჩანკა-
ნამეჟ, აცგუ იმიდა-გუიდანა აქოუნანახეიტ.

— ჰაი იარაბი, ისნამეშოთხდაზი, იახდა შოხუაშოროუ
ახუაშოა აკუაც აჭარა წასემ, — აჰიან ინდიოლწიტი.

აზწაატექუა:

1. აცტუ, აკუაც ახე იანზემნი, იაჰიაზეი?

ი. კრილოვ

ამში აჩარა

ამში აგურდმარა დუ ამან,
ეიზნაგოეტი აქულაცია.
ასასციაგდუ აძიორკუ-ყან:
აუა, ადღრ, ახლაცია.

ათშიმარა აწკეს ეილდუ,
აიშოაზ უაჰუ იბახდაზმა:
იართახხარზ უეს ხკკ, სედრუ,
ირემწამეზ კრეყახეზმა.

იახან ირჟიტი, ნეჰიაჰშალა
აძიაძიალა ეიბანეჰიუა,
ჰაზთოუ-ჰიაგდუ აჩოაკ ალა
ირჟიტი კუარმაკ აათამეჟკუა.

ამში დარაძა აგუ იახუეტი,
ეიზაზ ხუმარუა იანაბა,
ჩარა-შიაკგდუ ისჰიაპ აჰიეტი
აბბე ჰია ბეგუაჰა დუკ ნთნაგან.

უი, ასასცია აჩარაჰუ,
ამია ზაწიკ აურუნარხოუაზ:
ამში ნეწბბენ აღიჰიოფშო აქო
იკუაშოო იქულტი იზაზუა.

აბგახუჰე ბეჰ ხააკ ნთნაგოიტი:
„ამეში, სემეშო, ზნაწიკ სცაშოა,
ათშოძარა დუ უკნე უაგოიტი,
უკუაშოარაგდ, ბზია ზბაშია.

აქუჯმა ხეტო აფსახუ ფეიონ-
„აბგანუქე ამც უზურჰიოი,
ამში იჩჩარხუხა იქამსოიტ,
უარა უასნუ იზურჩხუოი?

აბგანუქე უბას აჰიანტ:
„ჯემ ეგდუზდერუამ უგაძოუპ!
უი აკუაშაშა საუაშთახ!
სა სზემთოუ უჰიარ დაჩაჰოუპ.

იამსურჩხუარ—აგუ იანუაპ,
არჩხუარალა ახუ თესყდაპ,
ნას უახაგდუ შიანნა ჰიანპ:
იპციაგოზი ფუტყ აცრაჰყდაპ“.

ი. კრილოვ.
ეით. ბ. პ. ჯანაშია.

აზწაატქუა:

1. ირყახშოუ ჰია დგშფარგხციეჰიოი აპოეტ აქეინრაალა იალოუ აფსტიქუა?
2. ამში აბგანუქე ირქურფშხნუ იხეიფშრა უააუხი ზეძახუ აჰიო აქეინრაალა?

ბინოჰიროზ

აინამვანხა

I

აქევან იაღარსუზ აშხაქუა რკალთქუა აინამვა მათწას ილაკლაკდუა იაქვან. აივხაარა წაულა თშიაკ აქვუ, ატემშაყნუ ცჰაკ ხუნ. ატემშა აწან აშხა რვაშტყ ეილა-შუა იცონ. აცჰა ააიგუარა ვნუ ხუქეკ გელან; უი ამვანხა ითააციეი იარეი ვნან.

თავალანტიი აწხ ლაშცა ხეშაშიაკ აკუნ. აშხაქვუ აჰართუნ ბაათსუ ასუან, აქუაგდუ აჩჩაჰაჰია იკდწიანუ ილუეიუან. ამვანხა იარა ინაპე იანუზ ამვა ახუთა

იფსახემკუა ირფეფშოზ აფსრა იაცოენხეიტ კეში
კენვაჟიეი ჟიაკეკ აუაა.

გიო. ბ. პ. ჯანაშია

ადწაქუა:

1. აქიბე ანუთაქუა იამოუ ახქუა რეშიო.
2. ართ ახქუა რელა არი აქიბე იაწანაკუა ეითაშიპია.
3. თაგალანტიი ზეიფშორა წხეზ არი აქიბე აქოგ იარბო.
4. აქიბე ეიქუშიგროშია აბრი აპლან ალა: აინამვაქოგ ამაწ იუეიტ აინამვახაჩა. იქკუნ დბიონერუბ. აინამვაქოგ იყოლ აფყარაქუა ზეგა იდგრუეიტ. აქკუნ იგუეითეიტ აინამვა ჯარა ამაღგრ შამაზ. აქკუნ იპიონერ გალსტუკ ყაფშალა. აღიღბა ნიკელტ.

ასალამ

აგაქჟანტიი, ციქურთა ზქოავუა
აქალაქმახდტი, აფშოა ზზაიუა
ესშორ ხანლა ენდაზჰაუა,
ამხაყუნტიი, ჩოგრა ბეია,
აბაჰჩა ხდგრხუა წაყა ილთეიუა,
სრელსენ აშითქუა ზეზჰაუა.

სალამ თხაქუა ნასგუდკლან,
ხულოფაზ აშიაფშ უნადბალან
საიტი იუსთარცო, კუანან!
აღიღბა გუეისრა თენი იაგგლოეიტ
აკანატიქუა უახდ სურფგლოეიტ,
ურთ ეინგემძო ინაქუაცან.

ინარფელოზ სეძახუ რაჰია,
აუს ახდგრუაზ აღდარაჰია
იციეიტ ეიშთალა აყარმარა
აბან, აცჰა აძემვას იაარუა
აბირაყ კე-ტრუბაკ ირხანუმარუა
იაქოუბ გრეს დუ აზჰარა.

სნეიტ, აფშურთაქჷ აფთა ახდღოეიუა,
ნასკდანტი აშიათჷ უარკალთეიუა
წაყა ისირხან იუნეჭქალტი.
სუბჷ ახონზარ აშია უნესწოიტი,
სუეიზგუდუნე სალამკ უსთოიტი,
ზუნდა უსირხარც, ო, ტყუარჩალ!

ბ. შუნქუბა

ჭ ა მ ჩ

აბახუ დავწუნ ატრუმი დასიტი,
რჩურძეიტი აჟილარ, საფხდა იზბეიტი
აღვა ეილახუაშ აბახუ იალსიტი,
აგუაქჷჷია იტყუაცოიტი, ახრა ეივფეიტი.

ეითათყეიტი უს, იშთყეიტი ახაჰიქუა,
იქუჩიტი აღვა, ახრა შიშიტი,
აბჷეციგდა ნერციყა ირთასტი აკუარქუა,
ადგდელ შიაზშია იააწესიტი.

აღვა ეიქუარა ფშალა იხეწუან,
ახრა იგღლან იჩურბო,
ზუნდა იფხაა უაყა ირემწან
აღევ-უაა იფურჩუან ეიყურფო.

ჰამჩ იაფგლო ხაწა ღყამ,
აშხა რხაპტიუეიტი იაჰთახხარ.
არი ლაკუმ, უასა რჰიგამ
ამაშუნა აჭურსუეიტი ლაშქდენდარ.

ბ. შუნქუბა

აკულა*)

აჭრიკა აგაქა იახაიგუანუ ჰარა ჰაღბა ხგლან იაკორლა. ამშო ვიღგან, იბზიახუნ, ამშოუნ ახდტი ასუან აფშოა ხეშიაშიაძა, ახა ახულებქიჩხა ამშო ვილაშოტი: ჰაფსუ ყუყუა, ამცა ზთან უაჯაყყ აყნტი ვიფშო, აციშოერა სახარა აგანალა აჰაუა ცა ჰასუა იალაგოფიტი. ამრა ათაშოარა ვგდაგემქუა აკაპიტან აპალუბა აქო ღქუგლანუ ქოაითიტი: „შირუშოქუბა!“ ჰია. ამატროსცია მინუთკალა აძე რჩხერფსალტი, აფრალუ აქლკა აძახე ილაღბააგანუ აღბა ინადქოარჰიალტი. იარა უი აფრაქო აჩოკუბართა ყარწიტი.

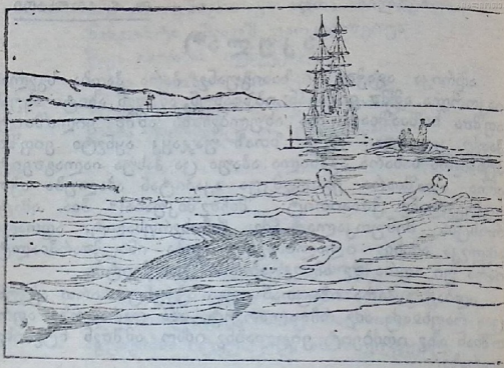
აღბაქო ჰარა იპაცთან ვუჯა აქკუნცია ართ აქკუნცია რაფხდაძა აძე რჩოალარუქტი, ახა ღარა რზე აფრა თშთან აზე ირძვიტი ვიცლაბნე იდსო ამშოუნ ხტი იხულარაზე.

ავუჯაგდე, აინციშო ვიფშო, აძაქო რჩოვიცრუხუნუა, რემი ზეგდე აზშოანუ იდსო იახციონ არხუა ახდათაფზე იხზე აუაღერ. აქკუნცია რუაძიუ ზნე იკუნა დიაფსნუ დცონ, ახა აშთანხ დენხო დალაგოფიტი. აქკუნ იაბ, კრუხხეწუაზ ბზარბზან თურყდაკუნ (არტილღერისტი), აპალუბა დქუგლანუ, იქკუნ დიხუაფშოუან. იფა შთანყა დენხო დანაღაგა, იბეუ ნაიქუირგოფიტი: „უაწამხააიტი! უჩრღლუღუა!“.

უი ამინუთ აზე აპალუბა აყნტი აძიუ იბეუ ააკიტი: „აკულა!“—ჰარა ზეგდე ჰნაფშოზზარ, აძაქო მშოუნტი ფსტიუ უამაკ აყუაყუა ჰნექუფშოტი. უი აკულა აქკუნცია ირზერიამოა ახე რექუკუნ ამშოუნ ვიკერძქა იააიუან.

„შთანყა! შთანყა; შიხენჰიუ! აკულა!“ ჰია რუჰქოითიტი აბზარბზან თურყდაკუ, ახა აქკუნცია იბეუ რმაჰაკუა ამშოუნ იახანუ ფხდაყა იცონ იჩიო. ვიქუქოროთუან ფხდა აასთა ვიჰაგდე რბეუ რღუნუ.

*) აკულა—ფსტქილოუპ, უავ იზე იშოართოუპ, დაქოიტი.

აბზარბზან თურყდავ, დცეშოძა, აქაძენ ვიფშო, იფსუ იხყდან დგვლან, აქკუნცია დრუხუაფშოუა.

ამატროსცია აძლუკა ლბააშთენ. ილთატთან, იშორუმჩუზ ალა აძლუკა აჟივაქუა მჟანწო აქკუნცია შოყაზ რხე რხა იცონ, ახა ურთ მაკდანა იხარანუ იყან, აკულა ვაჟია შაქთა რეიჰა ბჟამყუა აქკუნცია ირზაიგუახანდან.

აქკუნცია აფხდა 'ირმაჰაძეიტ დარა იანრუქუქურთუაზ, აკულაგდუ რუმბაძეიტ, ახა აშთახე ურთ რუაძი დანაახანაჰი, ჰარა ზეგდუ იჰაჰაიტ, უგუ თნაშარტი იწიააბჟუ, ავუჯაგდუ რხე ახდუნახაზ ეიხაეიტ.

უი აწიააბჟუ აბზარბზან თურყდავ დარქუშხაზშია დალშიეიტ. დუფან დუკუა აბზარბზანქუა რახნ იქუშენიხაეიტ. აბზარბზან ნარჰინუ დკლფშოუა, აკულა ინაქუკენ აძთილ ამცა ნაცრეიწეიტ.

ჰარა ზეგდუ აღბაქუე იყაზ, ჰშიანუ ჰაშხნუფსულტი იყალარუხეიმ ჰია, ჰაფსუ ძანუ ჰაფშოუან.

ახესბჟ ანგა, ჰარა იააბეიტ, აბზარბზან თურყდავ

აბზარბზან ააიგუა ღეშოკაპაზ, ნასგეღ ინაპქუა რღლა ილაქუა შოხიჯაზ. აკულოფი აქკუნციფი ირღხეღზ ჰარა იჰამბეიტ, იზბან აკუზარ, მინუთკ აყარა აღჯა ხატიო-ლანე იყან, აკგეღ ჰნარბომეზტ. ანა აღჯა ანხეწ აძაქო, ზეგეღენჯარანტი იგო იალაგოფიტ აგურღმაბეღ, ნას უი აგურღმაბეღ იაზჰაუა იალაგოფიტ, იღუუ გურღმარა ბექუანე იყალოფიტ.

აბზარბზან თურყდაჯე იქო აახტნე ღვაგღლან ამშო-ნახე ღნაფეშოიტ. აციქურფაქუა ირზბულგეღო ირზენ იიშეზ აკულა, აგუწ ვეჟდა იარჰინე. რაცაჰ მერწეკუა აქკუნცია აძლოკა რღზნეინ, იამანე აღბახე იააიტ.

ღ. ნ. ტოლხტოი
ფით. ბ. პ. ჯანაშია.

აწლარკუკუ

ახკაარა წღხუან, აბნა აანღან, ჯ-ხუარჩოკ გღლოუბ. ესემშა აყღუყღუ ჰია ვ-წლარკუკუეკ იცო-იააუა იადტიოლოუბ. ურთ აკე არბაღღეღ, აკე არცენოუბ. არბაღღე ეიჰა იფეშოოუბ, ეიჰაუბ არცენა აწკეს.

აწლარკუკუ აბლა, ახე ინარკნე აწღხუანდა ეიქუა-წიოუბ; ამწიღეჟოვაქუა ეიღღღრააუბ, ამშოკუაკუფი აიქუ-აწიფი რღლა ეიღღღსანე. აგუშოფი აბლთეფი ირღკურშოანე იშოკუაკუოუბ, ახე ყაფეშეღ.

აწლარკუკუ ესემშა, აწღხუა ჯაჯა ნაწღრგუაუა, აბაჟი (ახუარჩო) ინაკუშო-ააკუშოო არბჰრა იაქოუბ. უი აღღრშეშეანე იაძოიტ აწლა ზღრზუარჩოუა ახუაქა-მაქაქუა.

აწლარკუკუ აბზ აუუბ, ახეციქუა (ახექუცი) ხეჯეღ-გუნუბ, იკეაკეოუბ.

აწლარკუკუქუა ზეღტიოლაზ აჯ გუაჯან; უაყა, ათ-აგუაჯარაქო, ურთ რთრა ყარწან ხუ-კუტიღღეკ ხერწეიტ. აწლარკუკუ ფეშოქაქუა ხერხანდა, არბაღღი არცენეფი ეითა-ნეითასუა რღთრა იხტიოღან.

კე-მჩეღეღ რღლა აკუტიღღექუა ირგულწიტი იციჰიო-ნტიფსდა, რჩქუა ყუაზ-ყუაზდა აწლარკუკუ-ფეშოქაქუა.

შეშთან ინარკნუ ხულფაზუნდა რანი რაბი ურთ რხუ
ააგარა იაქუნ. ჭატიჲს ირზაარგაუან აშუშუკამსქუა.
აშუშუკამსთრა ანერბალოკჲ აწლარკუკუქუა რგბზ აჟცია
კანწლა იახეშუ აშუშუკამსქუა იგუფნუ ინადქაბლოიტი,
ნას რთრახდუ რფშუქაქუა ირზერგოიტი.

აწლარკუკუ ფშუქაქუა აკერ იანრუზჰალაკჲ რანი
რაბი იდღერწოიტი აწლა აღჰიაზალარა, აბაჟი რპპრა
აწლარკუკუ-ფშუქაქუა აწლა აღჰიაზალარეი აბაჟი
რპპრეი ანერწალაკჲ, რანი რაბი იცოიტი უი ნახეს
ურთ დოუსუ რხუ ანუყუგარა იაშთალოიტი.

აკუკუ

ამრა ფხოიტი, აატუნროუბ,
ამშო ბზიოუბ, ფშუძარახოიტი,
ბღმუ იაწიალა აწლა ხხოიუბ,
კაკაქ ფშუძალა აღიქუა უბოიტი.

აბნა-გუანუტი აქუთახდ იააკუეიტი
აკუკუ-ბჟუ ითააძა,
ანხაცია ირგუალანარშოიტი,
ანხარა-წწრა აამთა შუააჟა.

აგურა დნარგარტი იდნარბოიტი
აამთა ფხდაჟა იშუცაჟა,
აგურა რგარტი იდხანარწოიტი
აამარა თუფ შუამოჟუშა.

იზდგლოჟუ ანხარა გურღმა
იშუათახემ ზუფშორა,
რჯაბაა, ირკდასან ირუა,
იშურფემლო დარა.

ი. კოლონია.

აბნეი აძეხი

ახურ-ხურ ჰია აბნა ილსნე აძეხე ნეიუან. აძეხე ესქედნგე გუალას იამან აბნა ლაშარა ახანამერბაუაზ. იზგლოუზი აბრაყა აბნა, იზმათიახუზი ჰია ენაგე აყუნდ-ყუნდრა იაქუნ აძეხე. ეგდარაანე აძეხე შიიხდან აბნაზე, ამქუფყაცია უშათა ექურხუაჰია. „აბნა ამშალა ფშა სესუამ, მრასექუფხომ, ალაშცარა სეწოუპ“ ჰია იაშშუან აძეხე იაბალაკე რქუე.

აძეხე აშიიფხედ. აწლაქუა ირაჰუან, რხქუა ნეიდკე-ლა-აიდკელანე ახუთხუთრა იალაგაუან: „უგაძოუპ, უნშუკ კდაქუპ აკუმზარ, არი ეიფშ აჟია აჰიარა უქუნაგომეზტ; იზბან უჰიარ, ჰარა ჰშიშერა ალოუპ იახანდაგე უფსე ზლათოუ“.

აწლაქუა ირჰიონ აძეხე უსსგე იამამეზტ. აამთა აკერ ცეიტ. ამქუფყაცია აბნა ფერყვიტ. შექემთან ინარკნე ხულფაზენდა აძეხე აფშა ასუან, ამრა აქუფხონ. აძეხე ვე-შექქესა რელა ითაბეიტ.

აზწაატქუა:

1. აძეხე ზელსუაზე?
2. უი ახე იშუთახაშშააუაზ?
3. აწლაქუა ირჰიონი?
4. ამქუფყაცია იყარწაზი?
5. აძეხე იახეზი?
6. იზმანოუზი არი აჟიბე?

ა ა ფ ე ნ

ადენრა-შთახე ააფეროუპ,
ლაწან-შთახე რაშიაროუპ,
ფსშან-შთახე კერუროუპ.
ნეხენ-შთახე კრერჰაროუპ.

* * *

ააფენრაზე ფშოძარახოიტ,
ადექუა ზეგე იაწიახოიტ,

აფსააქუა ხენჰიქუოიტი,
 რთუფქუა ეილდერგოიტი.

* * *

აუსუცია რუჩდერხიოიტი,
 ადიქუა რციადუაქუოიტი,
 აფსააქუა ლარწაქუოიტი,
 გუარა-დუღუალა იკუდერშაქუოიტი.

* * *

ბზია ქიუააიტი ინხაქუო,
 თხდაშალა კრზუქუო,
 ჯაბაალა ილაზწაქუო,
 ახუმხუაცია ზაადაქუო!

დ. გულია

ადწა:

1. იშიწა ქსარჰიალა.

მ ა რ ტ 4

აქივან, სარკდოუშია იკუფი-კუფიუა,
 ამრა უახდენტი იშუფი-შუფიტი.
 იარლაშუტი ამხა გუ თხუფი-ფხუფიუა,
 აგა გუფიუჟ დუ ლაშუფიტი.
 აქილარ ნეიუფიტი აშია რხლყდა,
 იგურდმა-ხუმარუფიტი რუხაქუქუა!
 აშითუმუ, აშითუმუ ადიუ ხუხყდო
 რეილაჰიაშოლუბ ახუქუქუა!
 ალოზუნგ დუქუა, აბირაყქუა
 ურთ ინარგოიტი იშქდურუა,
 ხუხე ეილესუფიტი აერობლანქუა
 ქივან ფსაატიწას იფურუა.
 აქილარ გურდოიტი აშია რგუაჰიო,
 ნუჰია დუძოლუბ აფსუნრა!
 ქიუტიტი ი გუაყრა ძემვას იათო,
 ხუს იშთურხეიტი ფხდა ცარა!

მარტ ზაკუ ნეჰიოჲ ზზემდღრუადა,
 აფსნე ახაქუითროჲბ, იზემშუ.
 აგა, აშხა აშია რხეჲუეიტ.
 გურღმა ხუმარბჲჲ გოიტ ხარა,
 აჩხა ქჷრქუხხ აცოქურთა ააიუეიტ,
 ფშმალა ინასუეიტ აყუარა.

ბ. შენქუბა.

მარტ ააბა

მარტ მ აუს აღუნეი იქუუ აჰისა ზეგდჲ ირემშ-
 ნეჰიოჲ. არი ამშო ნეჰია აჩხე აღუნეი ზეგდჲ იქუუ
 აჰისა ეიბადღრნე, რჩეიბუთანე, რჰიოჲ აკნე რნეჰია
 მვაფერგოიტ. არი ამშო ნეჰია აჩხე აკაპიტალისტ ტი-
 ლაქუა რქჷ იყოუ აჰისა რჩეიბუთანე, აბირაყ ყაფშ-
 ქუა ირეწაგღლანე არეგოლიუციატო აშია ჰიო აკაპიტა-
 ლისტცოა იდღრბოიტ, დარა აჰისაგდჲ ახაცოა რეიფშ
 აქუფარა შორღლშო, აპროლეტარტი რეგოლიუციო
 რჩეშშაზეყარწო. უა აჰისა ზეგდ რზე იზინდაძანე იყოუბ,
 ჯარა ეიჰაბერაკ—აქთა რქჷ, აქალაქე აქჷ, აჰიენთ-
 ქარრაქჷ ეიჰაბერაკ იაღახუნე, უსკ იალაცოაჟიო იყამ.
 აზაუადქუეი, აჭაბრიკაქუეი, აპლანტაციოაქუეი რქჷ
 აუს ზუა აჰისა ახაცოა რაასთა ხარაძა ეიწანე აულაჭა
 როუეიტ.

ოკტიბრტი ი არეგოლიუციო დუ ყალაანძა აბრი
 ეიფშ ამთა ბააფსე ითაგღლან აჰისა ჰარა ჰქჷგდჲ.

უაჟიე აჰისა ჰარა ჰქჷ ახაქუითრა რემოჲბ, ზინლა
 ახაცოეი დარეი ეიყაროჲბ, აიჰაბერა აჰიენთქარრაქჷ,
 აქალაქე აქჷ, აქთაქჷ უჰია ირღლახუუბ.

იმაქემ აჰისა აეროპლან, აღბა, ატრაქტორ ზერნე-
 ყუო; აჭაბრიკაქუეი, აზაუადქუეა, აშოკოლქუეი რქჷ
 აღირეკტორრა ნეყუზგო! იაგრონომციანე, იჰაქემ-
 ციანე, ინჯნერციანე, ირწავციანე აუს ზუა.

აკოლხობქუეი, ასოვხობქუეი, აჭაბრიკაქუეი, აზა-
 უადქუეი უჰია რქჷ იმაქემ აჰისა ისტახანოვკაციანე
 აუს ზუა. ჰარა ჰტიღლა დუ აყნე ასოციალიზმ რგღლარა

იყო აქუზ აქისა ზეგჯე ირუღახუბ. აბრი ვიფშო
 აფსთაზაარა ბზია აქისა იზლაროუზ ლენინი სტალინი
 რპარტია ანაპხვარალოუბ, ლენინი სტალინი რუმზოუ-
 რალოუბ.

ასოვეტ ტიოლა

(აპოემა „აჰიაჩაფა“ აუნტო)

ჰარა ჰტიოლა ასოვეტ ვიდგლა,
 აჩა ტიოლოუბ უი ზეგჯ რულა:
 ჯარა ახდთა ეყოუბ, ჩაჯარა
 იაქოუბ ამრა აფხარა,

ამშოუნ ჯარა იყუნდაშშროუბ,
 აჩაჯარა აწაა ხშიოლოუბ;
 ჯარა აღიორხა ფსლუმძ საკაროუბ,
 ჯარა ხტუროუბ, ჯარა კკაროუბ,

ჯარა აშხაქუა ვიშთახუხუა
 იგლოუბ აფთაქუა რქოაჰიოუა;

ჯარა აძუ ღუ იგაზგო ითაჟუბ;
არი ატოლაჟუ ადგდო ზაშოჟუბ,
ლადეი ჳადეი ითბაადოჟუბ,
აშააჟუაგდუ ხარაძოჟუბ.

ბ. შუნჟუბა

ადწა:

1. იშოწა არი აჟეინრაალა ჳარჳილა.
 2. იანგშოწა არი აჟეინრაალა ჳარჳილა.
-

აჯაფილარ რევოლუციონერ აკვზა სტალინი

ქრთტილან იყოუბ აქალაქე გორი. არაყა 1879 შოქუსაზე აუსუკე ვისსარიონ ჯულაშვილი ითააცარაქოქ დიიტ იოსიძე. იარა უი, ნას ვოქოდს აკომმუნისტ პარტია დიოუიტი, აღუნეი ზეგეტი აჯაფილარ ვოქოდს დროუიტი. უი იაუბ უაქიე აკვზა სტალინი ჰია იზუთოლუ:

ჟიაა შოქუსა ანიხეწ ინარკნე, იმჩქუა ზეგეჯ აუსუცია რხაქუითრაზე აქუთარა უს იეითეიტი. იარა დრე-ვოლიუციონერხეიტი. იარა აუსუცია აკრუქოქქუა რქოქ ეიდიკლონ. რხე ითაიგალონ აჰიენთქარ, აპომეშიკცია, აკაპიტალისტცია ირქოგაგლანე იშორაქუ-თაშა. ართ აკრუქოქქუა ეიზონ მადალა აპოლიციეი ახაზენციეი ირეციდანე.

იოსიძე ჯულაშვილი აჰიენთქარ იპოლიცია იხორციიმდალარ ადა თსუხუა იმოუიტი. უბრი აყენტი აუბ იარა აკრ ხეძქუა ზიმაქუაზ. ზნე იარა აკვზა „დევიდ“ ჰია იშთან, ზნე აკვზა „ყოზა“ ჰია, აჩა ზნე დარაქალა.

იშთოუბ. დრეჟშააუეიტი აპოლიცია აკვზა დევიდ. იარა უბესყან აუს იუეიტი დარაქარა აკვზა „ჩიქოკოვ“ ჰია იხეძქანე. აპოლიცია ჩიქოკოვ ინაბარ რაჰანე იანი-შთალალაკე, უი უსყან აუსუცია რქოქ დექუგლანე აუსქუა მვათეგოიტი ხეძეს აკვზა „ყოზა“ იხეძქანე. აწუ-ხუტიანდა ხეძეს იმაზ სტალინი აკუნ. უბრი ახედ ალოუპ-იარა აღუნეი ზეგეჯ დეზლარდრუა.

იზნეკუა იარა აპოლიცია დრემუხხეაშიახან, იმა-ქემკუა ააშთა ბახთალა იხეიგახან. უი დახგანე დრე-შთლონ სიბრა, უბას ინახაროუ ეგეჯრთ ათუქქუა რახე-გეჯ. ახა დახახერგოზ აყენტი იხეძანე დალონ, დერ-ვაგდ აუსურა დალაგონ აჩა ხეძეკ შოქხნე.

სტალინი იუსურაქუა ზეგეჯ რქოქ ლენინ ინააიგუა-ძოლუ პომოშნიკნე დეყან.

ლენინ დეფსიტი, ახა იუს ფსრა აქუმ. აკომმუნისტ პარტია ლენინ იუს ნანავდოიტი ჰარა ჰვოქოდ დუ აკვზა სტალინი ინაპხგარალა.

აკვზა სტალინი ინაპხგარალა ჰტიოლა ინდუსტრია

ტიულახვიტი. ზეგდ ბზია ირბო ავოჟოდ ინაპხგარალა
ანხაცია აკოლხოზქუა რქჷ რჩვიდღრკლტი, რემი
ვილაწან, რჰიოჷ ვიქუშინან აუს რურატიჷ. აკულაკ-
ცია, კლასს ჰასაბლა ინლაყაზ ალა, იქუხჷბ. აკოლ-
ხოზ მხჷსთაქუა რქჷ ამაშენა ქჷცქუა აუს რუა
იალაგვიტი. შტიულა ზეგდ იახგდძანუ იდღრგლტი
აშჷკოლქუა ირაციადან, უბას ვგდერთ აწარა უსბარ-
თაქუაგდ. აშჷკოლქუა ირთოჷბ შტიულა აქჷარ ზეგდ.
აწარატი უსბართა (აშჷკოლ) ხკ-რაციქუა რქჷ
ირთოჷბ, აწარა რწოიტი მილლიონლა აღუციგდ.

ავზხა სტალინი ინაპხგარალა, აჰიენთქარ ინხან ვიჰა
ვიწახახ, ინუაჩინუ იყაზ ამილათქუაგდ ასოვეტი ტი-
ულაქჷ იროჷიტი რხატიჷ ბეზშიალა აშჷკოლქუა, აგა-
ზეთქუა, ამიყუქუა.

აუსუციეი აკოლხოზაი ავზხა სტალინი დეზლა-
რგუხმან ალა, ამჷა ინქუიწახ ალა იღეჷ ბრიგადაქუანუ
იყოჷბ, რუსურა აიღღრტიიტი რუფსთახარა ქჷცქ
დღრგლტი.

სტალინი იჰიოიტი, ჰარა ჰალაცია რქჷ აუსურა ზანათ
ბათესს ირგუხმადოიტი, ჰარა შქჷ აუსურა ინამეს უსუბ,
ინდღრჰიგოჷ უსუბ, ინაწაროჷ, იქღრხაწაროჷ უსუბ.

სტალინი ვიქჷიკააიტი შსოვეტი ტიულა დუ, ჰათსთა-
ხარა გურღმახუ ზენდჩაშაზ არ ყაფი.

სტალინი დგუღრთა დუჷბ ჰარა ჰზ, უი ინდჷ ჰარა
ჰახლაქუფო, ჰახლაიააიუა ზნამიოჷბ.

სტალინი შსოვეტი ჰიენთქარა აიქჷკარაზ იათსა-
რაქუა გუათანუ ხენჯაჷა შგქუსა ანიხეწ იაქურშინან
ასოვეტი ვიჰაბგრა ირთვიტი ასოციალისტიი ჯა აქღრ-
ხაწა ინდჷ.

ავზხა სტალინი იღრრა დუ ამჩ ალა აჯენჯტიულატიი
აიბაშრა დუ აან ასოვეტი ჟილარე აღემს-ჰაშჷსისტი ქუ-
ლაცია ირიიაიტი.

ვიდგლოჷ ასოვეტი სოციალისტიი რესპუბლიკაქუა
ირევიჰადოჷ რსოვეტი აპრეზიდიუმ სტალინი ინათვიტი
ასოვეტი ვიდგლატი აქღრხაწა ინდჷ, ხასგდ არ რქჷ
ირევიჰაჷ ასოვეტი ვიდგლატი აგენერალისსიმუს ინდჷ.

ირცემლუპ ეგდარძეძოიტ ჰალაცია სტალინ ინძმ,
ახა უბრი აამთაზ სსსრ აჯაჟილარი აღუნეი ატიულა-
ქუა ზეგე რქუტიი აჯაჟილარი იბზიაბარა დუძა-
რემოუპ.

აზწაატექუა:

1. ავგზა სტალინ დანგქეუნაზ იარბან რეგოლიუციაციი უსურაზ-
იმჟაფიგოზ?
2. ავგზა სტალინ აჰიენთქარ იპოლიცია იჩოშოფარციიძოზ?
3. ჰარა ჰტიულა სტალინ ინაპზგარალა აიაირაქუა იამოუზენი?

აშია ავოქუდ იზ

მეშო ბზიაზ, მეშო ციგმა-ბაათესზ,
სარა სგუ ციგმადა ილუღუოუპ,
იზბან აკუზარ, აფსთაზაარატი
აფსყ ზეკუ უარა უნაპოუპ.

ჰაი შერი, უარა უიიტ ჰია,
აქია გურღმახუ-ხაა ეითაზჰიაზ;
აქიაბჟ გუახუას გურღმაქუჰიაშოას-
რაფხმა აგუილ უი იღზფსალაზ.

ჰქუაცოქუა რყნე, ნას ჰადიქუა რყნე
იუზჰაუან ხაწა ღეკს,
აღუნეი აზ ურფშოძაგანე,
ავუაყ ჟილარუ რაფხმაგელაკს!

ზგუ ღუღუოუ, ეინატიუ, —
ინუდა აუღუ ახაშიომ,
უბირაყ შთუნე იზკუუ,
დგელახაანგე დაწახომ...

ადღდ ამაციკს აფსუეიტ,
უნძმგე უხაწარატი უსქუა,
ამშოენ წანდა უდაცქუა ხეიუეიტ,
უბირაყგე ამრაქუნდა!

უარა ფიქრა ზქუმ ჯჯერლებ გუაროუპ,
 ახაწარაზ უქჯროფშოგოუპ;
 არი აღუღუართა დუ ახმჰამოუ
 ჰალაცია ზეგდ უსს იჰამამ!

ვ. ლეონიძე.
 ეით. ბ. ჯანაშია.

აზწაბიქუა:

1. აპოეტ სტალინ დზეფუშოტიუაზეი?
2. აპოეტ სტალინ დგშოთაიხცააჟიოი?

აიაირა ამრა

ჟილარ რუფსთაზაარაჰუ მშოქუაქ,
 ირხაშოთერც იალშორომ ურთ აღუშიაკ:

უბართ ირეიუოუპ ვენჯაჟიეი აკვ,¹⁾
 შუქმთანკ აიბაშრა ამცა ანაკ!

უი აჩხნუ დანგქულა ჰადგდელ აღა
 ჰანასეფ ჰაზგქუგელტ ხაცინემერხა!

ახმთა-ციგდა, ასუთიჰია ნას აფშოაჯა,
 აღლარდ აგუაყრა ნას აგურკა

იფშიაუა ჰნეიუან, ჰამჩ ეიზაკენ,
 აიაირა ჰაშთან, აიაირა ჰთანენ!

იგლთეიტ აშოქუს, ვენჯაჟიი ხუბა.²⁾
 იგლთეიტ ამშო, მად მზა ჟიბა.

უი აჩხნუ ნაძაძა ჰალა დთანთეიტ.
 აიაშა იააიტ, აიაშა იაგთეიტ.

იახდა ეიფუშ შიქშოქუსა ცააიტ ითაკუკუა
 იახდატიი ჰამშო ყალომ იხუაშუა!

¹⁾ ვენჯაჟიეი აკვ ჰია არა ავტორ დზეშთოუ აჯენტიგლათიი აიბაშრა იანალგაზტიი 1941 აშოქუსოუპ.

²⁾ ვენჯაჟიეი ხუბა ჰია არა ავტორ დზეშთოუ აჯენტიგლათიი აიბაშრა იანალგაზტიი 1945 აშოქუსოუპ.

იახნა ვითუმ იკახაა მრანუ იფხალაშტ,
 აიაირა იამშხნუ ნაძაძა იაანხაშტ!

ბ. შენქუბა.

ადწა:

იმიწა არი აქეინრაალა ქჷარჷპალა

სემცანარა დერციეიტ

(ამოფესტ „თემერ“ აცვფწიახა)

თემერ იაბ ჰახუალა იფსუ ანთახგდუ უამაკ ზელშოზხ
 იაკუმშტ, უავ ღარკ ერგდჷია ხხუ ნყუზგოზ აძი იაკუნ.
 აუააციგმაქუა ნეიხეკულასუა ირთახუ ილარგდონ.
 ზეგდ რეიჷგდუ თფუ ინათომშტ, იარა აღდჷრა, ხარ
 ზემამ რახუკ იაშთთა იათაგღლან რუძომშტ, ინეიმწერ-
 ფააუან იქანხა ადოე იქუხახშია. ხულფახულა ირახუ
 ანგუარუმლოლაკდ, მა იახმთეიწახ ახკაარაქთ იანიმბა-
 ლაკდ იმშურგახ აყუტჷია იდღრუან, დნაშია-ააშიან და-
 ახეწიუან ავნეყა. უაჷა დაგდუფშოააუამშტ, ახა იარა
 უბას შოიუახგდუ იტოე დაქუირძიტ მერზახყან. უი აბას
 იყალთეიტ:

აფუენრან. აშიერ-წლაქუა იბეზუმშ-ბეზუმშა იმი-
 თხან. აკარა მწაქუა, აღდარაქუა უჷია ზეგდენჯარაგდ
 აკაკაჷქუა აღდგელ რჩოფიუატიხე ვიკუაგღლან ფშოთიე
 ვაჷთალო ვილთარცერუა. აქეხე ციგდა იარეიჯხმახ არა-
 ხუქუა რჩოააიწეხხე აღიქუა ირექულოლა იჷიუან, ამერ-
 ხუაგა რჩოათანე. ამრა აცღენდქუა ნკლერყმა-ააკლერყდო
 აფხდაკერთაქუა ირთათხონ აციოაკრაქუა ურფსასიუა.
 აფუენრა აასკმან იაჷა-აფხარრა ციერგო, აუს მშოქუა
 აფწო.

აჩხნუ ანხაციო უახა-სახაჷია იციოლუო რჷიუსთაქუა
 ირთან. ჰახუალაგდუ დციოლუონ, აკოი-სიჷია არხა იანე-
 ვუახ აუყმან-ჩყმან ბჷქუა დერზეძერჷუა იგუ რხაწახნე.
 ახულბეჩოხარა ანეყალო, იციქუა იათცა იქოაიხან ივნე
 ახკარა ინთეიწეიტ. უი აუხა ჰახუალა აკრეჷა-აკრეჷი
 დნეშთალტ გურჷა ზეძაძამ აუავ იეიფუმ იჩურრაჷათხე,

იცოდით თუ არა მაცარა დახუცუა. დაღონ აცია ხაკუაკუ-
არა. დაფშოტი აშარა ფუტკ შაგზ.

— ჰაი! სუციქუა გუამთაძაკუა, — იჰიან აჟიჟიაჰია
იჩააილთეიჰიან დენდოლყუან დნაფშოტ-ააფშოტუა ახკაარა
დაათალტ, ახა იაბაყოუ იფსუ ზელროუ იციქუა იმბეიტ.
პახუალა იგუ ნთშააიტ „რაზყუ ზმაძამ სარა სეიფშო
აფსაბარაქტ დემიციხაპ“ ჰია იშამქუა ნაიწაყუალტ. ცქა
იშანდა ჰია დგუჟიჟიო ახკაარა დთან, აანდაქუა დნა-
რგვაფშო-აარგვაფშოუა, იგუ ცანე. ალაშცარა ნაყ ინე-
ფხანა ცან სუჟიბო ჰია ამრაგდ აბზ ააწნახოიტ, აცფხქუა
რუაკუ პახუალა იფაცხა აქუ ილაარხანე.

გულაკგდ აღდრრა იმთაყუა აშოცაჰია აციქუა რუშთა
დენხლან, ამრა კერ იხაშოლახან მერზაყან იგუაში
ინთეიგალტ. იგუ ნაიმეიეიტ პახუალა. ანეირეი ამნეირეი
დეიძარკუა დხუცუა, დლაკ-კაკუა აგუაში დაადხალტ.
მერზაყან იუაკუშაქუა ზდრუაზ აუაკუ, „ზკუტუ ზციფუზ
ისაძბალ აშთეიყეიტ“ ჰია, სუციქუა სრუქუირძეიეიტ, —
იჰიან დააციშიეიტ. ზნე იშთახყა იქუენეიხეიეიტ იხე
იქუენე დხუცუა, ნას აშმჰია დეითახზჰიენ აგუაში
დაადგლტ, იფსუ ძო, ფშაალა იაარტნე აშთა დენთალტ.
დნაფშოტხარ იციქუა ჟუაჰიო არახუ ირულაგლოლუპ
ალადახმია. აშოტ ზეხმეზ აუაკუ იეიფშო, აყუარაჰია
დეიწასუა დციფშოკკარაძა იხუ-იჟე კეილაგლტ ირა-
ხუ დანენარეხუაფშო. ანეში ეიკუჟაან დამაზარ ეილდეი-
ეიეიტ უბრაყა იახიბაზ. იზმეჰჰაკუა ამაწურთახე იქუ-
ენეიხეიეიტ. ამაწურთა აგუგუაჰია ავნუწყა რბჟე გონ.
პახუალა აბარწა დნეწალთეიტ, ახა ავნალარა იზმეგუ-
ალიეიტ. იხე აბაყუ ინადიწან ინაპქუა იგუწაფსა, ილა
თრაა იციქუა დრუხუაფშოუა დაათგლტ. აბრი ამთახე
ამაწურთა იადიფლიეიტ ჰეჰა ამაწურთა. რუადიო პახუ-
ალა დეზდრუაზ უაკუნ — იუთახედაზ პახუალა? — იჰიან,
დწააუა იქუაიხეიეიტ იარა იახე. პახუალა ილაქუა
ლაშარა რბაძომეიტ უსყან. აფსაბარა ზეგდუ ლაშცაძა,
ანაყუ ბაათს ახატიანე იყახშია იბონ. ალაშცარა ია-
ლთიბააუაზ იციქუა ზაწიეკ რაკუნ. ამაწურჰე იაჟია, აცია
დალაზშია ათჰარციჰია დაარქუენეიეიტ. პახუალა აშმჰია

იხე აბაყუ იაადიხენ ილა ლაშარადაქუა ყეზენიდა
იაციაჟიოზ ინახუაირფშეიტი. ინაპქუა ააიგუწიხენ
იოჟრა-ზოჟროჟ დწესწესუა დააციაჟიეიტი ერგდჰია
იბჟე ეილგო.

— დად, იახა სერშიტი უმბოი... სემცახაარა დერ-
ციეიტი!

— იუხეხეი, იუზერუხეი ციგდარას?—პახუალა და-
არეცპაშინე დწაიტი ამაწუჟე.

— აბანთ აციქუა ავბაგე სარა ისტიუბ, რედა
ფსუათლა სემადამ, იახა იარგაგუშეიტი... ისტესხუოხეი
უმჰიოი, დად?—ჰია დადღეზღეზიტი პახუალა, ინაპე
იციქუა ირექურეხხო.

ამაწუჟე ილახე ააიქუიწან დეშთაფშეუა დააქუფსღი-
ჰაიტი.—ნას, იუმბოი აშთთა თინე ითოჟ არახუ!—ინაპე
ნეირეხხოეიტი. ამაწუჟე პახუალა დინუაფშეუა,—აბართ
ზეგე ტიემ რახუჟე ააკდესკა ეიზერგეიტი—იბჟე იწაგე
იხირმაქენ ხუთ-ხუთლა დაციაჟიო,—უარა უეიფშე
იგედავ გუაყუა იახეიტი არაყა, პახუალა, ახა აძიგე
ირახუ ხნერჰინე იმგადაცტი...

— უი სარგე იზდერუეიტი, დად, ახა ფსეხუაჟ
სოჟე ჰია სემგულდუეი!

— უი ფსეხუას იამოჟ სეზდერუამ,—იჰიან იშე-
ყამლოზ ალა ამაწუჟე იხე ააირწესიტი.

პახუალა ილაღერძქუა იფაწა ინალჟეჟეიტი.

— მერზაყან ავნე დეყოჟმა?—დწაიტი, იცია დთა-
ძეძო, იგუ ცანე.

— მერზაყან დეყოჟე, ახა მაკანა დეციოჟე, დემგე-
ლაცტი,—იჰიეიტი ამაწუჟე.

— უბრი აამთაზე ამაწუჟე, იცდილწეზ იკეზა
დეშენეიუახ პახუალა იციქუა რუაჟე ატიჟე კნე არახუ
შერთახე იმა იქშააინხეიტი, დნეილუფსაიტი პახუალა,
დხაციჟიოზ აშერჰია დხაიდყმან აცი აახგოზ დნე-
იფეხხელტი.

— იაბოჟგოი არი?—დწაიტი პახუალა. ამაწუჟე
ილაკთა ააირეციგმან დნახუაფშეიტი.—იაბაზგოი უმ-
ბოი, იაჰეუეიტი!—იჰიან აცი იმა იქუნახეიტი.

— მაპ, იზისერუამ არი აცი, სარა ისტიუპ, — იპიან დნეიფერაგელტ პახუალა.

— ნაყ უნასკა! — იპიან იხუდაცია დნეწასიტ. პახუალა დბერ-ბერუა განხა იქუენიხეიტი, ახა დკამპაკუა დაათათეიტი ფხაყა. იაიბარხხეიტი ავუჯაგდ.

უბასყანწიყა იფაშ კლუშშ, დკდექუმექუა ასოქ დააქუგელტ მერზაყან. იფაწაქუა გრშო, ქსურთიღლა დააიპიან დენკაქციეიტი. დანდნათე შოზ აშთთა აწუხუაქუ პახუალთეი ამაწუკი შუეიბარხხოზ ილაფშო ინეწაშიეიტი.

— შიარბაქუან უარა უაყა ეიბარხხო იგელოუ? — შია იბე გუაჯა ნარექუიროგეიტი მერზაყან. ამაწუკუ პახუალა დააიყუაწუნ აშურპია აპთნეყა იქსაინხეიტი.

— აცი პირშუამ, უხაწკ სციეიტი. სარა ისტიუპ შია დაქუთაგელთეიტი აბნი! — შია ინაპე პახუალა იქურეხხო, დაინ მერზაყან ინაეიპიეიტი ამაწუკუ.

— მერზაყან ილა ქაძაქუა აშა ნარხეწიალტი.

— დაბატი ილახშოლუ საპთნე აქუთარა ზეუადეზ, დეკნე არახე შიაინხეიტი! — შია დყააუა, იშაპგდ აღექიპია ინკდიყეიტი მერზაყან. პახუალა ზეგდ შოინხუაფშოუან აშურპია მერზაყან იახე იხალა იქსაინხეიტი. დშო-აიწიყა იკალთ ნამწუთა დავუძუა დნეშამინეშოლთეიტი. მერზაყან ილა ყუბარქუა ილაციაქუა ნარექუიქენ, იგამგამუა იხაქო ფსელა ნხირშიაიტი.

— იუთახუხეი უარა, ალაქააქერ? — იპიან, მერზაყან იშაპეკ ვეშთინენ ირდულუანე დნეიგუთასიტ. იშამინეშოლან იგელაზ პახუალა დენხეშითენ დეიხყა აღურა დნექუპაიტი.

— სეციქუა!.. სეციქუა!.. რედა სემაძამ... დდეწიღდეწიუან პახუალა დანეკაქუზ.

— უციქუა რზოუმა საპთნე უან უხექუთო უარა აქააქერ! — იპიან, მერზაყან იხათეციქუა აქსქა არეწირგეიტი.

პახუალა იფსე ალაგა-ჯაგარა იციუადაჯხანე აპიწი-პიწიორა დანდალაგაზ მერზაყან ეიპაგდ დარგუაიტი.

შიაი სემშიეი უარა ლასე! — იპიან ამაწუცია დარეფხეიტი.

ადღეშია იაახშიბაჰიალოტ ბეჟ-ჟე აა-ჟე ართარცია.
 — აბრი აწლაჰიესთაჟი, უაჰა სულა დამერბაკუა,
 დაშთენხე აბრი არაშო აშაპე დაღეშიალო, იქუნაგო
 ჟი აუბ! — იჰიან ამძერხაქოე იგელაზ არაშთანხ ინაპე
 ნაირენხეგიტ. უაჰაგდე ღხამფეშოქუა დეგეჟოეჟოქუა
 აშიახე დნახენჰიოტ მერხაყან, ჟი აკუნხეგიტ.

პახუალა ამაწუცია დეიმდერხეგიტ. იქოჰიარა
 იანალოგა, დღეზე ღეზუა სოუშიეშთ ჰია დრეჰიო დალა-
 გოგიტ, ახა ამაწუცია ირედუზ ნარეგძან. აშოახა ლა-
 იკურშოო. ვითალოიკურშოო დთახდანე არაშო დნადქოა-
 რჰიალოტ, მერხაყან იშოჰიოჰიან ვიფეშო. ჟი აჩენე პა-
 ხუალა იგულაშიეგიტ გუაყრას იხეგიახმაზ ზეგდე,
 დეზლაქოჰიოჰიან აშოახა იდაქუა ხუარნე იაკენ, იფსე
 ალაგა-ჟაგახა იმთო, იჟე იალაპანე იახდეყაზ იბეზ-ბეზუა
 იმცახა იცრან. უბასყან აგუაყრა შოშიაზგდე, ალაშოარა
 ზეციმაქხახმაზ ილაქუა თაა აციქუა ირეხუაფეშოჟან,
 იფსე ითახაზ ახუქე უბართ ირედრაწანე.

ამრა აშებეჟ აგუახდე ინეიხმან, მერხაყან ივენე იაა-
 ჩოჟეიწიტ თაუადაა ირეიუაზ სასციოქუაჟ. ვილაჟვილას
 რახეგიტ, გურდმარახეგიტ აჰთენე, იალაგოგიტ აჩარა
 დუ აჩოაზეყაწარა. პახუალა იცი აათდერტლან აშერ-
 თაქოე ინეჟედერგელტ. ჟი ანიბა პახუალა ზენდა აფსრა
 იზაიოტ. აგუაყ ფხძე იქუნათიაზ იშაპე იახდეწიწიანე
 იკათიონ. დაჩოა ფეტრაჟ ააწხმანე, პახუალა იცი ამა-
 წუცია ახეგიბაგუა აცია ახეხრა იაქოენ. პახუალა იხ-
 რეცჰა ღხმეშმენ იჟიჟახერ ინეჟეჰიოტ.

აჰთენე ავნუწყა გურდმარან, აჟე ჟიუა, იჩიო, იხუ-
 მარუა აჩარა იახატიან.

მერხაყან იზინ ალა ახულბეჩიხა პახუალა დფერ-
 ტლანე დაურეშოიტ. ადიე დანააქუგელა ილაქუა თერ-
 ხახა იცი ახა ცალაკეჟ იჰიოუა იახდეჟეზ დნახუაფეშოიტ.

პახუალა იხე აშოთა იხთემგო, უაჟი-უაჟიე იციახე
 დეფეშოჟა, აგუაში დენთეწიტ. ამჟა დანეჟულა დხელდა-
 ძელდო, დენკედფეშოჟლა-ააკედფეშოჟლო აფსაბარა ქოეც-
 ბარახა იბონ. დნეიუან იბლახაწ თუუა, დხერაა-ძრააუა,
 იხშოჟე ათეფაქოე იყადამეჟა. იოულაგგდე ავნეყა დდიეჟუ-

ლოგიტი იფსუ ახაარა იქედში იქუქნე. ივნე დაინ იფი-
 გუარა დანთალა, აღქუა დრემწათშუა დუნთეს აათესიტ-
 იციქუა ბზნა იახდერბოზჭრტიართაქუა გუათო. იციეიფი
 ბზნ-ბზნუა იმზხუაზ ჰია ჟ-ქაწაკგდუ იქუმზტ. ამაწურ-
 თა დააზნალან იცია ხტნე დახუათშუაზარ, ანა-არა იფ-
 ქუა შიეტაძა, არაცია ეიფშო ეიქუაწიახხერაძა იყალა-
 ხდან. იგუ იწალანე იყაზ იციქუა ააინაშთენ უაჰა.
 ილემშო დნეშთალტ.

ი. პაპასქაქერ.

აზწაატიქუა:

1. პახულა ერგაჰია დზგყაზ? ბლრეიწგხრა ზიმიოუაზ?
2. აათენრა ზეიფშორაზ ჰია დგშფახციაეიოი ავტორ?
3. ანხაცია ზქაგზ?
4. პახულა იციქუა შოგძგზ ანგუეითა ზეიფშოაანგზ?
5. იციქუა რგშთა იაბანიეიგუეი პახულა? დგშფაყალაღეი უბას-
 ყან პახულა?
6. დგშფათალაღეი პახულა მგრზაყან იაშთა?
 დგშფაყალაღეი პახულა იციქუა არახუ ირგლაგგლანგ.
 მგრზაყან იაშთაყნე იანიბა?
7. მგრზაყან იმაწუცია რუაძიგ აშთა ითაზ არახუ ზტიგდა ჰია
 იშფთაიიჰიეი პახულა?
8. იციქუა რუაკგ ირშერც მაწუკგკ იმანგ დანდიგქელა, პახუ-
 ლა იყაიწეი?
9. დგშფაიზნგყუეი მგრზაყან პახულა? დგშფაიციეიოზ?
 იზიუი? დგზქუირშიეი?
10. პახულა იცია, ილა იშაბოზ იანგრშ, იზქარწადა?
11. პახულა იმილა იაქუშმა აფიგტი ას იაქუშიალოზ?

ადწა:

1. იშოჰა პახულა დანოურგშო ივნეყა დშააიუაზ-
 შიაფხა არი ათგფ აშიყუ აქაგ.

მერზაყან

(ამოცვესტ „თემერ“ აცუფწიასხა)

მერზაყან ზცოდ ამთა იღუზგალოზ იარა იახხ იმენ-
იძაკუა ინენჰიოუან. ირჰიარ ეგდურზალხზუამზეტ, იაქუ-
ირძუან.— „შიერახუ—მოჲუ შინათაქუაგდუ სარა შიესტიუპ,
შიარა ალა გუზმალქუა“—ჰია რეიჰიონ. ამადარახქუა
არგამა ითიუან, არგამა იმნუ იძონ. დახდალანხოზ აქეთ-
აქუე ნხავუკ აჩუ ბზია დაქუტიან ყალომზეტ. „იანიუანი
ანხავუკ აჩუ ბზია“ ჰია აუაა შთნუ იდაირგონ. ხაწაწას
ნხავუკ ირჰაილაჰიანუ აიზარაქუე დკელსურ იუამზეტ.
„აწლაჰიესთაჰიქუა“ ჰია დრუშთან აქსარაციეი ათაჰმა-
დაციეი ნეინგუხდაძალან.

მერზაყან რეიჰა იგუ ანციეციეზ იარფესუმთა დანქუე
აკუნ. ჩხნაკ იქუნეინან აქეთა ეიზარაქუე დენკელსიტ.
ადღუჰია იჩუმიკელ ინაწეიბაჰიან აკურთა რეიბამთო
დანაჩუეჰიერხ, ატახჰია იყამჩუ ნეშთეიკშთან აშიშერა
შუჰყახ იქსაინხუეიტ, ასთარშურ დუჰუა აუესჰიართა დენ-
ხალან, მერზაყან აშიშერაქუე დნეიანძა, აყუარდი ნაგანუ
ინაირგულტ. მერზაყან დშთაიუახ დნქუტიეიტ იმამხუ
ეიქურშინუ. ეიქუადლა იანიხაძგლაზ ანხაცია შიტიაქუ-
აჰიადგუ რამჰიაკუა რაციასჰიარა დნალაგონ ეიფუშ, ნხავ
ჩუეილაჰიანუ ზამანაკ აუესჰიართა აშთანხშია დაჩუჰიწიიტ,
ჩუეზიაკ დაქუტიანუ. აბღაჰაჰია მერზაყან ილაფუშ და-
აწაშიეიტ.

არახხ უშთაირა უარა აბურჰიუ იანიჩუჰიწიუზ! ჰია,
დნაჰინუ იბჰუ ქსაცაძა ინაიქუირგუეიტ მერზაყან. ანხავუ
აუაა ანდჰყახ უსგდუ დაიუან, აშიშერაჰია იქსაინხუეიტ
მერზაყან იქუენუ.

უბანძატიუ, დად, უარა?—ჰია, ილაქუა გრყუს-ყუსუა
დინუაფუშუა, დაინწააიტ მერზაყან.

— აყუარჩიტოუპ, უხაწკ სციეიტ.

იუხთადა არი უზქუტიოჲუ აჩუ ბზია?—იჰიან, ინაცია
ნაქუირხხუეიტ.

სნაპ ალა ისაადეიტ. უხაწკ სციეიტ.

— იბზიამი უნაბ ალა იუააძაზარგდუ... — აკუადღრ
იაქუუ აბააუნუეი?

— აკუადღრგდუ ქიერგდუთ იაასხუეიტ.

— ააი, უს აკუნაბ.

მერზაყან იხე ააირწესე-ააირწესიტ, ანხავე დიხუ-
აფშოუა.

ირკუშთან იგელაზ, ანხაცოა რელაქუა წერხუნე აძი-
აძი ეინუაფშოუნ, მერზაყან იციაჟიაშაქუა რემ-
ხაცოგდახანე. მერზაყან აკე იპიაკვფხდადა ილაფშო ააი-
თაგანე ღხაციაჟიოზ ანხავე იტაპანჩეი იყამა ჩაფეი ინა-
რქუიკოუნ.

— იუშოუ აკუმჟიე აბოუქანხი? — დეითაწააიტ იარა.
ანხავე იფშოთიხუ ციგდახხეიტ, დთიწააძო დანალაგა;
დხუც-სხუცუა აკრაამთა აკკე იმჟიეიტ. მერზაყანგდუ ან-
ხავე დნეიცოშეიეიტ, იყანშაქუა ანგუეითა, აძიე იყეტ-
ფსეტ ბჟე უმაჟაძო ეიციაჟიოზ ავ-ხაციაკ ირზედქრუან,
იყალარზხეი ჰია აკე იშოაცოშეიოზ მვაშო, რგუქუა
ხუთ-ხუთუა ინეინუაფშო-ააინუაფშოუნ.

მერზაყან დანდოიაზ იჩააიწესხე, — იუხმდ-უხეი უარა?
— იპიან, დიაწაახტ.

— ალიას სუხმდუბ! — ინაქურცცაკენე აკკე იპიეიტ
ანხავე.

— უყამჩე სურბეი ნას? — ინაბე ნეირგხხეიტ მერზაყან.

— იაუაზეი სყამჩე? — იპიან, ილაკთა აარეციგდან იჩა-
აირჯაჯეიტ ანხავე. დააწყეიტ მერზაყან.

— უარა აქდააქერ, აზინ უხთადაზ ქედაკ რხე იყამ-
ლო აჩრე უაქუტთანე, აბას უჩიეილაჰიანე, თაუადაა
ანდნეიუა აინარაქრე აკელსრა? იახუუაზეი უარა აბრი
ეიფშო აჩრე ბზია, იანუაადა სარა ისხააუთინდა. სკუ-
ადღრ ქიერგდუთ იაასხუეიტ ჰია უსქთაგელანე აქოქთაჰია
უციაჟიოიტ, უფხამშაძაკუა. ხნეკერ უაბ ქიერგდუთ დცან
დხუჰჰახუთხაზმა?

— ასთარშოუნ უაბაცეი?.. ჰია, იბჟე ნეირგხეიტ მერ-
ზაყან იჩხერშეიანე, ილაქუა თეწნე იცო.

— არა სყამი! — იპიან, ინაბქუა ივაფსა, მერზაყან და-
აიდგელტ ასთარშოუნ. ალიას ჩხერწესე ყამწაძო ითუფ

აქვს დღეღან, ილაქუა გრშაყა-შაყაო, მერზაყან და-
ზიბოზ.

— აბრი აქააქვრ იკუმეიუ აკალთქუა უნაიწაგეყენ
უაჟიწიყა იწვრქქა! — ჰია, ინაიდიწვიტ მერზაყან.

ასთარშოზ ალიას იკუმეიუ დაცრაფშოუა დალაკ-
ვაკვიტ, იიურა იზმდღრუა.

— იწვრქქა სემვიეი!.. იჰიან, უბასყან მერზაყან ას-
თარშოზ დნაიქუყაიტი. ასთარშოზ იაჰიეზბა აათიხენ იხე
ლარყუნე ალიას იკალთ წსვრქქოიტი ჰია დანენაიწატი, —
უნასკა ნაყ! — იჰიან, ალთიას იშაპე რუხხა დნეიგუ-
თასენ, ასთარშოზ დბერბერუა, მერზაყან დნეიგუდჰალტი.
ალიას აშოზრჰია იტაჰანჩახე ინაპე ანენდოქუიწა, აში-
შერა იწაგღლან აუაა აგურქქაჰია ინაიქილოვიტი. მერზა-
ყან დვაწყადან იტაჰანჩა თენე არა აშაპე იჩნაგვიკენ
აფშორა დალაგვიტი, ალიას ხუდაკგე იაკუმეზტი, უი
აჩხე იმჩხვიტი უმჩიოზარ: იაბჯარ იმერხვიტი, ჟილარ
ანაპვილათსა ეიბარგვიტი, იარეი დარეი იანეიქუფოზ.
იდღრუან უი აქეთაქვრ ეგეშოილემშოზ იალა იქვ. მერ-
ზაყან იბხეციაშამეზ უაკ დეყამეზტი უაყა, იხუ ნახგოზ, ია-
ჰთენე ივნაზ რაკუნ ეიჰარავკე. მერზაყან დეზთახქუამეგე
იალღრყადანე იგუ ანერხარა რელშოომეზტი. ურთქუა ხე-
გეგე იდღრუან ალიას, იაბჯარ ანიმერხ აკგე იჩთაზიმეკვიტი.
ასთარშოზ იაჰიეზბა კენ დნეიჰითყუყულან იცვრკუა-
გუდა ინწირქქევიტი ალიას იკუმეიუ, იშქმერუა იყან, იკაბა
აკალთგეგე ნადკღლანე. იხე იზმდღრუა ალიას დეზრაა-
ძრააუა. დნაფშო-აფშოუა დგღლან უაჟი-უაჟიუ იკალთ
დახუაფშოუა. იკუმეიუ იგღლან ანხაცია აშშეჰია დნა-
რღლსენ დანენაფშო, მერზაყან შოუკე იცნე აუესჰიართა
დაავსენ ალიას იჩო, იწვრკააუა, დაქუტიანე ანეშოინთ-
რაქუა შოყაზ დნეიუან, იაჰთენეყა იხე რხანე.

ი. შაჰასქმერ.

აწწაატოქუა:

1. მერზაყან იშოფარეიჰიოზ ანხაცია?
2. მერზაყან აიზარაქვრ დანენე იშოფაიფვლთეი აიზარაქვრ იყან
აუაა, ასთარშოზენ?

3. ნბავგკ აჩვ ბზია დაქუტიანგ, ხაწაწას ირზაილაჰიანგ აინზა-
რაქვ დკვლსგრ იუაზმა მგრზაყან? აჩვ აინზარაქვ ინიზ
ალიას იშფფიზიუი მგრზაყან?
4. ალიას ხულადგგ იაკუმგზტ, ახა აჩვ მგრზაყან დვსშუეიტ
ჰია იტაპანზა დანვანა იზიმგმზვი?

აჩუავ ყაზა

ირაშ შაპვშთა ანგში ეიზადაქვ დამვლ სახან იანგწწო,
ახულდა ხვრხუა იძგძგმკვუა თვნი იანცოუგგ უი კუაშოიიტ.
აქუჩამა ფსგლა აფშაშივ ჯოუჰარზა აფვრცაქუა ჩეიზო, ეიკუაფსო,
აშოფვ ახყაყაჰან აკუადვრ ნაქუუ რადნგშო ყუნაშიკ ეიკუაფსოიიტ.

ნა' გგ იაქუჭიოუ დჩვბლა ყაზან, აჩვბლა დალზიააზშია დანცო,
იშხუა არბაშა, იყამჩვ აყაშა, იალურა კვშა ზეგა ეიქუშოიიტ.
„ჩოუ“ ანიჰია ჩვრმანშიალა იცვრცვრუა იაჰია ყაო,
რაფხაო დვეიუეიტ, დჩოუვ ყაზოუბ, აჩვრვრაქვ ახად იგოიტ.

ა. ჯოძუა.

მაგდანა ლ-ლურჯა

1. მაგდანა ლგუაყრა

მაგდანა, ლხაწა დანფს, დვფვივს კვან. ფშ-ვკ ზხვ
იამეხუოზ, აძი იაწკვს აძი დეიწანვ ახუქქუა, ირჭო,
ირჟიუა რემამკუა ლნაპე იანფშოლო ილზენხვიიტ.
აფხენრაზე კვრბააძაგას ირვმაზ რუჟიხა ზაწივ ლხაწა
იჟრა იაქულვრძიიტ. იშოფალურგზ აფვივს ეიბა რვკჰა,
ლხუქქუა ზლანყულგარგზი? მაგდანა დახმენხოზ აქვთა
„მწირი“ ეგახხეყამლოზ დგგულ ცვივრან, უი აქვთან
გუაყრლა ინხოზ აუაა რაკუნ. ნას აბას იყაზ ადგგულ
აქვ ინხოზ აგულაცია როუმა, ხაწა დახმენამგზ ათაა-
ცია ირვცხრააუაზ?!
138

არი აქტა აქალაქე დაარა იაზაიგუან. ანხაცია არი
აქალაქე აქო უსუტიქუა რფშააუან, ნაგე რაა-
რზრა ხუქე იროუაზ უა ირთიუან. მაგდანაგე არი
აქალაქე დახაზაიგუაზ აყნეტი უბრი ეიფშო აუს
ლნაბე ალაღკეტი, ლარა დაარა ილზხანთარაზ, ილზ-
შოტმშოაზ უსკ ნაბე ალაღკეტი. დეიბახეიქოთეი მი-
ბჟეგე მწეკეუა, ამო ლხეკეუა, ახერწო ღერგლა-
ქუა ზემვატიირანხ იენე, ეგი ლნაპალა ფჰალ ხბეჯჰ
ახშო ზოთუ კნე, აქალაქე ამოყა დღექელტი.

ახშო ლგულაცია ირემელხუან, ახულებჩოხან იწორ-
ნელწონ, იმშოცეუა აქალაქე ახე იგაზ ამჰა დექულონ...
მაგდანა აბრი ახუჰახუთრალა ლესაბიცია მლაკე
იზლალმერკეშა აყარა ააღგონ.

ლარა დხენჰიანდა ავნე დახელაფშოუან ლფჰა ეიჰაბე,
ქიაჰა შოქეუსა ზხეწუაზ სოფიო, იზიანგე დახელა-
ფშოუან.

აფხენ ამოოურაზე მაგდანა ართ ლფეიდარაქუა შო-
ხნე რგარა ლცეუადავხეტი. რეცჰაშარა ზემდერუა
აფხენტიი ამრა ლხე-ლქო აბელუან, ეიმადა დახმე-
ყუოზ აზე ეიკერფუა იყაზ ლშაპსერგუწაქუა ამცა რეც-
რანაწონ.

აქალაქე ახე ანეყარა ლელმშოო დყალფეტი, აიბა-
ცია რქოაწახუგე იაგხო იალაგფეტი, სოფიოი ლანი
ბჟეფიჰან იმლაშუან, დარა რხუ ასაბიცია რხე ეიგდონ.

II. ათაცია რგულერთა

ჩინაკ ზნე, ეიჰა იანშოურაცეგაზ, მაგდანა ლემჩ-
ლელძანე, აფხძე ლელეკრუა, აქეთახე იგაზ ამჰა იაშოა-
ლა ახუ დანენხალა დაარა იააჯალშეტი. სოფიო აბჰა-
აფნე ეიფშო დახელფემლაზ, ლგუგე ნოფესაა იცეტი.

— ნან, ნან, სხუქქუა! — ლჰიან დგუთყა-ფსუთყახა
დვუა ლგუარფ დაათალტი. ლხუქქუეი, აქეთა ქეუნ-
ციეი აძლაცეი აბარწაყნე ეიბარჰიჰიო, ეიბარყააუა,
აკე იახაგეჰუა იახაგელან. მაგდანა ახუქქუა დნარზხა-
არზხანე დნეიზარ დშოანხანე დაანხეტი: წაყა აჩოდა

იან, ახუდა ხდარწინე, აფსე აარლაჰია ილანაგა ვანა-
გონ, მაგდანა დააქათხა-ქაჩიან ახუქქუა ნუწლცა-
აწლცეიტ. ნას დაარა ლეზშუჯ აზუშთნე აჩადა აბლა,
აშაქუა გუალთან, იზაკუზაალაკე ჯარა ბავუწიაკ შა-
ლამეზ ანელდერ, ეიპა ირხაანე გუკალა დააჩეიტ.

— დი, იბაჰაუოუ, მიხა არი აჩადა ამვა აანდან
ჯარა იკაქნე იბაზაარუნ, სუზქუთუნ, ჰაიციხერაანე ციგმა-
ბზაზალა ავუნდა იააჰციეიტ. იკელქაჰიალანე ჰასკდუნ
აგარა სცაპ სჰიონე ეიფშუ, აჩადა აგარუგაჩან ასაარა
იკაჰაიტი.

— ააი, ნან, იზიახარ, ნას იჰაბარგუზი! ბციეშ,
პლასნე, აგუარა აანდან აჰასკუნ ფშუქა რკუკუნე იაარ-
ლასშია იააგუეიშ.

მაგდანა ზენდაკ ილხაშთიტი დაათსახა, დქმუფახა
დმუჟახ, დააქუგეჟენ, აჩადა ახუშიტირა დალაგაეიტ:
აძუ ხეშიაშია აქულთიო, ზჩეიწუხენუ იკაჟუბ აფსტიო
ეიქულორხეიტი იარა უს სოფიოგმუ ლოჟეიდარა აჰას-
კენ ლემანუ დაინ აჩადა ინამწალფსეიტი.

III. ლურჯა ეიქუხეიტი

კუმჩებუა რულა აჩადა უბრი აყარა აჩეიბნათეიტი,
აიდარა შთნახერ აღმორ. მაგდანა ახშო ფასა იაალ-
ხუოზ აყარა აცწანუ იაალხუონ. ახერწიო ფასა ილურ-
წიუაზ აყარა აცწანუ იწიორნელწონ. აგულაცია დრუ-
ჰიანუ კალათ დუქუაჟ რემულხტი. „ლრაშ“ ნაყ-აყ ინა-
ხელმენ, აკალათქუა, აღურგდლაქუა აკოი-აკოი ეინემ-
ყდარტი ირთალწან აქალაქე ახე იგაზ ამჟა დნქულტი.

იახმა მაგდანა უაჟკ დიზდრუჟამუბტი: აბჟაფენუ ეიფუშ
აიდარა დაწაქეჟა ლებლა ურხუანუ დენკაჰაჟა ამჟადუ
დქუმბტი, მაგდანა ლჩეიწუხენუ, ლშაპქუა ასაარა ილუ-
დუანუ ირგულო აკუნ დემუნეჟუოზ. ილუცხრააჟა
ლჩადა ლურჯეი ატრემ-სრემჰია აჩადა იადქუაშთა-
ლოზ ახუქქუეი დგურდმაწია დრუხუაფუშუან.

— დი, დი, იახმა ეიჰა ირლასნუ ბუზნეირუ აქალაქე
ახე? დგურდმაწია შინა ხუქუ იან დლახწაიტი.

— აეი, ნან, აეი, იზდრუჟადა შებჟანდამგუ სუხენ-
ჰიერ.— იბჰიო ზაკუი, დი, ხულაანდა ბაგდხახემდარ ყალაპ
აბრსყატიი ახერწიქუა რუთირა!— ლჰიეიტი სოფიო.

— ისუმთირ ჰია სშიომ, ნან: უბრი აყარა აჟაცია
ზდრუჟეიტი, უბრი აყარა აახუაცია სუმოჟუ, ართ აკა-
ლათქუა ლასსუ ითასერციუბ. ნას იბემბოი ამშოგმუ
შოკუოახარცი იმუჟოჟუ? ხერწიემხარ უაჰა იიქოზეი,
არი ეიფუშ ამშოჟურა აან ახუჰახუაჟუ! უაჟიშთა შინენ-
ჰიო, ნან, შიაათსოიტი!

— მამოჟუ, დი, მამოჟუ, ახელადმარანდა ბნასკადანუ
უახემტიი ჰბუხუაფუშოლამშტი ჰარა „ლურჯა“ ფშოდა
იტიაა-დააჟა იმუცო; იხეიფუშრა ბლა ფშოდაქუოჟი
იახოჟუ, დი ითიქუაწიაანუ, იმუჟკ-მაცარახა! ახა იარა

დაათსახოვებ იშოვდნო, იკაჟნე იანაბაზ ეიფნო. უაჟიო
ამლა იაკუთამეი, ალახე ზეიქუუზეი?

— ისუზდრუამ, ნან, აჩადა აჟილა უს იყახაბ, ენაგდ
რულახე ეიქუუზ აჩადაქუა, რხე იანაკუზახალაკე ავად
იპარაკნე იშოვრხუამ. იწუგდუა ადოე იანაქულალაკე
აჟებ აჩადა ახხარა შოვყალახ ანუდრუა. იბემბოზი
იაცე პარა „ჰ-ლურჯა“ ადოე იხუმარუა იანექუზ!

— ჰა, ჰა, ჰა იშოთა ხუმარუახ გოგირაა რჩადა-
ქუა რქოქ! — აყურ ყურჰია იჩიგიტ ახუქქუა. ბარა ბანძა,
დი, უბრი აყარა აპასკდენ ეიზაგაბ, უბრი აყარა, პარა
„ჰ-ლურჯა“ ელაპარგელარ იაწიხერტი.

— ატრემ სრემჰია იფო, იგურღმაწია, აქჰაჰია ილა-
ციაჟიონ მაგდანა ლხუქქუა.

IV. რფხე ეივზგოჟი

მაგდანა ლუსქუა აჩადა აბზოურალა ფხდალა
იციეტი. ახში ახერწი რუდაგდ, ზნეზნლა აკუტქუეი
აკუტადქუეი რახხურაგდ დალაგოჟი.

მაგდანა ენაგდ ქიარულა დეხუჰახუთუან: ახში ახერ-
წი აძე რულთომეზტი, აღრგდლაქუაგდ სოფიო ლე-
ზოურალა უაჰა ათახემკუა იძიძიანე იცქმაკუაქუარაძა
ილემან. უბრი აყნეტი ესქდენგდ ილემხუჰაუან აუა
ლემან აქალაქე აქო.

თაგალანძა მაგდანა ახუქქუა რხუ ხუქ-მექეკ
ზლაალხუაშოახ აყარა ახალერშიალონ. აქეთაუა რე-
რახუ ანშარულა, ახშო უაჰე იანიმოუახ ახუქე-მექქუა
რახხურა დალაგოჟი. ახუქემქე თიჰე თაქუაჟიეკ ლხე
ნალედლეკლან ბეშალაჰია, იზლახუჰახუთშოახ ამათია
აალხუან, ლჩადა იაქუწანე დციეტი ახუაჯუახნე ხუჰა-
ხუთრა. არი ახუჰახუთრალა ვბა-ხფა ააწია აშოულა
ლერხიეიტი ძენხუს ლხუქქუა რხე, აჩადაზე, — აჩაზი
აქმარი. მაგდანა უაჟიშთა ლფხე ეივზგოჟი.

ლხუქქუა რახე დხენჰიეტი, ლხუშოთაარაყნე ამცა
ეიქულწიეტი. აძნეტი აწხ დუქუა რხე მაგდანა ამცა

დღიშობიან, ილზკამეჟძოზ ალასატი ქლაფადქუა რფა-
რა დაქუნ, აქალაქე აყნტიი აჟიბჟქუეი ლარა ილზ-
თესქუახმაზი ლხუქქუა ირაჰიო.

V. ა ი მ ა კ

აფუნ აზ, აქეთაჟუ აბააძათი დერვაგდზ იანერა-
ციახა, მაგდანა „ლთუღანი“ ლხერწი დერგდლაქუეი
ეიბლთახუნ აქალაქე ახე იგაზ ამვა დქულტ. ახუცრა
ითანგალანე იამაზ მაგდანა აქალაქე დნაზაიგუახხეიტ.
უი აყუნ, ამრაგდ ახე ააციერნაგან ვერატიი აბაჰეი
აივხაარა ხუქუ აყნე აძე ახეხმაჰია იწწუაზი იაარქუფ-
ხეიტ. აშმუჰია ინეიუაზ მტკვარი, აძე ხეხმტიი ახფშო-
ლარა ასარკა დუ ეიფშო იაარცვრცვრიტ. ქსუც იქსუ-
ხაზ აქალაქე აბჟე აგუგუაჰია იაავუან. აუთრა ყაწაცია,
უთრათხლა რჩადაქუა რეიდარა ყაწანე, ახშო ზთი-
ქუოზ აჰისაქუა რფადაქუა რემანე, აკდენტაცია ასაარა
დუქუა რხე იქურგდლანე ეიბარჰუა ინეიუან, აბაზარ
დაგხარ ჰია დშიანე, მაგდანაგდ „ლ-ლურჯა“ ჰენტია
აძერმახეც ნალერხან აშაქუა აალერცვაკეიტ.

მაგდანა, ვერა ახლართა დანეჰხალა ილემარიამოხანე
უაჰა ნალემშო იცვაკე-ცვაკეჰუა ეიბართრესნე იააუან
აჩადაქუა რუახხად. ურთ ზტიოზ აუაჰე, არაცია იგა-
ხმაზ, არაცია თიკე ზეიფშოთამ აგუქ-ჰუარ დახდაქუ-
ტიან, ამი ილაზ ზეგდე ააიზერკუქუა, ირჰნე იააიცონ.
მაგდანა ლხერწიქუა ზთაზ აკალათ ჩადაკე ნავალან,
ინადსულან ზენძაკ ეილანარშიშიეიტ. მაგდანა დააიც-
რაშიან აშიირა დალაგუეიტ: „უხუდახჩააიტი, უხუდა,
ახეზ ეიფშო ეილაძჰანაზ ახერწი ზყნე ინაზგარდა შთა“
ჰია. არაციათიკე უბასყანოუბ ლარა ლახე დანენხმაჰია,
აყუჰჰიაგდ დაათგულტ. იაარლასნე იგუქ დაჩოჰეიწუნ
მაგდანა დნალდჰხელტ: „სანაძქეი ბზიახუ, ბზერშიი-
უაზეი, დაასაჰიმ არი აჩადა ბარა იბეზთაზ?“.

მაგდანა ლშაქუა აალეწაყუალტ, ლუფშოთიგდ
აალეხყეიტ, ლებჟე ლშთემკააუა აარლაჰია დააყუნდ-

ყუნდიტ: „ადო იშუქუჟუზ იზბეიტ, იფსუან იაცუნ-
სერხეიტ“.

— იბაზჰიადა იაცუნერხა ჰია? უი ბარა იბძარც აზუ
აკუზმა ადიწყნუ იზუნსუჟუზ, ეგდერთ აჩადაქუა იზერ-
ხდემძო იანალოგა, სარა სეცცაკუჟუან აზოუბ იზუნსუჟუზ.
ადერვაჩინუ აზნახუნტიი საახუნჰინუ იზგარც აკუნ ისთა-
ხუზ. იაქუხ ართ ბდერგდლაქუა, მამხარ იუადუშახხუ-
რახა იფუხხაა იზუქუჟუსწაპ, „ასუდახე ბგანუ ადუჩირაზუ
აბახთა ბთასურბააპ!..“

მაგდანა ილბეიტ, აიბაცია რააძაგა შოლემჰეწაზოზ,
უაჰა ნალუღუმშოო დააიცრაშეიციტ, ადერგდლაქუა
ლიჩუნარხლუვიციტ. აჰიჰიარა, აწიიარა დნალოგან, იშ-
ლემიჰუზალა დიაქუფონ, იააპკენუ იგელაზ არაცია თიკუ:
„იუხსეციგომ სჰიეციტ. იუხსეციგომ, არი სხუქქუა ირბაზ
აუბ! სარა ისააძაზ აუბ! აძენ აზუ, სარა სხუქქუა გულ-
რთას ირემოუ არი აუბ! იუხსემხუჟამ!“

— სცოდ ზბეიტ, ბარა აჩარხუ, ბარა ბაგდსქათა-
ხუთამა? ბარა, ალა ფხამმა, ბზემფსუაზე? ბნეწ, ბნეწ
სემპივი!

— მაპ, მაპ, სუფსუ თანე იუსთარემ. სარა ისტიუპ,
სარა, სარა ისემძაძეიტ! ახუჭქუა ირზენასუტხაზ უარა
ისციუგარანე უყოუმა? მაპ, იუსსუციგომ მაპ!

იარა უს აპოლიციამდე ააიტ, აისრა ზხემაზ ეილერ-
კან არაციათივუ უს იარპივიტ, „მჩლა აგარა ყალომ,
უცანე აუსპიართაქსუ უაშოშოშ, უა აუს ეილდერგაპ,
აჩადაგდე იბტიუ ირთაპ“ ჰია.

VI. იაპციერგოიტ

ზეიტფშოყამ წხეუპ; ითენჩრანე, ამზა კაქქო, მაგდანა
ლხუჭქუა აფშვკვთი ლარეი აიშია იახატოიუპ ამძრ-
ხაყნე, ახა ქაწაწაკგდე უაჰუ ილბაიდომ. ფუთკ ინასკა-
შია აანდა იადქთაჰიალოჟ „ლურჯა“ აჰასკდენ ახურდ-
ხურდჰია იაძოიტ. მაგდანა ახუცრაქუა დერხარგალოან
ამზა დახუაფშოჟან, ლელაქუა ალაღერძ რკუააშთა:
იზდერუადა უაწიე ლუს შოფილდერგაშთა?

— „ლურჯა“ პციერგარუმ, იზდერუადა სხუჭქუა
რკუპარშარ?— ლჰიან მაგდანა აწიეუარა დალაგფეიტ.

— დი ბზერწიეუაზეი?— ლჰიან, სოფიო ლან დლაზ-
წააიტ.— იზდერუადა ასუდ ჰარა იჰაითარ, ზაა ბგუ
ზფებჟიოზეი?

— დი, სარა საქურტიეი, უი აჩადა! დწიეუა ქა-
აითიტი მინა.— იბბაპ, სერშანძა საქუწუაზარ უი სარა!

— უარა რკუპა, უარა უზაკუზეი, ნან, სუკუენ, უარა
უმრა ზერთახხარზეი. აჰასა ეიფშო ნაყ უნასთხაშია
უნკადერშიპ, იააუსუა, იააუსუა, ალაბა უადერგაპ.

— ნას, უს აკუზარ, დი, ხუაჯთაკ ახე იგანე იაჰწი-
ხეპ!— იპივიტი მინა ხუჭე.

VII. აიაშა აიააიტ

ადერკაჩონე მაგდანა „ლ-ლურჯა“ ახე ლნაპე ააქულ-
შენ, კრამთა, იააფსახა იყაზ ალა ხააქუა დერხეფშოლო,
ახუდა აშოახა ახალწიან ახუჭქუა რწიეუაბჟი რკუპიბაბჟი

ღმარაჲს აშარა ფტყ შარგზ ამვა დექულტ. აქთა
უსჷართაქუ ყუტ-ფსუტ ჰია ბჷკგუ გომზტ, მაგდანა
ღჩადა ლჷმანუ უა დანნი.

სოფიოი, მიხუეი, ეგდუოთ ჳუჯა ახუქქუაგდუ აჩუნ-
ტარაკ ასოქ იქუტიანუ ამვადუ ახე იჳშუან. ამრა
აკერ ილუეინახ, ახა მაგდანა ლხაბარ ჰია ჳყამზტ.

ახუქქუა რგუ კაჰიტი, ამრაგდუ თაშიეტი, უბასყან
ამვა ახანუ მაგდანა ლხე იახაზ აშალ ააცოერწიტი. დარა

მინუთუ ალა მაგდანაგდუ ლჩეიწუზხნუ, ლხე-ლჳსუ ლხაჩიო
აშახა კნუ „ლ-ლურჯა“ აფხდა დგულანუ, ლუშაჰათცია
ნაყ-ააყ ილუვაგულანუ აქთა დახაიგუახუეტი. მაგდანა
ღხუქქუა აჩადა ანურბა იგურღმანუ ზუნდა იხაგახუეტი:

იწიფიან, იჩიონ, იფო ატრემ-სრემშია, ეიბარკუნან; აწი-
ხუტიანე რეფშეკგე უუ-სუუჰია აჩადა რჩაქურეფ-
სეიტ ირგუძიან იშშუა, იაქუტიონ.

— იბზიოუპ, ნან, იბზიოუპ! იქიბომა, „ლურჯა“
ჰარა იშჰართაზ! სოფიო, სუძლამ სუზუხნშოლუ, ბორჰსნე
ბცანე ავზე ამცა ეიქუწა, ართ სუშაჰათ-ქიაქუა ფში-
მარა რზუზუროუპ.

მაგდანა ლეშაჰათცია გუკალა იაგმეჟკუა ინეყულ-
გოეიტ. ავი აუატკოფი ზაყა რზუჟიუან ციერკოგოეიტ,
კუტე არცენა ფსულა ბზიაკგე რზულშიტ. წხებჟონენ-
დაგე, იაცე აწიფუაბჟ ახეგოზ ავზე აყნეტი „ჰარიალეი“
ჰია აუაა რამიაჰიაბჟ გონ.

ე. გაბაშვილი.
ეთ. ბ. პ. ჯანაშია.

აწიწატიქუა:

1. მაგდანა ლეკრა ზთაგლან, აჩადა რბანძეი იანერბა
აშთახი? (აქიბჟ აყნე იალშიეფშაა აცეფწიანაქუა).
2. არი ავეთაქო იაჰიო აქიბჟ იარბან ამთაზ იანეყაზ?
3. ჰარა ჰაზნუ ამთაზე მაგდანა ილეყაზშახარეზ?
4. ასულ აუს შოფეილნარგოეი? იზბზოურაზ?
5. ხე-ცუხდადა ხეძეს ირემოუზი? იზბან?

აქუჯმეი ასესი

მჩეზმოუ იქო მჩეზმამ ესქენგე ილუპ აარა;
უს ჰაზჰიო ათოურეზ ქოტრეშქუა აკემ, კბამ,
ანა ჰარა ჰაზჰოუ თოურეზ კრამ.
აქო მანალა უი ჟილარე იშორჰიოგე აა არა.

მეშე შოლურან, კუარკ იაზნეიტ ასეს იზჟიუეიტ ჰია ძეხეკ-
უა იაქუშიარც იყაზაბ ამეხეტი.
იძკეშიო ქუჯმა მლაშე უი ამთაზ იქუნ უირახე.
ასეს შააგუანათაზ რაზურესიტ ხახა,
ანა

ზაკუანტეშორაკ ანათარც აუს,
იაჰიეიტ უბეს:

— იმთოუგუალი უარა აფხამშა, უფეში მცქაღალა
აკუარა უთალან,
ად აწანტი აფსლომძი აღეკი რგელო ხეხ
იურხუამრცუ სძხე.
არი ეიფშო აგუადრა ზეიფშოროუ
სარა იუსერბაპ,
უხე ხსერფაპ!

— აქუჯმა ხაქულაშოა ისნათოზარ აზინ,
აღემპაქუ იგუადრე ინაზგძონ, უი აიხულფხაარა
ჟიაშაქაქ რულა ლაღმა ილაწაკნე აკუარა
სეშოძააგლოუ, აგუგე იათსამკუა ინნარხოიტ.
აძერჟიტი იხეზბააუა სა ისულშოომ არხუაშრა.

— უს აკუზარ ამც სპიოიტ აუბ სარა!
აგუმხა! დექულანხოუ დუნეი, აფხამშა-ცია
აბას აყარა იხხოუ! ნასგე, ისეგულაშოიტი, წეფცია
აბრა ისოუჰიეიტ უარა აჟიაშოაქ:
უი, სეხაარა, სა სეუ ითწიაქჟამ!“

— „სათოუმწან, სიიჟთეიგე იწუამ მაკანა შოქესეკ“,
აჰიეიტ ასეს.— „უს აკუზარ დუაშან“.

— „სა დემაძამ ეშა!“— „მა დუუან, დუთენხან,
იმთაკუზაალაკა შია იშიეჟილანტოზ ფსტიენ.
შია შიეხეშცია, შიხათაქუა, შილაქუა შიეიციხას
სა სეჰია აცეგმა აუბ ესნაგე შიეშოთოუ,
იშიელშოო აღაგე სეზგაშოა აუბ შიეჰქოძოუ;
ახა უარა ურთ რეუადქუა უხასხპ“.

— „სარა სეხეყდოი, ისნაროუხეი?“— „უსთეჰი,
სეშუზეძერკუან საათსეიტი
იუხაროუ ეილსერგო აამთა სანემ, აღასბა!
სა სემლაშუეიტი, უი აუბ უარა იაგეუდოუ ხარს“. •
აჰიეიტ, აბნა-რშიერახეგე იაგეიტი ასეს იმწარს.

ი. კრეილფ-
ეიო. მ. გოჩუა.

აჟიაფჟა:

უეიპა ზემიუ აანდა უალაიშოშოქეიტი.

აფხივს ეიბეი აჟიწესი

დჟჟან ფჟივსეიბა ლარკ, ხუჟგუართაკ დრჟლატიან.
ზნჟ ლფაცხა აში დჟლატიანჟ დძახჟუან. აჟიწეს ფჟიწჟა
ათრა ილჟხშიან ლათხმა ინკაშიეიტ იციჟიჟუდანიტაზძა;
იანდენკაშიაზ აშიპჟ ფჟიეიტ. აფჟივსეიბა ლგჟ ირჟცჟა-
ნაშიეიტ აჟიწეს ფჟიწჟა, აშიპჟ იფჟიაზ ბერჟენ ცცახალა
იაჟჟალჟიან, აშიწჟია ინაგანჟ ათრა ინჟხლჟრტიალჟეიტ.

თაგალან აწარაჟუა აღდგულ ფხარაჟუა ირჟხციეიტ,
ითაციეიტ აჟიწესთრაგდჟ. უს იშიჟჟან იაიეიტ აათუნრა. აფ-
ჟივსეიბა ლფაცხა აში დჟლატიანჟ დძახჟუან. უბჟესჟან
ჟიწესჟ გუაღჟჟ აჟჟჟწაჟენჟ. ინალჟმწათურიტ. აგუაღჟ
ლკალთ ინანჟრშილანჟ, იჟჟრჟჟრჟუა, იგჟურღმაწია, იფჟრნჟ
იციეიტ.

აფჟივსეიბა აზნჟჟ აზღ დგამჟჟეიტ, ახა ნას ლგჟ
აზჟეიტ არი აჟიწეს: წჟფხ ზეთრა ინშიაზ აჟიწეს ფჟიწჟა
აკუშხარიში ჟია.

აგუაღჟ აუთრაჟჟჟ ილაღწეიტ. იჟჟალჟეიტ ყაბ
დჟჟ. აყაბ ანჟყალა, იაჟჟჟლხეიტ იჟინჟ სხუჟჟჟუა ირ-
ჟჟასწაბ ჟია. აყაბ ანეიჟლჟრფა; აჟიიწი ჟია ილთჟჟეიტ
ახი არაზნი ეილღფხაეილღჟჟაჟაჟა.

აგულაცია დარჟფხდანი იღღჟრბეიტ დზენიაზ აჯა-
ფახჟუ. გულა ფჟივს ჟარამჟჟ არი ციგმა დაწაშიეიტ.
დჟჟჟჟა-ჟჟჟჟო აჟნჟ დაკლსენ, აჟიწესთრა დენხლან,

ქიწეს ფშოქაკ აახლხენ აშაპე ნელაფულწიეიტ, ნას ია-
 აიდკლანე ბერქენ ცცახალა იქოპიანე ათრა ინეხლორ-
 ტილოფიტი. იყალარეხეიმ ჰია დეფშოენ. იააიტი ააფენრა,
 აწარაქუაგდე ხენჰიტი ადგდელ ფხარაქუა რახდეტი. ზნე
 აშინემს დეშოქუტიან ზშაპე ფულწიახდეან აქიწეს ფშოქა-
 ყაბ გუადეკ ლკალთ ინელორშინე ინეშოთფრაა იცეიტი.
 დგურდეიტი აფჰიეს ჰარამ. აგუადე ლალწიეიტ აუთ-
 რაქუ. ლფსე ილანარადომეზტი, აყალარა დაზეფშოენ.
 აყაბ ტილურფსეიტი. აყაბ ანეყალა იააქუხენე აუნეყა-
 ინალგან, აძიე სიბარუშ ჰია დეშიაფერჰაფუა, იააიკლორ-
 ფეიტი ეიხალა დნასნე. ახი არაზნი რეკენურას აჰიიწიჰია
 ილთეკვიტი ეიბარჰიელე-სელუა მათ აფშექუაკ.

იჰამთოლუბ დირეფშ ინხო შაადან ხაქანიო.
 ეიბითეიტი ს. ზლათიბა.

აწწაატიქუა:

1. იყალწეი აფჰიეს ჰალალ?
2. იყალწეი აფჰიეს ჰარამ, აფჰიეს ფსეციგდეა?
3. აჰარამრა ბზიოუმა? ალაკუ ინლაჰიო ალა აფჰიეს, ჰარამ
 დზეკუშიახეი?
4. ალაკუ აჰილარ ირჰამთოლუბ; აჰილარ არი ალაკუ აქოგდე
 ინლარჰიო ალა აჰალალრა აუაგე დზექუნარშიოი?

აქუჯმეი აძეციეი

(აჰიამანა)

აქუჯმაქუა რეფსე შოეციგდეოუ ირდერუეიტი ზეგდე-
 აქუჯმა, ჩახ, ბზანწეკ
 ბავ ეილნახუამ—ინნაჰუამ აკგდე.
 უბრი აყენტი რუაკე იანიეიტი მიტიეკ:
 აბავ ახულახან იფსერეც ფსეკ აგხეიტი.
 აქუჯმა აფსე აზთკააუამ,—ეიმგუაჩიტი
 აბარ აფსრაწიყდა აჩაზნაკოტი.
 ააიგუა ნასეფშია ძეციაკ აქუშიეიტი.
 იმადადე მადაშიო აძეცია იაფხეიტი,
 აგუაყრაქუე იაცხრაარეც იაჰიეიტი.

აფენწა ხუდარციენდა
აქუჯმა ინახულარუმ, ხათსგრა ბანგ, აძცია
აბავ ნთნაგან აათსარახუ აზ იაჰიეიტ.

„უარა ამშუ უგოიტ!—იხუაიიტ ეიწაბააზ აქუჯმა.—

„უარა უაათსარახუ? ჰაი უარა ნამესდა!

უი აკეს იუმშაძოი, უფენწა ვაჰდა
უხგდ თუფშოშადა სყარყუ იახთუუვან ეიბგადა?
ნეხ, სემეშ, ნაყ უსტერწ, უგუგდ უჩთანგზ
სემფენყა უქუმლან უშთარნახეს!“

ი. ქრეილოვ.
ეით. ბ. პ. ჯანაშია.

აზწაატყუა:

1. აქუჯმა რეცჰარას იზგქუშიაზეი? იზაქუშიეი არი ეიფშ არეც-ჰარა? აქუჯმა იაყაზშოი?
2. აცზარაარახე აქუჯმა იზგჰიანი?
3. აბზიარა იანნაუზ აზგჰიან ითა'უპ აცენხურას აქუჯმა აძცია იანაჰიანი? ათაკ შიჰია აჟიენრაალა აჟიექუა რგლა.
4. აქუჯმა იაქურფშონგ დნეიფშორა უავუზი ზეძბახუ აჰიო აჟიენრაალა?

ადწა:

1. აროლტუა ეიზშანგ შიაფხაა.
2. იეივგ: აბზიარა ზნგმაალაზ აქუჯმა.

ახუჭქუა—ჭერხაცია

აათუნრან, ამრამცა — მპლძა ამშუნ ჟივან იააქუ-
გელტ. იაილუბზააიტ ზეგმე.

აქტა ჰაუა-ცქმა ეივრქუო იალან ზქმე რუახკე ბეჟ:
ათსაა ატხმარულარა რჩახაზქუა, ბეჟილაფსალა აშია
რჰიონ. აკოლხოზ ახმენტოი ავნიყა იხენჰივზ აქსარ რა-
შიაჰიაბეჟ ქსაცაძა, უაჰე იგუ აამთნახრატოჟ აქტა
ილკუნე ხარა იგონ. ჯარანტიოი იგონ ალა შოგბეჟქუა,
ატხმარულარა ზჩახზეზქუა აკუტქუა რუკარკარ ბეჟქუა,
არახურეჟაა ბეჟქუა, ჯარანტიოი იაავუან „აწოა კდნათა-
აუა“ იწარდა აჰია წიაა ბეჟ. იგონ ახულთაზე ზრახუ
გუარემლაზ რეიქუქსუთბეჟქუა; შოუკგმე აკარა ილან
რეიგუშიქუა რუჰწრაკნე, რუჟიქუა ფშაააუა, რლაქუაგმე
ხესხესუა იჭკეშიო ირუშთანე.

ჰეჟა ახუჭქუა, მტევი პეტევი, აკუარა იაარუნ, ეი-
ციაჟიო, აძლაგარა ხუჭე ახთაგელაზ იამარიაშთანე
რქსუნარხევიტ, ინათშო-აათშოა. მტა იხეწუან ჟიაჰა
შოგქუსა, პეტა ჰეშოგქუსა რულა დეიწბენ.

— ურთ ანნეჟუო უდერჟოჟ? — იჰიევიტ მტა, დეც-
ცაქნე დციაჟიო, იჰეზა დაიქსათეშუნ, — ურთ უაჟიაანე
აუბ რჰიოიტ იანნეჟუო. ალაშცარაქსე ეიჰა უაჰე ჰაიზ-
გუათარემ ჰია.

— აიევი, აიევი — იჰიან დაქუშოჰაჰათხევიტ პეტაგმე,
იჰეზა აციაჟიანა იმთო, — აპიონერცია რეიჰაბე სეკუნ
იჰაიჰიონ ზენე, ურთ აცეგმანეჟუგაცია იაჰტერხაგახარც
იშოშოთოჟ, ეიჰარაკ ურთ აკოლხოზ ამალ რდმეჩერც
იაშოთოჟ, აკოლხოზაა დერჰიერც. უ-უ-უ!.. ურთ შოჟა
იაჰუსთააუ უდერჟოჟ?! აბრაჟა უაჟიო იაჰტულარგმე
იჰაზგუამთაძაკუა იცოიტ.

— ჰაი, ურთ ირეიჟოჟ აძოჟ დეზბონდაზ დესემდ-
რუაზარ უბარუნ, — იჰიევიტ მტა, დაანათშო-აათშოა.

— ჰაი, იუდერაჰაჰა!.. აბრა უფენწა იავსნე იცო-
ზარგმე იუზგუათომეჰტ, — იჰიან პეტა იხენსაცია მეტა
იფენწა ინაქუირლუღუევიტ.

— უარა უოუბ უს იყაწიყდოუ, — იჰიან დგუაიტი მტა.
— ნას უარგდ სპიონერუბ ჰია უხუ უფხდაძოიტი! აგადა!
ჰარა ჰაუბ ეიჰაგდ იზქქუნაგო ურთ რუფშაარა, იუდ-
რუოუ?

უი სარგდ იხდრუეიტი მშიან... სარა ისჰიან...

— უარა იუჰიან, უარა იუჰიან! იუდრუანდახ უს
უჰიარემზხტი.

ფტოქ ქუძმთ იცონ აკუჯაგდ ეივაგულანუ.

— ჰარა იჰაყარახ პიონერუ იყაწიწახ უდრუოუ? —
აგანეთ იანენ, — ათუნჩრა ააილთეიგოეიტი მტა, უაჟო ეიჰა
იჩუტრხანენ პტა იახ დანხდაჰიენ.

— იყაწიწახი?

— უი ურესტილან აუბ, ნა-ა-აყდა, აჰიანაქუ. აბას
უაჟო ჰაშოცო ეიფშო ალაშცარახუ აპიონერ ვანია
დემონეიუახ დანუნათშო, ჰუჯა აუა იბეიტი, ჰუჯა, ეგდრთ
აჰიენთქარახდენტი იჰარა ჰახე მადა იშოაუახ. ვანია
აშმუჰია აბნა დაალაყუყუეიტი, აბართ აბაცარიშ ჰია
დერზეფშოა. ურთ დრეზგუამთაძეიტი უი. იარახნაკ
დცანუ აიჰაბურა აღდრრა რითარ ითახხეიტი, ახა ანთ
ახეცო იცოედრ ჰია დშიეიტი. იშოფაიური უაჟო? მაჰ,
სრუშთათშო მადა, — იჰიან აშმუჰია დრუშთალანუ იქო-
ნეიხეიტი ურთ ახეცოხ. აბნარა, აძმახრა რჩათანუ
იახეცოხ იარგდ დრუშთან, მაყუჰაჰიარა აძმახ დთალანუ.
დრუშთან აუჰა აამთა. დააფსეიტი, ახა დცონ ურთ ცო-
ნაწუ. ბნა ტოურა დუძდაქ აქო იანგულან იტიეიტი ურთ.
ვანიაგდ დაანგულტი. ახა ცქმა იბართამ ურთ, აარლაჰია
იბოიტი აკუ შოეიბერჰიო. ირჰიო. ეილუჰკააბ იგუახუნ
ამათ ეიფშო დჰიანო დრუხაიგუახაძეიტი, დაარზედრვიტი,
ახა რებეზშია იხეილემჰაიტი. ურთ აქატი ააციერგრგან
აკრუჰარა იალაგეიტი. — ვანია, უაჟო ელდემ აცარა, —
იჰიან აშმუჰია დაახენჰიიტი. დანათშო-ათშოეიტი, ახა
ჯარა ხაწიეკ უაჰუ დელსურტი იყოუბ აბნა, დარაჯარა
აშოაქე ახე ზეკლყდომ... აბგახუქ ეიფშო აშმუჰია ამდრა
დააკლკურენ იშოიმჩუხ დეჰნუ აიჰაბურა აღდრრა რითე-
იტი. აჰიანა ზეხეჩოხ ალა რემანუ იაიტი. ათუფ იაკუშოე-
იტი. ეგდრთ იყარწახუაზი ზუგუახუა?... „შიახეწუგენ!

შინაპე შივანს! “ ჰია ანრუხეპურთ ავჯჯაგდუ რნაპქუა ივა-
რუხევიტ, ივუშთაგუა ირკვიტ... ”

— ნას ურთ ხუსთციადახ?

— იხუსთციადახ! იხუსთციადახ უმბოი, ჰალაცია,
აშოპიონცია რაკუხააპ. უბრი აკუნ ურთ ალაქუა ირ-
ქუნაგოხ! ჰარა აცოგდარა ჰზერურც იაშთან, ახა ირმა-
ძვიტ უდრუოჟ?

— ნას უი აპიონერ იზერუხევი... ვანია?..

— აპიონერ ახაწარა ახიუხ აზუჰიან აჰამთა ბზიაქუა
ირთეიტ, აგახეთქუა ზეგდუ დერნერწვიტ ისახა თხნუ,
დერჩხუანუ, უდრუოჟ!..

ავჯჯაგდუ შოვიციაჟოხ იხუშთან აჟო რხაშთენ ატო-
ურა ილაღანუ ინეიჟან.

— ჰაბაცოი მშთან არახე? ჰშოვიციაჟოხ აბნა ჰა-
ლაღაძვიტ, — იჰიან იათხა აკურა ახმხაჰია იცოხ
აბჟუ დაზდერკუა დაათგულტ პეტა.

ეხდაბლაკე ლაშცარან, უაკე ილა აწიორშო თაკ-
ზარგდუ იბარატოუ იყამუხტ.

— ს-ს-ს,— დაახუთხუთიტ მეტა, იხუ დაავახან აკე
დაზდერკუა.

ზეგდუ თენჩენ, აბნა დუ ლაშცადან. აკურა ხუქუ
ახმხაჰია ილახ-ქოხდა იახცოხ აბჟუ ცქადა ათენჩრა
იალეჟან. ამშო ლაშჰარა აღუნეი იქუწენ, აწუხ ლაშ-
ცარა ახათახან. აარლაჰია ქედუჟუშო იააკუან შთბჟუკ.

— ზაკუხი არი? — დწაიტი პეტა დშიო, მეტა იმა-
ხუარ ნთარს იაანიკელან. უბრი აამთაზ უი იაიგუაღა-
შიეიტ იანდუ იალჰაღოლ ძუზღან ლეძახუქუა. და-
აშთან, შოკუაკუაკგდუ ილაფშო იააწაშიეიტ.

— ჰხენჰიჰეპ ავნეჟა... — დაახუთხუთიტ უი, ახა მეტა
აშმჰია იმახუარ უი იაიმიხენ, იქუნეინჰეიტ აშთბჟ
ახგოხ, ილაქუა ეიხმურსულდაკუა უახე დეფშოუა.
პეტაგდუ იჩირხაწან აშმჰია ივუნა დნაიშთალჰეიტ.
ამარღარა აშაპანუ აჰათუ იაზაიგუახჰეიტ.

უაჟოუ აქედუჟ ეიფშო ირაჰაუან ხუთხუთბჟენ იააკუან.
მეტა აღგდულ აქოუ დიანუ აშმჰია დჰიანო უი და-
ზაიგუახონ. აწუხუტიანუ ახაჰი დუ იკაჟუხ ინავაჟუჟიტი

ავჯაგდუ ძრუჲა, ანა აციაჲიაბჲ რზვილკაარატიჲ ია-
ავუამზბტ.

ალაშცარა იალფშინუ აარლაჰია გავაშია ირბონ ვუჯა-
რსახნაქუა. აკ რაზქუნწანუ იცცაკნუ აჰაფუ იცეწარგა-
ლონ.

„ადენგდქუა!“ — ააიგუახუიტი მტა, იჩმერქუაცო და-
ხეტიაზ. — აბარ ჰკოლხოზ ათათუნ აღდჳცია. იძუ ათა-
თუნ აბართ ირბეიტი იიაშთანუ, — პტა აარლა დაახუთ-
ხუთიტი, ივუზა რახნ დენხნაფშოზ.

მტა იფსუ ლაგა-ვაგარა ძანუ ჭჷმით დტიანუ დფშოჲან-
— აღდჳცია! უარა აბრა უყახ, ურზფშოლა იახნ-
ცო... სარა სვზნუ სცოიტი...

— იაბა?

— აკოლხოზ ახანტიავუ აღდრა ისთოიტი...

— სარა სცოიტი, სარა. უარა უააგლ, — იჰიეიტი პტა.
უბრი ამითახუ აღდჳცია ნაფშო-ააფშოჲა აშშჷჰია
აჰაფუ იააწწენ იცცაკნუ რჭჷლაარხვიტი ალადა აზშორა
იასნუ.

— ჰაი აფსრა შიოუნდაზ, — იხაფუცქუა აახიარლუ-
ლუეიტი მტა — შიწუხუა სკუჲ შიაბაცოი, — ააიგუახუნ
აშშჷჰია დვაგლტი. — უაალა ფშაალა. — იჰიან ინაპუ ააი-
ყჷან იჭჷნეიხვიტი დშაპწერკჷაკო.

აღდჳცია რუშთა დრძერც აზშორა იასნუ იცონ უაჲ-
დახნზმცოზ ამჷალა. მტეი პტეი იშაპწერკჷაკო, ურთ
რულაფშო იაციმერძუა ირუშთან იცეზრჷა-ციერასუა.

მტა იგუ ეიბაკნუ იხაფუცქუა ეიხარლულუანუ აფხნა-
დცონ, აზშოქუა ნაპლა ეიმეხუა, ილაფშო ურთ ირ-
ყუბგაძაკუა.

აღდჳცია აბნა იანლწ აკუარაშორა რჩათანუ აკ-
რგდუ ინასკეიტი. მჷახუასთა ხუქუკ აქოჲ იანკლს იათ-
გლტი. აკ ააიბერჰიან, ნას რუაძიუ ავადა იქჷკეიხვიტი-
ეგი ალადა.

მტეი პტეი რფსუ ძანუ ურთ დუჲ ირციეხარამჷუა
ირზფშოზ.

— პტა! — იჰიან ილაქუა კუეიციეიუა მტა აშოჲ-
ჰია ივუზა იმახუარ აანიკლტი, იგუ აკ თაკნუ. — უარა

აღადა იცაზ უიშთალო, უფსურგდუ უიცრუმწუნ, დახეცო
უარგდუ უცალო, ჯარა დააგლანა... უმშიან, აწიონერ
აკუ დაციუმშიაროუბ. სარა ავადა იცაზ სიშთალოიტ,
აბართ ალაქუა ზუსტციოუ ჰზეილუმკააკუა იპაციარ,
ნას ჰზაკუტი პიონერციოუხეი? უმფშუნ, უცა აპრავ-
ლენიაქუ ჰაინიან, — იპიან დეცაკანუ იქუნეინხეიტ მტა,
ავადა იცაზ დიშთალოანუ.

პეტაგდუ ყუტი მშიაკუა აშურჰია იქუნეინხეიტ. ავ-
ჯაგდუ რჩურშეიტ დარა აღდჰიცია ირუმთალოანუ.

პეტა ხუქუ უაჰირანატიი იშიარაქუა ზეგდუ აიხე-
წუნ, ალადა იცაზ დიშთან დიშთავადო. აღდჰი აბნა
დშოალწუნწყა დეცაკანუ იქუნეინხეიტ, ალაშცარა
დეუ დგულალოანუ. დცონ უი აკრაამთა იმაქუა თბა-
აქუა ეინჰიო. აწუხუტიანუ დენტალტი ივნუ აშთთა. ალა
შოუა ივანყდან ინაიდუხხელტი. ანა დანადურ აღდმჰაქუა
აქუნათსან, იწუხუარშიშიო, აფშიმა იახეიშოუზ აზუ ამი-
ნაუათრა ყანაწოზშია იახუშარუნ, იალზუ-მზუნ იხეს-
ხესუა ატიართახხ იცეიტ. ავნუ დნუკნალტი უი..

პეტა იფსუ ძანუ აგუარა დავატიან, დუფშუნ.

აფენჯურ იაკლქეიტ ალაშარა.

პეტა ალა დგუანამთარტი აშუმჰია დშაპწურკაკო,
ალაშარა ზკლქეოზ აფენჯურ დნაზაიგუახან, იჩუნეი-
წუნუ დნკლფშოიტ, ილაფშო ნაიქუშიეიტ აჟიჟიპია
ჩიჰეილუზხუან, ხხ-ხქუ გზმალ აყუადა აღუხხხა
იყაზ ათაჰმალა.

„მაჰთუ!“ — დაიდურიტი პეტა ათაჰმალა, იგუ აზნა
აჰაუაგდუ აიქეიგალტი. ეიბარხხანუ იყაზ იდაქუა ეიპა
იაკუადახეიტ; იგუგდუ ეიპა აჩართენჩი: „უ-უ-უ!..
ალა გზმალ!.. იუსურბაპ, აჟილარ რმალ დდჰიკუ“. იგუ-
ანალა დმაქარუა ითაქკუმი ხუქუ რაწიანუ უი იქურხ-
ხანუ იაირწესიტი. ნას აშუმჰია დაადწუნ დეკუა იქუნეი-
ხეიტ იგუ გურდმარალა ითინუ. დშოიამშაზ აკოლ-
ხოზ ახანტიავუ თარაში ივნუ აბარწა დნუწათალტი. აში
დნასიტი აყუგუ-ყუგუ ჰია.

დუკ წუამეზტი თარაში აუსურახხენტი დანუ დშ-

თალღეიეთეი დაათსახა, აცია ღუნთანაგალონუ აქოთ
ბჟე იგუ იაქუკუნ დაათრუსიტ.

— ჰაი უარბანუ?!— ქოთიტ უი, იხე დაავახან.

— თარაშ, თარაშ... სარა სოუპ, პეტა, უგელ ლასსე...

— იუუაზეი უარა, უახა უაჟიანე?— იჰიან გუაყრაქ
შოკუაზ იცია იაალაშიან, იიართა დაალფან, აში ააირ-
ტიტ.

— აღდჳი... აღდჳი დაჰკეიტ, — იჰიეიტ იბჟე ლაყუნე
პეტა, თარაშ დაიდფალან. — ირლასნე უაალა...

— იშოფა უარა?.. დაბაყოუ?..

აჟიჟიანა აჩოვილაჰიარა დალაგოვიტ.

პეტა დეცკაკენ აჟიქუა ხეშიჟიო იჰიეიტ იიბაზ.

თარაშ აგულაცია ააირქოხან ფთოკე აქოარ იმანე
დციეიტ.

პეტა ხაწა დრაფგლანე ამვა დერბო დციონ, დეზუს-
თაზ მაკანა ირამჰიაკუა.

ხ-საათე რეშთახე მაჰთე დრემანე აპრავლენიაქო
დვარგოვიტ. აკოლხოზაა შოუკედე აღდჳი დერკოიტ ჰია
რლემჰა ითასენ ურთგე ააიტ.

აბეკე იასენ იდერქოხევიტ აქეთან ზეგე. აბეკე
ბჟე იარქოხაზ აკოლხოზაა ხუქლა დულა, ფჰიქსლა ხა-
წალა ზეგე ეიბარკენ, რეკპარაკ ყალღეიტ ჰია აპრავ-
ლენიაქო ეიზეიტ. ზეგე კენეიბაგუა იკნალონ უა.

აბარ რათხეა დგელან, ზეგე დერბონ, ზეგე დერ-
ციემლენე იზეფშოუნ რათხეა ზებლა ფწიანე, ზხე ზქუქენე
იგელაზ მაჰთე; მაჰთე, ეცტი ირკეზა, აკოლხოზნიკ,
ირეიღდჳი აუსუკე ჰია ირფხეაძოზ! ახა უი უაჟიე ზეგე
ინერბალონ დაჩაკე, ინერბალონ მაჰთე აფეხეა დან-
კულაქტი ისახეაქუა. ურთ ირხემეშოთეცეზტ აკოლ-
ხოზ ყალაანდა უი ურთ ირხიუქუოზ ახაალემდარაქუა,
ირხემეშოთეცეზტ უა იათხეა იგელაზ აფეხეატი ი აღარ-
ცია იარა ინაპე იანანფშოლაზ, რხეულა დანეკუტიანე,
ირეკჰამეძო იითახეზ დერუა.

— აა, იუთახეზმა აჟიეტი ეიფშო ჰახუდაცია უქუ-
ტიანარ, — იჰიეიტ ათაჰმადა გუაჟ, მაჰთე დაიხაიგუა-
ხან, — მაპ სელაშოარა, უი ამითა უციცაძეიტ იხეჰიძოძო.

3არა უჰარძრც შთანემზტ. იზღრუადა დაჰკვზა ბზი-
ხარ შჰიან, უაჟიამგდ შანზძრკნე უჰალაჰარგელტ. იბზი-
ანშიამგდ უნე შარბო, იხუწაკნე შაცოგდა უაშთან, აბართ
ზეგდ შაცოგდა. შარა შაეშარა უთანემკუა უჟიოტირა,
იიასუზ, იფსუზ უჟიოტირა უაშთან... აბრაჟა შახუდა უქუ-
ტიარც აუმა იუთანეზ?.. შაი გუშა, ბაშა უგულრა
აფშა იაგოეიტ. უმკაქუა ზეგდ ბგოუპ. შამკაქუა ეი-
ქუშიაძომ. აბარ უარა ილუხეზ ამკა უახდანაგა, აბახთა
უამაზ, უცა უჰალწნე აჟიოტირა იჰალგუგუა იშჰალწნეზ
ეიფშო. შარა შქოტცმკაქოუ თეფ იმამ დარბანზაალაჟ
აჟიოტირა ცოგდა მკოგდა ზღროუ!.. აბარ შარა შამთა
ქოტც იააბაზ. ფსენწრე უოუააიტ, დად, უარა ახუქე,
იჰიან პეტა დაახკლანე ირღუღუანე აწიანჰია დაიგუძიტ.
იგლან ზეგდ რგუ ითიჰიააუა, რგუ იახუანე იანძრ-
კუან გუაჯ იაჟია.

— შიააგლ, არი იკვზამგდ დარც დეჟოუბ არა
ლასე, შიმკცცაკნე,— იჰიეიტ პეტა ინაცია მაჰთო იქუ-
კოუა, დგურღაწია.

უი ირეიჰიეიტ მტეი იარეი ზენიან ზეგდ.— მტა
ეგი დიშთალანე დცეიტ, აბრა დაიუეიტ უი. უაჟი-
წიყდა დაიუეიტ... უააგლ, იუჰარბაპ შარა შანუსტცი-
ოუ!— იჰიან იჩორცოგდანე მაჰთო დაიქოაფშოიტ, ითაქ-
კუმ ხუქგდ ირაწიან უი იქურხხო იაიჩრწესიტ პეტა.
მაჰთო ილახე აიმიჩრჯახუნ, იჯემშ ეილასსე იწაზ ილა-
კწა თაგუაჰარა ითაგეჟუა ითაზ ილაქუა კამ-კამუა,
დცოერშიაგაძა, ლაფშოლა ახუქე დღლბაიიდარც იჩა-
ზიკრაშია პეტა დიზეფშოუან დხეიქუაწიააძა.

აწნ აშარახე ეიგუეიტ. ამრაგლლარა წლაშოააუა
იადიაგოეიტ. აშხა დუძაქუა იბბა-ბბაძა, სელა რხე თა-
ჰიჰია, იციალაშმე, იუუაძა იგლან. აგაქოახენტი აფ-
შოა შქმერუა იასუაზ აშიაფე-ჯაფ ბარქენ ბლექუა
ფშალა ეიხენაშუან ილახ-ქოუხხა. აქანდარქუა აცია
რქქუაზშია იხარყუსუა, აშმეშია რეხქუა ხერკანდა-
არკანდო იგლან.

უაჟიამგდ დეჟამეზტ მტა. თარაშ, ლასსე დაანდაზ უი
ჰია იგუ ხეთ-ხეთუა თენჩ დზემტიანტ აღინეჟა დნეიანი-

ჟან, ახა ჟაჳ დიბომეზტ. იაჰა-იაჰა იგუ აისრა ლასხონ,
ითენჩრა მაჰონ, იაჰა-იაჰა ინჳუარაგდ ირცკაკჳან,
მინუთ-მინუთ დაათგლანე დნაფშოჳ-ააფშოჳან.

— ჰათშოჳმა ხუართამ, დად,— იჰიეიტ გუაჳ უი და-
აიდგლანე ილაჰა ააიწირგუან — იიაშანე ასაბი აკჳ
იხიტ. აშთალარა ითახუბ, დადრაა,— იჰიან იდეიზა-
ლან დაარგლათშოჳიტ.

უბრი ამთაზე ახუ იააქულთეიტ შოჳუკ. ზეგდ რუ-
ლათშო ურთ ინარგლათეიტ. ჳ-მინუთკგდ მწეცკუა
ურთ აკოლხოზნიკცია იარგდგელტ. ურთ მეტეი, ჳჳჳა
ამილიციაციეი, აძოე ინაპქუა იშთახე იქჳაჰიანე დაარ-
გეიტ.

უი ამილიციაცია დრჳმანე აპრავლენია ინჳუნალტ,
აკოლხოზააგდ ურთ რჳშთახე აში იკელთეიბარხო რბჳ
ციგდანე ინჳენეიბაჰიან იათენჩრახეიტ.

ამილიციაცია იარგაზ იუაჳ-ბჳჳარახე დნეიხდან,
მაჰთე დახდგლანე ანიბა დაათრესენ დაათგელტ, ნას იმჩ
აკუადახან იხე აალაყუიტ.

მაჰთე დეიქუშიე, ახაჰი დალხნე დგელაზშია დემქუ-
აცო დჳან. მეტა აკოლხოზნიკცია იკუაღლა დრჳლაგ-
ლანე დეცკაკენე, ინაპე აქერ-ქერჰია იყდო დხენიანე აჰი-
არა დაქჳან. აბარ უი იიჰიონ:

მეტა ივზეი იარეი რეჩშოშანე აღდჳიცია იანრჳშთა-
ლა ნახეს დხეშთალან დააიშოჳმჳდაკუა დიშთათშოჳა
ჟია-ვერსკ დიცციეიტ; ბნეი, ჰიენწიეი, ძი მშათაკუა
დახდცონე; ჟაჰა ნაილაძეკუა დაათსეიტ, იშაპქუა ამდ-
ქუეი ახაჰიქუეი ირხუნ აში რდლჳჳჳე იყან, იხექურგ-
ლომეზტ. ახა ახაა იხარშოთუა უი დიცრჳწუამეზტ.
აულიცაჳჳე იანკელს, უი იანგრშილანე აკერ იციეიტ.

იშენეიუაზ აულიცა ავარახეშია აკოოპერატივ ჳნე
იგელანე აბარწაქჳე ასტოროჳჳე დწატიან დხერყუსუა.

მეტა ილაფშო უი იანიქუშია დჳნე დააიდხეზელტ.

— აღდჳჩ!.. აღდჳჩ სიშთათშოჳა ხარანტიი სააუეიტ,
სათსეიტ... დუმეშოჳენ! — იჰიან ინაპე რხხა იცკაკენე იცლოზ
აღდჳჩ იანიქუიკჳიტ მეტა.

ასტოროჟ აწუროჰია დაათრესენ იშაქა ააწირგუ-
ან, იმბატობარახანუ ასუქუ იიჰიოზ ხაიმწო დანაიქათეშო,
აჰიენწია დავანუ აუუადა იხეშო დეყან. იშაქა აახირ-
შალან, დააქუგეჟენ ცლობ დნეიშთალტ დხესესუა.

— უაგელ, უხცომ!— ააქოთიტი უი აღდჳნი დანი-
ზაიგუახადა. აღდჳნი დეჳერ ითახხევიტი, ახა დანახე-
აფეშ აშაქა ახუ დანენთაფეშ ინაქუა დვარუხევიტი. დრუ-
მანუ აქეთსოვეტი ახანტიაჳ იქუ დარგოვიტი უი.

ჳოჳე აცოა ილწენუ ივნუ იაიიზ აქეთსოვეტი ახანტიაჳ
იპაიტი მუტა იახეხტი, აღდჳნი დახეხტი ააუაზ, მუტაგეჟ
მადა უი დიშთაფეშუა აბრანდა დშააზ.

— აქურხაწა ასუქუ. — იჰიან დანჩან მუტა იხუ ინაჳ
ააქუიშიტი ახანტიაჳ. ნას ჳეჳა იმილიციაცოა აბანდა-
ჳე დრუთანუ მუტა ციწევიტი იქეთახე.

აბანდაჳე დრუმანუ ამჳან აჳერ იანასჳა აწუროჰია
დაანგელტი უი. ილაფეშ ხეშაწია ასუქუ ინაიგუდიწან,
ნას აწუროჰია იმილიციაცოა იარევიტი:

— შაჳა შითახეუ აფარა შიქსოიტი... სოუშეშთ..

— უცალა, უცალა! — ინეიგუწასიტი იმილიციაცოა
იგუამფხო აწუროჰია იქუნეიხევიტი აღდჳნი..

მუტა ხუქუ აფესუ ახაწანუ იიჰიოზ დანალგა, გუაჳ
დგურდმაწია დანეიკლან აწიახჰია დანიგუჰენ, აჳეჳაგეჟ
აქურხაცოა იგუახეჟ დარუხან იაიდირგელტი.

— ფუნწორუ შიოუაიტი, დად, შიართ აჳეჳაგეჟ...
უაჳიჳ ხუქუ დეყამ დადრაა, აბზიეი აცოგეი აგარა ილოუ
აფეშქაგეჟ იდგურევიტი.

იკჳადა იაშევიტი.

— თარაშ, დად, — იჰიევიტი გუაჳ. იქოჳა შოლა
ინაჳე აალთიშენ ილაჰალაქუარულა უი დანიქათეშო.

— უაჳიშთა ჰეგე არა ჰეყოჳა. იქუნაგანუ ისუტხედიტი
აბართ ჰეფეხანუ, შითათხ წიახნუ იახერუმოუ ჰდგობარც,

— იჰიან აღდჳნიცოა ინაჳე აარუქუიკვიტი უი.

— იიაშოლუბ, იიაშოლუბ! — აუუ აარუხევიტი ჰეგეჟ.

— იშაჰაჳე?.. აბართ ჰეგეჟ იშეღდგურწოიტი შიჰაფე-
ხანუ ჰეჳიგარც, იანუ შითახეჰხა ჰარა შიჰაგოიტი უი აჰა-
ფახეჟ, — იჰიევიტი თარაშ.

მაშთუ ბავ ილაძამკუა დახდეთაზ თარაშ „აჰათანდუ“
ანიჰია აძო ლაბაკ იხუ იაირხაზშია დაათრუსიტ, იმქუა-
ცო ინავსან იტიაზ ივუზა ლაფშოუ ციგდალა დააინზუ-
შოუნ, ნას აშშუჰია დვაგულან იქუნიინოვიტ დხუახუაძა.
ეგიგუ დვაგულანუ დნაიშთალტ. ამილიციაცია ნაყ-აყ
იაარუვაგულან რქუნიარხვიტ.

ამრა დაარა აკერ იხალახან. აკოლხოზაა აღდგრცია
რაფცანუ ხუა-ხუა დენგუ ათათუნ ურთ რუბლა იქუქუა-
ჰიანუ ზეგუ იშოურბოზ აქუთა იალგანუ აკოლხოზ კა-
ზარმანხ იაარგოვიტ.

— ითაბუბ, დად, არანძა შიანხაჰნათსაზ, — იჰივიტ
გუაჯ, ამილიციაცია დნარუდგულან. ართ ჰარა იშოჰა-
ლოუ ვიფშო შიარგუ იშხაროუბ, ჰაცოგდა იაშთოუ
შიეციგდაგუ დაშთოუბ, დად, უბრი აზუნ ენაგუ ჰამქქუა
ვილაზაროუბ იშოვილაც ვიფშო, ართ უაჟიშთა, რუმჰა,
ართ ირდურბ, — იჰიან, თარაში დარჰა ხ-ჰჰკ ამილიცი-
აციე ახგულაზ ინაპუ ნირხხვიტ გუაჯ.

აჩუნდწიყდა აშოყუ რქუყაწანუ არაიონანხ ირგოვიტ
აღდგრცია.

აქუთა ზეგუ რეიზარაჰუ მუტივი პუტივი ჰერხაწას
იფხდაძანუ ირუხციაჟივიტ ირაციავუნ. ურთ ჰამთასგუ
ირურთვიტ აპატიჰქონქუა ახმხაჰია აშია რჰიო.

ს. ქუჩხერიო.

აფსუციგდარა გუზმალ იყანამწოზეი!

აჟიეტიძა ზნუ წაბალ აფსაცია მულაკ დრუმან. არი
ამულა დანეიმსალაკ ისახუთაცია ირკუზაალაკ ნოუშ-
თნუ, აბლდააჰია „ხაირ აღლაჰ!“ ჰიანუ, რნაპუ ვინურყდარ
აკუნ.

უს დრაბჟახან. უბას რულონ დეიმსა ცუფხდაძა.
ზნუ აძიუ წეიჯ ქუცკ ჰწიხუნ, ამულა დიფხვიტ
აძი იფშარც.
ამულა დციეიტ ისახუთაცია იმანუ.

ამულა ფსკციგმა აფარა რაცთან იგარც ითანხვიტ.
აძე ფშარა ალამალა იმარამ უსნე იყაიწარც, ჭააიტიტ:
— იარა აძე ახათაქჷ, აწეიჯ აწან სნეინე, სნაპე
ნდაამნე ისეფშარ ზეილდაყამ ძეხმხოიტ, კუცჷაკ ააგანე,
სთარტიანე, აწეიჯ აწახმ სდოეკუმიწა.

აფშიმა დაქუშაჷათხვიტ.

ამულა ისახუთაცია კუცჷაკ ააგანე ღენთადრტიან,
დდოქურწეიტ აწეიჯ აწახმ. აშახნა დარა ასახუთაცია
ირკენ. იანიირწესლაკმ იახანე დთერგონ. აბას ვიცია-
ჟიანე იყან.

დაარა იწაულან უი აწეიჯ.

აგუთანე დნეიუანე ვიფშაან ამულა „აწექმ“ ჰია
დეიმსეიტ.

— ხაირ ალლაჰ, — რჷიან აშახნა ნაუჟენე რნაპქუა
აანერყეიტ ისახუთაცია.

ამულა დკულააუა, აწეიჯ ავარაქუა დრზყმანფო,
ახუჷია აწეიჯ ღენთაჷან, დფეხნაა დცეიტ.

დ. ი. გულია.

აბედუინი აჩხი

რათსთან იქუნხოიტ ინეითანეითაწუა ჟილარე ბედუი-
ნაა ჰია იზეშთოუ. ურთ რეუააჟილარ უაა ვიქუოუბ,
ამრა იახელხმოუ, იაბააუ, ილარუ უააუბ. ურთ რეკნე
ქმალა კლუხხოუბ, რეჷატი ინდიტიი ახურმეი ახშო
როუბ, ჳუნა ბზიას ირემოუ ზეხუ უზემშო აკერ იათსოუ
ჩოუბ. ურთ რმალ აუასეი ამახჩოვი როუბ. აჟილარ
ზეგდე არახუ ააძაროუბ იხეჷუ.

ბედუინე დაარაძა ბზია იიბოზ ჩო-სიირე იმან. უი
ფშოძაკ აკუნ, ჳემშო აფსე მშაძაკუა აკრა ალშოონ. არი
აჩო ზტიეზ ითააციეი იარეი რაჟია იბზიანე ვილ-
ნარგონ.

ზნე აბედუინ იკეზციეი იარეი ააიგუა ინეიუაზ აკარა-
ვან¹⁾ იაქულარც იცეიტ, აკარავან იაცე ბჯარლა

¹⁾ აკარავან — აკოი-აკოი ვიშთაგელანე აიდარა რეჷენე ინეიუა
ამახჩოქუა ირეჷძეჷ; აკარავან რეხეძეჷ ვიცრეხეხუა ინეიუა ახუჷა-
ხუთრა ღბაქუეი აირბლანქუეი.

ვიქუენხლა იყახ იზუხმოზ აუაა. უაჲ იშომბაც ალა
აშა კარშინ აბაშრა იალაგვიტ. აბედუინცია შოუკ
რშიტ, შოუკ ტყუან ირგვიტ. შოუკ რუფს რგვიტ.

ჰარა ჰბედუინგდუ ირ სირგდუ იარგდუ ტყუას ღრმ-
ფუხაშივიტ. შახალა დფახნუ აქალაქა ახდ დდოქურ-
გალტ აუაა დშორბოზ დღრშორც.

• აქალაქა ხარან აყნტი აფსლემძრა აციჰორაქჲ
იმფხარ ამუა იყალვიტ აკარავან ტივიტ. ამცა ვი-
ქურწან აუახხდა (აქატი აყაწარა იალაგვიტ. აბედუინ
ტყუა, შახალა დქაჰაჰიანუ აფსლემძრა დღლაჲენ,
ღზინაზ ზეგდუ ხდააგანუ დახხუცუა. იღრუან აფსრა
დშორბაციემცოზ, უართ ითააცია, უართ იკუზცია,
უართ იარა ბზია იბოზ იქალაგდუ უაჰა იშომბოზ.

აწხ დაარა კრ ინეინხანუ ზეგდ ანცია, აბედუინ
ენდაკუუ ზღრნხუადა იიღრუან ხრჲ აკდრკდრ-ბჲჲ
იაჰანშია იბვიტ. უი ილემჰაქუა კდწანუ აძრკრა
დალაგვიტ. ფუთრაკ აშთახდ იბჲ ნწაქნუ ატრუმი
დასტ. აკდრკდრ-ბჲჲ იაჰა იაიგუანუ ვითაგვიტ.
მინუთკ აწუ არგამა ვილთირგვიტ იარა ირჲ ადრუფ-
დრუფ ჰია იფო იშორბაიგუანოზ. აფხატიი ამაჰქუა
შაჰაზარენ.

აწოაქუა რღლაშარა აყნუ ცქა იუბონ აჩუ იზ-
ტიზ ინახაგღლანუ აბლა ყუშ დუქუა რღლა იშო-
ხუაფშოუაზ. აბედუინ იბჲ ნწაქნუ დააციაჲივიტ:

გუჲ ალა ისუჲოუ სკუზა ბზია! სარა საღაცია რნაბ
აქჲ სუფსაიტი, ახა უარა უხუ უაქუითნუ უყაზაროუჰ!
იზღრუვიტ აფსადგდულ აქალაქუა რყენდა უახემყა-
კუა უშორნაძო! იახდა ინარკნუ სქჲუნცია უარა უმაწ
რუღლაიტი.

ნას იხუ კემოხენუ იხაფც შოკუაქუაქუა რღლა
აჩუშაჰაგა იყაყანუ აწიარა დალაგვიტ. ჰბა-ხფა
მინუთ რუშთახდ აშოახა ფწიან აჩუ ახუ შაქუითხვიტ.

აბზიარაზ, აბზიარა უქუზაიტი!—ნაიჰიან არაბ ირჲ
უბრი ვიფშო აჲია აიჰივიტ, იარვი ირაში რუმაღა
რაკუნ ვილღუკააუაზ. ფასა არი აჲია ანაიჰიაღაკდ, აჩუ
ახქა ვიფშო იშთხესაა იცონ იზუცღლანუ აქალაქუა

რახდ. ანა უაჟიკ იკუანუ-ზანუაშია იგულან, იაურუზ აზემ-
დურუაშია იააქუხუფიტ. ნას იაალურყდანუ (ერაზნაკ);
იარა ზტიუზ დფახნუ დზლაქვაპიაზ აშახა ანაფუცქუა
რულა იამწასნუ იაკოიტ. იპარაკნუ დვუშინახუნ ინათ-
რუსიტ. ანუშოერთრა ვიტუშ იუუადა იყაზ აციპიორაქუ
იარა აშთბუ; აღურვეგდუხ დაარა აკურამითა იანუკუან.

აბნა ააიგუარა იციან აუაა აბუქუა ანგა ივუწიბარ-
ყეიტ. აუუჰია ვილალოტ, რუჩუქუა ინარუქუტიან ინა-
შთალოტ. ანა რაფსთან არი არაშ იახდამუშაზ აჩუ; აბა-
ყახუზ?!

უბრი აუხუფი აღურვაჩინგდუ აბედუინ იჩუ აფსუ
მუადაკუა იფურნუ იციონ იააილახულონუ ვიტუშ აქმა-
ლაქუა რქუზნადგუ ინაძეიტ. ზემი ზლდაახდაზ, იკარახა-
ხდაზ აჩუ ზფუსუ ზლუშიშიახდაზ აფშიმა აქმალა ავნა-
ლართაყნუ დუშთანაწეიტ, ახათაგდუ იარა უაწიყა ინკა-
პან აფსუ ვახშიეიტ.

აბედუინცია ფუთუკ ამცა იაკუშხანუ იანუნატილაქ
რუადიკ აფხმარცა აირჰიო დალაგოიტ. ვგდურთ რლუმ-
ჰაქუა კდწანუ არი აფხმარცა ბეუ იაზდურუეიტ ზე-
იფუშუყამ არაფ-ჩუ ახაწარა უსქუა რუზ აფილარ ვიქუ-

დღრშიაზ აქიენრაალა გუახუაქუა აფხდარცა აზერპიო
ამუზიკა ბჟე იანრაალანე იაცირღეზუა კნე.

ვაგნერ
ეთ. ბ. პ. ჯანაშია.

ადწაქუა:

1. ეილგშიკააზი აბედუინცია რზგ? (არი აქილარ რეფსთაზაარა ატიე ახაპიო შიაფხა არი აქიაბე აქსე).
2. აქიაბე ხელა იზგზპიაწიყდო იშიპია 4-5 (ფშა-ხუბა) პიოლ რელა.
3. აჩარშეცლაგა ავტიე.

აყუა სასრა სანგყაზ იზბაზ

მაი აკაზე ამუეგმთან იშიმნე იყან. აქუაურა იალაგარ შაბ იაშა აიხარახე სიმგარ პია სშიონ. ჟია-საათე აზე აქივან აახტიტ, აულიცაქუა რყნე იცცაკნე იმჟასუან არ ყათშ, აბერგცია, აქსარ, ახუქქუა. ამუზიკა აბჟე გონ. ზეგე რაფხა აპიონერცია რჩიშშდღრხშიო ააბარცე ჰნეიტ. სარა ბზანწეკ სგუ იანაგომეზტ აბრი აყარა ახუქქუა ჯარაკ ეიზგანე იზბაპ პია. აპიონერცია რჩიშტ-ხშიანე, აბირაყ ყათშქუეი დარეი ეილღეკო იგელან. სარა ისთახხეიტ ურთ აპარად ახე იცარცე იანდღე-ქულო ზბარცე, ახა საბ იაშა დეცცაკჟუან იკეზცია რახე დნეირც.

აქალაქე სოვეტ ავნდუ აქსათხა ულაფშო რხდემძო ჟილარ ეიხეიტ. სარა სნეინ ასკამ სექუგელტ. იაპა-იაპა აუაა რაციავხონ. სარა სექუგელღანე სახდფშუაზ. აუაა რჩქუა მაცარა რაკუნ იზბოზ.

ნას აბარწაყნე იააციორწიტ აიპაბერა. აკერ აქიაქუა რპიეიტ აძიადილა. აციაქიარა იალგაცფხაძა ამუზიკა ადღრპიონ, რნაპქუა ეინერყდონ.

ფუთრაკ ამთახე აუაა გუფ-გუფლა ეიშთაგელანე რქჟუნარხეიტ. სარა აგუფქუა რეფხაძარა სალაგეიტ, ახა 42-ანესფხაძა, ნას ისციეილაგეიტ; დარა აცარა იშოაქჟუნ იაქჟუნ. აბაციეი ანაციეი აძიერკე რხუქქუა

რნაპე კნე ირულან. სარა საწაშეცვიტ, ახუქქუა შითელა-
 ირფშოძანე ავტომობილქუა ირუქუტიანე ივუა იახდალაზ.

სგულა აპიონერ აგურა სირგოვიტ შებუქშითახე დარა-
 რ-ოტრიად ახე სიგარაზე. ავნე იანრასპია სრუშთიტი.

ანუპია ახეძალა ახუქქუა ირურთევიტ აქდაად მაკუან
 ხუქქუა ირთაწანე აკანტეფთქუეი უბას ახაა-მუხააქუეი-
 აქლუკა ჰთარტიანე ამშოუნ იხენ. უი აშთახე მაშენალა-
 ტ-საათკ რზე აკლუბ ახე ჰარგოვიტ.

უა სარა იზდურიტ არი ამშო აჩხენე აჯაჟილარ რულ-
 შარა ზაყაროუ იშახუაფუშუაზ. არი ამშო ჰარა ჰზე
 იშოგურლდარაზ, ამალ უაა რზე იშოლახეიქუწაგაზ.

ნას იქუდგრგულტი აპიესა, მაი აკე აკაპიტალისტი
 ჰიენთქარრაქუა რქოუ აჯაჟილარ იშოუმვაფურგო.

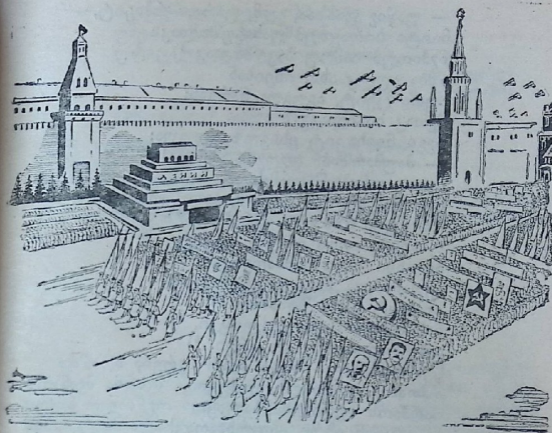
არი აშთახე ავნეკა საბ იაშა იახე სხენჰინე სააიტ-

აუსუტი (აღწა):

1. ეითაშიპია შიხატი აჟიალა ახუქე აყუა დანეკაზ იიბაზ.

ენდაბალაკე მაიუბ

მაი შუქე აზ ოკტიაბრიატაა
 აგუაში ინთეწიტი აშია ჰიო;
 ინაფუშოზარ—აფთეიქუარა
 აჟივან-ხნავეტი ირუმბო.
 აფთა იარჰიეტი ოკტიაბრიატაა:
 — ეილდხაპ უცარ დგდულ ხარაკ ახე-
 აქუა აურ,—რჰიეტი დარა,—
 ჰარუშთუამ ჰარად-ბარა.
 აფთა ნხალტი ზაუადქუაკ რუქუცია,
 ლუაკ უბაშოამ ურთ ირხელწუა.
 აჟილარ აბოიტი,—რბირაყქუა,
 აშია რჰიონ ზეგდუ უბრაყა.
 ნას აუსუკ იაიჰიეტი აფთა:
 აქუა ეხდა ზენძასკ იამთამ,—
 ჰაი ზაკუხიი ჰაზქურშია?

შთა უაყუწ აჩურხხარა!
აფთა ხესუნ იმაციესუნ,
ამშუენ შუყაზ ინათრესუნ
ნას, ამწიეჟიჟა დუ მჟანწო,
ინახალტ ღბაკე იცოზ.
ამატროსციადეჟ ჳეიბარყააიტ:
— იაჳთახემ აქუა ეგდამუააიტ.
ადგდელ ანჟ უეიხა უარა.
მი მჟაფააგოიტ, მშოან, ჳარა!
აფთა, გურუმუა იახუარჩარზ,—
იგუამწ-ხამწხა იხნაცრასზ,
ციემზარკრაჳ სარკმატი ბლან,—
ნას აღი-ეიწჳია ხეხე იახან.
იარა უაადეჟ აფთა ფხარწეიტ:

— უაწივ უაპზაა, ჯქმ, უარა,—რჰიეიტ,—
 მაიტი ბირაყუშუპ უახდუშოლაკდ
 ნეჰიოუპ იამოუ ჰაკიშოლაკ ¹⁾
 აშხა აულკ ახდ, ინეიხან
 აფთა ცეიტ, აგუგუა ნარგან;
 ქეთაკ იააილაკუკუშ აუაა,
 ზგდ ნეინჰეიტ ეხდგოზ აგუგუა:
 — ჰაუმერშიან დედუ-მაციუსლა!
 აფთა, უნაჰხეწ ლამესლა,
 ნაყ უახდუგრუშ კავკაზ,—
 იზაკუტი მიშუეში უანაპზააზ?
 ურთგდუ აფთა რხეწუ იციეიტ,
 აღუნეი ზეგდ ეიმნადეიტ,
 აქუარშოკუ შიპალა იჩკუაჰაიტ,
 ინახესტ იარა შოანხაი, ²⁾
 ნას ავსტრიატიი აულიციეი, ³⁾
 ავსტრალიატიი ასაკარეი, ⁴⁾
 წვა რუმამკუა შხჰეი ბნარშიდრეი,
 აშთახდუ აკორპუს დუქუეი...
 იარჰიონ აფთა ეხდაბალაკდ:
 — უაყუწ აბრი აჩურხხარაკ!
 არი ზაკუხხი ჰაჰქურშია?
 იახდა აქუალა ჰაუმერშიან.

ამრა შოუნთალაზ ახშერა,
 ოკტიაბრიატაა ეითარზააიტ.
 აფთა, იზახდაზ ხატსურა,
 ახუქქუა ვეფხდა ინრაზწააიტ:
 — ჯარაკერ იყოუმა ატიულა,
 მაი ეხდნეჰიამ წაბერგულა?
 აფთა იარჰიეიტ ოკტიაბრიატაა

1) კიშოლაკ—აქეთა, აბჰარატი აზიაქსუ.
 2) შოანხაი—კიტაი ტიულანტიი ქალაქდუპ.
 3) ავსტრია—ევროპატიი ჰიუნთქარროუპ.
 4) ავსტრალია—ადგაგლ ხუთა დუქუა ირეიყოუპ.

— ეფშ ატილა იზახადა,
 უმეიმდან არახე უმაინ,—
 უახეცალაკე ჰაფლოიტ მაი.

ბ. ივენსენ.
 ეით. ბ. პ. ჯანაშია.

აწატიქუეი აღწეი:

1. აფთა ზხეგზ აფეფქუეი ატილაქუეი არბან?
2. აფთა ფხაზწახ ზეგე რეხეძქუა შიჰია?
3. ურთ ზეგეგ აფთა ზეფხარწოზ?
4. ეიდგელოუ სოვეტ სოცილისტი რესპუბლიკაქუა იშგეშა-
 ფარგო ეიფშ მაი აკე ამშხეჰია მვაფაზგოდა აკაპიტალისტი
 ტილაქუა რქოგ?

აითეინიარა

I

ფსშარა მშოკე აჩხე, შქემთან, სკეზეი სარეი ინექუ-
 ჰარშიენ ამშოენ აქოქუახე ჰციეიტ. უა, აშქეტიი ამერ-
 ხუაგა რელაქქო აგახეთ ქოცქუეი, აშიყუქუეი ირეფ-
 ხმო იტიან აუაა რაციანე. ურთ ჰნარელატიეიტ ჰარგე-
 „ამშოენ აქოქუეი იავარშიენ, უაჰ ბერგეჰ ფსკუა მათია-
 ლა დეილაჰიანე, იშიაგაა მაქნე, იქოკეა ყუაშოძა, ილა-
 ბაშა ნაიწარს-ააიწარსუა დააიუან.

— ანი იააიუა ათაჰიდა დუბუოუ, აგახეთ ბღეც
 ინახელწეზ აბეჰ დარშიეიტ, — იჰიეიტ სკეზა დახმედ-
 ტიალაზ დნასეგუთასენ, სა ისემბოზ ჯშა.

— დეზბოიტ, დეზბოიტ, ახა აბას დყაწაწეიშ
 ზდერხუადა აუაჰე ზამანა? — ზწაარანე ისთეიტ სარგეჰ
 სკეზა სიქოფშოუა.

უი ჰალა ნაიხემგაკუა ჰიხუაფშოუან. დანაჰაჰეალო
 აფსეშიალო ჰაშოციაჰიოზ ეილთიკაან, დენტგელან და-
 აჰხეფშოიტ, ჰენტო რაყარაგეჰ იქოჰ ააიხეზნე აკე იჰიარც
 ინაქუიკეიტ, ახა იხეიფშოემტიეიტ, აშთანხ ირჰაამარიი-
 შოაშია დააციაჰიეიტ:

— მშოებხიქუა დადრაა!

— გზიარა უბეიტ,—ჰჰიან სკზზაგდუ სარგდუ ჰნეინაძ-
გლტ

— შიტიაქუა დადრაა, შიტიაქუა, შიზზგლოზეი,—
იჰიეიტ დააჰადგლო.

ჰნეიბარტიეიტ.

— ეი დად. არი აყუა ქალაქე დუუჰ, იაშცულამ იზე
იციგდოუჰ,—იჰიეიტ დშუზნატიანე უაჰა აჩრაკ მჰიადაკუა.

—დად, შიარა შისექუმშიარგდუ იშუზურაჰია სეზდერუა-
მეზტ, აბეზშია ზეგმდერუა აუაჰე აქრაჰა დიკეზოუჰ, უი
დბეჰოუჰ.

მინუთქუაჰ რეჰნუწყალა დაარა ეიბადერუა, ეიშც-
ლახდოუ შოუჰ რეიფეშო ჰააყალაჰეიტ. აკრაამთა დცი-
აჰიონ უი დეცკაკ-ცკაკუა. უი იხდჰენ ჰახუალა.

— დად, შიარა არა აშოკოლ შითოუმა?—დჰაზწააიტ
ჰახუალა.

— ააი, არა აშოკოლ ჰითოუჰ,— ეიცაჰჰიეიტ სკზზაგდუ
სარგდუ.

—აიეი, აშოკოლ, აშოკოლ!.. ნას ეილდუ აკრეკოუმა
დად. აწარა ზეგდუ ირეცკეჰუჰ! ეჰ, აწარა, აწარა!.. აბნა
იშოთალაძი სეჰეუნრა,—ილაბა ეწაიკეშონ იხე-იჰეჰ
აფეშთიჰ ფსახუა,—ეჰ, იშოთალაძი. სეჰეუნრა აჰეიტ-
რა... იზაკუ მეშო ხდანთაქოუზეი იიასხდოუ!

— უი ატიჰე შოფეკუუ, იჰაშიჰიი,—დააწააიტ სკზზა.
დალაგჰეიტ უი აჰეიბჰჰიარა, იგუაყრაქუა, იხთეს ბააფ-
სქუა ზეგდუ რტიჰე ზჰიოზ.

— დენხონ დად, ჰარა ჰქეთან აღმესხან ჰია უაჰ
ბეიაკ. ჰქეთან იახდაწანაკუაზ ნხარალა-ნწერალა უი
იავზგოზ უაჰ დეჰამეზტ. უი იმაზ არახუ—აფსასა, აშა-
მაჰა აუახდად ანხაცია რერახუ ზეგდუ ეიცერწარგდუ ირე-
იჰან. აღმესხან ირახუ ირეცკეზ აჩნერ დეჩმაზავჰეიტ.
ირახუ ხეჩადა იანენხა, საბ იყენემა აუაჰე დააიშთიტი—
აღმესხან დუფხდოიტ ჰია. საბ აღმესხან იყენემა ინექურ-
შინე დციეიტ სჰითახუ ეილესკააუეიტ ჰია, უახდენტი
დგეჰენე დანააი აკე იგუ იშოალაზ ეილესკააიტ.

იუხეზეი, იყალაზეი საბ? სნაიგუდეხხელან სიაზწა-
აიტ.

— იყალაზეი უმბოი, ჰარა ჰესე თანე აღმესხან იმუ-
 აზაბ ჰაიფურწხეშტ ეგდროთ რეიფშო ჰარგდ. ირახუ
 ურეცლარც აუბ დეზსუფხაზ, — იჰიეიტ იგუ დახაფუიო-
 საბ ისეიჰიაზ სნეილუფსაა სყანაწეიტ. საბ ეგდა სუხდერგდ
 სეკუნ უი აქუჯმა ჭატიეს დისთომ ჰია აკერ ირირხ-
 ხეიტ, ახა ილშახხუაზუ. სიგეიტ ჩნერს. უსყან ჟი-
 ბეე შოქუსა სერთაგულან სარა დად. სარა სხეჰიან
 ფსშარა ეყამეზტ, უახგდ-ჩოუნგდ, ლაციაინდშ სუმაძამკუა
 სგუათეილარ აკუნ. აჯმაქუა აზნარა იკუა იახდელაზ სარ-
 გდ ჯარა აკე სციოდერ ჰია სშიანე სრეშთან. სციეყდუა სკა-
 ჟენ იახდაბალაკ, სნაპე ნაპე ეიფშოქმეზტ, სშაპე — შაპე.
 წაყა ანარმა აწაძამკუა აკუმწცია მათია სშოენ, აუქოქოჰია
 ისეცჰაუა. სეჟიციეიმაქუა ანვალაკ სშაციკარაქუა ეი-
 დროლუღუალანე ირკოუან, — იარა უბრი ინახყდანე იმ-
 სარკხა იყან.

შოქუსეკ ზნე შხაცან აღმესხან დეზლაქუშოაჰათხა-
 ლა შოუკი სარეი ჰაილაღან აშხა ჰეკდლოფეიტ. ჰან-
 დიქულოზ ამრა კახხაა იფხონ. მეშონეყუარა ჰანეყუა
 ჰარახუ ააილაცაღან ჰაფხეიტ. აუხა აქუაურა იალა-
 გეიტ. აფსასა, ეიჰარაკგდ აუასა რხანდენახოზ ეიხეიტ,
 ეიმპიტ. აუხა იააშოანდა სგუეიგუეიუა უბრი აქუა ია-
 უაზ ზეგდ აასეკუღასუა არახუ რეიწცარა საქოენ, ახა
 ხფაყა უასა სციოდტ.

აუხა ისხეზგაზ აქეზდ ბაათს ინახყდანე აგუაწიოზდ
 სუხიტ. სეზცეზ სეზცია აძი უაშთანდტიულა სიმიან დააიტ.

სეშთან ავნე. სანი საბი ირეღშოოზ ახუქალა ისეც-
 ხრაარ რთახენ, ახა ჰქეტან ჰაქდემ დეყამეზტ, აბჟარაკ
 დარა იყარწახუაზუ. ზნე აბეზჰიაცია იანდერგუაყდა
 აყუდერფავ ძაბა ლყენდა იცან დრემა იააიტ.

უი თიჰიაქუაყ ააყალწონ, „ახნერჰიტოე შიქუწონე,
 ეღერტიი ანენა შიაწანეჰიაროუბ“ ჰია ნარალჰიეიტ. დან-
 ცოზ სან კუტეკ ლემელხენ. — „აჟიეკშიაყდა სანდგეშოუე-
 იტ“ ჰია ილგეიტ, დეხეძეძო იწიანე ილემაზ ლეზუ-
 მათკგდ უი ილელთეიტ ლჩემაზარა იახუოზ აკე ლჰიაზ
 ჯმა.

— ნას, უი აჟიჯკ შიდაყდა იანგლბააზვი? — დწაიტი სკუზა, აციაჟიარა იაქოზი იაჟია ახდუიყაზ აზ მინაუათრა უა.

— იანგლბააზუაზ. აკუტეჟ ლჷვიტი, — იჰივიტი ითათენეჟიგა დნაქოზხო — იაგაჯარა იყალწახან დად, უი ვიფეშ ავსთაარაქუა... ინექუდღერ შიძინ სრემან ელღერ-ნეზა იაწანეჰიარც სერგოვიტი. სახანარგაზ ანეზა იაწანეჰიან, ფარაქუაქ ნამწათსანე სრემან იაიტი. ავნე სანაარგა, აუარდენ სახდარწესეზ აკუუ, იზხაროჟ სეიდრუ — ეიჰავდე აშოოჟრა სთანარ შიიტი. დარა აკრაამთა სეშთანეჟიტი დარა ხდააქუაჟგდე სეზწესენ. ხეშოქუესა აიართა სულან უბრი აშთანეგდე დად.

აჟია შიასერ შიტი დად — იანგუჟეიტი უი — არი აჟიბეჟ ეიჰარაჟგდე იზხესჰიანაზ უი აუბ დად, სეგუქუა ბზიამეზტი, აჩაჩბა იაკუზარგდე ჰაქეგმეკ სხე ისერბარ სთახენ. აბრი აჩაჩბა დჰაქეგმე ბზიოჟუბ რჰიოიტი უბრი სხე ისერბარ სთახეჟუბ დად, დანდეჟოჟ იტიართა შიზემდღერრი?

ანეკეაზ იაჰჰიარგეზ ჰეზემდღერიტი, ახა დანდეჟოჟ შოფაჰეზემეშოჰარი ჰჰიან, — იადღერუეიტი ჰია იაჰჰივიტი.

— უს აკუზარ სეჟიგა დად, უბრანდა!
ჰევიბარგელან ჰეჰუნაჰხევიტი.

II

უს ჰაშოლჷვიუაზ აძიე დეილაყუკნე აკუაჟე აქოღდეშოტიან ანიბა, დათრეს შია დანგელან, — ხუართას იუოჟაიტი იჰიან, მათე აათუნე იათხმა იშთან ხეღლთა ინთეირ შიიტი... ე-ე-ეჰ, დად, ეიცოოჟ რეცჰარა ეჟამ, — იჰივიტი ჰარა ჰანხ დანხდაფეშენ. იარა უბრინახეს აუბ უი აჰაქეგმე დზითახეზ აჟიბეჟ ანააცოეროგა.

— იშოშიასჰიოზ ეიფეშ, ალმესხან იჰიატიე სანემფარ აკუნ. ირახე უი აშოქუესან აშხა ჰანკდლოზ ისერბეიტი, ახა სარა სეშააბზიანხან ეიფეშ სეითარეცემლარ იმეიტი. ზნე ალმესხან იენე დაიტი იარა იგუცხეჟ, უი, იაიზ, ნხავეკ იზოზხიაკ იმოჟუბ ჰია იაჰაზააჰ, — ალმესხან იეიჰივიტი. ალმესხანგდე უი აკუნ იითახეზ, დარა დეიგურდეიტი. იანგურუაზვი ანხაცია აჩოღ ბზია“ ჰია აკუნ უი იშოჰიჰიოზ.

იააინ ასასი იარეი იშუესთახემუზ სნარეცხრეჟიწან სერგოვიტ უი არუ აღდჟირახ იანცოზ. არუ ზტიუზ ან-ხავუ დახდენხოზ ჰარა ჰქეთა ტაკუ იაცოეხარან. ავნეტი-ჰანდიქულოზ აილაშიშირა იაქუნ. უი აქეთან ჰანნიე-აწხ ავუ ააივნაშოხანდან. არუ ახეთაკუზ ჰანაზაიგუახა, — უაჟიშთა ჰირეჟიწროუბ ანერჰია იშუესუალუზ ეიფეშ აშორჰია სენრეჟიფან აძიადილა იაარეჟიესხეიტ.

იპაცუზ აუავუ, არუ ზეიფეშორთანე ითაკუზ, იშენე-ტიუზ სეიჰიეიტ.

— უცა, უფსუ ძანე, უგუარემთააიტ, — იჰიეიტ აღ-მესხან დაასეჟემჩშია.

ათაჰიდა იპაიჰიოზ აჟიბჟ დალაშოძანე დაქუნ, ჰანდცოზ უაჰა არაკე ხეშოკეზეშორა აზემუჰაკუა.

— არუ ახეთაკუ უარა ითუგაროუბ ჰია ანსარჰია, — დაქუნ უი აციაჟიარა, — სნეილუფსა სცეიტ. სხან სლდჟინდოუმა? იზრუდა მამზარ ისდრდჟიუა?! ანხავ-ნანამგა, გუაყრლა, ფხაშოხლა იიააძაზ...

არუ ახეთაკუზ ანეირა დაარა იუადავხეიტ. უი ახეთაკუზ აქათარა აში ავნუწყალა იარკუნ. აში აფირა სალაგარ აფშიმა სგუეითონ. ზეიშოძან სეშთახე იგლაზ-ხეხე უხალან აისერ ახეხე უკლს! — იჰიეიტ იბჟ ნცი-წაკუნ.

მაპ აცოესკეიტ უი ისეიჰიაზ, ახა დაასდგლან, — უეილერჰია ალაჟი ეიფეშ უკასეჟეეიტ, იყაწა იუასჰიაზ! — იჰიეიტ დნასეგუთასუნ: — უხალ ლასსუ!

იზულაკე სხალაგუშეიტ. აისერ ააქუნხე სკაფოიტ სჰიონე ეიფეშ ამთაზე სალყდან აუასხერ სეჟეჰაიტ.

სეშოკაჰაზ ანეილოკაა, — ჰეუართოიტ ააიგუახუნ, — აში არტე ლასსუ! — აში დენციეწახუთხუთიტ აჯარგუა-ლქუა რებჟარა იქეში ნებჟაკუნ.

სჰიაზანე აში სრთაზაიგუასტიუნ, სუნაპეკ ნარსნე სნეიხან, ეგი სნაპალა აში აზარზა ნაქსერშიეიტ. და-ავნაშოულან არუ ნდილოგიჟეიტ, აშორ-სერჰია ირე-ჟილოეიტ. სარგე იზულაკე სკაჰა-ბლალო სრუხმან-სრეჟილოეიტ. აღუმვანეკეგე აში სეცრეკასა იცონ.

აფსუა ხუშიოლა დაარა სხე საცხრააიტ, ანა აგრა
 ჰზუნნაჟტ. უბრი ახდაა აბურჟიეგდუ ისემოუბ, დნესთახეზ
 უბრი ახე აკუნ დად.

უი იაჟიბეჟ ჰშირაზხუცუაზ ჰარგდუ იჰაზგუამთაძაკუა
 აკერ ჰციეიტ.

ადე თირთა აყნე იწაგელაზ ჰანიზწაა,—აბროუბ—
 იჰიან, ჰჰრაფხდა იგელაზ ავნე ჰირბეიტ.

— ითაბუბ დად.—იჰიეიტ ათაჰმადა დაიგურღმან.

ჰნაზდგელაზ ავნე აში იანენ: „აჰაქემ ასაძბა იუადა
 ჰია. აში ჰანნას, ფჰიესკ დაადილწტ. სვზეი სარეი,—
 აჰაქემ დეჰადამი ჰია აზწაარა ჰთირც ჰგუ იშთაზ ათა-
 ჰმადა დააჰაფეჰმან,—დად, აჰაქემ ასაძბა ავნე დეჰადამი?
 ჰია დლაზწააიტ იადილწტ აფჰიეს.

— ააი, დეჰოუბ, ლჰიეიტ აფსუშიალა.—შიეუა იჩმა-
 ზავუ დარბანუ?

— სარა სოუბ დად, სშაპე სეხეჰან... სხე ისერბარ
 სთახენ...

— უვნალ!

იდელწტ აფჰიეს აფსუია ლჰიომია ანიბა დაალე-
 ჰუგუღენ დნეჯნალტ.

ფტრაკ ამთახე ჰათაჰმადა დჰრაფხაქჰაჩხო დაადი-
 ლწტ. უი აგურღმარა ანიიააი,—იჰიარა იჰამშიო
 დეჰალჰეიტ, აზნეკაზ.

— იუეიჰიაზეი?—ჰიაზწააიტ დშაადილწტ ეიფშ.

— სუნუოიტ, ახუშიტიერთაქჰე უშთაწანე უფესყო-
 იტ, ნას ხდაა უმოუძაცშია უჰალოიტ ჰია სეიჰიეიტ—
 ათაკ ჰაიჰიეიტ ჰახუალა.

სვზეაგდუ სარგდუ ციგდა ჰგუ იანუეიტ, უი იარა იგუ
 იშახუაზ ეიფშ.

— ითაბუბ დად, აჯა დუ შისერბეიტ, შიფესენწრე
 ჰალააიტ, — ინაშთაირხხეიტ დგურღმანა: — შიალა
 დად კაკალე ჰკეზ უაჟიშთა! უი იჰადიწაზ მაპ აციაჰკე-
 იტ სვზეაგდუ სარგდუ ჰაიციჰაკენ.

— ითაბუბ დად, ითაბუბ, დაარა აჯაბაა შისერბეიტ,
 —ეითეიჰიეიტ უი. ჰნაპე ააჰამიხენ, იარა ასასააირთახე
 ფსმარა დციეიტ.

III

მაი აკვ აჩხნე აკუნ. ოჩამჩერა აქალაქე ვეჩან. აჟი-
ლარ გუფუ-გუფულა რჩხვიბარკნე აჩხარა იაქოუნ აგუაქე-
ჰია ამუხიკა არჰიო. აშაყა-უაა არკუაშთაგა-შია აცო-
რერგან ეინყდანე აკუაშთარა იაქოუნ. აქეთაქუა რყნუტი
აჟილარ ჩოულა ეიკუაგულა აკავჰია არ რაშია ჰიო იააუან.
გურღმარა დუნ უი ამშო აჩხნე; აჯაჟილარ რიადირა
ქოტქუა რემანე ეიხეიტ რულშთარაქუა შოკბარტიოზ
ეიბადერბარც.

იყალარანე იხხეფშოზ აჩოერვრა აზ იაზყაწანე ია-
არგაზ აჩოქუა, აჩოკ-ქკუნცია რებლუზაქუა ყაფშია,
ილაგა-ვაგო ირემან. ურთ ახდენეივეს-აიივესუაზ რგუ
ხეთხეთუან,—იჰათესრულა ჰია ეიწაშეცუა.

აჩოერვრა იაალგან, აჩოერხუმარანხე იიასხან. აჩო-
ერხუმარრა ზჩაზწოელხნე იაიიქუაზ აძოერკე ხუმარტი.
უს, აჩოცია ახეილაგულაზ აფსეძ ეიფეშ აძიე დაარულ-
წორან აჟილარ დაარბჟალტი. ზეგე რულაქუა თერხანა
უი იხეფშოუა იალაგოეიტ ამვა ითო.

— ჰოჰ, აბრი ათაჰმადა იაშოან აბრიზ იგაწიყმარ
ყალაპ ჟიდერუოუ უარა,—დაახეჩჩაშია ქოაიითიტი აუაა
ეიფენჩელა იახეგულაზ ახდენტი აძიე.

— ჰაი, ათაჰმადაჟი იხაკუქუოუხეი უხე ზლოუწა-
ქუო!.. ააი, ანცია ინეს ბერგს იყოუ ზეგეჰ ჰირფხაშარც
დუყოუპ აბრი იახდა!—დაახეხუმარტი დაჩოა წლაჰიესთაჰ
დახეგულაზ.

— უარა შიჩოანეშეკლოში, უი ადიე აბლა ციმი-
ყდოზარ ჟიბარა შიეყოუპ—ქოაიითხტი დაჩოაძიეგე.

— „აჰათხუჟი ითოუ უბანდა უახემჩჩან“ დად, უი
იხე დაქუმეგულოუა დყალარემ,—დაარულაბჟეიტი დაჩოა
თაჰმადაჰ.

იწაკუაშო იგულაზ იჩოე აღურა „ჩოუ“ ჰია ინა-
ქოეიქშოან იბჟე ახენაქუირგა იწაფრააუაჰა უჰიარატიო
ინათრესიტი.

იგულაზ ზეგე რულაჰჰიარა იაყუწენ, რჩოერხხანე,

რმაპქუა წერკაკანუ აძო იხუ აძო დახუფშოუა იალაგა-
ეიტ.

— უარა, აბრი დაარა იზბახოლუ აძო იოუპ უდ-
რუოლუ,—საიზხდაფშოიტ სკუნა;

— უარა დუდღრწიყდოზარგდუ ყალაპ აიაშაზ!..
უარა ზეგდ უდღრუეიტ უსგდუ,—დაასხეზუმარტ უი.

— იხაწა, აბრი; იზღღრუა აძო იოუპ, იუასჰიეიტ
სარა..

— უაბდუ იაკუმზააიტ უარა?—იაასათეიკეიტ დღ-
რვაგდ.

— სარა დღსემღღრუაზარგდუ იყაიწო უბაპ უი,—
საინხეჩხუეიტ უი იცასჰია სარგდუ.

ხენტი-ფშენტი რაყარა დანაალთეიკევი, აჩუ აღღრა
ანააქეირხხა—იკაკადა ივაგღლტ, აჟივან იალალომა
უჰიარატიუ. ზეგდ უამაშია ირბეიტ...

ნაყ-ააყ ეიქათეშოუა იგღლაზ აზნეკ აზ აჩუზუმა-
რღრთა ახუ ააიძარგალტ, ახა „ჩოლუ“ ჰია დანჰაწყდა,
ღღრვაგდუზ ინეიმჰენ ამჰა ირთეიტ. ახჰა ეიფშო დღბჰყდა
დღეიტ ზნეკ.

— ოოჰო-ჰო, იშისჰიოზ აბრი აკუმზი დაღრაა!—
ქააითეიტ ფასა ირაბჰოზ აწლაჰიუსთა, თენი ჯარაკ
ღზეჰუმეღლო იფაწაქუა ინაპე ნარღხდმუ-აარღხდშუა. იჩუ
კჰეჰირგეჰენ დეითანღბჰყეიტ. ახენტი რაან,—„პრაუა“
რჰიან აგუგუაჰია ანაჰეინყდარა იალაგაეიტ. აჰისახუჰ-
ქუა აშითქუა დღრშოუან იარა იახდ... აშითქუა იგუღღ-
ჰიჰიალანდ დჰშაფხა-ქაჩჩო დაარღლწიტ დღეინღრხუო.

აჩუღღრღეი აჩუღრხუმარღეი რქეჰ აპრიზ ზგაზ აჰა-
მთაქუა რღხთოზ ატრიბუნა დანააქეუგღლა,—აჟიღღარ
ზეგდუ აგუგუაჰია ეიგუთასუა რქეღნარხეიტ უახდ.

— აკოლხოზ „აგურღდარა“ იალოლუ არახუ რჰეერ-
მა აიჰაბე 70 შოქქუსა ხენწუა ათაჰიდა ჰახუალო გუა-
ზბა, აჩუღრხუმარაქო აკტიი აპრიზ ახიგაზ აზ იაჰთო-
ეიტ აბრი აფხდარცა,—იჰიან აჰამთაქუა რღხთოზ ინაირ-
ხეიტ ათაჰიდა იახდ.

სარა სანდგღლაზ აგურღდარა საამიხხანაკეიტ...

— უნან! ჰათაჰმადა იოჲმი უარა! აბრი აკუმზი სარა იუასჰიოზ,—სგურღდაწია სააიხუაფშოტ სკეზა.

— უარა არი აყუა ზნე აჰაქემ დეზბეჰაფშოააზ იოჲმა? დაწაიტი უიგდე სარა სეიფშო ილა თურხახა დიხუაფშოუა დახგელაზ.

ზეგდე ანაპეინყდარა იაქუენ ათაჰმადა ეიგურღდანე.

— იახდატიი სგურღდარა ჰიაა ამამ დადრაა, სარა აბას აბზაზარა გურღდახუ სჩაღასურხურტი სყაზწაზ ხდძ ზგახდოუ ჰსოვეტი ჰაქემეცია როუბ. არი აფხდარცა აბეჟ ქოუც ახოუბ.

აჟიტიგდე იასურჰიონ სარა აფხდარცა, ახა უი აგუაყაშია აკუხ იაქუსჰიოზ, არი საჟიემთა შოკუაყუა იანა-ალო აშია აქალოიტი,—იჰიეიტი აჟილარ რახდ დაახდაფშონე, აფხდარცა ანაიმიხ ითაწა ჰაღალქუა გუ რაზელა დრეწაჩიონ.

სკეზაგდ სარგდე ჰაიდნეჰილარც იარა დახგელაზ ჰქოუნაჰხეიტი.

ი. თარბა.

არაშოარახე

არაშოარახე შეემცადოი
ამრა მგელაც,
აბნა მქოუნაც
შეიმბადოი?

იაც ინჰაჟუზ ნაჰმეგძოი,
ო, ჰამცაყუა!
ჰამტიადაყუა
ჰამნადოი!

ამრაგელარ იაჰხატხო
ინმეჟ თიაძაჟ
ამხე ჰაწაჟ
აშია ჰიო,

ანუმი თუხხაა ეიზუპიპიო
 ინუმიტუმიხ ღადრაა,
 ასოცეიცლაბრა
 იზაპიპიო.

ჰამრა! ჰამრა! უკატხონზ
 უკატქო ხაალა
 ხმუ-შიახუალა
 უაჰხატხონზ!

ღევლა ანხარა იაჰგუატხონზ
 ჰართ იჰამოუპ,
 გურღმა ნხაროუპ
 აკოლხონზ!

ბ. შუნქუბა.

აწწატიქუა:

1. იზუტხადა არი აშია? იაბა რუტხაო?
2. აუს შუფა უტიუ?
3. აკოლხონზ ზეიტუშრა ნხაროი?

ადწა:

1. იშიწა ქურჰიილა.

აღღმი აბგახუჭი

ბნა ციგდაკ იამან აღღმი. აბნა ილაზ აშიარახქუა
 ზეგდუ აღღმი იაციშიანუ რცია ითაძემონ. იწაბურგნუ,
 აიგუა ინეიზ აშიარახ, შამახამხარ, აფსუ ამანუ იხცო-
 მუბუტ.

შარდა აამთა წიტ, აღღმი აფიიტ, ამჩგდუ მაქხუფიტ.
 აღღმი ახხარა აშიარახ აზემქუა იალაგუფიტ, ჰასაბლა
 ახუ ნუყუნაგარც იაქუნაკიტ. აღღმი ნეინ, ჰაფუკ ინწა-
 ტიან, სუჩმაზაუპ ჰია აშიარახქუა აფია რუღანაწეიტ.
 ჰიიუნთქარ ღუჩმაზაუბუფიტ ჰია, ურთ აღღმი აბარა იააუან.

ჩონაკ აბგახუჭე აღღმი ზბოიტ ჰია იააიტ; აჰაფუ
 ინწაფუშ-ააწაფუშუნ, ინასკანუ ინაგულან „უშუფაყოუ“

ჰაჰ“ ჰია ალემ იაწაიტი. ალემ ალახე ვიქუმუმე, აგუ
ათჰარა-ათჰარა ვისუა აბას აჰიეტი:

— სუმფაყახუ აფსრახე სხე სერხეტი; სუკუ-
ნშოოუ, აბგახუქე, აჰაფე ცქეა უაწალ, სგუაყრა აჰი-
ქუა უასჰიამტ.

— სათოუმწან, უაიგუარაწიყდა სუნეიუამ, იზბან
უჰიარ, აშიარახ რაცია რუმთა აჰაფე იწაგალოუპ,
არახე შთა თგანე იუბადომ,—აჰიეტი აბგახუქე.

აწაიტიქუა:

1. ალემი აბგახუქი ჰა'აბლა (მაინალა) ირეილახადა?
2. ბნა ციგეაქ იამაზგზ?
3. აბნა ილახ აშიარახ იშფარბაუახ ალემ?
4. ალემ ანაჰი იშფაყალდე?
5. ზუმ იაჰასაბი ახე ნეყუნაგარაცე?
6. აბგახუქე ალემ აბარა იანეი იშფაყანაწე?

ადაღე ნეყუაჰ

1. აძმახ აქუე აციაჰიარა

იყან, იანენ ადუნეი აქუე ადაღე ყუაქუ-ყუაქუ. უი
აძმახ ითატიან, აკუბრქუეი ამწქუეი ჯქო. ააფენრა შო-
აილაკე ავუბციეი იარეი რებქუა რდუნე იყუაქუ-ყუა-
ქუან. აფსუ თანაარენ იზიახუნა უი. აძცია იამქაკუა
იზაციენხარ, ახა არი ადაღე უსკ იაქუშიეტი.

ზენე, აძმახ ითუჰიჰიოზ ქდეკ. ამახუ იქუტიანე, იარა
ადაღე იაქუჰიჰიოზ ილუახ აქუა ყუნდა იაზგურდღონ.

„ოჰ, იზაკუტი მშო-ციაკე ბზიახუუნი იახა!“ ჰია
აგუახუუან იარა:—იზაკუტი გუახუარა ბზიახუროუნი
ას აფსთაზარა, ადუნეი აქუზარა“.

აქუა ადაღე აყუაყუა ღრა-ცერცერ იქუნაუან; აქუა
იანეკუეუოზ აგუწეი აშროგუწეი ირციეწალონ. არი
იარა ადაღე ახე მცხუდა იგუახუარა დუნ, უბას იგუა-
ხუარან, იაზგურდღანე ყუაქუ-ყუაქუ აჰიარცე ეგმაგმ-
ხეტი, ახა იარა არახეყე იზლაკე უბრი აუბ, იაგუა-

ლაშვიტი ჩაჯრათაგალარა შოაიხ, ჩაჯრათაგალან
ადაღქუა ყუაქუ-ყუაქუ შურუმქიო, უი ახე ააფუნრა
შურუმქიო, უბრი აქუნტი ყუაქუ-ყუაქუ ჰია აბურგარა
იალაგარ, აპატუ აცოქერ შალშოლხ. უბრი აქუნტი
ქუმთუა, აქუა ყუანდა იაზგურღო ამან ითუჰიოიხ
ამახუ იქუტიან.

უს ერანა, იშიშიუაშია აჰაუახე ბქუაქ გუგიტ-
იყოუბ უბრი ვიფშო კუატა ქილაქუაქ: ურო ანფურუა,
რუჰივაქუა მუანწან აჰაუა ანფურქქო იშიშიუა, შიშიიუ-
შიშიიუ-შიშიიუ ჰია რუბუ ააუევიტ აჰაუა იალუნე უაქი-
იაან აკუატაქუა, აკერ ინაროუნე იახაგეჰე ადაღ
ზთაზ ამან ინთატიევიტ.

— ჯაყ-ჯაყ-ჯაყ! — აჰიევიტ რუაქ, — ჰამვა მაკანა-
ინაროუბ, აკრაჰქაროუბ ჰია.

ადაღ იარანა აჩაწიანევიტ. იადურუან იარა, აკუა-
ტაქუა ას იყოუ ადაღ ყუაზ ყუაქუ-ყუაქუ შურუმქიო;
უს ვედაყაზარგე იყალო იუღურუეი ჰია, იხეჰუტიან
ამახუ აწაყა იხუდაწიიტი, ახა იანხუც, იაგუალიტი იარა,
აღა ბაყუქუა ზმაზ ახე აძე იათნარჰიჰიარაც: იარა
დაარა იათახენ აკუატაქუა ახეცო ვილნაკარც.

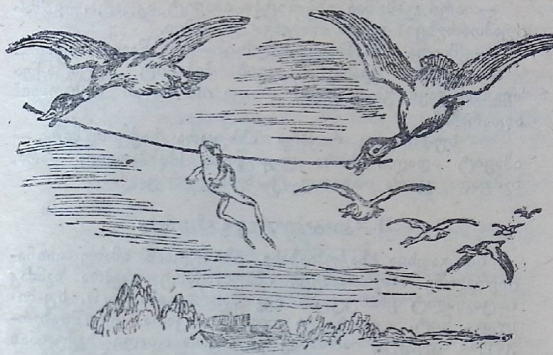
— ჯაყ-ჯაყ! — აჰიევიტ დაჩა კუატაქ, — ხეთახო
იალაგუევიტ იჰებუოუ, ირლასნე იანფხაროუ ჰურუნე
ჰქაროუბ! ირლასნე ჰურუნე ვხფხაროუ ჰქაროუბ!

— ჯაყ-ჯაყ! — აჰიევიტ დაჩა კუატაქ, — ხეთახო
იალაგუევიტ, ირლასნე ჰქაროუბ!

ვეგურთ აკუატაქუა ზეგე ჯაყ-ჯაყ ააილდურგუევიტ,
ანი იაჰიაზ იაქუშაჰათხანე.

— აკუატა აჰქუაჰიქუა, შიხაწკ, — აჰიევიტ ადაღ
იგუადხე, — იანდქუნი, იაბკუუ შიარა შიზხცო ადგელ
აფხარა ახეყოუ? სშიეჰიოიტი, სახეშეწაზ სათაშიემ-
წარაზ.

აკუატაქუა ადაღ იაკუშანე იხტიალტი, ზნაზ
აკუატაქუა ადაღ რქარაც რთახევიტ, ახა იანაზხუც
ირდურტი გუანღა, ას იყოუ ადაღ დუ რყარყუ იშოკ-
ლემსუაზ, ნას აკუატაქუა ზეგე აბას აღა აჰიჰიარა
იალაგუევიტ:

— ალადა იბზიოუპ! უაჟი უა იფხართუბ! აძმან-ფხა სირქუა ჯერუბ უა. იზაკუტი ხუაჯქუოუხი ურთ ირთოუ! ჰიაშა ამამ უი უაჟი იშუბზიოუ! ჰია.

აკუატაქუა უბეს იჰიჰიონ, ალადა ალემჰა თერყდარც ეგაარეგემხეიტ. აარლა-აარლაჰია, აკუატაქუა რეგუ-შია აჰიეიტ, რებქქუა ააიქურკრააც, ნას რუაკე ზეგდ რეიჰა იყუაზუბ. იყუშუბ ჰია აგუ იზანანაგან იან-წააიტ, ალადა ჰია იბქუუ ზეიტეშროუ ჩხეიშია იანა-ჰიარაც. ალადა აცთია აკუატა იანაჰია, ალადა, ეიგურ-ლეიტ, ახა დერვაგა, აგუაჩხანენ აყენტი, აწეხუტიან ეითაწააიტ:

— ირაცოუმამ უა ამწქუეი აკუბრქუეი?

— ო, აფთაქუა რეიტეშ წვა რემამ, — აჰიეიტ ათაკს აკუატა.

— ყუაქუ! — აჰიეიტ ალადა, იარანაკგა იანხაჰინე ინაფეშუ-ააფეშოიტ ჩხაკრათაგალან ყუაქუ ახდაჰიაზ აზ ლანხ ახთაშაზ ავუხცია ჯარა იყამჰააიტ ჰია, ახა ეგდა-ურგაგ აჩხანემკელტი ზნეკ აყარა ყუაქუ ამჰიარ.

— შიანცო სარგაგ სეჟიგა.

— არი უამაშია იზბოიტი! — აჰიეიტი აკუატი. — გამას იუაჰითარუხეი? უარა მწიუჰივა უმაძამეი.

— შიარა შიანბადიულოი? — ირანწაიტი აღად.

— ლასსუ, ლასსუ! — ივეიბარჰიჰიეიტი აკუატიჰუა ზეგდუ, — ჯაყდ, ჯაყდ, ჯაყდ! არაყა იხეთოუბ! აფხარანბ! აფხარანბ!

— ხუ-მინუთუ რაყარა აზხუცრა საქუითუშითი, — აჰიეიტი აღად, — სარა უაჰიუწიყა სხუნჰიუეიტი. სარა, ხემფადა, ჯარა იბზიოუ აკ-აზხსხუცერ ყალაბ.

II. აკუატიჰუა რულა ანუჰარა

ნას ჯაფხდა ინაქუჰიაზანუ, იზქუტიაზ ამახუ აჩინა-
 ლღრჯღრნუ აჩუნთახაჰუნ, ინხუდაწიტი, ასუბრა ზუნდაკ
 ინციუწალტი ემხუცუაზ აკუ აფერხაგამხარაცუ. ხუ-მი-
 ნუთუ წიტი, აკუატიჰუა იფერნუ აცარა რეჩიშაზერ-
 კუაზ აკუმეჰუა, იარანნაკ უი აფხდა აღად ზქუტიაზ
 აქდუ აიგუარა, აღად აფუში ააციერწიტი. ანაქუ ზაჩონ,
 დადგუ იშაღმშოზ აღა.

— სარა აკ-სხუციტი, სარა აკუ სუფშააიტი, — აჰიეიტი
 იარა, — შიარა ჯუჯა შიქშალა ნაყ-აყუ ჰერმანბცუკ შიკუ,
 სარა უი აჰერმანბც აგუთა სანხუნჰაღაბ. შიარა შიფუ-
 რნუ შიდიუქულოიტი სარგდუ სშიუცუზააბ. ამალა იათახუ-
 აკოუბ: შიარა ჯაყდ-ჯაყდ შიემჰიაროუბ, სარა ყუაქუ-
 ყუაქუ სემჰიაროუბ, ზეგდ მძანახოიტი უსყან.

წანგდუ, ეგდა ილასუზარგდუ, აღად ჰუჰმთაქუა ხ-ნ-
 ზქუ ვერს აგარა — ქმაჰურას იალოუხი დუკ, ანა აღად
 იახუცუზ აკუატიჰუა უბრი აყარა იარგურდიტი, ზეგდ
 აკუ ეიფუშ იანზრანხეიტი აღად აგარა. ჰერმანბც
 დუღუა-ბზიაკ რუფშააიტი, ჯ-კუატიჰუა ნაყ-აყუ უი აარ-
 ქუწარკენ, აღად აქშალა აჰერმანბც აგუთა ინანხუნ-
 ჰალტი. აკუატიჰუა ზეგდუ ჯაფრუნ აჰაუა იალოლტი. აღად
 აგუ ნთფსაიტი, აკუატიჰუა მუცხუ იჰარაკენ ინანხ-
 გალა; უი აღადგდუ აკუატიჰუა რჩიფიყარატი იციომხტი
 აქუნტი აღად ზნანხუნჰაღაბ აჰერმანბც დღრთაგუთა-
 სუან. აღად ყუაქუ-ყუაქუ რუცა აქმაადლუზ აქმანჯა

ეიფშო იფერუა აჰაუა იალან, ამი ზეგე ვიზრშოშიანე
 ახა ცლემშიალა აძერმანდც ეილარლულუანე იაკენ ია-
 კუწყუყანე. აღგელ აბეჰშია იქუმჰარაც. ახა ლასე,
 აცაში იაშცლან ანაფშო-ააფშორაგე იალაგაეიტ. იარა
 აწყა იიყა იცონ ამბქუა, აღიქუა, აძქუა, აშხაქუა;
 ურთქუა ზეგე რბარა აცეჟუადაჟენ, იშბან აკუზარ,
 აძერმანდც იანანხენჰალან აშთანყუთი ფუთჰ ხეხი
 რაკუნ იაბონ, ახა იშოაკუნალაკე ხუჰჰეკ აბონ, უი
 იარგურდნახუან, აგუანდუნ იარა.

„შოყა იბნიანე ისხუცხეი სარა“, ჰია აგუ იანანგონ
 იარა ახალა.

ადაღე ზგონ ირუშთან ეგეურთ აკუატაქუა, ჰურთუა,
 რბეჰქუა რდუნე ადაღე დერჩხხუნ.

— დაარა ახე ბზია შხაგლოლუ აკოუბ არი ჰადაღე, —
 რჰიონ დარა, — აკუატაქუაწიყა რჰჰგე ას იყუშოუ
 მაქუბ.

ადაღე აარლა აჩუნნაკლონ, ითაბუბ ჰია ამხამშია-
 რაც, ახა აქჰ აანარტურ აჰარაკრა ციგა აყენტი
 იშოჰაჰაუა ანაგუალანშიალაკე, ეიჰაგე აცლამშიაქუა
 ეიხარლულუანე იჩიჰაუნ. აბასალა იარა კულააუა
 ხულაანდა იანხენჰალან. იზგონ აკუატაქუა იშოჰეჰრუაზ
 რჩეფითნურფსახუან, აძერმანდც იმანშიალანე ეიმერ-
 დონ. არი დაარა იშოართან: იხენმკუა ადაღე შიანე
 ყუაქჰ აჰიანხან, ახა არა დაარა გუამჩ, ამშიარა ათა-
 ხენ, ურთქუა ადაღე იამან. ხულბჩხხენკ ართ ეიცუზ
 ზეგე ძმხკ აქჰ იანგელტ. იშოააცელაშოაზ ეიფშო-
 წიყა, აკუატაქუა ადაღე რემანე ამჰა იქულტ. აკუა-
 ტაქუა ცონ აჩა ახადერხხდაზ ამბქუეი, ივეიქხხდაზ აბნა-
 ქუეი, იჩაყუანე აჩა ახეიქუზ აქეთაქუეი ირხესნე. უანტი
 იავუან აუაი აჩაცყაგაქუეი რბეჰქუა. აუაფსურა
 აკუატაქუა ირუხუაფშოუან, ეგეგუართონ უამაშია იყაზ
 აკრბეჰაკნე იშოურგონ, რნაპქუა აქუჰენე ეიბადერბონ.
 ადაღე დაარა იათახენ, აღგელ იაზაიგუანე იცა-
 ლარც, აუაა აჩოღდნარბარაც, ეგეაზუქერკრაც იარაზ
 ირჰიონ.

III. ანკუჟარა იალაგაჟი

აჩაჟარა რეფსე ახდურშოზ უს აჰიეიტ:

— იყამლარი აბრი აყარა ჰჰარაკემკუა ჰცალარ: სარა სკაჰარ ჰია სშოიტი, სუფსე ააილახუაშია სყალარ.

აკუატა გურახჰეუაგდუ რჩუღლარყუნუ იცალარცუ იაქუდღრგულღიტი. აღღრჯახუნუ უბრი აყარა ილაყუნუ იცონ, იშურთახუზ აუაა რუბეჰეუა ეილღრგანუ ირაჰალარატო.

შოფშოში, შოფშოში ჰია ქეთაკ აქუ ახუჰეჰეა ეიბარჰიჰიონ რუბეჰე გონ,—აკუატაქუა აღღღ რუმანუ იცოიტი!

აღღღ უი ანაჰა, აგუ თუფან იცონ.

— შოფშოში, შოფშოში,—ეიბარჰიჰიონ დახა.ქეთაკ აქუ აუაა ბერგცია,—აბარ ასირწყია!

— ირღღრუოუშ ანთ, არი აკუატაქუა რაკუმკუა, სარა შხსაკუუ არი ზხუცუზ?—აგუახუტი აღღღ ყუაქყუაქუ.

შოფშოში, შოფშოში, ჰია ეიბარჰიჰიონ ახუტაიი აქუთაქუა—ხაკუტი ჯამახუუნი! ეგდუზხუცლა არი ეიფშო ამანა სირ?

არაყა აღღღ აჩაზნემკალაკუა, შიართას, გუჩანრას იამაზ აახაშოთუნ. იშოამჩუზ ქუნათიტი:

— უი სარა სოუბ, სარა! ჰია.

არი შოჰიანუ ეიფშოწყია ეიყუაწიი ილთალტი. აკუატაქუა რუბეჰე რდუნუ ინაქუჰურთიტი; რუაკგდუ რუჰვანუზ რუცჰა იამწასნუ იაკრაცუ აქუღლანახან, ახა იავყეიტი. აღღღ აფუ შაპეკ აფღრ-ფღრჰია იყდო, ილასძანუ აღღღღ იაზღრეიუან, ახა აკუატაქუა იღღღ იზლაცოზ აღღღ, აღღღ ახდჰუნათუზ ათუფ აყნუ წაყა ამჰა ახდღუღუარაზ იაზიამთანუ იმღრეიკუა, იარა იანასუფხან, აკურ ინახარანუ, აქუთა ანაჰს ძთაჩ თაბააკ აყღღუ აათნარგაჟიტი.

უი ლასსუ აძე ივზუწწირანუ, იარაზნაკ აფსე ეიბაჰე იშოხალშოლზ ქუნათიტი:

— უი სარა სოუბ! უი სარა სოუბ იზხუც!

ახა იარა ააიგუა-სიგუა უავ ღუყამუბტ. არაყა, აძუ
 ითახ ალაღქუა. არი შოულთაჰახ ეიფუშ რჩურწიახუბტ.
 ურთ აძუ ითუწნუ იანააღურწ, ალაღ ქუბუ უამაშია
 იბანუ იახუაფუშუან.

არი ალაღ ქუბუ ირანაჰიეიტ ათოურუხ სირ; ენაგდ
 ხუცურთაკ შუამახ, ნას, აწუხუტიანუ აკუატიქუა რულა
 მუახარა ნუყუარა სირკ შუახუცუხ იარა; იახდათახუხ
 იხგოხ იახგოხ ხატი კუატიქუაკ შუამახ; იარა აფხარა
 ახდუყოლ ადგდულქუა რქუ იშოყახ, უა იშოხნიოლ.
 უა აძუა, აძმახ ყუანდაქუეი, ამწქუეი, ეგდურთ აქატი
 ბქქუეი შოურაციოლ.

— სარა შიარა შიქუ სააკდგულტ, შიუფსთაზარა
 ზეიფუშოროლ ზბარც, — აჰიეიტ იარა. — სარა არა საან-
 ხოიტ ააფუნდა, იოლსუქუხ სკუატიქუა ხუნჰინუ იანდა.

აკუატიქუა უაჰა იანაკუხააღაკდ იხნუმიხიტ. ურთ უს
 რგუ იახნაგონ, ალაღ ყუაქუ-ყუაქუ ადგდულ იანყდანუ
 იფსიტ ჰია, ღაარაგდ რგუ იალან ღარა.

ვ. გარშოინ
 ეით. ბ. ზანაშია.

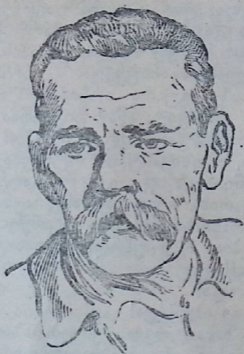
აყუხქუა

ჭურმახდწი ღუძდაკ კნუ ნხავკ,
 აღიქდანახდ, ისთიუეიტ ჰია,
 ეიხცა ინეიცაუან აყუხქუა.
 აიშოფი აწაბურგოი ჰჰიოზარ,
 ანხავუ იყუხ-გუართა ჰათურ რქუიწაცოიმუბტ.
 (აქეიდა ყასწანდახ ჰია ზგუახუუა,
 აყუხქუამოლ აუააგდ ირგუაყუშოტ).
 სარა ანხავუ ეგიხარასტიუამ,
 ახა აყუხქუა დანჯაკალა იციაჰიონ
 იარტულაზ ამვასკუ იყნუ,
 აბასალა იაშოშოუან:
 „იბოლუბაშო ჰარა, აყუხქუა ჰაიფუშ არკუჰაქუა?
 ანხავუ ჰარა დჰაქუცოყდოიტ,
 ბაშოა ყუხქუაკ ნეიცოშია.

იარა ამდღერ იხშოჯ ახდ იაიგადომ,
ჰარა ჰათერ შოჰაქუიწაშა.
ჰარა: „ზშთრალა ჰაიუა აყზბქუა;
აჟოტი რიმ ეიქუდრხახეტი.
უა უიმიოუ აყზბქუა რუხდალა ამშოშარა რუმოუპ“.
„შიარა შიეზლოჟეილდრხრაღე იშითახუზი?“
დრახწაიტი ამჰასჰე. „ჰარა ჰაბაცია“.— „იზდრუეტი,
ზეგდჰ სრუფხახეტი, ახა ეილესკარღე სთახუპ,
შიარა უაჰ იხუო ჰია ბზიარას იყაშიწახდოუზი?“
„ჰარა ჰაბაცია რიმ ეიქუდრხახან“
„უი უსოუპ, ახა შიართ იყაშიწაზ არბანუ?“
„ჰაროუ? აკგდჰ!“ „ნას ბზიარას იშიელოუზი შიარა?“
შიერყუაწ შიაბაცია, შირღლამკდესენ;
ურთ იშორღლახ ეიფშო ჰათერგდჰ რქუნ.
შიარა, დადრახ, შიზზკუე შიძნე შიეჭარა აუპ“.
არი აჟიამიანა ეიჰაგდჰ უაჰჰე აკერ ახვიჰიარენ,
ახა აყზბქუა რგუ იალსერ ჰია სშიოიტი.

ი. კრეილოვ.

პარმატიი აზაბასტოვკა

გენუია¹⁾ ავოკზალ აფხმა აღიაქუ ვიზეიტ აუაა
ჟიპავკა—რეიჰარავკა უსუციაან. აუსუცია რორგანიზა-
ციატი ზნამიაქუა შიერშიერუა ირხაგლოუბ ვიზაზ
აქილარ, იცვრცვრუეიტ ხელა იქუწოუ რჩხუქუეი,
ატლასქუეი, აშაშაქუეი, იუქაქქოიტ აბირაყ. ლაბა-
ქუა რუხქუა, ახმა არგოიტ აბარქუნ, რუბუქ შთაქნ
აშია რჰიოშია, აუუ რუხვა იგლოუბ ვიზაზ აუაა, ნუჰია
დუქ აზ ვიზაზშია.

ნაყ ითარხულანე იგლოუბ ამარმალტაშ ღუხ ავოკ-
ზალ ვნე ხანთა—ამშიერჟივაქუა რხახაძა, იგლოუ აუაა
გუდნაკლარ ათახუშია.

აბალუაზა აყნეტი იაავუეიტ აღბა ბექუა, აღბა ვინტ-
ქუა აძ-აქუ ბეუხუაჩლა რუსურა, აღაქქუა რუხმარ-
ხმარბუქ, აშიერშიერბექუა, ნასგგ აქუთუბექუა. აღიაქუ

¹⁾ გენუიეი პარმეი იტალიატიი ქალაქეუოუბ.

თენჩროუბ, აფსუფ ლაგა-ვაგარა უადაკუბ, შოოუროუბ, ზეგე ამრა-ცა რეკუშეშეიტ. აბარწაქუეი აფენჯღრ-ქუეი რქუე ამითქუა კნე იგელოუბ აჰისაქუა, იგელოუბ იმითეშახა ეილაჰიანე ახუქქუა.

ასტანცია აზაიგუარა არწიაა-ჰია აჰიჰიარა იაქუენ ადოღბა, აუაა აადქეიტ; აწარ ეიქუაწია მაქემკუა აჰიჰან იალოუ ჯუშარენ, აუაა რხელფა ხუქქუა აჰიჰან იალაწო იანდღრ'მოუახ, ამუხიკანტცია რტრუბაქუა აამთერნტ, კერ ზექურა ნეიხდაზ ჯოუკე რჩაარჩეინე, აფხდაყა ინიასნე, აგუფ რახე რქუე აარხანე, აჰიაქუაქ რჰიოიტ, რნაპქუა არმარახი არდმარახი იმჰანწო.

აგუფ აშუჰჰია, მეცცაკრალა რჩააიგუშახე აულიცა აგანალა ილაგელტ.

- იხუღლოდა?
- პარმატი იხუქქუა!

უა პარმა აზაბასტოგვა ჯუოუბ. აზაუადქუეი აჰაბ-რიკაქუეი ზტიიზ აკაქუე ირზნამგეიტ, აუსუცია უაჰა რეღემშო იანალაგა, ამლა იაკნე იჩმაზახო იანალაგა, რეზუქქუა ააიზგანე, იარუშთიტ გენუია რკეზცია რახე.

ავოკზალ ანავს იაიიუეიტ რჩევიქუაანე ხუქქუაქ, ურთ ჩევიშია ეილაჰიადამ, აკდენტეჰიქუა ახდრ'მოუ იხუამსეთიუშია უბოიტ, უამაშია იუბაშა, აშოარახ ხუქქუა რეიფშო იააუეიტ, რნაპქუა ეიბარკნე, ხუკე-ხუკელა რიადკ აქუე—იხუქდაქუოუბ, აბეზ რეკუტატა, რნეყუაშალა იშაათსახ უდერრატი იყან. რხე-რქუქუა თენჩდა, ჩჩაფშე ჯწაშომ, ახა რელაქუა ცერცერუეიტ ეილყდაძა. იშაც-შააცო იყოუბ, ნას რფელარაზ გარი-ბალდი¹⁾ იგიმნ ამუხიკა ანადრჰიალაკე, უბართ იზგეზ, ამლა იაკნე იყახ, რხე-რქუე წარქუა აგუახუარა ჩჩაფშ აარხყდონ. აგუფ რბეუ რდუნე, ართ ახუქქუა აფსთა-ზარა ბზია ზეფიფშახაშა, ასალამ ეიცქუაქნე ბე-დულა აძიქ ეიფშო ირურთოიტ. ახუქქუა რაფხდა აბირაყქუა ნადრყუეიტ, ამუხიკა არჰიარა იაქუეუბ აღეკ ჰია, ახუქ-

¹⁾ გარიბალდი — იტალია ახაქუითრაზე აუს ზუახ რაფხდაგელა ია-ქუნ. 1807 შ. ინარკნე 1882 შ. ნძა ღეყან.

ქუა რბლახაწ უწყდო, რულაქუა ხკუა, არი ვიფშალო-
 იახდრფულაზ უამაშია ირბოიტ. სეკუნდკ აზე შთახდლა-
 ინეიხევიტ, ნას იარაზნაკ რჩაათგანე, რქუღლარხევიტ,
 აძიკ იეიფშო ზეგდე ვეიკუაგღლან, შიბეჟკლა, ახა აძიკ
 იბეჟ ვიფშო ქუაართიტ:

— ნაგძარა აქუზააიტ პარმა ფშუქა!

— ნაგძარა იქუზააიტ გარიბალდი! — შია რბექუა
 გოიტ ახუქქუა აქილარ ინრულაწიო.

ოტელე¹⁾ აფენჯერქუა, ავნხბექუა რყნეტი, აწარ
 შოკუაქუა რეიფშო იფერფერუეიტ აჩავრაქუა, უანტიი
 წაყა ახუქქუა ირულაფსოიტ. აქუარშოავკ ვიფშო აშით
 რაცვიე რეიგურღა. კოთ-ბექუევი.

ზეგდე ნეშია დუწას იაილალტ, ამარმალტაშგდე
 რქუაფხონ ფშოთი ქვდაკ ციერგანე.

იშქმერუეიტ აბირაყქუა, იღერშიუეიტ აშითქუეი
 ახელფაქუეი, აუა ნაძაქუა რხქუა ივარხეკნე, ახუქქუა
 რაჰანე ირკუბ. ახუქქუა აფერ-სერშია რნაბქუა რყდოიტ
 აშითქუა ირუმწასუა, იკუა. აუა ირეიხერხუო, ზეგდე
 აუუჰია ვილოუბ, აჰაუაქო ვიფშნე წეხუაფწიარადა
 ზეგდე იბეჟენე იგოიტ:

— ნაგძარა აქუზააიტ ასოციალიზმი!

ახუქქუა ზეგდე აძიძია ირკუბ, ახუქქუა ფთვკ
 ჯოუკ რეხუდა იქუტიოუბ, ჯოუკნ უა-ნაძაქუაქ
 ირგუდკლოუბ. ამუზიკა აარლაშია არი აჩიბეი, აცია-
 ეიბეი ირულენე აბეჟ უაჰაუეიტ.

აჰისა შოაყდო აგუფ ირულოუბ, ინხაზ ახუქქუა ირ-
 დგლაუა აძი-აძი ვიქუქოთუა.

— ბარა ვეჯა ბგომა, ანნიტა?

— ააი. ბარგდე?

— აშაპეზაწი მარგარიტა ლზე აძიე...

ზეგდე გურღაწია, რხე-რქო რხაჩიო, რულაქუა ხააძა
 იყან, აზაბასტოვკაყაწაცია რხუქქუა ჯოუკ აჩა აძარა
 იაქოენ.

1) ოტელე — გოსტინიკოუბ.

— ჰარა ჰხან არი ეიფშო ჰაგუგდ იანანგომეზტ! —
იპიეიტ ათაჰმადა, ზეფენწა წარდა ასიგარ ეიქუაწია ზეჰუ-
წაკეზ.

— უამაკ აუაღახუ, იმარიოლუბ...

— ააი, ეგდემარიოლუბ, ეგდყუშოროლუბ.

ათაჰმადა ასიგარ ააიქუაწიხენ დაქუესღიჰანე აცცუში
აახვირშიეიტ. უი ამთახე, იაიგუა ჰუჯა ახუქქუა ჰარ-
მანტი იახ იბეიტ, ეიშციაზარ ყალაპ, იხე აარმაჯა-
ყუნე, ირსააირჩიტ, ახუქქუა იყაიწოზეი ჰია უამაშია
იბანე იხუაფეშოჰან, იარა ილახე იხელთა ითაჰენ, ინაპ-
ქუა აარჯუაჯუანე დეფეშოჰან, ახუქქუა ეიდელუღუაღა,
რელახე ააიქურწეიტ; ათაჰმადა შთახელა დცო, იარახ-
ნაკ დღევიჰიოთყუყულან იბეჰ რდუნე, არბაღე ეიფშო
ქუააიოტიტ.

ახუქქუა ააიბარჩიეიტ რშაპ-ხტქუა ახაჰირა ილაქ-
შო. იარა ათაჰმადა დვაგელან, იხელთა აარჩიეინე
იახუთახ ზეგდე ყაიწახშია დენხეშით-აახეშითუა, იშაპე
ეინგო დნარფერწიტ.

დექუყუაშოშია დცოიტ, ზხახუ-ეიქუაწიოლუ გე-
ნუიარტი ფჰიესკ, ბე-შოქქუსა ზხეწუა, ზნაპე იანკენ იღგო
აუაჰე ყარმეგუქუაქ იშოლუბ, ხელთაქ იხოლუბ, იჟიჰანერ-
ქუა ილრუქუსუა. იარა იხე აყდარა დაქუაბ-იხელთა
იშთახეყა იხვირშიოთერც, ახა იხელთა ლოჟინე ილაქუა
ირთაჰაჰან. ახუქქ დეზგოზ აფჰიეს, იხელთა იხე ხუქქ
იახხენე, იჰარაკენე იყდო, აშიაკ ლჰიოიტ, დავდჰჩიოიტ;
აქქუნ იხე ჯრნანე დღეხუაფეშოჰეიტ, — იკატიეიახ ფწიო,
უი ამთახე დვაფა-ჰაფოიტ ახელთა დაცრასენე ილემი-
ხერც, რკუჯაგე ცოიტ.

უაჰე ჰარაკეკ, ასახთანტი ფერაჰია იფერაჰიანე, ინაპე
ხტე დუქუა რელა იჟიჰა დქუანე დიკეჰე ძღაბ ხეშო-
ხუქქე, ჰე-შოქქუსაყა ზხეწუა; ივაგელანე ინეილუაზ აფჰიეს
ამცაბზ ეიფშო აქქუნ აფშ დეზკეზ უს ლოჟიჰიეიტ;

— იბდეროლუ, არი აქუნაგა იაქუშიარ... ნას ჰარა
უაჰე დჰამათიახუნომ, აა?

იბეჰ თგანე, დგურდღაწია დღჩიო, დეზწოლუ ახუქქ
დერშიუა, აჟიჰან დალაწიო, იბეჰ ააირგოჟეიტ:

— ნაგძარა აქუზაიტი პარმა!

აუა ეიმპუეიტი, ახუქქუა შთუხნუ. ირუვარგულანუ ირგოიტი. აშით ყუქქუეი, აკანჭეთ ზლაპიას აქაად-ქუეი, ნას აიღარა შთუხციეი ზაწივკ არი აღიუ იააზნ-ხეიტი.

აულიცაქუა რქუნტი, ატრუბა დუქუა ირთუკუა-შია, იაავუეიტი აუა რბუჟ ხააქუა, აფსთაზარა ქუკუ იაფულო.

შ. გორკიი.
ეთ. ნ. გერია.

აზწაატქუა:

1. ახუქქუა პარმატი გენუია იზაზეი?
2. აზაბასტოგვა ყაზწაზ აუსუცია იშაგროხუქქუაზ ზლაადგრუაზი?
3. პარმატი იააზ ახუქქუა გენუია ინხოზ შაფარფელაეი?
4. იააზ ახუქქუა რხე შაფარბოზ?
5. ასახთანტი ფგრაპია ზფგრაპიაზ აუაგვ იიპიაზ აქია: „არი აქუნაგა იაქუშიარ... ნან უაგვ დჰამათიანუხომ“... იაწანაკუაზეი?

აქარპენი აბკი

ჩონაკ ზნე, ფხნენ,
 აქეთა ნალწ, კუარა ხეკუ ტატარაკ აქსუ
 იშაგვუდოზ ვიქუშიეიტ ახჩა ბკჟ
 ნას აქარპენ.
 — „მშობზია!“ — ჰია ითნაგვიტ აქარპენ ბეჟ-პაკ.
 — „ბზია უბაიტი, საშა!“ — აჰიეიტ აბკჟ ათაკ: —
 უშაფაყო!
 უარა იბზო უქალაქეტიუბ...
 ამალა, ისეილემკააიტ: — „უაჰაუ ნას უზაკუტიუ“?
 — „მშიან უარა უაბაყო?!“ —
 იგუაიტი აქარპენ. — ზნე ულა ცქმა ირეცქმა,
 ნასგგჟ უსხუაფეშ ცქმა,
 ვილკაა ას იშაკუმ აწარა იქუნაგოუ იქუნაგამუ.
 სქარპენუბ სარა, ზხხდ დუუ მუზიკანტიუბ.
 წანგგჟ, სბჟჟ უარა უბჟჟ ვიფეშუბ მაქკ
 ახა სგურწყულ აზე სახნევიქუო უდგროუ, დად?
 შიარა ანხაცია იშასჰიარ, შიგუქქუა თყდაბ.
 მაბ, ზეგჟ შიასჰიოიტ, იშიციუზდომ
 სა სმუზიკა სირძოუბ
 უი იაცკუაშო, ჯგმ, ზნგგჟ თაუადი გრაძი უბაპ!
 აჰა, უაჟიშთა უარა იაურჰიოი სა სტიი იზლუვიდ-
 უკღოი:
 უარა იანაურჰიო ყიი ციი ვიდწგგლო
 რწუხუა დუქუა რყდოიტ!“

— „უი უს აუბ, — აჰიეიტ აბეკა, — თაჟადი გრაძი ჰა
იჰაჟრამ,

ახა იუხაუმერშოთენ:

იუბაბ მემოკე ზნე

ურთ ზეგდუ სა სმუნიკაგდუ იაცკუაშოაშოტ, უი ამშო
ხარამ!“

დ. ბედნი.

ეით. ბ. ჯანაშია.

აზწაატქუა:

1. არი აჟია მანანკუჟ აქოგრპენი აბეკი რცენხურას იარბან უაჟუ ზედბახუ აჰიო?
2. იზლაჩხუაზეი აქოგრპენ?
3. აბეკა „ურთ ზეგდუ სა სმუნიკაგდუ იაცკუაშოაშოტ, უი ამშო ხარამ!“ ჰია იაჰააზ იანაგოზეი?

აკიტიანი ჭკუნ. იფსრა

I

შხა ბჟესერთაკ აქჟ დანჯლანჯ დცონ ჟიანხაყა შოჯ-
ქუსა ზხეწუაზ ამრა იაბჯლხდაზ ჭკუნა აბააკ. იმაყა
ითაწიანჯნ კარანდაშ ხეჟიჟიანხაკო, ქჟაად ეილარჰიორა
ხუქქკი. აბარ შთა ფშემზ წუეიტ იკაწკურ კნე იანდა-
ბალაკდ დნეყუოიჟთეი უი კიტიიტიი არ ყათშ რკო-
მანდირცია ანაპენწაქუა ირთო ნაიგძოიტ. უი, არ ყათშ
რზ ირთახნაშთა აღდრაქუა ეიზიგოიტ.

აშხა იანგალაზ ამჯახუსთა ნწიეიტ. აქკუნ და-
წიინ დაჩთა მჯახუსთაკ დნანჯლტ. იარანჯაკ ხუკ აყნტი
აძი იბჟე იქუირგოეიტ:

— უანგჯლ!

აქკუნ არ შოკუაყუა რაჭიციერ დიბეიტ. უი ხუ-ჰე
ასოლდათცია იცუნ. აჭიციერ დჯახუააიტ:

— უარბანუ?

აქკუნ აშშჰია იათეიკიტი:

— სარა სეხედ ნან-ჩეჟუ აუბ. სარა აბაზარ ახე აყუ-
ტადქუა სთირც სცოიტ.

უბასყან აოჭიციერ დიაწააიტ:

— უარა დუნგუტიი უააუამა?

აქკუნ ათაკ ყაიწიეიტ:

— სარა დუნგუ სცეიტ, აკუტადქუა აასხუარც.

აოჭიციერ აჟთა იქოინხუა დალაგოეიტ:

— არ ყათშ ზაყაჰე ჯყადა დუნგუ?

— ისეზდერუამ. სარა სუსს ირგლოუზეი არ ყათშ, —

იათეიკიტი აქკუნ.

უსყან აოჭიციერ დვეიქუხუააიტ.

— უარა ამცჰიაჰე, ურთ ურეიუოუბ!

ასოლდათცია, აქკუნ იკუშთანე აქეთახე დრემა

იციეიტ. დაარა აკრამთა იაწააუან აოჭიციერცია აქკუნ,

ახა აქკუნ აკუტადქუა რზე იიჰიაც ეითეჰიეიტ აუბ.

აოჭიციერ აქკუნ ეიმდარა დალაგოეიტ. უი აოჭიციერ

აქკუნ იმაყა ფიწიეიტ. იმაყა იავწეშიშიან იკაფსეიტ

აკარანდაშ ხეყაყაი, ქაად რჰიორა ხუჭკვი, არ ყათშ
 რხ ადრრაქუა ანნუ. აოჭიციერ იფსუ ანეიბაკ დია-
 წიყაყარადა დყალთეიტ, აღევჰია იბჰგდუ კთიციეიტ:

— უარა აბრაგდცია რშჰიონ უოუბ!

უი აოჭიციერ ნან-ჩჰუ დიჭჰასიტი, აქკუნ დკაჰარცე
 ეგიგემხეიტ. უი ირჰრთუნინუ აშშჰია დგგლან. ასოლ-
 ლათცია იხუათშხნუ იძრკუან.

აოჭიციერ აბრიკაზ ყაიწეიტ:

— დეშეშე!

ანნა-ჩჰუ დნათშ-აათშოტი. ასოლდათცია იბეიტ.
 აოჭიციერ იახდ დნაჰინუ აქკუნ იბჰე ირგთეიტ:

— უი შიარა შიოუბ აბრაგდცია! შიარა ჟილარე
 შირადოუბ! შიარა ჰაბაცეი ჰანაცეი შიშუეიტ! შიარა
 ჰაჰნეჰიქუეი ჰარეხრეი ამცა რეცრაშიწოტი! შიარა
 აკაპიტლისტიციეი აპომეშიციეი რლათქუა შიოუბ!

II

აოჭიციერ იბრიკაზ ამჩალა, აქკუნ დრშერც დლი-
 ქურგალტი. დრგთეიტ აქეთა ანაძარახდ.

ასოლდათცია რშიაქე ფუნწაქუა ლოქურკეიტ. უი
 იხარანუ იბონ აშხა რხუ იაწიარაქუა. უა იყან არ ყათშ,
 იარა იაბ აკომანდირ ყათშგდუ.

აქკუნ ივთირყეიტ ბჰე-ჰაკ, საბი ბჰელა:

— ჟიანუქე შოქქუსა ახეწუეიტ არ ყათშ!..

აყუყუა აათგთეიტ. ასაბი ხნუ დააძძეიტ, ნას აშშჰ-
 ჰია დლთეიხეყუქეიტ. აშა კუარა ხუჭქუა იწკდასა იცონ.

ასოლდათცია იახდგლან იშხნფსულტი, ნას იააქუ-
 წიინუ იხნჰიიტი. აგუარ ინთალტი, ჰრემთ-ფსემშა-ილა-
 ტიეიტ. ურთ აძიი-აძიი რეიხუათშხრა იაციფხაშოხშია
 იყან.

ფთკ ანწუ, ურთ რუაძიუ იბჰე შთაკნუ უს იჰიეიტ:

— უარა იუაჰაუ, უი იიჰიაზ?

ეგი იათეიკეიტ:

— ააი, ურთ ზეგდუ უს რჰიოტი, ურთ აფსრა
 იაციშიომ.

ზეგდგ რჩურთუნჩნუ იძვრვუნ.

— იზბან არ ყათშ ირეიუოუ აფსრა იზაცემშო-
ზეი, ასაბიცააწიყდაგდგ ზემშოიზეი?..

— იზბან აკუზარ... უარა იუაჰაუ უი იიჰაზ? უი,
ჰარა ჰაუბ აციგდაუცა, აკაბიტალისტციეი აპომეშჩიკ-
ციეი რლაეიქუა.

ეით. ბ. პ. ჯანაშია.

აზწაატიქუა:

1. იარბან უსუ აქკუნ იმჯაფიგო?
 2. იზგრზიჰაზეი არი აძგრზაწა ხუქბ, არ შტკუაქუა ციგმო-
უციოუბ ჰია, აკაბიტალისტციეი აპომეშჩიკციეი რლაეიქუა
როუბ ჰია?
 3. ასოლდათ იზწაარა: „იზბან ურთ ირეიუოუ აფსრა იზაცემ-
შოიზეი? შიარა ათავს იაშითოი?
-

ა ს ქ უ ა

ადაყაქუა

ახუქქუა—აქიენრაალა, დ. ი. გულია	3
აშჸკოლ ახა—აქიენრაალა, რ. ერისთავი, ეით. ბ. ჯანაშია	4
ან ლცენხურას—აშეყუ ეიქუზერშიაზ	5
აშეყუქუა—აქიენრაალა, მ. პაპასქაგერ	5
აჩათრა—ნ. ლომოური, ეით. ბ. ჯანაშია	6
ადლაქიეი, აძგციეი, აფსგძი—აქიამანა, ეით. დ. გულია	3
რ:ფხაძატი ღბალა სნყუარა—აშეყუ ეიქუზერშიაზ	8
თავალანტი აბაჰჩა—აქიენრაალა, ბ. შგნქუბა	9
აჩაი ბღგ ქუგხცია რაშია—აქიენრაალა, დ. ი. გულია	11
აბგახუქი აძგციეი—ეით. ა. ქოქუა	11
აჭგრხაწა იმიაშაუა—აქიენრაალა, დ. გულია	12
აყაბ ახუწიგ ხეიამხაროუპ—დ. გულია	13
ჯგერ—აქიენრაალა, ბ. შგნქუბა	13
აშოარგცავ—ხ. ბლაჸიბა	15
აქუჯმეი ახაშციეი—აქიამანა, ი. ა. კრგილოვ, ეით. ხ. ბლაჸიბა	20
აქეი ახაფარჩი—ალაკუ	20
ახაფარჩი ხაწა—ეით. ა. ქოქუა	22
აჭრონტ აყნტი ა'ალამ—ი. პაპასქაგერ	23
ტირადა ანჩარა—აქიენრაალა, ი. კოლონია	28
აწგს ან—ი. ქავქავაძე, ეით. ბ. ჯანაშია	29
აბაღერ—ი. ტურგენეე იაქიბჸე იაქუგრფშხნგ	31
ასარკეი ამამენი—ი. ა. კრგილოვ, ეით. ალ. ჯოპუა	32
კუშქვა ხუქგ (აბოვესტ „ამწარსრა“ აცგფწიახა)—ი. პაპასქაგერ	33
ასლანი აფინეი—აქიენრაალა, ეით. დ. გულია	37
აქილა აკუმ იყოლ, აუავ იოუპ—აბოვესტ „თემერ“ აცგფწიახა, ი. პაპასქაგერ	38
ოკტიბბრ დუ—აქიენრაალა, დ. გულია	43
აფარა—ლ. ნ. ტოლსტოი, ეით. ნ. გერი	45
ახაქუითრა—აქიენრაალა, ი. კოლონია	48
აკნაჰართაქგ—ი. პაპასქაგერ	48
საშა—აქიენრაალა, ივან თარბა	53
სლომიხინტი აიბაშრა—დმ. ჭურმანოვ, ეით. ბ. ჯანაშია	54
აცია—კატაეე, ეით. ბ. ჯანაშია	56

არ ყათშ (ავგზა ევროშოლოვ იახა)—აქეინრაალა, შილიმან სტალ- სკიი, ეით. ლ. კუწნი	58
ამაშენა რნგყუავ ხუქგ—გ. ნიკიჭოროვ, ეით. ბ. ჯანაშია	60
ანდუ ლაშია—აქეინრაალა, ალ. ჯოპუა	62
კუნხარ—ი. პაპასქაგ	63
ანხაცია რხუქქუეი აჰთნე ლასბაქუეი—კოროლენკო, ეით. ბ. ჯა- ნაშია	66
გ-ნეხაკ—ა. ს. სერაჭიშოვიჩი, ეით. ი. ე. აძენბა	70
აფსგძკვი აფსგძი რლაკუ—ა. ს. პუშკინი, ეით. ხ. ბლაჟიბა	73
აძენ—აქეინრაალა, ი. კოლონია	82
აძენ აქეთაქსგ—ი. ქავკავაძე, ეით. ბ. ჯანაშია	84
აწაიი აწავ ხუქი—აქეინრაალა, ნ. ლომოჭრა, ეით. ბ. ჯანაშია	86
ლენინ იქკუნრეი აშკოლ დანთახტიი აშკქუსქუეი — ა. ი. ულიანოვა, ეითარგაეიტ: ნ. გერია, ბ. ჯანაშია	88
ლენინ (აქერთუა ჟილარ რჰიამთაქუა ირეიუოუპ)—ეით. ბ. ჯანაშია	96
სარა ლენინ დშოგზბაზ (აუსუვ იჰიამთა)—ეით. ნ. გერია	97
ხუახა ხუმშა—აქეინრაალა, ვ. ინბერ, ეით. ბ. ჯანაშია	98
იტალიატიი აბახთაქსგ—ეით. ნ. გერია	99
ამრეი, აფშეი, ასი—ეით. ა. ქოქუა	100
აძენ წხგ—აქეინრაალა, ა. ს. პუშკინი, ეით. ბ. ჯანაშია	100
აძენ შვა—აქეინრაალა, ა. ს. პუშკინი, ეით. ბ. ჯანაშია	101
აბგახუქი აბგაქუეი—ა. ქოქუა	103
აცგუი აქუაცი (ალაქუ)	104
ამში აჩარა—აქეიმანა, ი. კრგილოვ, ეით. ბ. ჯანაშია, აკაკი წერე- თელი აქერთშიახა ეითაგაშალა	106
აიხამვახაჩა—ტიხომიროვ, ეით. ბ. ჯანაშია	107
ასალამ—აქეინრაალა, ბ. შენქუბა	109
ჰამი—აქეინრაალა, ბ. შენქუბა	110
აკულა—ლ. ნ. ტოლსტოი, ეით. ბ. ჯანაშია	111
აწლარკუქუ—ა. ქოქუა	113
აკუქუ—აქეინრაალა, ი. კოლონია	114
აბნეი აძეხი—ეით. ა. ქოქუა	115
აფგენ—აქეინრაალა, დ. გულია	115
მარტ 4—აქეინრაალა, ბ. შენქუბა	116
მარტ ააბა—აშეყუ ეიქუზგრშიან	117
ასოვეტ ტიგლა—აქეინრაალა, ბ. შენქუბა	118
აჯაქილარ რეოქუდ ავგზა სტალინი	123
აშაი ავოქუდ იზგ—აქეინრაალა, ვ. ლეონიძე, ეით. ბ. ჯანაშია	125
აიიაირა ამრა—აქეინრაალა, ბ. შენქუბა	126
სემცახაარა დგრცეი აპოვესტ „თემგრ“ ა(კფწიახა)—ი. პაპასქაგ	127
მგრზაყან (აიქუქუ „თემგრ“ ა(კფწიახა)—ი. პაპასქაგ	133
მგრზაყან (აიქუქუ „თემგრ“ ა(კფწიახა)—ი. პაპასქაგ	135

	ადაყდაქუა
აჩუაჲუ ყაზა—აჲიენრაალა, ა. ჯოპუა	138
მაგდანა ლ-ლურჯა—ე. ვაბაშვილი, ეით. ბ. ჯანაშია	138
აქუჯმეი ასესი—აჲიამაანა, ი. კრგილოვ, ეით. მ. გოჩუა	147
აფჰიეს ეიბეი აჲიწესი—იჰიამთოჲუბ დირგჲჲ ინხო მადან საქანია, ეიბითეიტ ხ. ბლაჲეაბა	149
აქუჯმეი აძკციეი—აჲიამაანა, ი. კრგილოვ, ეით. ბ. ჯანაშია	150
ახუქქუა—ჲგრხაცია—ს. ქუჩბერია	152
აფსკციგმარა გვზმალ იყანამწოხეი—დ. ი. გულია	161
აბედუინი აჩი—ვაგნერ, ეით. ბ. ჯანაშია	162
აყუა სარა სანგყაზ იზბაზ—აშეყუ ეიქუზგრშაზ	165
ეხაბალაკა მაიჲუბ—აჲიენრაალა, მ. ივენსენ, ეით. ბ. ჯანაშია	166
აითეინიარა—ი. თარბა	169
არაშოარახა—აჲიენრაალა, ბ. შგნქუბა	177
ალგმი აბგახუქი—ა. კოქუა	178
ადალა ნგყუაჲუგ—ვ. გარშონ, ეით. ბ. ჯანაშია	179
აყუზქუა—აჲიამაანა, ი. კრგილოვ	185
პარმატი აზაბასტოვკა—მ. გორკი, ეით. ნ. გერია	187
აქარაჲენი აბგეი—აჲიამაანა, დ. ბედნი, ეით. ბ. ჯანაშია	193
აკიტაი ქკუნ იფსრა—ეით. ბ. ჯანაშია	194

თაქუტხუბუ არედაკტორ 3. ნ. ჰარაზიბა.

867 12 806.

25012

7/879

7/879